

Година XXVIII
Петак, 25. oktobra 2024. године

Број/Broj
72

Година XXVIII
Петак, 25. oktobra/listopada 2024. године

ISSN 1512-7508 - српски језик
ISSN 1512-7486 - босански језик
ISSN 1512-7494 - хрватски језик

ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

859

На основу члана 18. став (3) Закона о Буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и Одлуке о критеријумима за додјелу средстава интервентне текуће резерве, број 01-02-4-1728-4/24 од 17.09.2024., члан Колегијума Представничког дома Небојша Радмановић доноси

ОДЛУКУ
О КОРИШЋЕЊУ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ
ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ У 2024. ГОДИНИ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће буџетске резерве институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у износу од 5.500,00 КМ издавачком предузећу "Бесједа" из Бање Луке као помоћ за издавање репрезентативног издања "Избор из поезије".

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора БиХ, а уплату ће извршити на жиро рачун издавачког предузећа "Бесједа", број: 1941069910800154, отворен код Прокредит банке.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском утрошку)
Обавезује се издавачко друштво "Бесједа" да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2010/24
21. октобра 2024. године

Члан Колегијума
Представничког дома
Небојша Радмановић, с. р.

На основу члана 18. став (3) Закона о Budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH за 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve, broj 01-02-4-1728-4/24 od 17.9.2024., član Kolegija Predstavničkog doma Nebojša Radmanović donosi

ОДЛУКУ
О КОРИШЋЕЊУ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
РЕЗЕРВЕ У 2024. ГОДИНИ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење резерве Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine за 2024. godinu у износу од 5.500,00 КМ Издавачком предузећу "Besjeda" из Banje Luke као помоћ у издавању репрезентативног издања "Izbor iz poezije".

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство finansija i trezora BiH, а уплату ће извршити на žiro račun Издавачког предузећа "Besjeda", broj 1941069910800154, otvoren kod Prokredit banke.

Члан 3.

(Izвјештај о намјенском трошку)

Обавезује се Издавачко друштво "Besjeda" да достави извјештај о намјенском трошку додјелjenih средстава.

Члан 4.

(Stupaње на снагу)

Oва одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2010/24
21. октобра 2024. године

Члан Колегија
Представничког дома
Небојша Радмановић, с. р.

На основу чланка 18. ставка (3) Закона о Прорачуну институција Босне и Херцеговине и међународних обвеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће причуве, број 01-02-4-1728-4/24 од 17.9.2024., члан Колегија Заступничког дома Небојша Радмановић доноси

ОДЛУКУ

О КОРИШЋЕЊУ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ ПРИЧУВЕ У 2024. ГОДИНИ

Чланак 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравaju се средства за интервентно коришћење текуће причуве Прорачуна институција Босне и Херцеговине и међународних обвеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у износу од 5.500,00 КМ издавачком подuzeћу "Besjeda" из Банје Луке као помоћ за издавање репрезентативног издања "Избор из поезије".

Чланак 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора БиХ, а уплату ће извршити на žиро-рачун издавачког подuzeћа "Besjeda" број 1941069910800154, отворен код Прокредит банке.

Чланак 3.

(Извјешће о намјенском трошку)

Обавезује се издавачко друштво "Besjeda" да достави извјешће о намјенском трошку додјелjenih средстава.

Чланак 4.

(Stupaње на снагу)

Oва одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2010/24
21. listopada 2024. године

Члан Колегија
Заступничког дома
Небојша Радмановић, в. р.

ДОМ НАРОДА
ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

860

На основу члана 18. став (3) Закона о Буџету институција БиХ и међународних обвеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-3/24 од 16.09.2024., члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравaju се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обвеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у износу од 5.000,00 КМ (словима: пет хиљада конвертибилних марака) Интернационалном универзитету у Сарајеву (ИУС), у форми једнократне финансијске помоћи за подршку међународном научноистраживачком издавачком пројекту који води доц. др. Хамза Прељевић и штампању и издавању књиге под називом "Shifting Paradigms: Three Decades after the Signing of the Dayton Peace Agreement".

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора БиХ, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на жиро рачун Интернационалног универзитета у Сарајеву, број 1860001011845242.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском трошку средстава)

Интернационални универзитет у Сарајеву дужан је да реализује додијелена средства и члану Колегијума достави извјештај о трошку средстава у року од 12 мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

(Stupaње на снагу)

Oва одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2003/24
11. октобра 2024. године
Сарајево

Члан Колегијума
Представничког дома ПСБиХ
Др **Денис Звиздић, с. р.**

На основу члана 18. став (3) Закона о Буџету институција БиХ и међународних обвеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину, број 01-02-4-1728-3/24 од 16.9.2024., члан Колегија Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравaju се средства за интервентно коришћење резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обвеза Босне и Херцеговине за 2024. годину у износу од 5.000,00 КМ (словима: пет хиљада конвертибилних марака) Интернационалном универзитету у Сарајеву (ИУС), у облику једнократне финансијске помоћи за подршку међународном научноистраживачком издавачком пројекту који води доц. др. Hamza Preljević и штампању и издавању књиге под називом "Shifting Paradigms: Three Decades after the Signing of the Dayton Peace Agreement".

Члан 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove odluke uplatit će se na žiro račun Internacionalnog univerziteta u Sarajevu, broj 1860001011845242.

Члан 3.

(Izvjешtaj o namjenskom utrošku sredstava)

Internationalni univerzitet u Sarajevu dužan je realizirati dodijeljena sredstva i članu Kolegija dostaviti izvještaj o utrošku sredstava u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Члан 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Број 02/е-02-3-2003/24
11. октобра 2024. године
Сарајево

Члан Колегија
Представничког дома ПСБиХ
Др. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 18. stavka (3) Zakona o Proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 5. Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 01-02-4-1728-3/24 od 16.9.2024., član Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE PRIČUVE

Чланак 1.

(Предмет Одлуке)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu u iznosu od 5.000,00 KM (slovima: pet tisuća konvertibilnih maraka) Internationalnom Univerzitetu u Sarajevu (IUS), u obliku jednokratne finansijske pomoći za potporu međunarodnom znanstvenoistraživačkom, izdavačkom projektu koji vodi doc.dr. Hamza Preljević i tiskanju i izdavanju knjige pod nazivom "Shifting Paradigms: Three Decades after the Signing of the Dayton Peace Agreement."

Чланак 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz članka 1. ove odluke uplatit će se na žiro-račun Internacionalnog Univerziteta u Sarajevu, broj 1860001011845242.

Чланак 3.

(Izvjешće o namjenskom utrošku sredstava)

Internationalni Univerzitet u Sarajevu dužan je realizirati dodijeljena sredstva i članu Kolegija dostaviti izvješće o utrošku sredstava u roku od 12 mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Чланак 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Број 02/е-02-3-2003/24
11. listopada 2024. године
Сарајево

Члан Колегија
Заступничког дома ПСБиХ
Др. **Denis Zvizdić**, v. r.

861

Na основу члана 18. става (3) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину, број 02-02-4-1728/24 од 12. септембра 2024. године, члан Колегијума Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину, у укупном износу од 5.000,00 КМ Жупи Светог Леополда Мандића, Бријешће, за подршку при обнови црквеног интеријера жупе.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове Одлуке биће уплаћена на трансакцијски рачун Жупе Светог Леополда Мандића, Бријешће.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Жупа Светог Леополда Мандића, Бријешће, да ће доставити извјештај о утрошеним средствима најкасније у року од шест мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-1973/24
16. октобра 2024. године

Члан Колегија
Дома народа ПСБиХ
Др **Драган Човић**, с. р.

Na osnovu člana 18. stav (3) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 5. Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu, broj 02-02-4-1728/24 od 12. septembra 2024, član Kolegija Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU

O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE REZERVE ZA 2024. GODINU

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM Župi Svetog Leopolda Mandića, Briješće, za podršku pri obnovi crkvenog interijera župe.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове Одлуке

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-1986/24
17. oktobra 2024. godine

Član Kolegija
Doma naroda PSBiH
Dr. **Dragan Čović**, s. r.

Na temelju članka 18. stavka (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 5. Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 02-02-4-1728/24 od 12. rujna 2024., član Kolegija Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
PRČUVE ZA 2024. GODINU**

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, u ukupnom iznosu od 5.000,00 KM Udruzi 13. Rujan, Jajce za organizaciju 29. obljetnice oslobođenja Jajca.

Članak 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove Odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz članka 1. ove Odluke uplatit će se na transakcijski račun Udruge 13. Rujan, Jajce.

Članak 3.

(Izvjешće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se Udruga 13. Rujan, Jajce, dostaviti izvješće o utrošenim sredstvima najkasnije u roku od šest mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-1986/24
17. listopada 2024. godine

863

На основу члана 18. става (3) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 5. Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину, број: 02-02-4-1728/24 од 12. септембра 2024. године, члан Колегијума Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину, у укупном износу од 1.000,00 КМ. Сањо Јуркић из Какња у

виду једнократне финансијске помоћи за трошкове школовања.

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)

За реализaciju ove Odluke zaduzeno je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove Odluke biće uplaćena na transakcijski račun Sañe Jurkić iz Kakña.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)
Обавезује се Сања Јуркић из Какња, да ће доставити извјештај о утрошеним средствима најкасније у року од шест мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)
Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2000/24
18. октобра 2024. године

Na osnovu člana 18. stav (3) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 5. Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu, broj: 02-02-4-1728/24 od 12. septembra 2024, član Kolegija Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE REZERVE ZA 2024. GODINU

Član 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, u ukupnom iznosu od 1.000,00 KM, Sanji Jurkić iz Kaknja u vidu jednokratne finansijske pomoći za troškove školovanja.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove Odluke zadužen je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz člana 1. ove Odluke uplatit će se na transakcijski račun Sanje Jurkić iz Kaknja.

Član 3.

(Izvještaj o namjenskom trošku sredstava)

Obavezuje se Sanja Jurkić iz Kaknja, da će dostaviti izvještaj o utrošenim sredstvima najkasnije u roku od šest mjeseci od dana uplate novčanih sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02/e-02-3-2000/24
18. oktobra 2024. godine

Na temelju članka 18. stavka (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24), a članka 5. Odluke o načinu, postupku i kriterijima dodjele sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu, broj: 02-02-

4-1728/24 од 12. ружна 2024., члан Когегја Дома народа Парламентарне скућштине Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ ПРИЧУВЕ ЗА 2024. ГОДИНУ

Чланак 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравалу се средства за интервентно коришћење текуће причуве Прорачуна институција Босне и Херцеговине и међународних обвеа Босне и Херцеговине за 2024. годину, у укупном износу од 1.000,00 КМ, Санји Јуркић из Какња у виду једнократне финансијске потпоре за трошкове школовања.

Чланак 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из чланка 1. ове Одлуке уплатит ће се на трансакцијски рачун Санје Јуркић из Какња.

Чланак 3.

(Извјешће о намјенском трошку средстава)

Обвезује се Санја Јуркић из Какња, доставити извјешће о утрошеним средствима најкасније у року од шест мјесеци од дана уплате новчаних средстава.

Чланак 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2000/24
18. листопада 2024. године

Члан Когегја
Дома народа ПСБиХ
Др. **Драган Човић**, в. г.

ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

864

На основу члана 18. став (4) Закона о Буџету институција БиХ и међународних обвеа Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 4. став (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину, број 01-50-1-2286-26/24 од 5. септембра 2024. године, те Одлуке о критеријумима за додјелу средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину, број 02-16-1-2401-1/24 од 11. септембра 2024. године, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Одобравалу се средства за интервентно коришћење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обвеа Босне и Херцеговине за 2024. годину, у износу од 55.000,00 КМ Општини Јабланица, у виду финансијске помоћи за санацију штета од природних и других несрећа на подручју Општине Јабланица.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на намјенски рачун Општине Јабланица - намјенски рачун за санацију штета од природних и других несрећа на подручју Општине Јабланица.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском трошку средстава)

Обавезује се Општина Јабланица да достави извјештај о намјенском трошку додијелених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења. и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-16-1-2426-75/24
15. октобра 2024. године
Сарајево

Предсједавајући
Предсједништва БиХ
Др **Денис Бећировић**, с. р.

ОДЛУКУ О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Одобравалу се средства за интервентно коришћење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обвеа Босне и Херцеговине за 2024. годину, у износу од 55.000,00 КМ Опћини Јабланица, у виду финансијске помоћи за санацију штета од природних и других несрећа на подручју Опћине Јабланица.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на намјенски рачун Опћине Јабланица - намјенски рачун за санацију штета од природних и других несрећа на подручју Опћине Јабланица.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском трошку средстава)

Обавезује се Опћина Јабланица да достави извјештај о намјенском трошку додијелених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-16-1-2426-75/24
15. октобра 2024. године
Сарајево

Предсједавајући
Предсједништва БиХ
Др. **Денис Бећировић**, с. р.

На темелју чланка 18. ставка (4) Закона о Прораћуну институција БиХ и међународних обвеа Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и чланка 4. ставка (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће причуве за 2024. годину, број 01-50-1-2286-26/24 од 5. ружна 2024. године, те Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће причуве за 2024. годину, број 02-16-1-2401-1/24 од 11. ружна 2024. године, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE PRIČUVE****Članak 1.**

(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, u iznosu od 55.000,00 KM Općini Jablanica, u vidu financijske pomoći za saniranje šteta od prirodnih i drugih nesreća na području Općine Jablanica.

Članak 2.

(Nadležnost za realiziranje)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na namjenski račun Općine Jablanica - namjenski račun za saniranje šteta od prirodnih i drugih nesreća na području općine Jablanica.

Članak 3.

(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Općina Jablanica da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-16-1-2426-75/24
15. listopada 2024. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Dr. **Denis Bećirović**, v. r.

865

На основу члана 18. став (4) Закона о Буџету институција БиХ и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 4. став (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину, број 01-50-1-2286-26/24 од 5. септембра 2024. године, те Одлуке о критеријумима за додјелу средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину, број 02-16-1-2401-1/24 од 11. септембра 2024. године, члан Председништва Босне и Херцеговине доноси

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE REZERVE****Члан 1.**

(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину, у износу од 10.000,00 KM Општини Фојница, у виду финансијске помоћи за санацију штета од природних и других несрећа на подручју Општине Фојница.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на намјенски рачун Општине Фојница - рачун посебне намјене за санацију штета од природних и других несрећа на подручју Општине Фојница.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Општина Фојница да достави извјештај о намјенском утрошку додијелених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-16-1-2426-76/24
15. октобра 2024. године
Сарајево

Предсједвајући
Предсједништва БиХ
Др **Денис Бећировић**, с. р.

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE REZERVE****Члан 1.**

(Предмет одлуке)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, u iznosu od 10.000,00 KM Općini Fojnica, u vidu finansijske pomoći za sanaciju šteta od prirodnih i drugih nesreća na području Općine Fojnica.

Члан 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na namjenski račun Općine Fojnica - račun posebne namjene za sanaciju šteta od prirodnih i drugih nesreća na području Općine Fojnica.

Члан 3.

(Izvjestaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Općina Fojnica da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Члан 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Број 02-16-1-2426-76/24
15. октобра 2024. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Предсједништва БиХ
Др. **Denis Bećirović**, с. р.

Na temelju članka 18. stavka (4) Zakona o Proračunu institucija BiH i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 4. stavka (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 01-50-1-2286-26/24 od 5. rujna 2024. godine, te Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 02-16-1-2401-1/24 od 11. rujna 2024. godine, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE PRIČUVE****Članak 1.**

(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, u iznosu od 10.000,00 KM Općini Fojnica, u vidu finansijske pomoći za saniranje šteta od prirodnih i drugih nesreća na području Općine Fojnica.

Članak 2.

(Nadležnost za realiziranje)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na namjenski račun Općine Fojnica - račun posebne namjene za saniranje šteta od prirodnih i drugih nesreća na području općine Fojnica.

Članak 3.

(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Općina Fojnica da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-16-1-2426-76/24

15. listopada 2024. godine

Sarajevo

Predsjedatelj

Predsjedništva BiH

Dr. **Denis Bećirović**, v. r.

866

На основу члана 18. став (4) Закона о Буџету институција БиХ и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 4. став (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину, број: 01-50-1-2286-26/24 од 5. септембра 2024. године, те Одлуке о критеријумима за додјелу средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину, број: 02-16-1-2401-1/24 од 11. септембра 2024. године, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE REZERVE****Члан 1.**

(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину, у износу од 5.000,00 KM Општини Кисељак, у виду финансијске помоћи за санацију штета од природних и других несрећа на подручју Општине Кисељак.

Члан 2.

(Нadleжност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на намјенски рачун Општине Кисељак - рачун посебне намјене за санацију штета од природних и других несрећа на подручју Општине Кисељак.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Општина Кисељак да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02-16-1-2426-77/24

15. октобра 2024. године

Сарајево

Предсједавајући

Предсједништва БиХ

Др **Денис Бећировић**, с. р.**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE REZERVE****Члан 1.**

(Предмет одлуке)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, u iznosu od 5.000,00 KM Općini Kiseljak, u vidu finansijske pomoći za sanaciju šteta od prirodnih i drugih nesreća na području Općine Kiseljak.

Члан 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na namjenski račun Općine Kiseljak - račun posebne namjene za sanaciju šteta od prirodnih i drugih nesreća na području Općine Kiseljak.

Члан 3.

(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Općina Kiseljak da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Члан 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Број 02-16-1-2426-77/24

15. октобра 2024. године

Сарајево

Предсједavajuћи

Предсједништва БиХ

Др. **Denis Bećirović**, s. r.

На temelju članka 18. stavka (4) Zakona o Proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 4. stavka (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu, broj: 01-50-1-2286-26/24 od 5. rujna 2024. godine, te Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu, broj: 02-16-1-2401-1/24 od 11. rujna 2024. godine, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

Na temelju članka 18. stavka (4) Zakona o Proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 4. stavka (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 01-50-1-2286-26/24 od 5. rujna 2024. godine, te Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve za 2024. godinu, broj 02-16-1-2401-1/24 od 11. rujna 2024. godine, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE PRIČUVE**

Članak 1.
(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, u iznosu od 10.000,00 KM Gradu Konjicu, u vidu finansijske pomoći za saniranje šteta prouzrokovanih prirodnom nesrećom na području Grada Konjica.

Članak 2.
(Nadležnost za realiziranje)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na namjenski račun Grada Konjica - račun posebne namjene za saniranje šteta od prirodnih nesreća na području Grada Konjica.

Članak 3.
(Izvrješće o namjenskom utrošku sredstava)
Obvezuje se Grad Konjic da dostavi izvrješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 02-16-1-2426-79/24
16. listopada 2024. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Predsjedništva BiH
Dr. Denis Bećirović, v. r.

**САВЈЕТ МИНИСТАРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****869**

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 26. став (1) тачка б) алинеја 5) и став (2) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 и 59/22), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства правде Босне и Херцеговине, на 60. сједници одржаној 16.9.2024. године, донио је

**ОДЛУКУ
О ИЗМЈЕНИ ОДЛУКЕ О ДОДАТКУ НА ПЛАТУ НА
ОСНОВУ ПОСЕБНИХ УСЛОВА РАДНОГ МЈЕСТА ЗА
ЗАПОСЛЕНЕ КОЈИ ВРШЕ ПОСЛОВЕ СУДСКЕ
ПОЛИЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

У Одлуци о додатку на плату на основу посебних услова радног мјеста за запослене који врше послове Судске полиције Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 50/21), члан 3. мијења се и гласи:

"Члан 3.
(Обрачун додатка)

За вријеме трајања плаћеног одсуства или боловања исплаћује се додаток на плату на основу посебних услова радног мјеста запосленим који врше послове Судске полиције Босне и Херцеговине."

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 177/24
16. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 26. став (1) тачка б) алинеја 5) и став (2) Закона о плаћама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 и 59/22), Вјеће министара Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства правде Босне и Херцеговине, на 60. сједници одржаној 16.9.2024. године, донијело је

**ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O DODATKU NA PLAĆU NA
OSNOVU POSEBNIH USLOVA RADNOG MJESTA ZA
ZAPOSLENE KOJI VRŠE POSLOVE SUDSKE POLICIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

Члан 1.

У Одлуци о додатку на плаћу на основу посебних услова радног мјеста за запослене који врше послове Судске полиције Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 50/21), члан 3. мијења се и гласи:

"Члан 3.
(Обрачун додатка)

За вријеме трајања плаћеног одсуства или боловања исплаћује се додаток на плаћу на основу посебних услова радног мјеста запосленим који врше послове Судске полиције Босне и Херцеговине."

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 177/24
16. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједавајућа
Вјећа министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 26. став (1) тачка б) алинеја 5) и став (2) Закона о плаћама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20, 65/20 и 59/22), Вјеће министара Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства правде Босне и Херцеговине, на 60. сједници одржаној 16.9.2024. године, донијело је

**ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O DODATKU NA PLAĆU NA
TEMELJU POSEBNIH UVJETA RADNOG MJESTA ZA
ZAPOSLENE KOJI OBAVLJAJU POSLOVE SUDBENE
POLICIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

Чланак 1.

У Одлуци о додатку на плаћу на основу посебних услова радног мјеста за запослене који обављају послове Судбене полиције Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 50/21), чланак 3. мијења се и гласи:

"Članak 3.
(Обрачун dodatka)

Za vrijeme trajanja plaćenog dopusta ili bolovanja isplaćuje se dodatak na plaću na temelju posebnih uvjeta radnog mjesta zaposlenim koji obavljaju poslove Sudbene policije Bosne i Hercegovine."

Članak 2.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 177/24
16. rujna 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

870

На основу члана 10. став (1) тачка б) Закона о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12), и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Министарства спољне трговине и

Члан 2.
(Износ количине тарифне квоте)

(1) Количине тарифних квота утврђене у Царинској тарифи из члана 1. ове одлуке понављају се за износ како сlijеди:

Рб	Тарифна ознака	Назив	Количина квоте	Царинска стопа	Остали услови
1.	1701 13 10 00 1701 14 10 00	Шећер од шећерне трске у чврстом стању, сирови шећер без додатих арома и материја за бојење, за рафинисање	50 000 тона	0	Увезени шећер ће бити коришћен за прераду на капацитетима инсталираним у Босни и Херцеговини. Роба која се ставља у слободан промет уз коришћење увозних квота подлијеже царинском надзору крајње употребе.

(2) Коришћење тарифних квота из става (1) овог члана може се вршити до 31.12.2024. године.

Члан 3.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 180/24
16. септембра 2024. године
Сарајево

Председавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na osnovu člana 10. stav (1) tačka b) Zakona o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", broj 58/12), i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i

Члан 2.
(Iznos količine tarifne kvote)

(1) Količine tarifnih kvota utvrđene u Carinskoj tarifi iz člana 1. ove odluke ponavljaju se za iznos kako slijedi:

Rb	Tarifna oznaka	Naziv	Količina kvote	Carinska stopa	Ostali uslovi
1.	1701 13 10 00 1701 14 10 00	Šećer od šećerne trske u čvrstom stanju, sirovi šećer bez dodatih aroma i materija za bojenje, za rafinisanje	50 000 тона	0	Uvezeni šećer će biti korišten za preradu na kapacitetima instaliranim u Bosni i Hercegovini. Roba koja se stavlja u slobodan promet uz korištenje uvoznih kvota podliježe carinskom nadzoru krajnje upotrebe.

(2) Korištenje tarifnih kvota iz stava (1) ovog člana može se vršiti do 31.12.2024. године.

економских односа Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине, на 60. сједници одржаној 16. септембра 2024. године, донио је

ОДЛУКУ
О ПОНАВЉАЊУ КОЛИЧИНА ТАРИФНИХ КВОТА У
2024. ГОДИНИ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА УВОЗ СИРОВОГ
ШЕЋЕРА ОД ШЕЋЕРНЕ ТРСКЕ ЗА РАФИНИСАЊЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Овом одлуком понављају се количине тарифних квота у 2024. години које се односе на увоз сировог шећера од шећерне трске за рафинисање, које су утврђене у Закону о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12), односно у Царинској тарифи која је саставни дио Одлуке о утврђивању Царинске тарифе за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 89/23).

Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 60. sjednici održanoj 16. septembra 2024. godine, donijelo је

ODLUKU
O PONAVLJANJU KOLIČINA TARIFNIH KVOTA U
2024. GODINI KOJE SE ODNOSU NA UVOZ SIROVOG
ŠEĆERA OD ŠEĆERNE TRSKE ZA RAFINISANJE

Član 1.
(Predmet Odluke)

Ovom odlukom ponavljaju se količine tarifnih kvota u 2024. godini koje se odnose na uvoz sirovog šećera od šećerne trske za rafinisanje, koje su utvrđene u Zakonu o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", broj 58/12), odnosno u Carinskoj tarifi koja je sastavni dio Odluke o utvrđivanju Carinske tarife za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 89/23).

Član 3.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 180/24
16. septembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Temeljem članka 10. stavak (1) točka b) Zakona o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", broj 58/12) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i

Članak 2.

(Iznos količine tarifne kvote)

(1) Količine tarifnih kvota utvrđene u Carinskoj tarifi iz članka 1. ove Odluke ponavljaju se za iznos kako slijedi:

Rb	Tarifna oznaka	Naziv	Količina kvote	Carinska stopa	Ostali uvjeti
1.	1701 13 10 00 1701 14 10 00	Šećer od šećerne trske u krutom stanju, sirovi šećer bez dodanih aroma i materija za bojenje, za rafiniranje	50 000 tona	0	Uvezeni šećer će biti korišten za prerađu na kapacitetima instaliranim u Bosni i Hercegovini. Roba koja se stavlja u slobodan promet uz korištenje uvoznih kvota podliježe carinskom nadzoru kraljevine uporabe.

(2) Korištenje tarifnih kvota iz stavka (1) ovog članka može se vršiti do 31.12.2024. godine.

Članak 3.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 180/24
16. rujna 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

871

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 4. Инструкције о донацији, односно размјени сталних средстава између буџетских корисника, те донирању сталних средстава екстерним корисницима, број 08-02-2-8857-1/16 од 20.10.2016. године Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 58. сједници одржаној 29.8.2024. године, донио је

ОДЛУКУ

О ПРЕНОСУ ПРАВА ВЛАСНИШТВА НАД СТАЛНИМ СРЕДСТВИМА

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком преноси се без накнаде, право власништва над основним средствима - сигурносни систем, остали уређаји и опрема и канцеларијски намјештај, а који се не користе у Агенцији за статистику Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Агенција), правном лицу "Пројект" д.о.о, Сарајево, са сједиштем на адреси Ферхадџија 11.

Члан 2.

(Средства Одлуке)

Средства из члана 1. ове одлуке су:

Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 60. sjednici održanoj 16. rujna 2024. godine, donijelo je

ODLUKU

**O PONAVLJANJU KOLIČINA TARIFNIH KVOTA U
2024. GODINI KOJE SE ODNOSE NA UVOZ SIROVOG
ŠEĆERA OD ŠEĆERNE TRSKE ZA RAFINIRANJE**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom ponavljaju se količine tarifnih kvota u 2024. godini koje se odnose na uvoz sirovog šećera od šećerne trske za rafiniranje, koje su utvrđene u Zakonu o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", broj 58/12), odnosno u Carinskoj tarifi koja je sastavni dio Odluke o utvrđivanju Carinske tarife za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 89/23).

Табела 1 - Безбједоносни систем

Редни бр.	Назив средства	Количина
1.	Алармна централа DGP-NE96 са опремом	1
2.	Bentley BGSM-G GSM комуникатор - Алармни уређај	1
3.	Hikvision DS-7308HI-S-Digital Video Recorder	1
4.	DVC Alarmpoint HD Security Camera - Ротирајљна камера	1
5.	Antivandal камера	1
6.	Бокс камера	1
	УКУПНО:	6

Табела 2 - Остали уређаји и опрема

Редни бр.	Назив средства	Количина
1.	Клима уређаји	9
2.	Усисивач	4
3.	Табла магнетна	1
4.	Уништавач папира	1
	УКУПНО:	15

Табела 3 - Канцеларијски намјештај

Редни бр.	Назив средства	Количина
1.	Ормар	52
2.	Радни стол/додатак столу	65
3.	Столица	5
4.	Радна касета	5
5.	Цвијетњак	2
	УКУПНО:	129
	УКУПАН БРОЈ ОС - на локацији Ферхалија 11.	150 ком.

Члан 3.

(Закључивање уговора)

На основу ове одлуке Агенција ће закључити уговор о донацији са "Проект" д.о.о, којим ће се ближе уредити међусобна права и обавезе у поступку преноса права власништва над предметним средствима.

Члан 4.
(Реализација)
За реализацију ове одлуке задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Агенција.

Члан 5.
(Ступање на снагу)
Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 181/24
29. августа 2024. године
Сарајево

Председавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 4. Инструкције о донацији, односно размјени сталних средстава између буџетских корисника, те донарању сталних средстава екстерним корисницима, број 08-02-2-8857-1/16 од 20.10.2016. године Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, Вijeће министара Босне и Херцеговине на 58. сједници одржаној 29.8.2024. године, донijело је

**ODLUKU
O PRIJENOSU PRAVA VLASNIŠTVA NAD STALNIM
SREDSTVIMA**

Члан 1.
(Предмет Одлуке)
Овом Одлуком преноси се без накнаде право власништва над сталним средствима - сигурносни систем, остали уређаји и опрема и канцеларијски намjeштај, а који се не користе у Агенцији за статистику Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Агенција) правном лицу "Проект" д.о.о, Сарајево са сједиштем на адреси Ферхадџија 11.

Члан 2.
(Средства Одлуке)
Средства из члана 1. ове одлуке су:

Табела 1 - Сигурносни систем

Редни бр.	Назив средства	Кoliчина
1.	Alarmna centrala DGP-NE96 са опремом	1
2.	Bentley BGSM-G GSM комуникатор - Alarmни уређај	1
3.	Hikvision DS-7308HI-S- Digital Video Recorder	1
4.	DVC Alarmpoint HD Security Camera-Rotirajuća kamera	1
5.	Antivandal kamera	1
6.	Boks kamera	1
	UKUPNO:	6

Табела 2 - Остали уређаји и опрема

Редни бр.	Назив средства	Кoliчина
1.	Klima уређај	9
2.	Usisivač	4
3.	Tabla magnetna	1
4.	Uništavač papira	1
	UKUPNO:	15

Табела 3. - Канцеларијски намjeштај

Редни бр.	Назив средства	Кoliчина
1.	Ormar	52
2.	Radni stol/dodatak stolu	65
3.	Stolica	5
4.	Radna kaseta	5
5.	Cvjetnjak	2
	UKUPNO:	129
	UKUPAN BROJ OS - на локацији Ферхадџија	150 ком.

11

Члан 3.
(Закључивање уговора)
На основу ове одлуке Агенција ће закључити уговор о донацији са "Проект" д.о.о, којим ће се ближе уредити међусобна права и обавезе у поступку пријеноса права власништва над предметним средствима.

Члан 4.
(Realizација)
За реализацију ове одлуке задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Агенција.

Члан 5.
(Ступање на снагу)
Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 181/24
29. августа 2024. године
Сарајево

Председавајућа
Вijeћа министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланком 4. Инструкције о донацији, односно размјени сталних средстава између прорачунских корисника, те донарању сталних средстава екстерним корисницима, број 08-02-2-8857-1/16 од 20.10.2016. године Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, Вijeће министара Босне и Херцеговине на 58. сједници одржаној 29.8.2024. године, донijело је

**ODLUKU
O PRIJENOSU PRAVA VLASNIŠTVA NAD STALNIM
SREDSTVIMA**

Чланак 1.
(Предмет Одлуке)
Овом Одлуком преноси се без накнаде, право власништва над сталним средствима - сигурносни систем, остали уређаји и опрема и уредски намjeштај, а који се не користе у Агенцији за статистику Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Агенција) правном лицу "Проект" д.о.о., Сарајево, са сједиштем на адреси Ферхадџија 11.

Чланак 2.
(Средства Одлуке)
Средства из чланка 1. ове одлуке су:

Таблица 1 - Сигурносни систем

Редни бр.	Назив средства	Кoliчина
1.	Alarmna centrala DGP-NE96 са опремом	1
2.	Bentley BGSM-G GSM комуникатор - Alarmни уређај	1
3.	Hikvision DS-7308HI-S- Digital Video Recorder	1
4.	DVC Alarmpoint HD Security Camera-Rotirajuća kamera	1
5.	Antivandal kamera	1
6.	Boks kamera	1
	UKUPNO:	6

Таблица 2 - Остали уређаји и опрема

Редни бр.	Назив средства	Кoliчина
1.	Klima уређаји	9
2.	Usisavač	4
3.	Tabla magnetna	1
4.	Uništavač papira	1
	UKUPNO:	15

Таблица 3 - Уредски намјештај

Редни бр.	Назив средства	Кoliчина
1.	Ormar	52
2.	Radni stol/dodatak stolu	65
3.	Stolica	5
4.	Radna kaseta	5
5.	Cvijetnjak	2
UKUPNO:		129
UKUPAN BROJ OS - na lokaciji Fehadija 11.		150 kom.

Чланак 3.

(Закључивање уговора)

На основу ове одлуке Агенција ће закључити уговор о донацији с "Пројект" д.о.о, којим ће се ближе уредити међусобна права и обвезе у поступку пријеноса права власништва над предметним средствима.

Чланак 4.

(Реализација)

За реализацију ове одлуке задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Агенција.

Чланак 5.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 181/24
29. колovoза 2024. године
Сарајево

Предсједатељница
Вјећа министара БиХ
Borjana Krišto, v. r.

872

На основу члана 11. став (2) Закона о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а на приједлог Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 60. сједници одржаној 16.9.2024. године, донио је

ОДЛУКУ

О НАЧИНУ КОРИШЋЕЊА ГРАНТОВА ИЗ БУЏЕТА МИНИСТАРСТВА ЗА ЉУДСКА ПРАВА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА ПЕРИОД 2024-2026. ГОДИНА

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком утврђује се начин коришћења грантова који нису унапријед одређени Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024-2026. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24), а за чије провођење је одговорно Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Министарство).

Члан 2.

(Употреба израза у мушком или женском роду)

Ријечи које су ради прегледности у овој одлуци наведене у једном роду без дискриминације се односе и на мушки и на женски род.

Члан 3.

(Планирање грантова)

(1) Грантови се планирају на нивоу фискалне године у оквиру буџета Министарства, према усвојеном Документу оквирног буџета институција Босне и Херцеговине и Средњорочном програму рада

Министарства и Савјета министара Босне и Херцеговине.

- (2) Сврха и циљ дојеле грантова од стране Министарства се утврђује на основу закона и међународних обавеза у области људских права, те подзаконских аката Министарства, у складу са вишегодишњим планским и стратешким документима Министарства, које доносе Савјет министара Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, као и на основу одлука и закључака Предсједништва Босне и Херцеговине.
- (3) За сваку фискалну годину Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине утврђује се завршни износ грантова Министарства, на основу извјештаја о реализацији и анализе исказаних потреба према сврси гранта.
- (4) Министарство ће на својој веб-страници објавити за сваку годину План финансирања и суфинансирања пројеката из грантова Министарства, у року од 30 дана од дана усвајања закона о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за текућу годину.

Члан 4.

(Сврха грантова)

- (1) Грантови обезбијеђени у буџету Министарства се дојелеју другом нивоу власти и удружењима и фондацијама.
- (2) Грантови Министарства распоређују се према следећој сврси:
- а) За промовисање и унапређење заштите људских права најугроженијих група на основу препорука међународних тијела у области људских права и на основу закона и подзаконских аката које проводи и надзире Министарство, а с циљем подстицања развоја и одрживе сарадње са удружењима и фондацијама које се баве заштитом и промовисањем људских права најугроженијих група, грантови се дојелеју за:
- 1) Подршку организацијама лица са инвалидитетом,
- 2) Грант подршке удружењима националних мањина,
- 3) Грант подршке удружењима породица несталих лица у Босни и Херцеговини, и
- 4) Грант подршке организацијама за људска права у сврху промовисања људских права у Босни и Херцеговини.
- б) За реализацију стратешких циљева, мјера и активности утврђених Одлуком о усвајању Акционог плана Босне и Херцеговине за друштвену инклузију Рома и Ромкиња за период 2021-2025. године ("Службени гласник БиХ", број 40/22), (у даљњем тексту: Акциони план за Роме 21/25) грантови се дојелеју у следеће сврхе:
- 1) Грант средстава за стамбено збрињавање Рома,
- 2) Грант средстава за запошљавање Рома,
- 3) Грант средстава за здравствену заштиту Рома и
- 4) Грант средстава за образовање Рома.
- ц) За провођење Политике о сарадњи са исељеништвом, усвојене Одлуком о усвајању Политике о сарадњи са исељеништвом ("Службени гласник БиХ", број 38/17), грантови се дојелеју јединицама локалне самоуправе у Босни и Херцеговини.

- (3) Грант средстава из става (2) тачка б) овог члана, се додјељују другим нивоима власти за реализацију циљева утврђених Акционим планом за Роме 21/25 и распоређују у оквирним односима за Федерацију Босне и Херцеговине - 62,66%, Републику Српску - 31,34%, Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине - 6%, а грант средстава из става (2) тачка ц) овог члана се додјељују другим нивоима власти за провођење Одлуке о усвајању Политике о сарадњи са исељеништвом ("Службени гласник БиХ", број 38/17), а према критеријима утврђеним овом одлуком.
- (4) Средства из става (2) тачка а) овог члана се додјељују удружењима и фондацијама из Босне и Херцеговине у складу са овом одлуком и Правилником о критеријумима за финансирање и суфинансирање пројеката у областима од јавног интереса које проводе удружења и фондације ("Службени гласник БиХ", број 10/20) (у даљњем тексту: Правилник), а према критеријумима утврђеним овом одлуком.

Члан 5.

(Намјена грантова за друге нивое власти)

- (1) С циљем побољшања услова живота ромске популације у Босни и Херцеговини, обезбјеђују се грант средства за финансирање и суфинансирање пројеката јединицама локалне самоуправе за провођење мјера и пратећих активности из Акционог плана за Роме 21/25, који се односе на:
- а) иницирање и убрзање легализације неформалних стамбених насеља у којима живе Роми уз обезбјеђивање сталног, адекватног и прихватљивог смјештаја за лица које живе у нелегалним објектима,
 - б) побољшање стамбених услова у стамбеним јединицама у којима живе Роми,
 - ц) изградња социјалних стамбених јединица за Роме (колективни/индивидуални објекти),
 - д) побољшање инфраструктурних услова становања у ромским насељима и широкој заједници.
- (2) С циљем унапређења запошљивости и запошљавања Рома, обезбјеђују се грант средства ентитетским, кантоналним и службама за запошљавање на нивоу локалне самоуправе за финансирање и суфинансирање пројеката којима се реализују мјере и припадајуће активности из Акционог плана за Роме 21/25, а које се односе на:
- а) подстицање запошљавања и запошљивости Рома,
 - б) обезбјеђивање средстава за провођење програма запошљавања Рома,
 - ц) подстицање запошљавања Рома у јавном сектору.
- (3) С циљем унапређења доступности и квалитета здравствене заштите припадника ромске популације, обезбјеђују се грант средства за финансирање и суфинансирање пројеката Заводу за јавно здравство Федерације Босне и Херцеговине, Јавној здравственој установи Институт за јавно здравство Републике Српске, Одјељењу за здравство и остале услуге Владе Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и домовима здравља у јединицама локалне самоуправе за финансирање и суфинансирање пројеката којим се реализују мјере и припадајуће активности из Акционог плана за Роме 21/25 које се односе на:
- а) јачање капацитета ромских представника за унапређење здравља Рома:
 - 1) јачати капацитете ромских удружења за рад у ромским заједницама на промоцији здравих животних навика и начина остваривања права

- на здравствено осигурање и здравствену заштиту - укључити најмање 20 медијатора,
 - 2) анализа о броју неосигураних Рома на територији Федерације Босне и Херцеговине и препоруке за рјешавање начина осигурања,
 - 3) израда упутства о начину остваривања права на здравствену заштиту и приједлога протокола за сарадњу локалних здравствених установа и ромских удружења,
 - 4) иницирати успостављање ефикаснијег система о начину остваривања права и услуга за Роме, заједно са осталим рањивим групама,
- б) Смањење фактора ризика за здравље у ромској популацији:
- 1) провођење превенције заразних и незаразних болести,
 - 2) унапређење сексуалног и репродуктивног здравља, укључујући планирање породице,
 - 3) унапређење оралног здравља.
- ц) Израда и провођење програма превенције насиља у породици - рад са породицама у ромској заједници који обављају здравствени радници у сарадњи са центрима за социјални рад и надлежним полицијским управама.
- (4) С циљем побољшања обима образовања Рома, обезбјеђују се грант средства за финансирање и суфинансирање пројеката Министарству просвјете Републике Српске, министарствима образовања у Унско-санском кантону, Тузланском кантону, Зеничко-добојском кантону, Средњобосанском кантону, Херцеговачко-неретванском кантону и Кантону Сарајево, те надлежном одјељењу Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине за финансирање и суфинансирање пројеката којим се реализују мјере и припадајуће активности из Акционог плана за Роме 21/25 које се односе на:
- а) израду анализе постојећих наставних планова, програма и уџбеника националне групе предмета у контексту садржаја који се односе на ромску историју и културу и уклањање евентуалних предрасуда и стереотипа о Ромима из уџбеника и наставних материјала,
 - б) унапређење наставних планова, програма и школских уџбеника креирањем тематских цјелина и садржаја који се, без стереотипа, односе на ромску историју и културу,
 - ц) иницирање и пружање подршке образовним властима у БиХ који још увијек нису усвојили акционе планове, да донесу акционе планове у области образовања Рома,
 - д) пружање подршке јединицама локалне самоуправе за програме побољшања обима образовања ромске дјече,
 - е) израду водича намијењеног управи школе, наставницима, особљу у вртићима, родитељима и дјечи с циљем њиховог упознавања са традицијом, културом и обичајима Рома.
- (5) С циљем подршке јединицама локалне самоуправе за провођење Политике о сарадњи с исељеништвом, издавају се грант средства за финансирање и суфинансирање пројеката којим се реализују мјере и активности у вези са исељеништвом:
- а) јачање капацитета јединица локалне самоуправе за сарадњу са исељеништвом, унапређење канала комуникације са исељеницима, пружање бољих

- локалних услуга исељеницима, информисање и остваривање права исељеника и слично,
- б) успостављање нових и унапређење постојећих информатичко-комуникационих и аудио-видео рјешења (хардвер и софтвер) која су директно повезана са провођењем пројектних активности (нпр. виртуелни матичар, веб-страница, базе података итд.),
- ц) препознавања исељеништва као једне од кључних циљних група за развој локалног туризма, што укључује и активности које ће подстаћи долазак што већег броја туриста из исељеништва, те активности на јачању капацитета локалних актера и туристичких радника с циљем јачања свијести о исељеничком туризму и изради посебних туристичких програма за ову циљну групу. Надаље, неопходно је да се промовишу туристички потенцијали локалне заједнице, нарочито национални паркови, историјске локације, културни споменици, природни ресурси за планинарење, рафтинг и спортско-рекреативни туризам, као и аутохтони домаћи производи, припремају туристички инвестициони пројекти и о томе информише исељеништво, унаприједи задовољство код исељеника који редовно бораве у Босни и Херцеговини, искористе ресурси исељеништва с циљем промоције Босне и Херцеговине и туризма у иностранству,
- д) развијање интензивније сарадње са младим генерацијама у исељеништву и њиховог везивања за мјеста поријекла (учење матерњег језика, едукативни туризам за младе с циљем упознавања земље поријекла, студентска пракса за младе, волонтирање и слично),
- е) трансфер знања и нових технологија исељеништва у сврху економског развоја и развоја људског капитала,
- ф) промоцију локалних развојних потенцијала уз учешће исељеништва.
- (6) У складу са расположивим средствима у буџету Министарства, а на основу критеријума наведених у ст. (1) до (6) овог члана, Министарство ће дефинисати приоритетне активности које ће додјеливати путем Јавног позива и максимални износ гранта који се додјељује по основу пројекта а који ће бити објављен на веб-страници Министарства.
- Члан 6.
- (Намјена грантова за непрофитне организације)
- (1) С циљем подршке организацијама лица са инвалидитетом, обезбјеђују се грант средства удружењима и фондацијама лица са инвалидитетом и удружењима лица оболелих од болести које могу узроковати инвалидитет, за финансирање и суфинансирање пројекта којима се проводе:
- а) промотивне активности које су у вези са обиљежавањем значајних датума за лица са инвалидитетом,
- б) активности којима је циљ промоција права лица са инвалидитетом (спортске активности, културне, образовне и сл.), а ради повећања њихове видљивости и укључивања у све токове друштва,
- ц) провођење едукација чланова удружења о наведеним питањима, а с циљем упознавања лица са инвалидитетом са њиховим правима и институцијама надлежним за остваривање тих права, те обучавање чланова за израду конкретних иницијатива и писање пројекта за унапређење одређених права и положаја лица са инвалидитетом,
- д) провођење конкретних активности за провођење неке од препорука Комитета за права лица са инвалидитетом.
- (2) С циљем подршке удружењима националних мањина у Босни и Херцеговини обезбјеђују се грант средства искључиво за удружења националних мањина у Босни и Херцеговини за финансирање и суфинансирање пројекта који се односе на:
- а) израду заједничког плана активности за све признате мањине у Босни и Херцеговини, с циљем организовања обиљежавања празника и значајних датума националних мањина,
- б) организовање фестивала, сајмова, културних манифестација, такмичења и других садржаја који имају шири значај и већу видљивост мањина на нивоу Босне и Херцеговине,
- ц) израду брошура, издавање часописа, припрему медијских садржаја за припаднике националних мањина у Босни и Херцеговини, с циљем промоције језика, културе, традиције, књижевности и историје националних мањина у Босни и Херцеговини.
- (3) С циљем подршке удружењима породица несталих лица у Босни и Херцеговини обезбјеђују се грант средства искључиво удружењима породица несталих лица за финансирање и суфинансирање пројекта којима се проводе:
- а) организовање радионица и других активности уз ангажовање стручних лица за психосоцијалну помоћ,
- б) истраживања, радионице, конференције и сличне активности с циљем указивања на проблеме са којима се суочавају породице несталих лица на територији Босне и Херцеговине,
- ц) израда (стручних) различитих иницијатива за лобирање, одржавање заговорачких састанака, умрежавања са другим организацијама.
- (4) С циљем подршке удружењима и фондацијама које се баве промотивним активностима и јачањем заштите од дискриминације, те другим активностима у области промоције и заштите људских права и слобода различитих рањивих група грађана, обезбјеђују се грант средства искључиво удружењима и фондацијама које се баве промоцијом и заштитом људских права у Босни и Херцеговини за пројекте којима се проводе:
- а) обиљежавање значајних датума из области људских права,
- б) провођење кампања подизања свијести јавности о начину заштите од дискриминације и различитих едукативних активности с циљем информисања рањивих група о њиховим правима,
- ц) израда аналитичких и информативних материјала о уоченим проблемима у области људских права и дискриминације у Босни и Херцеговини,
- д) праћење реализације препорука Универзалног прегледа стања људских права у БиХ (у даљњем тексту: УПР),
- е) провођење истраживање о појавним облицима дискриминације.
- (5) Министарство ће у Јавном позиву, чији садржај је дефинисан чланом 13. Правилника из члана 4. става (3) ове одлуке, дефинисати максимални износ гранта који се додјељује по основу пројекта.

Члан 7.

(Основни критеријуми за вредновање пројектног приједлога)

- (1) Пројектни приједлог мора испуњавати следеће основне критеријуме;
 - а) пројектни приједлог мора бити усклађен са намјеном утврђеном у члану 4. или у члану 5. ове одлуке,
 - б) пројектни приједлог мора бити поднесен на прописаним обрасцима који су објављени на веб-страници Министарства,
 - ц) пројектни приједлог мора имати назначен родни аспект,
 - д) провођење пројекта је ограничена на период од 12 мјесеци, почев од дана трансфера новчаних средстава, с тим да се уз образложени захтјев може продужити рок за провођење,
 - е) буџет пројектног приједлога не може прелазити максимални износ који се додјељује по једном пројектном приједлогу, а који се утврђује Јавним позивом.
- (2) Пројектни приједлог који испуњава основне критеријуме из става (1) овог члана вреднује се у складу са четири евалуациона критеријума:
 - а) квалитет предложеног пројекта,
 - б) буџет и одрживост пројекта,
 - ц) институционални капацитети подносиоца пројекта,
 - д) препознате предности и додатни критеријуми.

Члан 8.

(Право на подношење приједлога пројеката и забрана учествовања на Јавном позиву)

- (1) Право на подношење приједлога пројекта по основу Јавног позива имају други нивои власти и непрофитне организације дефинисане чл. 5. и 6. ове одлуке.
- (2) Забрану учествовања на Јавном позиву имају удружења и непрофитне организације које нису испуниле обавезе утврђене чланом 11. Правилника.

Члан 9.

(Поступак и начин додјеле)

- (1) Министарство ће путем Јавног позива објавити поступак и начин додјеле средстава за 2024., 2025. и 2026. годину објавом на веб-страници Министарства и обавјештењем у три дневна листа која се дистрибуирају на цијелој територији Босне и Херцеговине.
- (2) Рок за подношење пријава је 21 дан од дана објављивања Јавног позива на веб-страници Министарства. За сваки грант посебно, текст Јавног позива објављује се и на веб-страници Министарства.
- (3) Неблаговремене и непотпуне пријаве неће бити разматране.

Члан 10.

(Пријава и документација за учествовање на Јавном позиву)

- (1) Када су носиоци пројекта други нивои власти за реализацију пројеката који се односе на стамбено збрињавање Рома у БиХ, уз пријаву за учествовање на Јавном позиву, обавезни су да приложе следећу документацију:
 - а) пројектни приједлог (Образац I),
 - б) план активности (Образац II),
 - ц) буџет пројекта (Образац III),
 - д) логички оквир (Образац IV - за пројекте веће од 25.000 KM),
 - е) изјава о партнерству, у случају заједничког пројекта (Образац VIII),
 - ф) уговор са банком о отварању трансакционог рачуна (овјерена копија),

г) потврда пословне банке да је трансакциони рачун активан (не старија од дана објављивања Јавног позива).

- (2) Обрасци из става (1) овог члана су саставни дио Смјерница о процесу додјеле грант средстава за стамбено збрињавање, запошљавање, здравствену заштиту и образовање Рома Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине број: 01-02-2-820-14/23 донесених 1.8.2023. године (у даљњем тексту: Смјернице).
- (3) Када су носиоци пројекта јединице локалне самоуправе, за провођење Политике за сарадњу са исељеништвом у БиХ, обавезни су да приложе следећу документацију:
 - а) пријава на Јавни позив и образац пројектног приједлога (Анекс I),
 - б) подаци о подносиоцу пројектног приједлога (Анекс I-1)
 - ц) план активности (Анекс II),
 - д) буџет пројекта (Анекс III),
 - е) логички оквир (Анекс IV - за пројекте веће од 15.000 KM),
 - ф) изјава о партнерству, у случају заједничког пројекта (Анекс V),
 - г) извод из регистра удружења за партнера, у случају кад је партнер невладин организација (датум издавања извода не смије бити старији од три мјесеца) оригинал или овјерена копија,
 - х) уговор са банком о отварању трансакционог рачуна (овјерена копија),
 - и) потврда пословне банке да је трансакциони рачун активан (не старија од дана објављивања Јавног позива) - оригинал или овјерена копија.
- (4) Анекси из става (3) овог члана су саставни дио ове одлуке.
- (5) Када су носиоци пројекта удружење или фондација, обавезни су да приложе документацију утврђену чланом 14. Правилника из члана 4. став (3) ове Одлуке и да приложе додатно следећу документацију:
 - а) извод из оснивачког акта или статута из којег су видљиви статутарни циљеви подносиоца пројекта и партнера на пројекту, уколико исти нису видљиви из рјешења о упису у регистар, (овјерена копија),
 - б) биланс стања за претходну годину (овјерена копија), изузев подносилаца пројектног приједлога који су основани у текућој години,
 - ц) биланс успјеха за претходну годину (овјерена копија), изузев подносилаца пројектног приједлога који су основани у текућој години,
 - д) обрасци из ставова (1), (3) и (5) овог члана морају бити попуњени, потписани и овјерени од стране одговорног лица подносиоца пријаве,
 - е) обрасци из става (5) овог члана за удружења и фондације у складу са чланом 25. Правилника из члана 4. става (3) ове Одлуке су преузети, а исте ће Министарство објавити на својој веб-страници.

Члан 11.

(Начин подношења пројектног приједлога)

Пријаве на Јавни позив се достављају лично или путем препоручене поште на адресу Министарства, у затвореној коверти са назнаком "НЕ ОТВАРАТИ" и пуним називом Јавног позива.

Члан 12.

(Оцјена пројектног приједлога)

- (1) Прије него што започне оцјењивање пројектног приједлога, провјерава се да ли достављени пројектни приједлог испуњавају следеће опште услове:
 - а) пријава мора бити достављена у року прописаном у Јавном позиву,
 - б) пријава мора бити достављена на прописаним обрасцима,
 - ц) сви обрасци морају бити потписани и овјерени,
 - д) пријава мора садржавати сву обавезну документацију, наведену у члану 10. ставу (1) ове одлуке.
- (2) Пројектни приједлог које не испуњава опште услове биће одбачен.
- (3) Оцјена пројектног приједлога врши се на основу основних критеријума, а који су прописани чланом 7. ове одлуке.
- (4) Пројектни приједлог које не испуњава основне критеријуме биће одбијен.

Члан 13.

(Евалуација пројектног приједлога)

- (1) Евалуацијом пројектног приједлога провјерава се квалитет достављеног пројектног приједлога и врши оцјена у односу на циљеве, резултате, активности и приоритете примјеном следећих критеријума евалуације:

Евалуацијски критериј:	Максималан број бодова
а) Квалитет предложеног пројекта:	40
б) Буџет и одрживост пројекта:	30
ц) Институционални капацитети подносиоца пројекта:	20
д) Препознате предности и додатни критеријуми:	10
Укупно:	100

- (2) Начин бодовања пројектног приједлога непрофитних организација стандардизован је у оквиру Анекса XI - Појединачни образац за процјену пројекта и Анекс XII - Завршни образац за процјену пројекта из Правилника из члана 4. става (3) ове одлуке.
- (3) Начин бодовања пројектног приједлога за друге нивое власти за реализацију пројеката који се односе на стамбено збрињавање Рома у БиХ стандардизован је обрасцима за оцјену прописаним у Смјерницама из члана 9. става (2) ове одлуке.
- (4) Начин бодовања пројектног приједлога јединица локалне самоуправе за провођење Политике за сарадњу са исељеништвом у БиХ стандардизован у оквиру Појединачног обрасца за оцјену пројектног приједлога (Анекс VI) и Завршног обрасца за оцјену пројектног приједлога (Анекс VII) који су саставни дио ове одлуке.

Члан 14.

(Комисије за оцјену пројекта)

- (1) Министар за људска права и избјеглице (у даљем тексту: министар) оснива посебну комисије за оцјену пројеката (у даљем тексту: Комисија) које чине запослени у Министарству и по један представник Кабинета предједавајуће Савјета министара Босне и Херцеговине и кабинета замјеника предједавајуће Савјета министара Босне и Херцеговине, а Комисија ће у свом раду одлучивати консензусом.
- (2) Комисију чине најмање седам чланова и секретар Комисије, који нема право одлучивања, а њихов мандат траје од дана објављивања Јавног позива до завршетка поступка избора корисника.

- (3) Надлежни сектор Министарства из којег се додјељује грант објављује Јавни позив у складу са овом одлуком.
- (4) Комисија из става (1) овог члана надлежна је да, по истеку рока за подношење пријава по расписаном Јавном позиву, провјери благовременост и потпуност пријава, оцијени пристигле пројектне приједлоге, сачини ранг-листу пројектног приједлога, достави информацију о рангирању потенцијалних корисника грантова и припреми ранг-листу јединица локалне самоуправе и удружења и фондација са приједлогом Одлуке о додјели грант средстава, који се достављају министру на даљњу обраду уз Извјештај о раду Комисије.
- (5) Комисија је дужна обавити задатке из става (4) овог члана у року од 3 мјесеца, од дана истека рока за подношење пријава по расписаном Јавном позиву.
- (6) Остали послови, начин рада и одлучивања, права и обавезе чланова Комисије уређују се Пословником о раду Комисије.

Члан 15.

(Одлука и обавјештења о додјели грант средстава)

- (1) Приједлог одлуке о додјели грант средстава доноси Савјет министара Босне и Херцеговине.
- (2) Одлука о додјели грант средстава објављује се у "Службеном гласнику БиХ" и на веб-страници Министарства.
- (2) Обавјештење о резултатима додјеле грант средстава, као и обавјештење о одбацивању или одбијању пројектних приједлога, доставља се свим подносиоцима пројектних приједлога, у року од 7 дана од дана усвајања Одлуке о додјели грант средстава.

Члан 16.

(Уговор о коришћењу додијелих средстава)

- (1) Министарство ће са корисницима грант средстава, ступањем на снагу Одлуке о додјели грант средстава из члана 15. става (1) ове одлуке закључити Уговор којим ће бити дефинисана међусобна права и обавезе уговорних страна.
- (2) Прије закључивања Уговора од корисника средстава се тражи да у року од седам дана достави ревидирани буџет усклађен са одобреним средствима који постаје дио Уговора из става (1) овог члана и мора бити потписан од овлашћеног лица и овјерен печатом.
- (3) Приликом сачињавања ревидираног буџета дозвољено је мијењање износа средстава по буџетским линијама, али не и мијењање буџетских линија.
- (4) Изабрани корисник грант средстава обавезан је доставити мјеницу Министарству као инструмент обезбјеђења извршења Уговора, према којој Министарство задржава право приговора.
- (5) Ако корисник средстава не прихвати услове прописане Уговором губи право на коришћење средстава, те је у том случају дужан писаним путем обавијестити Министарство у року од седам дана.
- (6) У случају када корисник не прихвати услове прописане ставом (5) овог члана, Министарство ће неискоришћена средства додјелити следећем са ранг-листе.
- (7) Министарство је дужно да за приједлоге Уговора из става (1) овог члана, у зависности од висине додијелих грант средстава, прибави мишљење Правобранилаштва Босне и Херцеговине у складу са чланом 13. ст. (15) и (16) Закона о Правобранилаштву Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 8/02, 10/02, 44/04, 102/09 и 47/14).

Члан 17.

(Праћење и евалуација провођења грантова)

- (1) Комисија за праћење грантова Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине која је именована од стране министра актом број 01-02-2-1536-2/24 од 8.8.2024. године ће пратити, вршити мониторинг, контролу и евалуацију пројеката који се финансирају грант средствима Министарства, на начин како је дефинисано самом Одлуком о измјенама Одлуке о именовању Комисије.
- (2) Министарство ће успоставити базу података за додијељене текуће грантове на основу којих би се унаприједио процес планирања, означиле слабе тачке и дали мјерљиви резултати.

Члан 18.

(Обавезе корисника гранта)

- (1) Корисник гранта је дужан да води посебну документацију о реализацији финансираног пројекта, а по потреби је и да на увид и контролу овлашћеним лицима Министарства, која су током трајања пројекта овлашћена да врше мониторинг ових пројеката.
- (2) Корисници грантова за удружења и фондације дужни су доставити Министарству периодични финансијски извјештај (Анекс VII) и периодични извјештај о напретку (Анекс IX), те у року од 30 дана од дана завршетка пројекта финални финансијски извјештај (Анекс VIII) и завршни извјештај (Анекс X).
- (3) Завршни извјештај треба да садржи информације о пројектним активностима, постигнућима и резултатима, као и о трошковима и релевантним плаћањима насталим током провођења пројекта, што ће бити поткријељено одговарајућом финансијском документацијом.
- (4) Корисници гранта подршке јединицама локалне самоуправе за провођење Политике са иселјеништвом дужни су у року од 21 дан од завршетка провођења пројекта доставити Министарству коначни Наративни и финансијски извјештај на Анексу III-1 који је саставни дио ове одлуке и уговора о коришћењу грант средстава

Члан 19.

(Непоштивање Уговора о коришћењу додијељених средстава)

- (1) Ако корисник гранта не достави финални финансијски извјештај (Анекс VIII) и завршни извјештај (Анекс X), губи право да се пријави за додјелу средстава гранта у наредној фискалној години.
- (2) Корисник гранта који додијељена средства утроши ненамјенски дужан је у року 30 дана вратити цијелокупан износ додијељених средстава.
- (3) Ако корисник гранта неоправдано прекорачи рок за провођење пројекта и/или почини неку другу радњу којом је ненамјенски искористио додијељена средства, Министарство задржава право протеста мјенице.

Члан 20.

(Извјештај о реализацији гранта Министарства)

- (1) Министарство доставља годишњи извјештај о реализацији свих грантова за претходну годину Савјету министара Босне и Херцеговине најкасније до новембра наредне фискалне године.
- (2) Министарство, у роковима прописаним Законом о финансирању, институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 и 38/22), (у даљњем тексту: Закон о финансирању) доставља Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине периодичне извјештаје о намјенском коришћењу грант средстава, а на основу извјештаја крајњих корисника грантова додијељених на основу ове одлуке.

Члан 21.

(Реализација Одлуке)

- (1) Исказивање потребних средстава за текуће грантове и трансфере од стране Министарства врши се у складу са инструкцијама прописаним Законом о финансирању, а на основу извршених анализа потреба за све угрожене категорије у Босни и Херцеговини, као и података из поднесених извјештаја крајњих корисника из претходних година. Захтјев за потребним средствима Министарство ће исказати кроз Инструкцију за буџетске кориснике број 1 и Инструкцију са упутствима за припрему захтјева за додјелу средстава из буџета Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине.
- (2) Министарство ће на својој веб-страници објавити за сваку годину План финансирања и суфинансирања пројеката из текућих грантова и трансфера обезбијеђених у буџету Министарства, у року од 30 дана од дана усвајања Закона о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за текућу годину.
- (3) За реализацију ове одлуке су одговорни Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Члан 22.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 182/24
19. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

АНЕКС I

ПРИЈАВА НА ЈАВНИ ПОЗИВ

НАЗИВ ПРОЈЕКТА:			
ПОДНОСИЛАЦ ПРОЈЕКТНОГ ПРИЈЕДЛОГА (ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ):			
ПАРТНЕР/И НА ПРОЈЕКТУ:			
БУЏЕТ ПРОЈЕКТА (БАМ):	а) Финансирање пројекта из средстава гранта		
	б) Суфинансирање пројекта из средстава јединице локалне самоуправе (ако је релевантно)		
	ц) Остали извори (други партнери, дијаспора) (ако је релевантно)		
	УКУПНА СРЕДСТВА (БУЏЕТ) ПРОЈЕКТА (а+б+ц)		
ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ОДГОВОРНОГ ЛИЦА ПОДНОСИОЦА ПРОЈЕКТА:			
ПОТПИС И ПЕЧАТ:			

АНЕКС I

ОБРАЗАЦ ПРОЈЕКТНОГ ПРИЈЕДЛОГА

1. Резиме пројекта (највише једна страница)

Кратки опис пројекта <i>(Укратко опишите шта ће пројекат постићи и на који начин).</i>	
Партнер/и из дијаспоре и њихова специфична улога у пројекту: Напомена: Уз Изјаву о партнерству приложити за правна лица доказ о регистрацији, а за физичка лица кратку биографију.	
Партнер/и из БиХ (ако је релевантно) и њихова специфична улога у пројекту: Напомена: Уз Изјаву о партнерству приложити доказ о регистрацији у БиХ.	
Трајање пројекта: <i>(Навести предвиђено трајање пројекта у мјесецима).</i>	
Општи циљ пројекта:	
Специфични циљеви пројекта:	
Циљна група(е):	
Очекивани резултати:	
Главне активности:	

АНЕКС I**2. Релевантност пројекта (највише двије странице):**

Молимо наведите сљедеће информације:

- Сажето образложење оправданости и контекста у којем ће се одвијати провођење пројекта.
- Кратак преглед стања о исељеништву/дијаспори у области локалне заједнице гдје се проводи пројекат.
- Опис конкретних проблема, захтјева и потреба циљних група и локалитета, те начин на који ће пројекат одговорити на исте.
- Опис релевантности пројекта у односу на локалне развојне приоритете.
- Опис релевантности пројекта у односу на циљеве Јавног позива.

3. Опис циљних група (највише пола странице):

Навести које су циљне групе и директне и индиректне кориснике.

4. Циљеви (највише пола странице):**5. Опис очекиваних резултата и дугорочних ефеката пројекта (највише пола странице):**

Молимо образложите резултате активности и очекиване дугорочне ефекте пројекта (у квалитативном и квантитативном смислу).

АНЕКС I

6. Побројати главне пројектне активности и предвиђени период њихове реализације (највише пола странице):

Детаљан план активности се уноси у табелу „План активности“.

Предвиђено трајање активности је мјесеци.

7. Потенцијални ризици за провођење пројекта (највише пола странице):

Молимо укратко опишите било какве потенцијалне ризике у вези са благовременим и ефикасним провођењем пројектних активности, као и оне који су у вези са свеобухватном дугорочном одрживошћу (ван времена трајања пројекта).

8. Индикатори за праћење (мониторинг) пројекта:

Молимо означите који од доле наведених кључних индикатора су релевантни за праћење (мониторинг) пројекта и, уколико је потребно, наведите додатне индикаторе који су у складу са циљевима, активностима, очекиваним резултатима и исходима пројекта.

Означите релевантан индикатор	Објективно провјерљиви индикатори за праћење успјешности резултата пројекта	Вриједност
☐		
☐		
☐		
☐		

9. Одрживост (највише пола странице):

Објасните начине обезбјеђења одрживости након завршетка пројекта. Наведите конкретне одговорности актера у погледу дугорочне одрживости пројекта.

АНЕКС I**10. Опис главног носиоца пројекта (највише пола странице):**

Кратак опис претходног искуства носиоца пројекта у погледу вођења и реализације значајних сродних пројеката и техничке експертизе.

Такође, навести опис тренутних организационих капацитета за подршку квалитетном и благовременом провођењу пројекта.

Детаљно опишите улогу пројектних партнера.

11. Управљање, праћење и оцјењивање провођења пројекта (највише пола странице):

На који начин ће бити организовано управљање, праћење и евалуација провођења пројекта?

Детаљно опишите организациону структуру и тим који ће бити одговоран за свеукупно управљање, праћење (мониторинг) и евалуацију пројекта?

12. План за промоцију пројекта (највише пола странице)

Молимо наведите на који начин ћете промовисати пројектне активности и резултате (постери, информативни материјали, прес-конференције, церемонија отварања и сл).

Анекс I-1

ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ ПРОЈЕКТНОГ ПРИЈЕДЛОГА

Јединица локалне самоуправе:

Име и презиме лица
одговорног за заступање:

Адреса:

ИД број из Увјерења о пореској
регистрацији:

Мјесто и поштански број:

Телефон:

Факс:

И-мејл:

Веб-страница:

ФИНАНСИЈСКИ ПОДАЦИ О ПОДНОСИОЦУ ПРОЈЕКТНОГ ПРИЈЕДЛОГА

Назив банке:

Адреса банке:

Мјесто/град
банке:Поштански
број:Број
транзакционог
рачуна:

(мјесто, датум)

М.П.

Потпис одговорног лица

АНЕКС II

[illegible]

АНЕКС III

БУЏЕТ ПРОЈЕКТА

ГЛАВНИ НОСИЛАЦ ПРОЈЕКТА:

НАЗИВ ПРОЈЕКТА:

Бр.	Категорија/опис трошка:	Јединица:	Број јединица:	Јединична цијена (БАН):	Укупно (БАН):	Суфинансирање од стране главног носиоца пројекта (ако је релевантно) (БАН):	Грант средства (БАН):	Допринос других (ако је релевантно) (БАН):
1								
1.1.								
1.2.								
2								
2.1.								
2.2.								
2.3.								
2								
2.1.								
2.2.								
2.3.								
Укупно:								

Кратко образложити наведене буџетске ставке:

Анекс III-1

НАРАТИВНИ И ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈ

Период извјештавања: од _____ до _____

Назив пројекта:			
Носилац пројекта:			
Партнер/и у пројекту:			
Буџет пројекта (БАМ):	а) Финансирање из средстава гранта:		
	б) Средства суфинансирања (ако је релевантно):	Подносилац пројектног приједлога:	
		Партнер:	
	Укупна средства (буџет) пројекта (а+б):		
Датум почетка пројекта:			
Датум завршетка пројекта:			
Циљеви пројекта: (из пројектног документа)			
Циљна група(е): (из пројектног документа)			
Очекивани резултати: (из пројектног документа)			
Главне активности: (из пројектног документа)			

Анекс III-1

1. Опишите активности проведене у периоду на који се односи извјештај (на основу пројектног плана активности):

Анекс III-1

2. Постизање очекиваних резултата:

На основу планираних очекиваних резултата из логичког оквира, опишите остварени напредак и мјеру у којој су постигнути очекивани резултати. Резултати треба да буду мјерљиви те засновани на постављеним индикаторима из пројектног документа и изворима верификовања.

а) Опишите у којој мјери су постигнути пројектни резултати:

б) Напредак у остварењу резултата на основу постављених индикатора:

Индикатор за праћење успјешности резултата пројекта:	Почетно стање (количина):	Остварено (количина):

Напомена: у колони у којој је потребно навести индикаторе, треба да наведете оне индикаторе успјешности које сте навели у вашем пројектном документу.

Анекс III-1

3. Финансијско управљање:

Објаснити свако знатно одступање од оригиналног буџета (на примјер, уштеде у склопу првобитно планираног буџета, сваки трошак који није предвиђен буџетом, сваку потешкоћу у покрићу трошкова у оквиру планираног буџета и слично). Детаљни подаци о насталим трошковима се уносе у табелу трошкова испод.

Анекс III-1

3.1 ТАБЕЛА ТРОШКОВА ЗА ИЗВЈЕШТАЈНИ ПЕРИОД:

Бр.	Категорија / опис трошка:	Јединица:	Број јединица:	Јединична вриједност (БАНМ):	Одобрени износ буџетом пројекта (БАНМ):	Плаћени трошкови финансирани из гранта средстава (БАНМ):	Плаћени трошкови финансирани из средстава суфинансирањ а главног проејкта (БАНМ):	Плаћени трошкови финансирани из средстава суфинансирања других партнера (БАНМ):	Укупно потрошено (збир 6+7+8):
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1.									
1.1									
1.2.									
1.3.									
2.									
2.1									
2.2									
2.3									
3.									
2.1									
2.2									
2.3									
УКУПНО:									

Напомена: Укупни износ у колони 6 мора бити једнак укупном износу који је Министарство уплатило кориснику средстава у складу са Уговором о дојели средстава.

Овлашћено лице: _____ / _____ (име, датум и печат):

Упутства за попуњавање Обрасца трошкова.

1. Колоне 1,2,3,4 и морају бити пренесене из буџета пројекта (Анекс III).
2. Колона 9 је аритметички збир свих износа наведених у колонама 6, 7, и 8 Укупни износ из колоне 1 мора одговарати укупном износу одобрених прихватањивих трошкова у складу са Уговором о дојели средстава/Обрасцем пројекта корисника средстава и буџетом пројекта.

Анекс III-1

Листа попутних докумената/ документацијски доказ плаћања према ставкама буџета:

Анекс III-1

4. Ризици/препоруке за рјешавање, уколико је примјенљиво:

Потребно је направити препоруке о начину идентификовања, избегавања или смањења ризика, сметњи у провођењу пројекта те унапређења провођења пројекта.

5. Генерални осврт на провођење пројекта, укључујући и осврт на свеобухватни утицај пројекта уколико је ријеч о завршном извјештају:

Напишите кратак осврт на свеукупно стање реализације пројекта.

6. Активности планиране у наредном периоду, уколико је примјенљиво:

Из Приједлога пројекта/Плана активности.

Анекс III-1

Додатни прилози:

Потребно је набројати и приложити све промотивне и остале материјале у вези са провођењем пројекта (фотографије, изјаве за медије, итд.).

Производи:

Потребно је набројати и приложити све производе настале провођењем пројекта (публикације, брошуре, видео материјали и сл.).

Корисник потписом свог доле наведеног овлашћеног лица потврђује да је све горе наведено у складу са стварним стањем:

Јединица локалне самоуправе:**Овлашћено лице:**

Датум и печат:

Одобрење и коментари Министарства за људска права и избјеглице БиХ:

- ☐ Одобрено
☐ Није одобрено

Коментари овлашћене Комисије:

/
Име и презиме, датум и печат:

АНЕКС IV

ЛОГИЧКИ ОКВИР

ПОДНОСИЛАЦ ПРОЈЕКТНОГ ПРИЈЕДЛОГА:

НАЗИВ ПРОЈЕКТА:

	Опис:	Показатељи успјеха:	Извори и средства провјере:	Претпоставке и ризичи:
Општи циљ:	Који је општи циљ чијем ће остварењу пројекат придонијети?	Који су показатељи успјеха у вези са општим циљем?	Који су извори информација за ове показатеље успјеха?	
Специфични циљеви пројекта:	Који су специфични циљеви који ће бити остварени пројектом?	Који су то квантитативни и квалитативни показатељи успјеха који одређују до које мјере су остварени специфични циљеви пројекта?	Који су извори информација који требају бити прикупљени или већ постоје? Методe које ће се користити како би се дошло до информација?	Који су фактори и услови неопходни за остварење циљева пројекта, а нису под директном контролом? Које ризике треба узети у обзир?
Очекивани резултати:	Који ће конкретни резултати придонијети остварењу циљева пројекта?	Који показатељи одређују да ли су и у којој мјери остварени планирани резултати?	Који су извори информација за ове показатеље успјеха?	Који вањски фактори и услови морају бити испуњени да би резултати били остварени како је планирано?
Активности:	Које је активности потребно урадити и којим редослиједом с циљем остварења резултата?			Који услови треба да буду испуњени да би се почело са реализацијом пројекта?

(мјесто, датум)

М.П.

Потпис одговорног лица

АНЕКС V

ИЗЈАВА О ПАРТНЕРСТВУ

Ја, доле потписани

_____, _____
(име, презиме и адреса одговорног лица)

представник

_____, _____
(назив и адреса организације - ако је релевантно)

потврђујем успостављање партнерства са:

_____, _____
(име, презиме и адреса одговорног лица)

представником

_____, _____
(назив и адреса институције/организације која је носилац
пројектног приједлога)

Овом изјавом изражавамо нашу преданост и спремност да заједнички активно радимо на провођењу пројекта _____ у оквиру улога и одговорности које су дефинисане у пројектној документацији, а у корист успјешне реализације пројектних активности с циљем свеукупне добробити грађана у општини/граду _____.

НОСИЛАЦ ПРОЈЕКТНОГ ПРИЈЕДЛОГА

(мјесто, датум)_____
(потпис и печат)

ПАРТНЕР

(мјесто, датум)_____
(потпис и печат)

**Појединачни образац за оцјењивање
Грант подршке јединицама локалне самоуправе
за провођење Политике о сарадњи са исељеништвом**

АНЕКС VI

Подносилац приједлога пројекта: _____
Назив пројекта: _____

Редни број пријаве: _____

Критеријум:	Максималан број бодова	Оцена пројекта
Релевантност пројекта:	40	
Да ли је пројекат релевантан у односу на циљеве Јавног позива?	10	
Да ли пројекат резултира ојачавањем локалних заједница и њихових социо-економских партнера за унапређење сарадње са исељеништвом?	10	
Да ли пројекат резултира активнијом сарадњом са исељеништвом?	10	
Да ли је пројекат јасно повезан са локалним развојним приоритетима?	10	
Буџет и одрживост пројекта:	30	
Да ли је предложени буџет реалан, јасан и повезан са очекиваним резултатима?	10	
Да ли буџет садржи наративна објашњења која омогућавају провјеру реалности буџета?	10	
Да ли је пројекат одржив у смислу функционисања, управљања и даљњег финансирања активности и након завршетка пројекта?	10	
Институционални капацитети подносиоца пријаве:	20	
Административни капацитети (<i>одговарајућа организациона структуре која омогућава квалитетно и ефикасно управљање пројектом, експертиза, претходно искуство у управљању пројектима</i>).	10	
Финансијски капацитети:	10	
Препознате предности и додатни критеријуми:	10	
Пројектом је предвиђено партнерство са исељеништвом и/или другом јединицом локалне самоуправе.	5	
Пројекат има обезбијеђено властито суфинансирање.	5	
Укупан број бодова:	100	

Само они пројекти који након евалуације и бодовања остваре 50 и више бодова, од могућих 100, уврштавају се на ранг-листу за финансирање.

Приједлози пројеката који добију мање од 50 бодова биће одбијени.

Члан Комисије: _____

**Завршни образац за оцјењивање
Грант подршке јединицама локалне самоуправе
за провођење Политике о сарадњи са исељеништвом**

АНЕКС VII

Просјечна оцјена чланова Комисије:

Подносилац приједлога пројекта: _____

Редни број пријаве: _____

Назив пројекта: _____

Критеријум:	Максималан број бодова	Оцјена пројекта
Релевантност пројекта:	40	
Да ли је пројекат релевантан у односу на циљеве Јавног позива?	10	
Да ли пројекат резултира ојачавањем локалних заједница и њихових социоекономских партнера за унапређење сарадње са исељеништвом?	10	
Да ли пројекат резултира активнијом сарадњом са исељеништвом?	10	
Да ли је пројекат јасно повезан са локалним развојним приоритетима?	10	
Буџет и одрживост пројекта:	30	
Да ли је предложени буџет реалан, јасан и повезан са очекиваним резултатима?	10	
Да ли буџет садржи наративна објашњења која омогућавају провјеру реалности буџета?	10	
Да ли је пројекат одржив у смислу функционисања, управљања и даљњег финансирања активности и након завршетка пројекта?	10	
Институционални капацитети подносиоца пријаве:	20	
Административни капацитети (<i>одговарајућа организационе структура која омогућава квалитетно и ефикасно управљање пројектом, експертиза, претходно искуство у управљању пројектима</i>).	10	
Финансијски капацитети:	10	
Препознате предности и додатни критеријуми:	10	
Пројектом је предвиђено партнерство са исељеништвом и/или другом јединицом локалне самоуправе.	5	
Пројекат има обезбијеђено властито суфинансирање:	5	
Укупан број бодова:	100	

Само они пројекти који након евалуације и бодовања остваре 50 и више бодова, од могућих 100, уврштавају се на ранг-листу за финансирање.

Приједлози пројеката који добију мање од 50 бодова биће одбијени.

Чланови Комисије:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Na osnovu člana 11. stav (2) Zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 60. sjednici održanoj 16.9.2024 godine, donijelo je

**ODLUKU
O NAČINU KORIŠTENJA GRANTOVA IZ BUDŽETA
MINISTARSTVA ZA LJUDSKA PRAVA I IZBJEGLICE
BOSNE I HERCEGOVINE ZA PERIOD 2024 - 2026.
GODINA**

Član 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom utvrđuje se način korištenja grantova koji nisu unaprijed određeni Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za period 2024-2026. godina ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24), a za čiju implementaciju je odgovorno Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Član 2.

(Upotreba izraza u muškom ili ženskom rodu)

Riječi koje su radi preglednosti u ovoj odluci navedene u jednom rodu, bez diskriminacije se odnose i na muški i na ženski rod.

Član 3.

(Planiranje grantova)

- (1) Grantovi se planiraju na nivou fiskalne godine u okviru budžeta Ministarstva prema usvojenom Dokumentu okvirnog budžeta institucija Bosne i Hercegovine i Srednjoročnom programu rada Ministarstva i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.
- (2) Svrha i cilj dodjele grantova od strane Ministarstva utvrđuju se na osnovu zakona i međunarodnih obaveza u oblasti ljudskih prava, te podzakonskih akata Ministarstva u skladu sa višegodišnjim planskim i strateškim dokumentima Ministarstva, koje donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, kao i na osnovu odluka ili zaključaka Predsjedništva Bosne i Hercegovine.
- (3) Za svaku fiskalnu godinu Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine utvrđuje se konačan iznos grantova Ministarstva, na osnovu izvještaja o realizaciji i analize iskazanih potreba prema svrsi grantova.
- (4) Ministarstvo će na svojoj internet stranici objaviti za svaku godinu Plan finansiranja i sufinansiranja projekata iz grantova osiguranih u budžetu Ministarstva, u roku od 30 dana od dana usvajanja Zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za tekuću godinu.

Član 4.

(Svrha grantova)

- (1) Grantovi osigurani u budžetu Ministarstva dodjeljuju se drugom nivou vlasti i udruženjima i fondacijama.
- (2) Grantovi Ministarstva raspoređuju se prema sljedećoj svrsi:
 - a) Za promovisanje i unapređenje zaštite ljudskih prava najugroženijih grupa na osnovu preporuka međunarodnih tijela u oblasti ljudskih prava i na osnovu zakona i podzakonskih akata koje provodi i nadzire Ministarstvo, a u cilju podsticanja razvoja i

održive saradnje sa udruženjima i fondacijama koje se bave zaštitom i promovisanjem ljudskih prava najugroženijih grupa, grantovi se dodjeljuju za:

- 1) podršku organizacijama osoba sa invaliditetom,
 - 2) grant podrške udruženjima nacionalnih manjina,
 - 3) grant podrške udruženjima porodica nestalih osoba u Bosni i Hercegovini i
 - 4) grant podrške organizacijama za ljudska prava u svrhu promoviranja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini.
- b) Za realizaciju strateških ciljeva, mjera i aktivnosti utvrđenih Odlukom o usvajanju Akcionog plana Bosne i Hercegovine za društvenu inkluziju Roma i Romkinja za period 2021-2025. godina ("Službeni glasnik BiH", broj 40/22), (u daljnjem tekstu: Akcioni plan za Rome 21/25) grantovi se dodjeljuju u sljedeće svrhe:
- 1) grant sredstava za stambeno zbrinjavanje Roma,
 - 2) grant sredstava za zapošljavanje Roma,
 - 3) grant sredstava za zdravstvenu zaštitu Roma i
 - 4) grant sredstava za obrazovanje Roma.
- c) Za implementaciju Politike o saradnji sa iseljeništvom, usvojene Odlukom o usvajanju Politike o saradnji sa iseljeništvom ("Službeni glasnik BiH", broj 38/17), grantovi se dodjeljuju jedinicama lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini.
- (3) Grant sredstava iz stava (2) tačka b) ovog člana dodjeljuju se drugim nivoima vlasti za realizaciju ciljeva utvrđenih Akcionim planom za Rome 21/25 i raspoređuju u okvirnim odnosima za Federaciju Bosne i Hercegovine - 62,66%, Republiku Srpsku - 31,34%, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine - 6%, a grant sredstava iz stava (2) tačka c) ovog člana dodjeljuju se drugim nivoima vlasti za implementaciju Odluke o usvajanju Politike o saradnji sa iseljeništvom, a prema kriterijima utvrđenim ovom odlukom.
- (4) Sredstva iz stava (2) tačka a) ovog člana dodjeljuju se udruženjima i fondacijama iz Bosne i Hercegovine u skladu sa ovom odlukom i Pravilnikom o kriterijima za finansiranje i sufinansiranje projekata u oblastima od javnog interesa koje provode udruženja i fondacije ("Službeni glasnik BiH", broj 10/20) (u daljnjem tekstu: Pravilnik), a prema kriterijima utvrđenim ovom odlukom.

Član 5.

(Namjena grantova za druge nivoe vlasti)

- (1) U cilju poboljšanja uslova života romske populacije u Bosni i Hercegovini, osiguravaju se grant sredstva za finansiranje i sufinansiranje projekata jedinicama lokalne samouprave za implementaciju mjera i pratećih aktivnosti iz Akcionog plana za Rome 21/25, koji se odnose na:
 - a) iniciranje i ubrzanje legalizacije neformalnih stambenih naselja u kojima žive Romi uz osiguranje stalnog, adekvatnog i prihvatljivog smještaja za lica koje žive u nelegalnim objektima,
 - b) poboljšanje stambenih uslova u stambenim jedinicama u kojima žive Romi,
 - c) izgradnja socijalnih stambenih jedinica za Rome (kolektivni/individualni objekti),
 - d) poboljšanje infrastrukturnih uslova stanovanja u romskim naseljima i široj zajednici.
- (2) U cilju unapređenja zapošljivosti i zapošljavanja Roma, osiguravaju se grant sredstva entitetskim, kantonalnim i službama za zapošljavanje na nivou lokalne samouprave za finansiranje i sufinansiranje projekata kojima se realizuju mjere i pripadajuće aktivnosti iz Akcionog plana za Rome 21/25, a koje se odnose na:

- a) podsticanje zapošljavanja i zapošljivosti Roma,
 - b) osiguravanje sredstava za implementaciju programa zapošljavanja Roma,
 - c) podsticanje zapošljavanja Roma u javnom sektoru.
- (3) U cilju unapređenja dostupnosti i kvaliteta zdravstvene zaštite pripadnika romske populacije, osiguravaju se grant sredstva za finansiranje i sufinansiranje projekata Zavodu za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, Javnoj zdravstvenoj ustanovi Institut za javno zdravstvo Republike Srpske, Odjelu za zdravstvo i ostale usluge Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i domovima zdravlja u jedinicama lokalne samouprave za finansiranje i sufinansiranje projekata kojim se realizuju mjere i pripadajuće aktivnosti iz Akcionog plana za Rome 21/25 koje se odnose na:
- a) Jačanje kapaciteta romskih predstavnika za unapređenje zdravlja Roma:
 - 1) jačati kapacitet romskih udruženja za rad u romskim zajednicama na promociji zdravih životnih navika i načina ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu - uključiti najmanje 20 medijatora,
 - 2) analiza o broju neosiguranih Roma na području Federacije Bosne i Hercegovine i preporuke za rješavanje načina osiguranja,
 - 3) izrada uputstva o načinu ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu i prijedloga protokola za saradnju lokalnih zdravstvenih ustanova i romskih udruženja,
 - 4) inicirati uspostavu efikasnijeg sistema o načinu ostvarivanja prava i usluga za Rome zajedno sa ostalim ranjivim grupama.
 - b) Smanjenje faktora rizika za zdravlje u romskoj populaciji:
 - 1) implementacija preventivnih aktivnosti u romskim zajednicama u cilju prevencije zaraznih i nezaraznih bolesti,
 - 2) unapređenja seksualnog i reproduktivnog zdravlja, uključujući planiranje porodice,
 - 3) unapređenja oralnog zdravlja.
 - c) Izrada i implementacija programa prevencije nasilja u porodici - rad sa porodicama u romskoj zajednici koji obavljaju zdravstveni radnici u saradnji sa centrima za socijalni rad i nadležnim policijskim upravama.
- (4) U cilju poboljšanja obima obrazovanja Roma, osiguravaju se grant sredstva za finansiranje i sufinansiranje projekata Ministarstvu prosvjete Republike Srpske, ministarstvima obrazovanja u Unsko-sanskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, Zeničko-dobojskom kantonu, Srednjobosanskom kantonu, Hercegovačko-neretvanskom kantonu i Kantonu Sarajevo, te nadležnom odjelu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine za finansiranje i sufinansiranje projekata kojim se realizuju mjere i pripadajuće aktivnosti iz Akcionog plana za Rome 21/25 koje se odnose na:
- a) izradu analize postojećih nastavnih planova, programa i udžbenika nacionalne grupe predmeta u kontekstu sadržaja koji se odnose na romsku historiju i kulturu i uklanjanje eventualnih predrasuda i stereotipa o Romima iz udžbenika i nastavnih materijala,
 - b) unapređenje nastavnih planova, programa i školskih udžbenika kreiranjem tematskih cjelina i sadržaja koji se, bez stereotipa, odnose na romsku historiju i kulturu, iniciranje i pružanje podrške obrazovnim vlastima u BiH koji još uvijek nisu usvojili akcione planove, da donesu akcione planove u oblasti obrazovanja Roma,
 - d) pružanje podrške jedinicama lokalne samouprave za programe poboljšanja obima obrazovanja romske djece,
 - e) izradu vodiča namijenjenog upravi škole, nastavnicima, osoblju u vrtićima, roditeljima i djeci u cilju njihovog upoznavanja sa tradicijom, kulturom i običajima Roma.
- (5) U cilju podrške jedinicama lokalne samouprave za implementaciju Politike o saradnji sa iseljeništvom, izdvajaju se grant sredstva za finansiranje i sufinansiranje projekata kojim se realiziraju mjere i aktivnosti u vezi sa iseljeništvom:
- a) jačanje kapaciteta jedinica lokalne samouprave za saradnju sa iseljeništvom, unapređenje kanala komunikacije sa iseljenicima, pružanje boljih lokalnih usluga iseljenicima, informisanje i ostvarivanje prava iseljenika i slično,
 - b) uspostavljanje novih i unapređenje postojećih informatičko-komunikacijskih i audio-video rješenja (hardver i softver) koja su direktno povezana sa implementacijom projektnih aktivnosti (npr. virtualni matičar, internet stranica, baze podataka itd.),
 - c) prepoznavanja iseljeništa kao jedne od ključnih ciljnih grupa za razvoj lokalnog turizma, što uključuje i aktivnosti koje će podstaći dolazak što većeg broja turista iz iseljeništa, te aktivnosti na jačanju kapaciteta lokalnih aktera i turističkih radnika u cilju jačanja svijesti o iseljeničkom turizmu i izradi posebnih turističkih programa za ovu ciljnu grupu. Nadalje, neophodno je da se promoviraju turistički potencijali lokalne zajednice, naročito nacionalni parkovi, historijske lokacije, kulturni spomenici, prirodni resursi za planinarenje, rafting i sportsko-rekreacijski turizam, kao i autohtoni domaći proizvodi, pripremaju turistički investicijski projekti i o tome informira iseljeništvom, unaprijedi zadovoljstvo kod iseljenika koji redovno borave u Bosni i Hercegovini, iskoriste resursi iseljeništa u cilju promocije Bosne i Hercegovine i turizma u inostranstvu,
 - d) razvijanje intenzivnije saradnje sa mladim generacijama u iseljeništvu i njihovog vezivanja za mjesta porijekla (učenje maternjeg jezika, edukativni turizam za mlade u cilju upoznavanja zemlje porijekla, studentska praksa za mlade, volontiranje i slično),
 - e) transfer znanja i novih tehnologija iseljeništa u svrhu ekonomskog razvoja i razvoja ljudskog kapitala,
 - f) promociju lokalnih razvojnih potencijala uz učešće iseljeništa.
- (6) U skladu sa raspoloživim sredstvima u budžetu Ministarstva, a na osnovu kriterija navedenih u st. (1) do (6) ovog člana, Ministarstvo će definirati prioritete aktivnosti koje će dodjeljivati putem Javnog poziva i maksimalni iznos granta koji se dodjeljuje po osnovu projekta, a koji će biti objavljen na internet stranici Ministarstva.

Član 6.

(Namjena grantova za neprofitne organizacije)

- (1) U cilju podrške organizacijama osoba sa invaliditetom, osiguravaju se grant sredstva udruženjima i fondacijama osoba sa invaliditetom i udruženjima osoba oboljelih od bolesti koje mogu uzrokovati invaliditet, za finansiranje i sufinansiranje projekata kojima se implementiraju:
 - a) promotivne aktivnosti koje su u vezi sa obilježavanjem značajnih datuma za osoba sa invaliditetom,
 - b) aktivnosti kojima je cilj promocija prava osoba sa invaliditetom (sportske aktivnosti, kulturne, obrazovne

- i sl.), a radi povećanja njihove vidljivosti i uključivanja u sve tokove društva,
- c) implementacija edukacija članova udruženja o navedenim pitanjima, a u cilju upoznavanja osoba sa invaliditetom o njihovim pravima i institucijama nadležnim za ostvarivanje tih prava, te obučavanje članova za izradu konkretnih inicijativa i pisanje projekata za unapređenje određenih prava i položaja osoba sa invaliditetom,
- d) implementacija konkretnih aktivnosti za implementaciju neke od preporuka Komiteta za prava osoba sa invaliditetom.
- (2) U cilju podrške udruženjima nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini osiguravaju se sredstva isključivo za udruženja nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini za finansiranje i sufinansiranje projekata koji se odnose na:
- a) izradu zajedničkog plana aktivnosti za sve priznate manjine u Bosni i Hercegovini, u cilju organizovanja obilježavanja praznika i značajnih datuma nacionalnih manjina,
- b) organizovanje festivala, sajmova, kulturnih manifestacija, takmičenja i drugih sadržaja koji imaju širi značaj i veću vidljivost manjina na nivou Bosne i Hercegovine,
- c) izradu brošura, izdavanje časopisa, priprema medijskih sadržaja za pripadnike nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini, u cilju promocije jezika, kulture, tradicije, književnosti i historije nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.
- (3) U cilju podrške udruženjima porodica nestalih osoba u Bosni i Hercegovini osiguravaju se sredstva isključivo udruženjima porodica nestalih osoba za finansiranje i sufinansiranje projekata kojima se implementiraju:
- a) organiziranje radionica i drugih aktivnosti uz angažiranje stručnih osoba za psihosocijalnu pomoć, istraživanja, radionice, konferencije i slične aktivnosti u cilju ukazivanja na probleme sa kojima se suočavaju porodice nestalih osoba na teritoriji Bosne i Hercegovine,
- c) izrada (stručnih) različitih inicijativa za lobiranje, održavanje zagovaračkih sastanaka, umrežavanja sa drugim organizacijama.
- (4) U cilju podrške udruženjima i fondacijama koje se bave promotivnim aktivnostima i jačanjem zaštite od diskriminacije, te drugim aktivnostima u oblasti promocije i zaštite ljudskih prava i sloboda različitih ranjivih grupa građana, osiguravaju se sredstva isključivo udruženjima i fondacijama koje se bave promocijom i zaštitom ljudskih prava u Bosni i Hercegovini za projekte kojima se implementiraju:
- a) obilježavanje značajnih datuma iz oblasti ljudskih prava,
- b) implementacija kampanja podizanja svijesti javnosti o načinu zaštite od diskriminacije i različitih edukativnih aktivnosti u cilju informiranja ranjivih grupa o njihovim pravima,
- c) izrada analitičkih i informativnih materijala o uočenim problemima u oblasti ljudskih prava i diskriminacije u Bosni i Hercegovini,
- d) praćenje realizacije preporuka Univerzalnog pregleda stanja ljudskih prava u BiH (u daljnjem tekstu: UPR),
- e) implementacija istraživanje o pojavnim oblicima diskriminacije.
- (5) Ministarstvo će u Javnom pozivu, čiji sadržaj je definiran članom 13. Pravilnika iz člana 4. stav (3) ove odluke, definirati maksimalni iznos granta koji se dodjeljuje po osnovu projekta.
- Član 7.
(Osnovni kriteriji za vrijednovanje projektnog prijedloga)
- (1) Projektni prijedlog mora ispunjavati slijedeće osnovne kriterije;
- a) projektni prijedlog mora biti usklađen sa namjenom utvrđenom u članu 5. ili u članu 6. ove Odluke,
- b) projektni prijedlog mora biti podnesen na propisanim obrascima koji su objavljeni na internet stranici Ministarstva,
- c) projektni prijedlog mora naznačiti rodni aspekt projektnog prijedloga,
- d) implementacija projekta ograničena je na period od 12 mjeseci, počev od dana transfera novčanih sredstava, s tim da se uz obrazloženi zahtjev može produžiti rok za implementaciju,
- e) budžet projektnog prijedloga ne može prelaziti maksimalni iznos koji se dodjeljuje po jednom projektnom prijedlogu, a koji se utvrđuje Javnim pozivom.
- (2) Projektni prijedlog koji ispunjava osnovne kriterije iz stava (1) ovog člana vrijednuju se u skladu sa četiri evaluacijska kriterija:
- a) kvalitet predloženog projekta,
- b) budžet i održivost projekta,
- c) institucionalni kapaciteti podnosioca projekta,
- d) prepoznate prednosti i dodatni kriteriji.
- Član 8.
(Pravo na podnošenje prijedloga projekata i zabrana učestvovanja na Javnom pozivu)
- (1) Pravo na podnošenje prijedloga projekta po osnovu Javnog poziva imaju drugi nivoi vlasti i neprofitne organizacije definirane čl. 5. i 6. ove odluke.
- (2) Zabrana učestvovanja na Javnom pozivu imaju udruženja i neprofitne organizacije koje nisu ispunile obaveze utvrđene članom 11. Pravilnika.
- Član 9.
(Postupak i način dodjele)
- (1) Ministarstvo će putem Javnog poziva objaviti postupak i način dodjele sredstava za 2024, 2025. i 2026. godinu objavom na internet stranici Ministarstva i obavještenjem u tri dnevna lista koja se distribuiraju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.
- (2) Rok za podnošenje prijava je 21 dan od dana objavljivanja Javnog poziva na internet stranici Ministarstva. Za svaki grant posebno, tekst Javnog poziva objavljuje se i na internet stranici Ministarstva.
- (3) Neblagovremene i nepotpune prijave neće biti razmatrane.
- Član 10.
(Prijava i dokumentacija za učestvovanje na Javnom pozivu)
- (1) Kada su nosioci projekta drugi nivoi vlasti za realizaciju projekata koji se odnose na stambeno zbrinjavanje Roma u BiH, uz prijavu za učestvovanje na Javnom pozivu, obavezni su priložiti sljedeću dokumentaciju:
- a) prijedlog projekta (Obrazac I),
- b) plan aktivnosti (Obrazac II),
- c) budžet projekta (Obrazac III),
- d) logički okvir (Obrazac IV - za projekte veće od 25.000 KM),

- e) izjava o partnerstvu, u slučaju zajedničkog projekta (Obrazac VIII),
 - f) ugovor sa bankom o otvaranju transakcijskog računa (ovjerena kopija),
 - g) potvrda poslovne banke da je transakcijski račun aktivan (ne starija od dana objavljivanja Javnog poziva).
- (2) Obrasci iz stava (1) ovog člana su sastavni dio Smjernica o procesu dodjele grant sredstava za stambeno zbrinjavanje, zapošljavanje, zdravstvenu zaštitu i obrazovanje Roma Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH broj 01-02-2-820-14/23 donesenih 1.8.2023. godine (u daljnjem tekstu: Smjernice).
- (3) Kada su nosioci projekta jedinice lokalne samouprave, za implementacije Politike za saradnju sa iseljeništvom u BiH, obavezni su priložiti sljedeću dokumentaciju:
- a) prijava na Javni poziv i obrazac projektnog prijedloga (Aneks I),
 - b) podaci o podnosiocu projektnog prijedloga (Aneks I-1)
 - c) plan aktivnosti (Aneks II),
 - d) budžet projekta (Aneks III),
 - e) logički okvir (Aneks IV - za projekte veće od 15.000 KM),
 - f) izjava o partnerstvu, u slučaju zajedničkog projekta (Aneks V),
 - g) izvod iz registra udruženja za partnera u slučaju kada je partner nevladina organizacija (datum izdavanja Izvoda ne smije biti stariji od tri mjeseca) - original ili ovjerena kopija,
 - g) ugovor sa bankom o otvaranju transakcijskog računa (original ili ovjerena kopija),
 - h) potvrda poslovne banke da je transakcijski račun aktivan (datum izdavanja potvrde ne smije biti stariji od dana objavljivanja Javnog poziva) - original ili ovjerena kopija.
- (4) Aneksi iz stava (3) ovog člana su sastavni dio ove odluke.
- (5) Kada su nosioci projekta udruženje ili fondacija, obavezni su priložiti dokumentaciju utvrđenu članom 14. Pravilnika iz člana 4. stav (3) ove odluke i priložiti dodatno sljedeću dokumentaciju:
- a) izvod iz osnivačkog akta ili statuta iz kojeg su vidljivi statutarni ciljevi podnosioca projekta i partnera na projektu, ukoliko isti nisu vidljivi iz rješenja o upisu u registar, (ovjerena kopija),
 - b) bilans stanja za prethodnu godinu (ovjerena kopija), izuzev podnosilaca projektnog prijedloga koji su osnovani u tekućoj godini,
 - c) bilans uspjeha za prethodnu godinu (ovjerena kopija), izuzev podnosilaca projektnog prijedloga koji su osnovani u tekućoj godini,
 - d) obrasci iz st. (1), (3) i (5) ovog člana moraju biti popunjeni, potpisani i ovjereni od strane odgovornog lica podnosioca prijave,
 - e) obrasci iz stava (5) ovog člana za udruženja i fondacije u skladu sa članom 25. Pravilnika iz člana 4. stava (3) ove odluke su preuzeti, a iste će Ministarstvo objaviti na internet stranici.

Član 11.

(Način podnošenja projektnog prijedloga)

Prijave na Javni poziv dostavljaju se lično ili putem preporučene pošte na adresu Ministarstva, u zatvorenoj koverti sa naznakom "NE OTVARATI" i punim nazivom Javnog poziva.

Član 12.

(Ocjena projektnog prijedloga)

- (1) Prije nego što započne ocjenjivanje projektnog prijedloga, provjerava se da li dostavljeni projektni prijedlog ispunjavaju sljedeće opće uslove:
- a) prijava mora biti dostavljena u roku propisanom u Javnom pozivu,
 - b) prijava mora biti dostavljena na propisanim obrascima,
 - c) svi obrasci moraju biti potpisani i ovjereni,
 - d) prijava mora sadržavati svu obavezu dokumentaciju navedenu u članu 10. stav (1) ove odluke.
- (2) Projektni prijedlog koje ne ispunjava opće uslove bit će odbačen.
- (3) Ocjena projektnog prijedloga vrši se na osnovu osnovnih kriterija, a koji su propisani članom 7. ove odluke.
- (4) Projektni prijedlog koje ne ispunjava osnovne kriterije navedene u članu 7. stav (1) ove Odluke bit će odbijen.

Član 13.

(Evaluacija projektnog prijedloga)

- (1) Evaluacijom projektnog prijedloga provjerava se kvalitet dostavljenog projektnog prijedloga i vrši ocjena u odnosu na ciljeve, rezultate, aktivnosti i prioritete primjenom sljedećih kriterija evaluacije:

Evaluacijski kriteriji:	Maksimalan broj bodova
a) Kvalitet predloženog projekta:	40
b) Budžet i održivost projekta:	30
c) Institucionalni kapaciteti podnosioca projekta:	20
d) Prepoznate prednosti i dodatni kriteriji:	10
Ukupno:	100

- (2) Način bodovanja projektnog prijedloga neprofitnih organizacija standardiziran je u okviru Aneksa XI - Pojedinačni obrazac za procjenu projekta i Aneks XII - Konačni obrazac za procjenu projekta iz Pravilnika iz člana 4. stava (3) ove odluke.
- (3) Način bodovanja projektnog prijedloga drugi nivoi vlasti za realizaciju projekata koji se odnose na sredstava za stambeno zbrinjavanje, zapošljavanje, zdravstvenu zaštitu i obrazovanje Roma u BiH standardiziran je Obrascima za ocjenu propisanim u Smjernicama iz člana 10. stav (2) ove odluke.
- (4) Način bodovanja projektnog prijedloga jedinica lokalne samouprave za implementaciju Politike za saradnju sa iseljeništvom u BiH standardiziran u okviru Pojedinačnog obrasca za ocjenu projektnog prijedloga (Aneks VI) i Konačnog obrasca za ocjenu projektnog prijedloga (Aneks VII) koji su sastavni dio ove odluke.

Član 14.

(Komisije za ocjenu projekta)

- (1) Ministar za ljudska prava i izbjeglice (u daljnjem tekstu: ministar), za svaku godinu osniva posebnu komisiju za ocjenu projekata (u daljnjem tekstu: Komisija) koju čine zaposleni u Ministarstvu i po jedan predstavnik Kabineta predsjedavajuće Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i kabineta zamjenika predsjedavajuće Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, a Komisija će u svom radu odlučivati konsenzusom.
- (2) Komisiju čine najmanje sedam članova i sekretar Komisije, koji nema pravo odlučivanja, a mandat Komisije traje od dana objavljivanja Javnog poziva do završetka procesa izbora korisnika.

- (3) Nadležni sektori Ministarstva iz kojih se dodjeljuju grant sredstva objavljuju Javni poziv u skladu sa ovom odlukom.
- (4) Komisija iz stava (1) ovog člana nadležna je da, po isteku roka za podnošenje prijave po raspisanom Javnom pozivu, provjeri blagovremenost i potpunost prijave, ocijeni pristigle prijedloge projekata, sačini rang-listu projektnog prijedloga, dostavi informaciju o rangiranju potencijalnih korisnika grantova i pripremi rang-listu jedinica lokalne samouprave i udruženja i fondacija sa prijedlogom Odluke o dodjeli grant sredstava, koji se dostavljaju ministru na daljnju obradu uz Izvještaj o radu Komisije.
- (5) Komisija je dužna obaviti zadatke iz stava (4) ovog člana u roku od tri mjeseca, od dana isteka roka za podnošenje prijave po raspisanom Javnom pozivu.
- (6) Ostali poslovi, način rada i odlučivanja, prava i obaveze članova Komisije uređuju se Poslovníkom o radu Komisije.

Član 15.

(Odluka i obavještenja o dodjeli grant sredstava)

- (1) Prijedlog odluke o dodjeli grant sredstava donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.
- (2) Odluka o dodjeli grant sredstava objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" i na internet stranici Ministarstva.
- (3) Obavještenje o rezultatima dodjele grant sredstava, kao i obavještenje o odbacivanju ili odbijanju Prijedloga projekta, dostavlja se svim podnosiocima projektnih prijedloga u roku od 7 dana, od dana usvajanja Odluke o dodjeli grant sredstava.

Član 16.

(Ugovor o korištenju dodijeljenih sredstava)

- (1) Ministarstvo će sa korisnicima grant sredstava, stupanjem na snagu Odluke o dodjeli grant sredstava iz člana 15. stav (1) ove odluke zaključiti Ugovor kojim će biti definirana međusobna prava i obaveze ugovornih strana.
- (2) Prije zaključivanja Ugovora od korisnika sredstava se traži da u roku od sedam dana dostavi revidirani budžet usklađen sa odobrenim sredstvima koji postaje dio Ugovora iz stava (1) ovog člana i mora biti potpisan od ovlaštenog lica i ovjeren pečatom.
- (3) Prilikom sačinjavanja revidiranog budžeta dozvoljeno je mijenjanje iznosa sredstava po budžetskim linijama, ali ne i mijenjanje budžetskih linija.
- (4) Izabrani korisnik grant sredstava fondacija i udruženja obavezan je dostaviti mjenicu Ministarstvu kao instrument osiguranja izvršenja Ugovora, prema kojoj Ministarstvo zadržava pravo prigovora.
- (5) Ako korisnik sredstava ne prihvati uslove propisane Ugovorom gubi pravo na korištenje sredstava, te je u tom slučaju dužan pisanim putem obavijestiti Ministarstvo u roku od sedam dana. (6) U slučaju kada korisnik ne prihvati uslove propisane stavom (5) ovog člana, Ministarstvo će neiskorištena sredstva dodijeliti sljedećem sa rang-liste.
- (7) Ministarstvo je dužno da za prijedloge Ugovora iz stava (1) ovog člana, u zavisnosti od visine dodijeljenih grant sredstava, pribavi mišljenje Pravobranilaštva Bosne i Hercegovine u skladu sa članom 13. st. 15. i 16. Zakona o Pravobranilaštvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 8/02, 10/02, 44/04, 102/09 i 47/14).

Član 17.

(Praćenje i evaluacija implementacije grantova)

- (1) Komisija za praćenje grantova Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine koja je imenovana od strane ministra aktom broj 01-02-2-1536-2/24 od 8.8.2024. godine će pratiti, vršiti monitoring, kontrolu i evaluaciju projekata koji se finansiraju grant sredstvima Ministarstva,

na način kako je definirano samom Odlukom o izmjenama Odluke o imenovanju Komisije.

- (2) Ministarstvo će uspostaviti bazu podataka za dodijeljene tekuće grantove na osnovu kojih bi se unaprijedio proces planiranja, označile slabe tačke i dali mjerljivi rezultati.

Član 18.

(Obaveze korisnika granta)

- (1) Korisnik granta je dužan da vodi posebnu dokumentaciju o realizaciji finansiranog projekta, a po potrebi je i da na uvid i kontrolu ovlaštenim licima Ministarstva, koji su tokom trajanja projekta ovlaštena da vrše monitoring ovih projekata.
- (2) Korisnici grantova za udruženja i fondacije dužni su dostaviti Ministarstvu Periodični finansijski izvještaj (Aneks VII) i Periodični izvještaj o napretku (Aneks IX), te u roku od 30 dana od dana završetka projekta Finalni finansijski izvještaj (Aneks VIII) i Završni izvještaj (Aneks X).
- (3) Završni izvještaj treba da sadrži informacije o projektnim aktivnostima, postignućima i rezultatima, kao i o troškovima i relevantnim plaćanjima nastalim tokom implementacije projekta, što će biti potkrijepljeno odgovarajućom finansijskom dokumentacijom.
- (4) Korisnici grantova podrške jedinicama lokalne samouprave za implementaciju Politike sa iseljeništvom dužni su u roku od 21 dan od završetka implementacije projekta dostaviti Ministarstvu završni Narativni i Finansijski izvještaj na Aneksu III-1 koji je sastavni dio ove odluke i ugovora o korištenju grant sredstava.

Član 19.

(Nepoštivanje Ugovora o korištenju dodijeljenih sredstava)

- (1) Ako korisnik grantova za udruženja i fondacije ne dostavi Finalni finansijski izvještaj (Aneks VIII) i Završni izvještaj (Aneks X), gubi pravo da se prijavi za dodjelu sredstava grantu u narednoj fiskalnoj godini.
- (2) Korisnik grantu koji dodijeljena sredstva utroši nenamjenski, dužan je u roku 30 dana vratiti cjelokupan iznos dodijeljenih sredstava.
- (3) Ako korisnik grantu neopravdano prekorači rok za implementaciju projekta i/ili počini neku drugu radnju kojom je nenamjenski iskoristio dodijeljena sredstva, Ministarstvo zadržava pravo protesta mjenice.

Član 20.

(Izvještaj o realizaciji grantu Ministarstva)

- (1) Ministarstvo dostavlja godišnji izvještaj o realizaciji svih grantova za prethodnu godinu Vijeću ministara Bosne i Hercegovine najkasnije do kraja novembra naredne fiskalne godine.
- (2) Ministarstvo, u rokovima propisanim Zakonom o finansiranju institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22), (u daljnjem tekstu: Zakon o finansiranju) dostavlja Ministarstvu finansija i trezora Bosne i Hercegovine periodične izvještaje o namjenskom korištenju grant sredstava, a na osnovu izvještaja krajnjih korisnika grantova dodijeljenih na osnovu ove odluke.

Član 21.

(Realizacija Odluke)

- (1) Iskazivanje potrebnih sredstava za tekuće grantove i transfere od strane Ministarstvo vrši u skladu sa instrukcijama propisanim Zakonom o finansiranju, a na osnovu izvršenih analiza potreba za sve ugrožene kategorije u Bosni i Hercegovini, kao i podataka iz podnesenih izvještaja krajnjih korisnika iz prethodnih godina. Zahtjev za potrebnim sredstvima Ministarstvo će iskazati kroz Instrukciju za budžetske korisnike broj 1. i Instrukciju sa

- uputstvima za pripremu zahtjeva za dodjelu sredstava iz budžeta Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine.
- (2) Ministarstvo će na svojoj internet stranici objaviti za svaku godinu Plan finansiranja i sufinansiranja projekata iz tekućih grantova i transfera osiguranih u budžetu Ministarstva, u roku od 30 dana od dana usvajanja Zakona o budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za tekuću godinu.
- (3) Za realizaciju ove odluke odgovorni su Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.
- Član 22.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".
- VM broj 182/24
16. septembra 2024. godine
Sarajevo
- Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

ANEKS I

PRIJAVA NA JAVNI POZIV

NAZIV PROJEKTA:		
PODNOŠILAC PROJEKTOG PRIJEDLOGA (JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE):		
PARTNER/I NA PROJEKTU:		
BUDŽET PROJEKTA (BAM):	a) Finansiranje projekta iz sredstava granta	
	b) Sufinansiranje projekta iz sredstava jedinice lokalne samouprave <i>(ako je relevantno)</i>	
	c) Ostali izvori (drugi partneri, dijaspora) <i>(ako je relevantno)</i>	
	UKUPNA SREDSTVA (BUDŽET) PROJEKTA (a+b+c)	
IME I PREZIME ODGOVORNOG LICA PODNOSIOCA PROJEKTA:		
POTPIS I PEČAT:		

ANEKS I

OBRAZAC PROJEKTOG PRIJEDLOGA

1. Rezime projekta (najviše jedna stranica)

Kratki opis projekta (Ukratko opišite šta će projekat postići i na koji način).	
Partner/i iz dijaspore i njihova specifična uloga u projektu: Napomena: Uz Izjavu o partnerstvu priložiti za pravna lica dokaz o registraciji, a za fizička lica kratku biografiju.	
Partner/i iz BiH (ako je relevantno) i njihova specifična uloga u projektu: Napomena: Uz Izjavu o partnerstvu priložiti dokaz o registraciji u BiH.	
Trajanje projekta: (Navedi predviđeno trajanje projekta u mjesecima).	
Opći cilj projekta:	
Specifični ciljevi projekta:	
Ciljna grupa(e):	
Očekivani rezultati:	
Glavne aktivnosti:	

ANEKS I

2. Relevantnost projekta (najviše dvije stranice):

Molimo navedite sljedeće informacije:

- *Sažeto obrazloženje opravdanosti i konteksta u kojem će se odvijati implementacija projekta.*
- *Kratak pregled stanja o iseljeništvu/dijaspori u oblasti lokalne zajednice gdje se implementira projekat.*
- *Opis konkretnih problema, zahtjeva i potreba ciljnih grupa i lokaliteta, te način na koji će projekat odgovoriti na iste.*
- *Opis relevantnosti projekta u odnosu na lokalne razvojne prioritete.*
- *Opis relevantnosti projekta u odnosu na ciljeve Javnog poziva.*

3. Opis ciljnih grupa (najviše pola stranice):

Naveći koje su ciljne grupe i direktne i indirektne korisnike.

4. Ciljevi (najviše pola stranice):**5. Opis očekivanih rezultata i dugoročnih efekata projekta (najviše pola stranice):**

Molimo obrazložite rezultate aktivnosti i očekivane dugoročne efekte projekta (u kvalitativnom i kvantitativnom smislu).

АНЕКС I

6. Pobrojati glavne projektne aktivnosti i predviđeni period njihove realizacije (najviše pola stranice):

Detaljan plan aktivnosti se unosi u tabelu „Plan aktivnosti“.

Predviđeno trajanje aktivnosti je mjeseci.

7. Potencijalni rizici za implementaciju projekta (najviše pola stranice):

Molimo ukratko opišite bilo kakve potencijalne rizike koji su u vezi sa pravovremenim i učinkovitim implementacijom projektnih aktivnosti, kao i one koji su u vezi sa sveobuhvatnom dugoročnom održivošću (van vremena trajanja projekta).

8. Indikatori za praćenje (monitoring) projekta:

Molimo označite koji od dole navedenih ključnih indikatora su relevantni za praćenje (monitoring) projekta i ukoliko je potrebno, navedite dodatne indikatore koji su u skladu sa ciljevima, aktivnostima, očekivanim rezultatima i ishodima projekta.

Označite relevantan indikator	Objektivno provjerljivi indikatori za praćenje uspjehnosti rezultata projekta	Vrijednost
☐		
☐		
☐		
☐		

9. Održivost (najviše pola stranice):

Objasnite načine osiguranja održivosti nakon završetka projekta. Navedite konkretne odgovornosti aktera u pogledu dugoročne održivosti projekta.

ANEKS I**10. Opis glavnog nosioca projekta (najviše pola stranice):**

Kratak opis prethodnog iskustva nosioca projekta u pogledu vođenja i realizacije značajnih srodnih projekata i tehničke ekspertize.

Također, navesti opis trenutnih organizacijskih kapaciteta za podršku kvalitetnoj i pravovremenoj implementaciji projekta.

Detaljno opišite ulogu projektnih partnera.

11. Upravljanje, praćenje i ocjenjivanje implementacije projekta (najviše pola stranice):

Na koji način će biti organizirano upravljanje, praćenje i evaluacija implementacije projekta?

Dataljno opišite organizacionu strukturu i tim koji će biti odgovoran za sveukupno upravljanje, praćenje (monitoring) i evaluaciju projekta?

12. Plan za promociju projekta (najviše pola stranice)

Molimo navedite na koji način ćete promovisati projektne aktivnosti i rezultate (poster, informativni materijali, press-konferencije, ceremonija otvaranja i sl).

ANEKS I-1

PODACI O PODNOSIOCU PROJEKTOG PRIJEDLOGA**Jedinica lokalne samouprave:****Ime i prezime lica odgovornog za zastupanje:****Adresa:****ID broj iz Uvjerenja o poreskoj registraciji:****Mjesto i poštanski broj:****Telefon:****Fax:****E-mail:****Internet stranica:****FINANSIJSKI PODACI O PODNOSIOCU PROJEKTOG PRIJEDLOGA****Naziv banke:****Adresa banke:****Mjesto/grad banke:****Poštanski broj:****Broj transakcijskog računa:**

(mjesto, datum)

М.П.

Potpis odgovornog lica

ANEKS III

BUDŽET PROJEKTA

GLAVNI NOSILAC PROJEKTA:

NAZIV PROJEKTA:

Br.	Kategorija/opis troška:	Jedinica:	Broj Jedinica:	Jedinična cijena (BAM):	Ukupno (BAM):	Sufinansiranje od strane glavnog nosioca projekta (ako je relevantno) (BAM)	Grant sredstva (BAM):	Doprinos drugih (ako je relevantno) (BAM):
1								
1.1.								
1.2.								
2								
2.1.								
2.2.								
2.3.								
2								
2.1.								
2.2.								
2.3.								
Ukupno:								

Kratko obrazložiti navedene budžetske stavke:

Aneks III-1

NARATIVNI I FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Period izvještavanja: od _____ do _____

Naziv projekta:			
Nosilac projekta:			
Partner/i u projektu:			
Budžet projekta (KM):	a) Finansiranje iz sredstava granta:		
	b) Sredstva sufinansiranja (ako je relevantno):	Podnosilac projektnog prijedloga:	
		Partner:	
	Ukupna sredstva (budžet) projekta (a+b):		
Datum početka projekta:			
Datum završetka projekta:			
Ciljevi projekta: (iz projektnog dokumenta)			
Ciljna grupa(e): (iz projektnog dokumenta)			
Očekivani rezultati: (iz projektnog dokumenta)			
Glavne aktivnosti: (iz projektnog dokumenta)			

Aneks III-1

1. Опишите активности provedene u periodu na koji se odnosi izvještaj (na osnovu projektnog plana aktivnosti):

Aneks III-1

2. Postizanje očekivanih rezultata:

Na osnovu planiranih očekivanih rezultata iz logičkog okvira, opišite ostvareni napredak i mjeru u kojoj su postignuti očekivani rezultati. Rezultati treba da budu mjerljivi te zasnovani na postavljenim indikatorima iz projektnog dokumenta i izvorima verifikiranja.

a) Opišite u kojoj mjeri su postignuti projektni rezultati:

b) Napredak u ostvarenju rezultata na osnovu postavljenih indikatora:

Indikator za praćenje uspješnosti rezultata projekta:	Početno stanje (količina):	Ostvareno (količina):

Napomena: u koloni u kojoj je potrebno navesti indikatore, treba da navedete one indikatore uspješnosti koje ste naveli u vašem projektnom dokumentu.

Aneks III-1

3. Finansijsko upravljanje:

Objasniti svako znatno odstupanje od originalnog budžeta (na primjer, uštede u sklopu prvobitno planiranog budžeta, svaki trošak koji nije predviđen budžetom, svaku poteškoću u pokriću troškova u okviru planiranog budžeta i slično). Detaljni podaci o nastalim troškovima se unose u Tabelu troškova ispod.

Aneks III-1

3.1 TABELA TROŠKOVA ZA IZVJEŠTAJNI PERIOD:

Br.	Kategorija/ opis troška:	Jedinica:	Broj jedinica:	Jedinična cijena (BAM):	Odobreni iznos budžetom projekta (BAM):	Plaćeni troškovi finansirani iz grant sredstava (BAM):	Plaćeni troškovi finansirani iz sredstava sufinansiranja glavnog nosioca projekta (BAM):	Plaćeni troškovi finansirani iz sredstava sufinansiranja drugih partnera (BAM):	Ukupno potrošeno (zbir 6+7+8):
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1.									
1.1									
1.2.									
1.3.									
2.									
2.1									
2.2									
2.3									
3.									
2.1									
2.2									
2.3									
UKUPNO:									

Napomena: Ukupni iznos u koloni 6 mora biti jednak ukupnom iznosu koji je Ministarstvo uplatilo Korisniku sredstava u skladu sa Ugovorom o dodjeli sredstava.

Ovlašteno lice: _____ / _____ (ime, datum i pečat):

Uputstva za popunjavanje Obrasca troškova:

- Kolone 1,2,3,4 i moraju biti prenesene iz Budžeta projekta (Obrasc III).
- Kolona 9 je aritmetički zbir svih iznosa navedenih u kolonama 6, 7, i 8. Ukupni iznos iz kolone 1 mora odgovarati ukupnom iznosu odobrenih prihvatljivih troškova u skladu sa Ugovorom o dodjeli sredstava Obrasc projekta korisnika sredstava i Budžetom projekta.

Aneks III-1

Lista popratnih dokumenata/dokumentacijski dokaz plaćanja prema stavkama Budžeta:

Aneks III-1

4. Rizici/preporuke za rješavanje, ukoliko je primjenjivo:

Potrebno je napraviti preporuke o načinu identificiranja, izbjegavanja ili smanjenja rizika, smetnji u implementaciji projekta te unapređenja implementacije projekta.

5. Generalni osvrt na implementaciju projekta, uključujući i osvrt na sveobuhvatni uticaj projekta ukoliko je riječ o Završnom izvještaju:

Napiшите kratak osvrt na sveukupno stanje realizacije projekta.

6. Aktivnosti planirane u narednom periodu, ukoliko je primjenjivo:

Iz Prijedloga projekta/Plana aktivnosti.

Aneks III-1

Dodatni prilozi:

Potrebno je nabrojati i priložiti sve promotivne i ostale materijale u vezi sa implementacijom projekta (fotografije, izjave za medije, itd).

Proizvodi:

Potrebno je nabrojati i priložiti sve proizvode nastale implementacijom projekta (publikacije, brošure, video materijali i sl).

Korisnik potpisom svog dole navedenog ovlaštenog lica potvrđuje da je sve gore navedeno u skladu sa stvarnim stanjem:

Jedinica lokalne samouprave:

Ovlašteno lice:

Datum i pečat:

Odobrenje i komentari Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH:

- ☐ Odobreno
☐ Nije odobreno

Komentari ovlaštene Komisije:

Ime i prezime, datum i pečat:

ANEKS IV

LOGIČKI OKVIR

PODNOŠILAC PROJEKTOG PRIJEDLOGA:

NAZIV PROJEKTA:

	Opis:	Pokazatelji uspjeha:	Izvori i sredstva provjere:	Pretpostavke i rizici:
Opći cilj:	Koji je opći cilj čijem će ostvarenju projekat pridonijeti?	Koji su pokazatelji uspjeha u vezi sa općim ciljem?	Koji su izvori informacija za ove pokazatelje uspjeha?	
Specifični ciljevi projekta:	Koji su specifični ciljevi koji će biti ostvareni projektom?	Koji su to kvantitativni i kvalitativni pokazatelji uspjeha koji određuju do koje mjere su ostvareni specifični ciljevi projekta?	Koji su izvori informacija koji trebaju biti prikupljeni ili već postoje? Metode koje će se koristiti kako bi se došlo do informacija?	Koji su faktori i uslovi neophodni za ostvarenje ciljeva projekta, a nisu pod direktnom kontrolom? Koje rizike treba uzeti u obzir?
Očekivani rezultati:	Koji će konkretni rezultati pridonijeti ostvarenju ciljeva projekta?	Koji pokazatelji određuju da li su i u kojoj mjeri ostvareni planirani rezultati?	Koji su izvori informacija za ove pokazatelje uspjeha?	Koji spoljni faktori i uslovi moraju biti ispunjeni da bi rezultati bili ostvareni kako je planirano?
Aktivnosti:	Koje aktivnosti je potrebno izvršiti i kojim redoslijedom u cilju ostvarenja rezultata?			Koji uslovi treba da budu ispunjeni da bi se počelo sa realizacijom projekta?

(mjesto, datum)

M.P.

Potpis odgovornog lica

ANEKS V

IZJAVA O PARTNERSTVU

Ja, dole potpisani

_____, _____
(ime, prezime i adresa odgovornog lica)

predstavnik

_____, _____
(naziv i adresa organizacije - ako je relevantno)

potvrđujem uspostavljanje partnerstva sa: _____, _____

(ime, prezime i adresa odgovornog lica)

predstavnikom

_____, _____
(naziv i adresa institucije/organizacije koja je nosilac
projektnog prijedloga)

Ovom Izjavom izražavamo našu predanost i spremnost da zajednički aktivno radimo na implementaciji projekta _____ u okviru uloga i odgovornosti koje su definirane u projektnoj dokumentaciji, a u korist uspješne realizacije projektnih aktivnosti u cilju sveukupne dobrobiti građana u općini _____.

NOSILAC PROJEKTOG PRIJEDLOGA

_____, _____
(mjesto, datum)_____
(potpis i pečat)

PARTNER

_____, _____
(mjesto, datum)_____
(potpis i pečat)

**Pojedinačni obrazac za ocjenjivanje
Grant podrške jedinicama lokalne samouprave
za implementaciju Politike o saradnji sa iseljeništvom**

ANEKS VI

Podnosilac Prijedloga projekta: _____
Naziv projekta: _____

Redni broj prijave: _____

Kriterij:	Maksimalan broj bodova	Ocjena projekta
Relevantnost projekta:	40	
Da li je projekat relevantan u odnosu na ciljeve Javnog poziva?	10	
Da li projekat rezultira osnaživanjem lokalnih zajednica i njihovih socio-ekonomskih partnera za unapređenje saradnje sa iseljeništvom?	10	
Da li projekat rezultira aktivnijom saradnjom sa iseljeništvom?	10	
Da li je projekat jasno povezan sa lokalnim razvojnim prioritetima?	10	
Budžet i održivost projekta:	30	
Da li je predloženi budžet realan, jasan i povezan sa očekivanim rezultatima?	10	
Da li budžet sadrži narativna pojašnjenja koja omogućavaju provjeru realnosti budžeta?	10	
Da li je projekat održiv u smislu funkcioniranja, upravljanja i daljnjeg finansiranja aktivnosti i nakon završetka projekta?	10	
Institucionalni kapaciteti podnosioca prijave:	20	
Administrativni kapaciteti (<i>odgovarajuća organizaciona struktura koja omogućava kvalitetno i efikasno upravljanje projektom, ekspertiza, prethodno iskustvo u upravljanju projektima</i>).	10	
Finansijski kapaciteti:	10	
Prepoznate prednosti i dodatni kriteriji:	10	
Projektom je predviđeno partnerstvo sa iseljeništvom i/ili drugom jedinicom lokalne samouprave.	5	
Projekat ima osigurano vlastito sufinansiranje.	5	
Ukupan broj bodova:	100	

Samo oni projekti koji nakon evaluacije i bodovanja ostvare 50 i više bodova, od mogućih 100, uvrštavaju se na rang-listu za finansiranje.

Prijedlozi projekata koji dobiju manje od 50 bodova bit će odbijeni.

član Komisije: _____

**Završni obrazac za ocjenjivanje
Grant podrške jedinicama lokalne samouprave
za implementaciju Politike o saradnji sa iseljeništvom**

ANEKS VII

Prosječna ocjena članova Komisije:

Podnosilac Prijedloga projekta: _____

Redni broj prijave: _____

Naziv projekta: _____

Kriterij:	Maksimalan broj bodova	Ocjena projekta
Relevantnost projekta:	40	
Da li je projekat relevantan u odnosu na ciljeve Javnog poziva?	10	
Da li projekat rezultira osnaživanjem lokalnih zajednica i njihovih socio-ekonomskih partnera za unapređenje saradnje sa iseljeništvom?	10	
Da li projekat rezultira aktivnijom saradnjom sa iseljeništvom?	10	
Da li je projekat jasno povezan sa lokalnim razvojnim prioritetima?	10	
Budžet i održivost projekta:	30	
Da li je predloženi budžet realan, jasan i povezan s očekivanim rezultatima?	10	
Da li budžet sadrži narativna pojašnjenja koja omogućavaju provjeru realnosti budžeta?	10	
Da li je projekat održiv u smislu funkcioniranja, upravljanja i daljnjeg finansiranja aktivnosti i nakon završetka projekta?	10	
Institucionalni kapaciteti podnosioca prijave:	20	
Administrativni kapaciteti (<i>odgovarajuća organizaciona struktura koja omogućava kvalitetno i efikasno upravljanje projektom, ekspertiza, prethodno iskustvo u upravljanju projektima</i>).	10	
Finansijski kapaciteti:	10	
Prepoznate prednosti i dodatni kriteriji:	10	
Projektom je predviđeno partnerstvo sa iseljeništvom i/ili drugom jedinicom lokalne samouprave.	5	
Projekat ima osigurano vlastito sufinansiranje.	5	
Ukupan broj bodova:	100	

Samo oni projekti koji nakon evaluacije i bodovanja ostvare 50 i više bodova, od mogućih 100, uvrštavaju se na rang-listu za finansiranje.

Prijedlozi projekata koji dobiju manje od 50 bodova bit će odbijeni.

Članovi Komisije:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Na temelju članka 11. stavak (2) Zakona o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a na prijedlog Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 60. sjednici održanoj 16.9.2024. godine, donijelo je

**ODLUKU
O NAČINU KORIŠTENJA BESPovratNIH SREDSTAVA
IZ PRORAČUNA MINISTARSTVA ZA LJUDSKA PRAVA
I IZBJEGLICE BOSNE I HERCEGOVINE ZA
RAZDOBLJE 2024. - 2026. GODINE**

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom utvrđuje se način korištenja bespovratnih sredstava koja nisu unaprijed određena Zakonom o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za razdoblje 2024.-2026. godina ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24), a za čiju provedbu je odgovorno Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Članak 2.
(Uporaba izraza u muškom ili ženskom rodu)

Riječi koje su radi preglednosti u ovoj Odluci navedene u jednom rodu, bez diskriminacije se odnose i na muški i na ženski rod.

- Članak 3.
(Planiranje bespovratnih sredstava)
- (1) Bespovratna sredstva se planiraju na razini fiskalne godine u okviru proračuna Ministarstva prema usvojenom Dokumentu okvirnog proračuna institucija Bosne i Hercegovine i Srednjoročnom programu rada Ministarstva i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.
 - (2) Svrha i cilj dodjele bespovratnih sredstava od strane Ministarstva utvrđuju se na temelju zakona i međunarodnih obveza u području ljudskih prava, te podzakonskih akata Ministarstva sukladno višegodišnjim planskim i strateškim dokumentima Ministarstva, koje donose Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, kao i na temelju odluka ili zaključaka Predsjedništva Bosne i Hercegovine.
 - (3) Za svaku fiskalnu godinu Zakonom o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnim obvezama Bosne i Hercegovine utvrđuje se konačan iznos bespovratnih sredstava Ministarstva, na temelju izvješća o realizaciji i analize iskazanih potreba prema svrsi bespovratnih sredstava.
 - (4) Ministarstvo će na svojoj web-stranici objaviti za svaku godinu Plan financiranja i sufinanciranja projekata iz bespovratnih sredstava osiguranih u proračunu Ministarstva, u roku od 30 dana od dana usvajanja Zakona o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za tekuću godinu.

- Članak 4.
(Svrha bespovratnih sredstava)
- (1) Bespovratna sredstva u proračunu Ministarstva dodjeljuju se drugim razinama vlasti i udrugama i zakladama.
 - (2) Bespovratna sredstva Ministarstva raspoređuju se prema sljedećoj svrsi:
 - a) za promicanje i unaprjeđenje zaštite ljudskih prava najugroženijih skupina na temelju preporuka

- međunarodnih tijela u području ljudskih prava, kao i zakona i podzakonskih akata koje provodi i nadzire Ministarstvo, a u cilju poticanja razvoja i održive suradnje s udrugama i zakladama koje se bave zaštitom i promicanjem ljudskih prava najugroženijih skupina, bespovratna sredstva se dodjeljuju za:
 - 1) potporu organizacijama osoba s invaliditetom,
 - 2) bespovratna sredstva potpore udrugama nacionalnih manjina,
 - 3) bespovratna sredstva potpore udrugama obitelji nestalih osoba u Bosni i Hercegovini i
 - 4) bespovratna sredstva potpore organizacijama za ljudska prava u svrhu promicanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini;
- b) za provedbu strateških ciljeva, mjera i aktivnosti utvrđenih Odlukom o usvajanju Akcijskog plana Bosne i Hercegovine za za društvenu uključenost Roma i Romkinja za razdoblje 2021.-2025. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 40/22), u daljnjem tekstu: (Akcijski plan za Rome 21/25) bespovratna sredstva se dodjeljuju u sljedeće svrhe:
 - 1) bespovratna sredstva za stambeno zbrinjavanje Roma,
 - 2) bespovratna sredstva za zapošljavanje Roma,
 - 3) bespovratna sredstva za zdravstvenu skrb Roma i
 - 4) bespovratna sredstva za obrazovanje Roma;
- c) Za provedbu Politike o suradnji s iseljeništvom, usvojene Odlukom o usvajanju Politike o suradnji s iseljeništvom ("Službeni glasnik BiH", broj 38/17), bespovratna sredstva se dodjeljuju jedinicama lokalne samouprave u Bosni i Hercegovini.
- (3) Bespovratna sredstva iz stavka (2) točka b) ovog članka dodjeljuju se drugim razinama vlasti za realizaciju ciljeva utvrđenih Akcijskim planom za Rome 21/25 i raspoređuju se u okvirnim odnosima: Federacija Bosne i Hercegovine - 62,66%, Republika Srpska - 31,34%, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine - 6%, a bespovratna sredstva iz stavka (2) točka c) ovog članka dodjeljuju se drugim razinama vlasti za provedbu Odluke o usvajanju Politike o suradnji s iseljeništvom ("Službeni glasnik BiH", broj 38/17), prema kriterijima utvrđenim ovom Odlukom.
- (4) Sredstva iz stavka (2) točka a) ovog članka dodjeljuju se udrugama i zakladama iz Bosne i Hercegovine u skadu s ovom Odlukom i Pravilnikom o kriterijima za financiranje i sufinanciranje projekata u područjima od javnog interesa koje provode udruge i zaklade ("Službeni glasnik BiH", broj 10/20) (u daljnjem tekstu: Pravilnik), prema kriterijima utvrđenim ovom Odlukom.

- Članak 5.
(Namjena bespovratnih sredstava za druge razine vlasti)
- (1) U cilju poboljšanja uvjeta života romske populacije u Bosni i Hercegovini, osiguravaju se bespovratna sredstva za financiranje i sufinanciranje projekata jedinicama lokalne samouprave za provedbu mjera i popratnih aktivnosti iz Akcijskog plana za Rome 21/25, koji se odnose na:
 - a) iniciranje i ubrzanje legalizacije neformalnih stambenih naselja u kojima žive Romi uz osiguranje stalnog, adekvatnog i prihvatljivog smještaja za osobe koje žive u nelegalnim objektima,
 - b) poboljšanje stambenih uvjeta u stambenim jedinicama u kojima žive Romi,
 - c) izgradnju socijalnih stambenih jedinica za Rome (kolektivni/individualni objekti),
 - d) poboljšanje infrastrukturnih uvjeta stanovanja u romskim naseljima i široj zajednici.

- (2) U svrhu unaprjeđenja zapošljivosti i zapošljavanja Roma, osiguravaju se bespovratna sredstva u entitetskim, kantonalnim i službama za zapošljavanje na razini lokalne samouprave za financiranje i sufinanciranje projekata kojima se realiziraju mjere i pripadajuće aktivnosti iz Akcijskog plana za Rome 21/25, a koje se odnose na:
- a) poticanje zapošljavanja i zapošljivosti Roma,
 - b) osiguravanje sredstava za provedbu programa zapošljavanja Roma,
 - c) poticanje zapošljavanja Roma u javnom sektoru.
- (3) U cilju poboljšanja dostupnosti i kvalitete zdravstvene zaštite za pripadnike romske populacije, osiguravaju se bespovratna sredstva za financiranje i sufinanciranje projekata Zavodu za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, Javnoj zdravstvenoj ustanovi Institut za javno zdravstvo Republike Srpske, Odjelu za zdravstvo i druge djelatnosti Vlade Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i domovima zdravlja u jedinicama lokalne samouprave za financiranje i sufinanciranje projekata kojima se provode mjere i prateće aktivnosti iz Akcijskog plana za Rome 21/25 koji se odnose na:
- a) jačanje kapaciteta romskih predstavnika za poboljšanje zdravlja Roma,
 - 1) jačati kapacitet romskih udruga za rad u romskim zajednicama na promoviranju zdravih životnih navika i načina ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje i zdravstvenu skrb - uključiti najmanje 20 medijatora,
 - 2) analiza o broju neosiguranih Roma na području Federacije Bosne i Hercegovine i preporuke za rješavanje načina osiguranja,
 - 3) izrada upute o načinu ostvarivanja prava na zdravstvenu skrb i prijedloga protokola za suradnju lokalnih zdravstvenih ustanova i romskih udruga,
 - 4) inicirati uspostavu efikasnijeg sustava o načinu ostvarivanja prava i usluga za Rome zajedno s ostalim ranjivim skupinama;
 - b) smanjenje čimbenika rizika za zdravlje u romskoj populaciji:
 - 1) provedba preventivnih aktivnosti u romskim zajednicama u cilju prevencije zaraznih i nezaraznih bolesti,
 - 2) unaprjeđenja seksualnog i reproduktivnog zdravlja, uključujući planiranje obitelji,
 - 3) unaprjeđenja oralnog zdravlja;
 - c) izrada i provedba programa prevencije nasilja u obitelji - rad s obiteljima u romskoj zajednici koji obavljaju zdravstveni radnici u suradnji s centrima za socijalni rad i nadležnim policijskim upravama.
- (4) U cilju poboljšanja opsega obrazovanja Roma izdvajaju se bespovratna sredstva za financiranje i sufinanciranje projekata Ministarstvu prosvjete Republike Srpske, ministarstvima obrazovanja u Unsko-sanskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, Zeničko-dobojskom kantonu, Srednjobosanskom kantonu, Hercegovačko-neretvanskom kantonu i Kantonu Sarajevo, te nadležnom odjelu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine za financiranje i sufinanciranje projekata kojima se provode mjere i pripadajuće aktivnosti iz Akcijskog plana za Rome 21/25 koje se odnose na:
- a) izradu analize postojećih kurikuluma i udžbenika nacionalne skupine predmeta u kontekstu sadržaja vezanih uz povijest i kulturu Roma te uklanjanje eventualnih predrasuda i stereotipa o Romima iz udžbenika i nastavnih materijala,
 - b) unaprjeđenje kurikuluma i školskih udžbenika kreiranjem tematskih cjelina i sadržaja koji se, bez stereotipa, odnose na romsku povijest i kulturu,
 - c) iniciranje i pružanje potpore obrazovnim vlastima u BiH koji još uvijek nisu usvojili akcijske planove, da donesu akcijske planove u području obrazovanja Roma,
 - d) pružanje potpore jedinicama lokalne samouprave za programe poboljšanja opsega obrazovanja romske djece,
 - e) izradu vodiča namijenjenog upravi škole, nastavnicima, osoblju u vrtićima, roditeljima i djeci u cilju njihovog upoznavanja s tradicijom, kulturom i običajima Roma.
- (5) U cilju potpore jedinicama lokalne samouprave za provedbu Politike o suradnji s iseljeništvom izdvajaju se bespovratna sredstva za financiranje i sufinanciranje projekata kojim se realiziraju mjere i aktivnosti u vezi s iseljeništvom:
- a) jačanje kapaciteta jedinica lokalne samouprave za suradnju s iseljeništvom, unaprjeđenje komunikacijskih kanala s iseljenicima, pružanje boljih lokalnih usluga iseljenicima, informiranje i ostvarivanje iseljeničkih prava i slično,
 - b) uspostava novih i unaprjeđenje postojećih informatičko-komunikacijskih i audio-video rješenja (hardver i softver) koja su izravno povezana s provedbom projektnih aktivnosti (npr. virtualni matičar, web-stranica, baze podataka itd.),
 - c) prepoznavanja iseljeništa kao jedne od ključnih ciljnih skupina za razvoj lokalnog turizma, što uključuje i aktivnosti koje će potaći dolazak što većeg broja turista iz iseljeništa, te aktivnosti na jačanju kapaciteta lokalnih aktera i turističkih radnika u cilju jačanja svijesti o iseljeničkom turizmu i izradi posebnih turističkih programa za ovu ciljnu skupinu. Nadalje, neophodno je da se promoviraju turistički potencijali lokalne zajednice, naročito nacionalni parkovi, povijesne lokacije, kulturni spomenici, prirodni resursi za planinarenje, rafting i sportsko-rekreacijski turizam, kao i autohtoni domaći proizvodi, pripremaju turistički investicijski projekti i o tome informira iseljenišvo, unaprijedi zadovoljstvo kod iseljenika koji redovito borave u Bosni i Hercegovini, iskoriste resursi iseljeništa u svrhu promoviranja Bosne i Hercegovine i turizma u inozemstvu,
 - d) razvijanje intenzivnije suradnje s mladim generacijama u iseljeništvu i njihovog vezivanja za mjesta podrijetla (učenje materinskog jezika, edukativni turizam za mlade radi upoznavanja zemlje podrijetla, studentska praksa za mlade, volontiranje i slično),
 - e) prijenos znanja i novih tehnologija iseljeništa u svrhu ekonomskog razvitka i razvoja ljudskog kapitala,
 - f) promicanje lokalnih razvojnih potencijala uz sudjelovanje iseljeništa.
- (6) Sukladno raspoloživim sredstvima u proračunu Ministarstva, a na temelju kriterija navedenih u st. (1) do (6), Ministarstvo će definirati prioritetne aktivnosti koje će se dodjeljivati putem Javnog poziva, i najviši iznos bespovratnih sredstava koji se dodjeljuje temeljem projekta koji će biti objavljen na web-stranici Ministarstva.

Članak 6.

(Namjena bespovratnih sredstava za neprofitne organizacije)

- (1) U cilju potpore udrugama osoba s invaliditetom, osiguravaju se bespovratna sredstva za udruge i zaklade osoba s invaliditetom i udrugama osoba oboljelih od bolesti koje

- могу узроковати invaliditet, за financiranje i sufinansiranje projekata kojima se provode:
- a) promidžbene aktivnosti vezane uz obilježavanje značajnih datuma za osobe s invaliditetom,
 - b) aktivnosti kojima je cilj promocija prava osoba s invaliditetom (sportske aktivnosti, kulturne, obrazovne i sl.), a radi povećanja njihove vidljivosti i uključivanja u sve aspekte društva,
 - c) provedba edukacija članova udruga o navedenim pitanjima, a s ciljem upoznavanja osoba s invaliditetom o njihovim pravima i institucijama nadležnim za ostvarivanje tih prava, te osposobljavanja članova za izradu konkretnih inicijativa i pisanje projekata za unaprjeđenje određenih prava i položaja osoba s invaliditetom,
 - d) provedba konkretnih aktivnosti za realizaciju neke od preporuka Komiteta za prava osoba s invaliditetom.
- (2) U svrhu potpore udrugama nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini osiguravaju se bespovratna sredstva isključivo za udruge nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini za financiranje i sufinansiranje projekata koji se odnose na:
- a) izradu zajedničkog plana aktivnosti za sve priznate manjine u Bosni i Hercegovini, u cilju organiziranja obilježavanja praznika i značajnih datuma nacionalnih manjina,
 - b) organiziranje festivala, sajмова, kulturnih manifestacija, natjecanja i drugih sadržaja koji imaju širi značaj i veću vidljivost manjina na razini Bosne i Hercegovine,
 - c) izradu brošura, izdavanje časopisa, priprema medijskih sadržaja za pripadnike nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini, u cilju promocije jezika, kulture, tradicije, književnosti i povijesti nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.
- (3) U cilju potpore udrugama obitelji nestalih osoba u Bosni i Hercegovini osiguravaju se bespovratna sredstva isključivo udrugama obitelji nestalih osoba za financiranje i sufinansiranje projekata kojima se realiziraju:
- a) organiziranje radionica i drugih aktivnosti uz angažiranje stručnih osoba za psihosocijalnu pomoć, istraživanja, radionice, konferencije i slične aktivnosti u cilju ukazivanja na probleme s kojima se suočavaju obitelji nestalih osoba na području Bosne i Hercegovine,
 - c) izrada (profesionalnih) različitih inicijativa za lobiranje, održavanje zagovaračkih sastanaka, umrežavanja s drugim organizacijama.
- (4) U cilju potpore udrugama i zakladama koje se bave promotivnim aktivnostima i jačanjem zaštite od diskriminacije, te drugim aktivnostima u području promocije i zaštite ljudskih prava i sloboda različitih ranjivih skupina građana, osiguravaju se bespovratna sredstva isključivo udrugama i zakladama koje se bave promicanjem i zaštitom ljudskih prava u Bosni i Hercegovini za projekte kojima se provode:
- a) obilježavanje značajnih datuma iz područja ljudskih prava,
 - b) provedba kampanja podizanja svijesti javnosti o načinu zaštite od diskriminacije i različitih edukativnih aktivnosti u cilju informiranja ranjivih skupina o njihovim pravima,
 - c) izrada analitičkih i informativnih materijala o uočenim problemima u području ljudskih prava i diskriminacije u Bosni i Hercegovini,
 - d) praćenje realizacije preporuka Univerzalnog pregleda stanja ljudskih prava u BiH (u daljnjem tekstu: UPR),
 - e) provedba istraživanja o pojavnim oblicima diskriminacije.
- (5) Ministarstvo će u Javnom pozivu, čiji sadržaj je definiran člankom 13. Pravilnika iz članka 4. stavak (3) ove Odluke, definirati maksimalni iznos bespovratnih sredstava koja se dodjeljuje temeljem projekta.
- Članak 7.
(Osnovni kriteriji za vrednovanje projektnog prijedloga)
- (1) Projektni prijedlog mora ispunjavati sljedeće osnovne kriterije:
- a) projektni prijedlog mora biti usklađen s namjenom utvrđenom u članku 4. ili u članku 5. ove Odluke,
 - b) projektni prijedlog mora biti podnesen na propisanim obrascima koji su objavljeni na web-stranici Ministarstva,
 - c) projektni prijedlog mora imati naznačen rodni aspekt,
 - d) provedba projekta ograničena je na razdoblje od 12 mjeseci, počevši od dana transfera novčanih sredstava, s tim da se uz obrazloženi zahtjev može produžiti rok za provedbu,
 - e) proračun projektnog prijedloga ne može prelaziti maksimalni iznos koji se dodjeljuje po jednom projektnom prijedlogu, a koji se utvrđuje Javnim pozivom.
- (2) Projektni prijedlog koji ispunjava osnovne kriterije iz stavka (1) ovog članka vrednuje se u skladu s četiri evaluacijska kriterija:
- a) kvaliteta predloženog projekta,
 - b) proračun i održivost projekta,
 - c) institucionalni kapaciteti podnosioca projekta,
 - d) prepoznate prednosti i dodatni kriteriji.
- Članak 8.
(Pravo na podnošenje prijedloga projekata i zabrana sudjelovanja na Javnom pozivu)
- (1) Pravo na podnošenje prijedloga projekata na temelju Javnog poziva imaju druge razine vlasti i neprofitne organizacije definirane člancima 5. i 6. ove Odluke.
- (2) Zabrana sudjelovanja na Javnom pozivu imaju udruge i neprofitne organizacije koje nisu ispunile obveze utvrđene člankom 11. Pravilnika.
- Članak 9.
(Postupak i način dodjele)
- (1) Ministarstvo će putem Javnog poziva objaviti postupak i način dodjele sredstava za 2024., 2025. i 2026. godinu objavom na web-stranici Ministarstva i objave u tri dnevna tiska koji se distribuiraju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.
- (2) Rok za podnošenje prijave je 21 dan od dana objave Javnog poziva na web-stranici Ministarstva. Za svaka bespovratna sredstva posebice, tekst Javnog poziva objavljuje se i na web-stranici Ministarstva.
- (3) Nepravodobne i nepotpune prijave neće se razmatrati.
- Članak 10.
(Prijava i dokumentacija za sudjelovanje na Javnom pozivu)
- (1) Kada su nositelji projekta druge razine vlasti, za realizaciju projekata koji se odnose na stambeno zbrinjavanje Roma u BiH uz prijavu za sudjelovanje na Javnom pozivu, obvezni su priložiti sljedeću dokumentaciju:
- a) projektni prijedlog (Obrazac I.),
 - b) plan aktivnosti (Obrazac II.),
 - c) proračun projekta (Obrazac III.),

- d) logički okvir (Образац IV. - за projekte веће од 25.000 KM),
 - e) изјава о партнерству, у случају заједничког пројекта (Образац VIII.),
 - f) уговор с банком о отварању трансакцијског рачуна (овјерена прелика),
 - g) потврда пословне банке да је трансакцијски рачун активан (не старија од дана објаве Јавног позива).
- (2) Обраци из ставка (1) овог чланка саставни су дио Смјерница о поступку дојеле бесповратних средстава за стамбено збринјаванје, запошљавање, здравствену скар и образовање Рома Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине број 01-02-2-820-14/23 донесених 1.8.2023. године (у даљњем тексту: Смјернице).
- (3) Када су носитељи пројекта јединице локалне самоуправе, за проведбу Политике за сарадњу с иселјеништвом у БиХ, обавезни су приложити следећу документацију:
- a) пријава на Јавни позив и образац пројектног приједлога (Анекс I.),
 - b) подаци о подносиоцу пројектног приједлога (Анекс I.-1),
 - c) план активности (Анекс II.),
 - d) прораћун пројекта (Анекс III.),
 - e) логички оквир (Анекс IV. - за projekte веће од 15.000 KM),
 - f) изјава о партнерству, у случају заједничког пројекта (Анекс V.),
 - g) извод из регистра удруге за partnere у случају када је партнер невладина организација (datum издavanja извода не смије бити старији од три мјесеца)
 - h) уговор с банком о отварању трансакцијског рачуна (овјерена прелика)
 - i) потврда пословне банке да је трансакцијски рачун активан (не старија од дана објаве Јавног позива) - оригинал или овјерена прелика.
- (4) Анекси из ставка (3) овог чланка саставни су дио ове Одлуке.
- (5) Када су носитељи пројекта удруге или закладе, обавезни су приложити документацију утврђену чланком 14. Правилника из чланка 3. ставак (3) ове Одлуке и додатно приложити следећу документацију:
- a) извод из оснивачког акта или статута из којег су видљиви статутарни циљеви подносиоца пројекта и партнера на пројекту, ако нису видљиви из рјешенја о упису у регистар, (овјерена прелика),
 - b) биланса стања за претходну годину (овјерена прелика), изузев подносиоца пројектног приједлога који су основани у текућој години,
 - c) биланса успјеха за претходну годину (овјерена прелика), изузев подносиоца пројектног приједлога који су основани у текућој години,
 - d) образци из ст. (1), (3) и (5) овог чланка морају бити попуњени, потписани и овјерени од стране одговорне особе подносиоца пријаве,
 - e) образци из ставка (5) овог чланка за удруге и закладе сукладно чланку 25. Правилника из чланка 4. ставка (3) ове Одлуке су преузети, а Министарство ће их објавити на веб-страници.

Чланак 11.

(Наћин подношења пројектног приједлога)

Пријаве на Јавни позив достављају се особно или путем препоручене поште на адресу Министарства, у затвореној куверти с назнаком "NE OTVARATI" и пуним називом Јавног позива.

Чланак 12.

(Оцјена пројектног приједлога)

- (1) Прије него што започне оцјенјивање пројектног приједлога, провјерава се испуњава ли достављени пројектни приједлог следеће опће увјете:
- a) пријава мора бити достављена у року прописаном у Јавном позиву,
 - b) пријава мора бити достављена на прописаним обрасцима,
 - c) сви образци морају бити потписани и овјерени,
 - d) пријава мора садржати сву обавезну документацију наведenu у чланку 10. ставак (1) ове Одлуке.
- (2) Пројектни приједлог који не испуњава опће увјете бић одабаћен.
- (3) Оцјена пројектног приједлога врши се на темелју основних критерија, а који су прописани чланком 7. ове Одлуке.
- (4) Пројектни приједлог који не испуњава основне критерије бић одбијен.

Чланак 13.

(Евалуација пројектног приједлога)

- (1) Евалуацијом пројектног приједлога провјерава се квалитета достављеног пројектног приједлога и врши оцјена у односу на циљеве, резултате, активности и приоритете примјеном следећих критерија евалуације:

Евалуацијски критерији:	Максималан број бодова
a) Квалитета предложеног пројекта:	40
b) Прораћун и одрживост пројекта:	30
c) Институционални капацитети подносиоца пројекта:	20
d) Препознате предности и додатни критерији:	10
Укупно:	100

- (2) Наћин бодовања пројектног приједлога непрофитних удруга стандардизан је у оквиру Анекса XI. - Појединачни образац за процјену пројекта и Анекс XII. - Конаћни образац за процјену пројекта из Правилника из чланка 4. ставка (3) ове Одлуке.
- (3) Наћин бодовања пројектног приједлога за друге разине власти за реализацију пројеката који се односе на стамбено збринјаванје Рома у БиХ стандардизан је обрасцима за оцјену прописаним у Смјерницама из чланка 10. ставка (2) ове Одлуке.
- (4) Наћин бодовања пројектног приједлога јединица локалне самоуправе за проведбу Политике за сарадњу с иселјеништвом у БиХ стандардизан је у оквиру Појединачног обрасца за оцјену пројектног приједлога (Анекс VI.) и Конаћног обрасца за оцјену пројектног приједлога (Анекс VII.) који су саставни дио ове Одлуке.

Чланак 14.

(Повјеренства за оцјену пројекта)

- (1) Министар за људска права и избјеглице (у даљњем тексту: Министар) оснива посебно повјеренство за оцјену пројеката (у даљњем тексту: Повјеренство) које чине запослени у Министарству и по један представник Уреда предсједатељнице Вјећа министара Босне и Херцеговине и Уреда замјеника предсједатељнице Вјећа министара Босне и Херцеговине, а Повјеренство ће у свом раду одлучивати консензусом.
- (2) Повјеренство чине најманје седам чланова и тајник Повјеренства, који нема право одлучивања, а њихов мандат траје од дана објаве Јавног позива до завршетка поступка избора корисника.
- (3) Надлежни сектор Министарства из којег се додјелују бесповратна средства објављује Јавни позив сукладно овој Одлуци.

- (4) Povjerenstvo iz stavka (1) ovog članka nadležno je, po isteku roka za podnošnje prijava po raspisanom Javnom pozivu, provjeriti pravodobnost i potpunost prijava, ocijeniti pristigle projektne prijedloge, sačiniti rang-listu projektnoga prijedloga, dostaviti informaciju o rangiranju potencijalnih korisnika bespovratnih sredstava i pripremiti rang-listu jedinica lokalne samouprave i udruga i zaklada s prijedlogom Odluke o dodjeli bespovratnih sredstava, koji se dostavljaju ministru na daljnju obradu uz Izvješće o radu Povjerenstva.
- (5) Povjerenstvo je dužno obaviti zadatke iz stavka (4) ovog članka u roku od 3 mjeseca, od dana isteka roka za podnošenje prijava po raspisanom Javnom pozivu.
- (6) Ostali poslovi, način rada i odlučivanja, prava i obveze članova Povjerenstva uređuju se Poslovníkom o radu Povjerenstva.

Članak 15.

(Odluka i obavijesti o dodjeli bespovratnih sredstava)

- (1) Prijedlog odluke o dodjeli bespovratnih sredstava donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine.
- (2) Odluke o dodjeli bespovratnih sredstava objavljuju se u "Službenom glasniku BiH" i na web-stranici Ministarstva.
- (3) Obavijest o rezultatima dodjele bespovratnih sredstava, kao i obavijest o odbacivanju ili odbijanju projektnih prijedloga, dostavlja se svim podnositeljima projektnih prijedloga, u roku od 7 dana, od dana usvajanja odluke o dodjeli bespovratnih sredstava.

Članak 16.

(Ugovor o korištenju dodijeljenih sredstava)

- (1) Ministarstvo će s korisnicima bespovratnih sredstava, stupanjem na snagu odluke o dodjeli bespovratnih sredstava iz članka 15. stavak (1) ove Odluke zaključiti ugovor kojim će biti definirana međusobna prava i obveze ugovornih strana.
- (2) Prije zaključivanja ugovora od korisnika sredstava se traži da u roku od tjedan dana dostavi revidirani proračun usklađen s odobrenim sredstvima koji postaje dio ugovora iz stavka (1) ovog članka i mora biti potpisan od ovlaštene osobe i ovjeren pečatom.
- (3) Prilikom sačinjavanja revidiranog proračuna dozvoljeno je mijenjanje iznosa sredstava po proračunskim linijama, ali ne i mijenjanje proračunskih linija.
- (4) Izabrani korisnik bespovratnih sredstava obavezan je dostaviti mjenicu Ministarstvu kao instrument osiguranja izvršenja ugovora, prema kojoj Ministarstvo zadržava pravo prigovora.
- (5) Ako korisnik sredstava ne prihvati uvjete propisane ugovorom, gubi pravo na korištenje sredstava, te je u tom slučaju dužan pisanim putem obavijestiti Ministarstvo u roku od tjedan dana. (6) U slučaju kada korisnik ne prihvati uvjete propisane stavkom (5) ovog članka, Ministarstvo će neiskorištena sredstva dodijeliti sljedećem s rang-liste.
- (7) Ministarstvo je dužno za prijedloge ugovora iz stavka (1) ovog članka, ovisno o visini dodijeljenih bespovratnih sredstava, pribaviti mišljenje Pravobraniteljstva Bosne i Hercegovine sukladno članku 13. st. (15) i (16) Zakona o Pravobraniteljstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 8/02, 10/02, 44/04, 102/09 i 47/14).

Članak 17.

(Praćenje i evaluacija provedbe bespovratnih sredstava)

- (1) Povjerenstvo za praćenje bespovratnih sredstava Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine koja je imenovano od strane ministra aktom broj 01-02-2-1536-2/24 od 8.8.2024. godine pratit će, vršiti monitoring, kontrolu i evaluaciju projekata koji se

financiraju bespovratnim sredstvima Ministarstva, na način kako je definirano samom Odlukom o izmjenama Odluke o imenovanju Povjerenstva.

- (2) Ministarstvo će uspostaviti bazu podataka za dodijeljena tekuća bespovratna sredstva na temelju kojih bi se unaprijedio postupak planiranja, označile slabe točke i dali mjerljivi rezultati.

Članak 18.

(Obveze korisnika bespovratnih sredstava)

- (1) Korisnik bespovratnih sredstava dužan je voditi posebnu dokumentaciju o realizaciji financiranog projekta, a po potrebi je i dati na uvid i kontrolu ovlaštenim osobama Ministarstva, koje su tijekom trajanja projekta ovlaštene vršiti monitoring ovih projekata.
- (2) Korisnici bespovratnih sredstava za udruge i zaklade dužni su dostaviti Ministarstvu periodično financijsko izvješće (Aneks VII.) i periodično izvješće o napretku (Aneks IX.), te u roku od 30 dana od dana završetka projekta finalno financijsko izvješće (Aneks VIII.) i završno izvješće (Aneks X.).
- (3) Završno izvješće treba sadržavati informacije o projektnim aktivnostima, postignućima i rezultatima, kao i o troškovima i relevantnim plaćanjima nastalim tijekom provedbe projekta, što će biti potkrijepljeno odgovarajućom financijskom dokumentacijom.
- (4) Korisnici bespovratnih sredstava potpore jedinicama lokalne samouprave za provedbu Politike s iseljeništvom dužni su u roku od 21 dan od završetka provedbe dostaviti Ministarstvu konačno Narativno i Financijsko izvješće na Aneksu III.-1 koji je sastavni dio ove Odluke i ugovora o korištenju bespovratnih sredstava.

Članak 19.

(Nepoštivanje ugovora o korištenju dodijeljenih sredstava)

- (1) Ako korisnik bespovratnih sredstava ne dostavi finalno financijsko izvješće (Aneks VIII.) i završno izvješće (Aneks X.), gubi pravo da se prijavi za dodjelu bespovratnih sredstava u narednoj fiskalnoj godini.
- (2) Korisnik bespovratnih sredstava koji dodijeljena sredstva utroši nenamjenski, dužan je u roku 30 dana vratiti cjelokupan iznos dodijeljenih sredstava.
- (3) Ako korisnik bespovratnih sredstava neopravdano prekorači rok za provedbu projekta i/ili počinu neku drugu radnju kojom je nenamjenski iskoristio dodijeljena sredstva, Ministarstvo zadržava pravo protesta mjenice.

Članak 20.

(Izvješće o realizaciji bespovratnih sredstava Ministarstva)

- (1) Ministarstvo dostavlja godišnje izvješće o realizaciji svih bespovratnih sredstava za prethodnu godinu Vijeću ministara Bosne i Hercegovine najkasnije do studenog naredne fiskalne godine.
- (2) Ministarstvo, u rokovima propisanim Zakonom o financiranju, institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22) (u daljnjem tekstu: Zakon o financiranju) dostavlja Ministarstvu financija i trezora Bosne i Hercegovine periodična izvješća o namjenskom korištenju bespovratnih sredstava, a na temelju izvješća krajnjih korisnika bespovratnih sredstava dodijeljenih na temelju ove Odluke.

Članak 21.

(Realizacija Odluke)

- (1) Iskazivanje potrebnih sredstava za tekuća bespovratna sredstva i transfere od strane Ministarstva vrši se sukladno instrukcijama propisanim Zakonom o financiranju, a na temelju izvršenih analiza potreba za sve ugrožene kategorije u Bosni i Hercegovini, kao i podataka iz podnesenih izvješća

- krajnjih korisnika iz prethodnih godina. Zahtjev za potrebnim sredstvima Ministarstvo će iskazati kroz Instrukciju za proračunske korisnike broj 1. i Instrukciju s naputcima za pripremu zahtjeva za dodjelu sredstava iz proračuna Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine.
- (2) Ministarstvo će na svojoj web-stranici objaviti za svaku godinu Plan financiranja i sufinanciranja projekata iz tekućih bespovratnih sredstava i transfera osiguranih u proračunu Ministarstva, u roku od 30 dana od dana usvajanja Zakona o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za tekuću godinu.
- (3) Za realizaciju ove Odluke odgovorni su Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine.

Članak 21.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 182/24
16. rujna 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

ANEKS I.

PRIJAVA NA JAVNI POZIV

NAZIV PROJEKTA:			
PODNOŠITELJ PROJEKTOG PRIJEDLOGA (JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE):			
PARTNER/I NA PROJEKTU:			
PRORAČUN PROJEKTA (BAM):	a) Financiranje projekta iz bespovratnih sredstava		
	b) Sufinanciranje projekta iz sredstava jedinice lokalne samouprave <i>(ako je relevantno)</i>		
	c) Ostali izvori (drugi partneri, dijaspora) <i>(ako je relevantno)</i>		
	UKUPNA SREDSTVA (PRORAČUN) PROJEKTA (a+b+c)		
IME I PREZIME ODGOVORNE OSOBE PODNOŠITELJA PROJEKTA:			
POTPIS I PEČAT:			

ANEKS I.

OBRAZAC PROJEKTOG PRIJEDLOGA

1. Sažetak projekta (najviše jedna stranica)

Kratki opis projekta (Ukratko opišite šta će projekt postići i na koji način).	
Partner/i iz dijaspore i njihova specifična uloga u projektu: Napomena: Uz Izjavu o partnerstvu priložiti za pravne osobe dokaz o registraciji, a za fizičke osobe kratak životopis.	
Partner/i iz BiH (ako je relevantno) i njihova specifična uloga u projektu: Napomena: Uz Izjavu o partnerstvu priložiti dokaz o registraciji u BiH.	
Trajanje projekta: (Navesti predviđeno trajanje projekta u mjesecima).	
Opći cilj projekta:	
Specifični ciljevi projekta:	
Ciljna skupina(e):	
Očekivani rezultati:	
Glavne aktivnosti:	

ANEKS I.**2. Relevantnost projekta (najviše dvije stranice):**

Molimo navedite sljedeće informacije:

- *Sažeto obrazloženje opravdanosti i konteksta u kojem će se odvijati provedba projekta.*
- *Kratak pregled stanja o iseljeništvu/dijaspore na području lokalne zajednice gdje se provodi projekt.*
- *Opis konkretnih problema, zahtjeva i potreba ciljnih skupina i lokaliteta, te način na koji će projekt odgovoriti na iste.*
- *Opis relevantnosti projekta u odnosu na lokalne razvojne prioritete.*
- *Opis relevantnosti projekta u odnosu na ciljeve Javnog poziva.*

3. Opis ciljnih skupina (najviše pola stranice):

Navesti koje su ciljne skupine i direktne i indirektne korisnike.

4. Ciljevi (najviše pola stranice):**5. Opis očekivanih rezultata i dugoročnih efekata projekta (najviše pola stranice):**

Molimo obrazložite rezultate aktivnosti i očekivane dugoročne efekte projekta (u kvalitativnom i kvantitativnom smislu).

ANEKS I.**6. Pobrojati glavne projektne aktivnosti i predviđeno razdoblje njihove realizacije (najviše pola stranice):**

Detaljan plan aktivnosti unosi se u tablicu „Plan aktivnosti“.

Predviđeno trajanje aktivnosti je mjeseci.

7. Potencijalni rizici za provedbu projekta (najviše pola stranice):

Molimo ukratko opišite bilo kakve potencijalne rizike vezane uz pravovremenu i učinkovitu provedbu projektnih aktivnosti, kao i one koji su vezani uz sveobuhvatnu dugoročnu održivost (izvan vremena trajanja projekta).

8. Indikatori za praćenje (monitoring) projekta:

Molimo označite koji od dole navednih ključnih indikatora su relevantni za praćenje (monitoring) projekta i ukoliko je potrebno, navedite dodatne indikatore koji su sukladni ciljevima, aktivnostima, očekivanim rezultatima i ishodima projekta.

Označite relevantan indikator	Objektivno provjerljivi indikatori za praćenje uspješnosti rezultata projekta	Vrijednost
☐		
☐		
☐		
☐		

9. Održivost (najviše pola stranice):

Objasnite načine osiguranja održivosti nakon završetka projekta. Navedite konkretne odgovornosti aktera u pogledu dugoročne održivosti projekta.

ANEKS I.**10. Opis glavnog nositelja projekta (*najviše pola stranice*):**

Kratki opis prethodnog iskustva nositelja projekta u pogledu vođenja i realizacije značajnih srodnih projekata i tehničke ekspertize.

Također, navesti opis trenutačnih organizacijskih kapaciteta za potporu kvalitetnoj i pravovremenoj provedbi projekta.

Detaljno opišite ulogu projektnih partnera.

11. Upravljanje, praćenje i ocjenjivanje provedbe projekta (*najviše pola stranice*):

Na koji način će biti organizirano upravljanje, praćenje i evaluacija provedbe projekta?

Dataljno opišite organizacionu strukturu i tim koji će biti odgovoran za sveukupno upravljanje, praćenje (monitoring) i evaluaciju projekta?

12. Plan za promicanje projekta (*najviše pola stranice*):

Molimo navedite na koji način ćete promovirati projektne aktivnosti i rezultate (poster, informativni materijali, press-konferencije, ceremonija otvaranja i sl).

ANEKS I.-1

PODACI O PODNOSITELJU PROJEKTOG PRIJEDLOGA**Jedinica lokalne samouprave:****Ime i prezime osobe odgovorne
za zastupanje:****Adresa:****ID broj iz Uvjerenja o poreskoj
registraciji:****Mjesto i poštanski broj:****Telefon:****Fax:****E-mail:****Web-stranica:****FINANCIJSKI PODACI O PODNOSITELJU PROJEKTOG PRIJEDLOGA****Naziv banke:****Adresa banke:****Mjesto/grad banke:****Poštanski
broj:****Broj transakcijskog
računa:**

(mjesto, datum)

М.П.

Potpis odgovorne osobe

ANEKS II.

PLAN AKTIVNOSTI											
GLAVNI NOSITELJ PROJEKTA:											
NAZIV PROJEKTA:											
Planirane aktivnosti (navesti sve aktivnosti koje će se realizirati u okviru projekta, uključujući i redovan monitoring):	TRAJANJE PROJEKTA : (mjeseci u godini)				Nositelj aktivnosti:	PRORAČUN:			Iznos (BAM):		
	1	2	3	4		5	6	Izvor financiranja:		Opis stavke:	
	UKUPNI PROJEKтни RASHODI (BAM):										
	Ukupno po izvorima financiranja:										
Bespovratna sredstva:											
Glavni nositelj projekta (ako je relevantno):											
Ostali izvori (ako je relevantno):											

(mjesto, datum)

M.P.

Potpis odgovorne osobe

ANEKS III.

PRORAČUN PROJEKTA

GLAVNI NOSITELJ PROJEKTA:

NAZIV PROJEKTA:

Br.	Kategorija/opis troška:	Jedinica:	Broj Jedinica:	Jedinična cijena (BAM):	Ukupno (BAM):	Sufinanciranje od strane glavnog nositelja projekta (ako je relevantno) (BAM)	Bespovratna sredstva (BAM):	Doprinos drugih (ako je relevantno) (BAM):
1								
1.1.								
1.2.								
2								
2.1.								
2.2.								
2.3.								
2								
2.1.								
2.2.								
2.3.								
Ukupno:								

Kratko obrazložiti navedene proračunske stavke:

Aneks III.-1

NARATIVNO I FINACIJSKO IZVJEŠĆE

Razdoblje izvješćivanja: od _____ do _____

Naziv projekta:			
Nositelj projekta:			
Partner/i u projektu:			
Proračun projekta (BAM):	a) Financiranje iz bespovratnih sredstava:		
	b) Sredstva sufinanciranja (ako je relevantno):	Podnositelj projektnog prijedloga:	
		Partner	
	Ukupna sredstva (proračun) projekta (a+b):		
Datum početka projekta:			
Datum završetka projekta:			
Ciljevi projekta: (iz projektnog dokumenta)			
Ciljna skupina(e): (iz projektnog dokumenta)			
Očekivani rezultati: (iz projektnog dokumenta)			
Glavne aktivnosti: (iz projektnog dokumenta)			

Aneks III.-1

1. Опишите активности provedene u razdoblju na koji se odnosi izvješće (na osnovu projektnog plana aktivnosti):

Aneks III.-1

2. Postizanje očekivanih rezultata:

Na temelju planiranih očekivanih rezultata iz logičkog okvira, opišite ostvareni napredak i mjeru u kojoj su postignuti očekivani rezultati. Rezultati treba da budu mjerljivi te temeljeni na postavljenim indikatorima iz projektnog dokumenta i izvorima verificiranja.

a) Opišite u kojoj mjeri su postignuti projektni rezultati:

b) Napredak u ostvarenju rezultata na temelju postavljenih indikatora:

Indikator za praćenje uspješnosti rezultata projekta:	Početno stanje (količina):	Ostvareno (količina):

Napomena: u stupcu u kome je potrebno navesti indikatore, treba navesti one indikatore uspješnosti koje ste naveli u vašem projektnom dokumentu.

Aneks III.-1

3. Finansijsko upravljanje:

Objasniti svako znatno odstupanje od originalnog proračuna (na primjer, uštede u sklopu prvobitno planiranog proračuna, svaki trošak koji nije predviđen proračunom, svaku poteškoću u pokriću troškova u okviru planiranog proračuna i slično). Detaljni podaci o nastalim troškovima se unose u Tablicu troškova ispod.

Aneks III.-1

3.1 TABLICA TROŠKOVA ZA IZVJEŠTAJNO RAZDOBLJE:

Br.	Kategorija/ opis troška:	Jedinica:	Broj jedinica:	Jedinična cijena (BAM):	Odobreni iznos proračunom projekta (BAM):	Plaćeni troškovi financirani iz bespovratnih sredstava (BAM):	Plaćeni troškovi financirani iz sredstava sufinanciranja glavnog nositelja projekta (BAM):	Plaćeni troškovi financirani iz sredstava sufinanciranja drugih partnere (BAM):	Ukupno potrošeno (zbroj 6+7+8):
1.		2	3	4	5	6	7	8	9
1.1									
1.2.									
1.3.									
2.									
2.1									
2.2									
2.3									
3.									
2.1									
2.2									
2.3									
UKUPNO:									

Napomena: Ukupni iznos u stupcu 6 mora biti jednak ukupnom iznosu koji je Ministarstvo uplatilo Korisniku sredstava sukladno Ugovoru o dodjeli sredstava.

Ovlaštena osoba: _____ / _____ (ime, datum i pečat):

Upute za popunjavanje Obrasca troškova.

1. Stupci 1,2,3,4 i 5 moraju biti prenesene iz Proračuna projekta (Obrasc III.).
2. Stupac 9 je aritmetički zbroj svih iznosa navedenih u stupcima 6, 7, i 8. Ukupni iznos iz stupca 1 mora odgovarati ukupnom iznosu odobrenih prihvatljivih troškova sukladno Ugovoru o dodjeli sredstava/Obrascom projekta korisnika sredstava i Proračunom projekta.

Aneks III.-1

Lista popratnih dokumenata/ dokumentacijski dokaz plaćanja prema stavkama Proračuna:

*Aneks III.-1***4. Rizici/preporuke za rješavanje, ukoliko je primjenjivo:**

Potrebno je napraviti preporuke o načinu identifikiranja, izbjegavanja ili smanjenja rizika, smetnji u provedbi projekta te unaprjeđenja provedbe projekta.

5. Generalni osvrt na provedbu projekta, uključujući i osvrt na sveobuhvatni utjecaj projekta ukoliko je riječ o Završnom izvješću:

Napišite kratak osvrt na sveukupno stanje realizacije projekta.

6. Aktivnosti planirane u narednom razdoblju, ukoliko je primjenjivo:

Iz Prijedloga projekta/Plana aktivnosti.

Aneks III.-1

Dodatni prilozi:

Potrebno je nabrojati i priložiti sve promotivne i ostale materijale vezane uz provedbu projekta (fotografije, izjave za medije, itd.).

Proizvodi:

Potrebno je nabrojati i priložiti sve proizvode nastale provedbom projekta (publikacije, brošure, video materijali i sl.).

Korisnik potpisom svoje dole navedene ovlaštene osobe potvrđuje da je sve gore navedeno sukladno stvarnom stanju:

Jedinica lokalne samouprave:

Ovlaštena osoba:

Datum i pečat:

Odobrenje i komentari Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH:

- ☐ Odobreno
☐ Nije odobreno

Komentari ovlaštenog Povjerenstva:

_____/_____
Ime i prezime, datum i pečat:

ANEKS IV.

LOGIČKI OKVIR

PODNOŠITELJ PROJEKTOG PRIJEDLOGA:

NAZIV PROJEKTA:

	Opis:	Pokazatelji uspjeha:	Izvori i sredstva provjere:	Pretpostavke i rizici:
Opći cilj:	Koji je opći cilj čijem će ostvarenju projekt pridonijeti?	Koji su pokazatelji uspjeha vezani uz opći cilj?	Koji su izvori informacija za ove pokazatelje uspjeha?	
Specifični ciljevi projekta:	Koji su specifični ciljevi koji će biti ostvareni projektom?	Koji su to kvantitativni i kvalitativni pokazatelji uspjeha koji određuju do koje mjere su ostvareni specifični ciljevi projekta?	Koji su izvori informacija koji trebaju biti prikupljeni ili već postoje? Metode koje će se koristiti kako bi se došlo do informacija?	Koji su faktori i uvjeti neophodni za ostvarenje ciljeva projekta, a nisu pod direktnom kontrolom? Koje rizike treba uzeti u obzir?
Očekivani rezultati:	Koji će konkretni rezultati pridonijeti ostvarenju ciljeva projekta?	Koji pokazatelji određuju da li su i u kojoj mjeri ostvareni planirani rezultati?	Koji su izvori informacija za ove pokazatelje uspjeha?	Koji spoljni čimbenici i uvjeti moraju biti ispunjeni da bi rezultati bili ostvareni kako je planirano?
Aktivnosti:	Koje aktivnosti je potrebno izvršiti i kojim redoslijedom u cilju ostvarenja rezultata?			Koji uvjeti treba da budu ispunjeni da bi se počelo s realizacijom projekta?

(mjesto, datum)

M.P.

Potpis odgovorne osobe

ANEKS V.

IZJAVA O PARTNERSTVU

Ja, dole potpisani

_____, _____
(ime, prezime i adresa odgovorne osobe)

predstavnik

_____, _____
(naziv i adresa organizacije-ako je relevantno)

potvrđujem uspostavu partnerstva sa:

_____, _____
(ime, prezime i adresa odgovorne osobe)

predstavnikom

_____, _____
(naziv i adresa institucije/organizacije koja je nositelj
projektnog prijedloga)

Ovom Izjavom izražavamo našu predanost i spremnost da zajednički aktivno radimo na provedbi projekta _____ u okviru uloga i odgovornosti koje su definirane u projektnoj dokumentaciji, a u korist uspješne realizacije projektnih aktivnosti u cilju sveukupne dobrobiti građana u općini _____.

NOSITELJ PROJEKTOG PRIJEDLOGA

(mjesto, datum)_____
(potpis i pečat)

PARTNER

(mjesto, datum)_____
(potpis i pečat)

**Pojedinačni obrazac za ocjenjivanje
potpore bespovratnih sredstava jedinicama lokalne samouprave
za provedbu Politike o suradnji s iseljeništvom**

ANEKS VI.

Podnositelj Prijedloga projekta: _____

Redni broj prijave: _____

Naziv projekta: _____

Kriterij:	Maksimalan broj bodova	Ocjena projekta
Relevantnost projekta:	40	
Da li je projekt relevantan u odnosu na ciljeve Javnog poziva?	10	
Da li projekt rezultira osnaživanjem lokalnih zajednica i njihovih socio-ekonomskih partnera za unaprjeđenje suradnje s iseljeništvom?	10	
Da li projekt rezultira aktivnijom suradnjom s iseljeništvom?	10	
Da li je projekt jasno povezan s lokalnim razvojnim prioritetima?	10	
Proračun i održivost projekta:	30	
Da li je predloženi proračun realan, jasan i povezan s očekivanim rezultatima?	10	
Da li proračun sadrži narativna pojašnjenja koja omogućavaju provjeru realnosti proračuna?	10	
Da li je projekt održiv u smislu funkcioniranja, upravljanja i daljnjeg financiranja aktivnosti i nakon završetka projekta?	10	
Institucionalni kapaciteti podnositelja prijave:	20	
Administrativni kapaciteti (<i>odgovarajuća organizaciona struktura koja omogućava kvalitetno i efikasno upravljanje projektom, ekspertiza, prethodno iskustvo u upravljanju projektima</i>).	10	
Financijski kapaciteti:	10	
Prepoznate prednosti i dodatni kriteriji:	10	
Projektom je predviđeno partnerstvo s iseljeništvom i/ili drugom jedinicom lokalne samouprave.	5	
Projekat ima osigurano vlastito sufinanciranje.	5	
Ukupan broj bodova:	100	

Samo oni projekti koji nakon evaluacije i bodovanja ostvare 50 i više bodova, od mogućih 100, uvrštavaju se na rang-listu za financiranje.

Prijedlozi projekata koji dobiju manje od 50 bodova bit će odbijeni.

član Povjerenstva: _____

**Konačni obrazac za ocjenjivanje
potpore bespovratnih sredstava jedinicama lokalne samouprave
za provedbu Politike o suradnji s iseljeništvom**

ANEX VII.

Prosječna ocjena članova Povjerenstva

Podnositelj Prijedloga projekta: _____

Redni broj prijave: _____

Naziv projekta: _____

Kriterij:	Maksimalan broj bodova	Ocjena projekta
Relevantnost projekta:	40	
Da li je projekt relevantan u odnosu na ciljeve Javnog poziva?	10	
Da li projekt rezultira osnaživanjem lokalnih zajednica i njihovih socio-ekonomskih partnera za unaprijeđenje suradnje s iseljeništvom?	10	
Da li projekt rezultira aktivnijom suradnjom s iseljeništvom?	10	
Da li je projekt jasno povezan s lokalnim razvojnim prioritetima?	10	
Proračun i održivost projekta:	30	
Da li je predloženi proračun realan, jasan i povezan s očekivanim rezultatima?	10	
Da li proračun sadrži narativna pojašnjenja koja omogućavaju provjeru realnosti proračuna?	10	
Da li je projekt održiv u smislu funkcioniranja, upravljanja i daljnjeg financiranja aktivnosti i nakon završetka projekta?	10	
Institucionalni kapaciteti podnosioca prijave:	20	
Administrativni kapaciteti (<i>odgovarajuća organizaciona struktura koja omogućava kvalitetno i efikasno upravljanje projektom, ekspertiza, prethodno iskustvo u upravljanju projektima</i>).	10	
Financijski kapaciteti:	10	
Prepoznate prednosti i dodatni kriteriji:	10	
Projektom je predviđeno partnerstvo s iseljeništvom i/ili drugom jedinicom lokalne samouprave.	5	
Projekat ima osigurano vlastito sufinansiranje.	5	
Ukupan broj bodova:	100	

Samo oni projekti koji nakon evaluacije i bodovanja ostvare 50 i više bodova, od mogućih 100, uvrštavaju se na rang-listu za financiranje.

Prijedlozi projekata koji dobiju manje od 50 bodova bit će odbijeni.

članovi Povjerenstva:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

873

На основу члана 5. став (1) Закона о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Министарства спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине, на 60. сједници, одржаној 16. септембра 2024. године, донио је

ОДЛУКУ

**О ПРИВРЕМЕНОЈ СУСПЕНЗИЈИ И ПРИВРЕМЕНОМ
СМАЊЕЊУ ЦАРИНСКИХ СТОПА КОД УВОЗА
ОДРЕЂЕНИХ РОБА ДО 31.12.2025. ГОДИНЕ**

Члан 1.**(Предмет Одлуке)**

Овом Одлуком прописују се робе и критеријуми за одређивање роба које ће се увозити до 31.12.2025. године, уз кориштење привремене суспензије и привременог смањења царинских стопа утврђених у Закону о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12), (у даљем тексту: "тарифне суспензије").

Члан 2.**(Списак роба)**

- (1) Робе које ће се до 31.12.2025. године увозити уз кориштење тарифних суспензија, утврђују се према критеријуму да се ради о материјалима и сировинама који се користе у властитој производњи а које се не могу набавити на домаћем тржишту у количинама и квалитету потребном за производњу готових производа.
- (2) Робе из става (1) овог члана и царинске стопе по којима ће се ове робе увозити до 31.12.2025. године су, како слиједи:

РБ	Тарифна ознака	Наименовање	Царинска стопа %
1	2002 90 80 00	Парадајз, припремљен или конзервисан на други начин осим са сирћетом или сирћетном киселином; остали: са садржајем суве материје преко 34% по маси	0
2	2009 49 99 00	Воћни сокови, неферментирани и без додатог алкохола, са додатим или без додатог шећера или других средстава за заслађивање: више од 20 али не више од 67 степени брих-а; сок од ананаса; остали; без додатог шећера	7,5+0,2 КМ/Л
3	2804 69 00 00	Водоник, племенити (ријетки) гасови и остали неметали; силицијум; остали	0
4	2815 12 00 00	Натријум хидроксид (каустична сода); у воденом раствору (натријумова лужина или течна сода)	0
5	2901 10 00 00	Ациклички угљенводоници; засићени	0
6	2905 59 98 00	Ациклички алкохоли и њихови деривати; халогени, сулфо-, нитро- и нитрозо деривати ацикличких алкохола; остали; остали	2,5
7	3206 19 00 00	Остале материје за бојење; препарати наведени у напмени 3 уз ову главу, осим оних из тарифних бројева 3203, 3204 или 3205; неоргански производи који се употребљавају као луминофори, хемијски одређени или не; пигменти и препарати на бази титан диоксида; остали	0
8	3402 31 00 00	Органска површински активна средства (осим сапуна); површински активни препарати, препарати за прање (укључујући помоћне препарате за прање) и препарати за чишћење, са додатком или без додатка сапуна, осим оних из тарифног броја 3401; анионска органска површински активна средства припремљена или не у паковања за продају на мало; линеарне алкилбензен сулфонске киселине и њихове соли	5

9	3701 30 00 00	Остале плоче и филмови, чија је једна страница већа од 255 мм	5
10	3811 21 00 00	Адитиви за уља за подмазивање: који садрже нафтна уља или уља од битуменозних минерала	2,5
11	3901 90 80 00	Полимери етилена, у примарним облицима; остало	3,5
12	3902 10 00 00	Полимери пропилена и других олефина, у примарним облицима: полипропилен	2,5
13	3904 10 00 00	Поли(винил хлорид), непомијешан са другим материјама	0
14	3920 10 25 00	Остале плоче, листови, филмови, фолије и граке, од пластичних маса, који нису ћелијасте структуре, неојачани, неламинирани, без подлоге или на сличан начин комбиноване са другим материјалима; од полимера етилена; остало	6,5
15	3926 90 97 00	Остали производи од пластичних маса и производи од осталих материјала из тарифних бројева 3901 до 3914; остало	7
16	4016 93 00 00	Остали производи од вулканизованог каучука (гуме) осим од тврде гуме; заптивачи, подметачи и остали производи за заптивање	2,5
17	4107 12 91 00	Говеће коже (укључујући бивоље) и коже копитара, даље обрађиване након штављења или "цруст"-обrade укључујући и пергаментно обрађивање, без длаке, цијепане или нецијепане, осим коже из тарифног броја 4114; цијеле коже; цијепане коже са лицем (зрнасте); говеће коже (укључујући бивоље)	0
18	4205 00 90 00	Остали производи од коже или од вјештачке коже; врста које се користе у машинама или механичким уређајима или за другу техничку употребу; остали	3
19	5205 24 00 00	Памучно предиво (осим конца за шивање), садржаја по маси памука 85% или већег, неприпремљено у паковања за продају на мало, једножишно предиво, од чешљаних влакана, финоће мање од 192,31 децитекса али не мање од 125 децитекса (метричке нумерације веће од 52 али не веће од 80)	4
20	5208 33 00 00	Памучне тканине, садржаја по маси памука 85% или веће, масе не веће од 200 г/м²; обојене; трожишног или четворожишног кепер преплетата, укључујући укрштени кепер	5
21	5401 10 14 00	Конац за шивање од вјештачких или синтетичких филамената, неприпремљен или припремљен у паковања за продају на мало, од синтетичких филамената, неприпремљен у паковања за продају на мало, конац са језгром ("цоре уарн"), остали	4
22	5401 10 16 00	Конац за шивење од вјештачких или синтетичких филамената, неприпремљен или припремљен у паковања за продају на мало; од синтетичких филамената; неприпремљен у паковања за продају на мало; остали; текстурирано предиво	4
23	5402 33 00 00	Предиво од синтетичких филамената (осим конца за шивање), неприпремљено у паковања за продају на мало, укључујући синтетичке монофиламенте финоће мање од 67 децитекса, текстурирано предиво, од полиестера	4
24	5402 44 00 00	Остало једножишно предиво, неупредено или упредено са бројем увоја не већим од 50 по метру; еластомерна	6
25	5407 52 00 00	Тканине од синтетичког филамент предива, укључујући тканине добивене од производа из тарифног броја 5404; остале тканине, садржаја по маси текстурираних полиестерских филамената 85% или већег; обојене	5
26	5407 61 30 00	Тканине од синтетичке филамент пређе, укључујући тканине добивене од производа из тарифног броја 5404; остале тканине,	8

		масеног удјела полиестерских филамената 85% или веће; масеног удјела нетекстурисаних полиестерских филамената 85% или веће; обојене	
27	5408 22 90 00	Тканине од вјештачког филамент предива, остале тканине, садржаја по маси вјештачких филамената, трака или сличних производа 85% или веће; обојене; остале	5
28	5504 10 00 00	Вјештачка влакна сјечена, невличена, нечешљана нити друкчије припремљена за предење; од вискозног рајона	3
29	5515 11 90 00	Остале тканине од сјечених синтетичких влакана; од сјечених полиестерских влакана; у мјешавини претежно или само са сјеченим влакнима од вискозног рајона; остале	8
30	5515 12 90 00	Остале тканине од сјечених синтетичких влакана; од резаних полиестерских влакана; у мјешавини претежно или само са вјештачким или синтетичким филаментима; остале	5
31	5515 13 99 00	Остале тканине од резаних синтетичких влакана; од резаних полиестерских влакана, у мјешавини претежно или само са вуном или фином животињском длаком; у мјешавини претежно или само са чешљаном вуном или фином животињском длаком; остале	5
32	5516 14 00 00	Тканине од сјечених вјештачких влакана; садржаја по маси сјечених вјештачких влакана 85% или веће; штампане	8
33	5903 10 10 00	Текстилни материјали импрегнисани, премазани, превучени, прекривени или ламинирани пластичним масама, осим оних из тарифног броја 5902; са поли(винил хлоридом); импрегнисани	8
34	5903 10 90 00	Текстилни материјали импрегнисани, премазани, превучени, прекривени или ламинирани пластичним масама, осим оних из тарифног броја 5902; са поли(винил хлоридом); премазани, превучени, прекривени или ламинирани	8
35	5903 90 91 00	Текстилни материјали импрегнисани, премазани, превучени, прекривени или ламинирани пластичним масама, осим оних из тарифног броја 5902; остали; премазани, превучени, прекривени или ламинирани; са целулозним дериватима или другим пластичним масама, са лицем од текстилног материјала	8
36	6006 22 00 00	Остали плетени или кукичани материјали; од памука; обојени	5
37	6406 10 90 00	Лице обуће и дијелови лица, осим уметака за ојачање; од осталих материјала	3
38	6406 20 10 00	Дијелови обуће; вањски ђонов и пете; од гуме	3
39	6406 90 50 00	Дијелови обуће (укључујући лице које је причвршћено или не на унутрашњи ђон, осим на спољни ђон); измјењиви улошци за обућу, умети за пете и слични производи; камашине, и слични производи и њихови дијелови; остало; улошци и други измјењиви додаци	3
40	6406 90 90 00	Дијелови обуће (укључујући лице које је причвршћено или не на унутрашњи ђон, осим на спољни ђон); измјењиви улошци за обућу, умети за пете и слични производи; камашине, и слични производи и њихови дијелови; остало; остало	3
41	7019 12 00 00	Стаклена влакна (укључујући стаклену вуну) и производи од њих (нпр. предиво, ровинг, тканина); ровингс-предпредиво	0
42	7208 51 20 00	Топло ваљани пљоснати производи од гвожђа или нелегираног челика ширине 600 мм или веће, који нису платирани нити превучени; остали ненамотани (табле) који су само топло ваљани без даље обраде; дебљине веће од 15 мм	0
43	7208 51 98 00	Топло ваљани пљоснати производи од	0

		гвожђа или нелегираног челика ширине 600 мм или веће, који нису платирани нити превучени; остали ненамотани (табле) који су само топло ваљани без даље обраде; дебљине веће од 10 мм али не веће од 15 мм, ширине; мање од 2050 мм	
44	7210 70 80 00	Пљоснати ваљани производи од гвожђа или нелегираног челика ширине 600 мм и веће, платирани или превучени; обојени, лакирани или превучени пластичном масом; остали	0
45	7408 11 00 00	Жица од бакра; од рафинисаног бакра; највеће димензије попречног пресека веће од 6 мм	0
46	7601 10 90 00	Нелегирани алуминијум; остало	0
47	7601 20 40 00	Легуре алуминијума; полуге	0
48	7605 11 00 00	Жица од алуминијума; од нелегираног алуминијума; највеће димензије попречног пресека веће од 7 мм	0
49	7605 21 00 00	Жица од алуминијума; од легура алуминијума; највеће димензије попречног пресека веће од 7 мм	0
50	ex 8414 90 00 20	Ваздушне или вакуум пумпе, ваздушни или гасни компресори и вентилатори; вентилациони или рецикулациони одстрањивачи мириса (напе) са уграђеним вентилатором, укључујући оне опремљене филтерима; дијелови; за употребу у производњи склопова за аутомобилске турбокомпресоре	1
51	8482 50 00 00	Куглични или ваљкасти лежаји: остали ваљкасти лежаји, укључујући склопове од кавеза и ваљака	2,5
52	8482 99 00 00	Куглични или ваљкасти лежаји; дијелови; остали	0
53	8504 31 80 00	Остали трансформатори; снаге не веће од 1 кВА; мјерни; остали	5
54	8504 40 95 00	Електрични трансформатори, статички претварачи (нпр. исправљачи) и индуктивни калемови; статички претварачи (конвертори); остали; остали	5
55	8504 90 11 00	Електрични трансформатори, статички претварачи (нпр. исправљачи) и индуктивни калемови; дијелови; од трансформатора и индуктивних калемова; феритна језгра	0
56	8531 20 20 00	Електрични апарати за звучну или визуелну сигнализацију (нпр. звона, сирене, индикацијске табле, алармни апарати за заштиту од крађе или пожара), осим оних из тарифних бројева 8512 и 8530: индикацијске табле са уграђеним уређајима са течним кристалима или са (LED) диодама за емитовање свјетлости: са (LED) диодама за емитовање свјетлости	2,5
57	8534 00 11 00	Штампана кола; само са елементима проводника и контактима; вишеслојна штампана кола	0
58	8535 90 00 00	Електрични апарати за укључивање, искључивање или заштиту или за прикључивања на или у електрична струјна кола (нпр. прекидачи, осигурачи, одводници пренапона, ограничавачи напона, пригушивачи таласа високе фреквенције, утикачи и остали конектори, разводне кутије), за напоне веће од 1000 V: остало	5
59	8536 10 10 00	Осигурачи; за струје не веће од 10 А	3
60	8536 50 80 00	Електрични апарати за укључивање, искључивање или заштиту или за прикључивања на или у електрична струјна кола (нпр. прекидачи, релеји, осигурачи, пригушивачи таласа високе фреквенције, утикачи, утичнице, грла за сијалице и остали конектори, разводне кутије), за напоне до 1000 V; конектори за оптичка влакна, снопове оптичких влакана или оптичке каблове; остали прекидачи: остали остали	5
61	8536 69 90 00	Утикачи и утичнице; остало	3
62	8536 90 10 00	Остали апарати; спојни и контактни	0

		елементи за жице и каблове	
63	8537 20 91 00	Плоче, пултови, столови, ормари и остали носачи, опремљени са два или више апарата из тарифних бројева 8535 или 8536 за електрично управљање или развођење електричне струје, укључујући оне са уграђеним инструментима и апаратима из главе 90 као и апаратима за нумеричко управљање, осим комутационих апарата из тарифног броја 8517: за напон већи од 1000 V: за напон већи од 1000 V, али не већи од 72,5 kV	5
64	8538 90 99 00	Дијелови погодни за употребу искључиво или углавном са апаратима из тарифних бројева 8535, 8536 или 8537: остало;	5
65	8544 49 95 00	Остали електрични проводници; за напон већи од 80 В, али мањи од 1000 V	3,7
66	8708 40 99 00	Дијелови и прибор моторних возила из тарифних бројева 8701 до 8705: мјеначи и њихови дијелови: остали: дијелови: остали	2,5
67	8714 93 00 00	Дијелови и прибор возила из тарифних бројева 8711 до 8713: остали: главине, осим главина са кочицом и слободни ланчаници	5
68	9405 99 00 00	Дијелови лампи и других свијетлећих тијела који нису споменути нити укључени на другом мјесту; остали	0
69	9607 19 00 00	Патентни затварачи; остали	8

- (3) Царинске стопе на робе наведене у ставу (2) овог члана, не односе се на робе које су поријеклом из земаља са којима Босна и Херцеговина има закључене споразуме о слободној трговини.
- (4) Ради остваривања права на увоз робе наведене у ставу (2) овог члана, уз царинску декларацију се подноси потврда Министарства спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство) да ће се роба користити у властитој производњи и потврда Спољнотрговинске коморе Босне и Херцеговине да се роба не производи у Босни и Херцеговини или роба домаће производње не задовољава потребе привреде и тржишта.

Члан 3.

(Преиспитивање Одлуке)

- (1) Без обзира на рок примјене одређен према овој Одлуци, Савјет министара Босне и Херцеговине може у току године преиспитати примјену ове Одлуке и, на приједлог Министарства, донијети Одлуку о престанку примјене тарифне суспензије за конкретну робу, ако више није у интересу босанскохерцеговачке привреде или због техничког развоја производа или измијењених околности или економских трендова на тржишту.
- (2) Министарство сачињава и Савјету министара доставља годишње извјештаје о примјени и ефектима одлука о привременој суспензији и привременом смањењу царинских стопа код увоза одређених роба.
- (3) Министарство прати примјену ове Одлуке. У сврху праћења примјене Одлуке Управа за индиректно опорезивање ће на захтјев Министарства доставити податке о увозу роба из члана 2. ове Одлуке.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ", а примјењује се од 1. јануара 2025. године.

СМ број 183/24
16. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 5. став (1) Закона о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12) и члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Министарства ванјске трговине и економских односа Босне и Херцеговине, Вјеће министара Босне и Херцеговине, на 60. сједници, одржаној 16. септембра 2024. године, донијело је

ОДЛУКУ

О ПРИВРЕМЕНОЈ СУСПЕНЗИЈИ И ПРИВРЕМЕНОМ
СМАЊЕЊУ ЦАРИНСКИХ СТОПА КОД УВОЗА
ОДРЕЂЕНИХ РОБА ДО 31.12.2025. ГОДИНЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком прописују се робе и критерији за одређивање роба које ће се увозити до 31.12.2025. године, уз кориштење привремене суспензије и привременог смањења царинских стопа утврђених у Закону о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12), (у даљем тексту: "тарифне суспензије").

Члан 2.

(Списак роба)

- (1) Робе које ће се до 31.12.2025. године увозити уз кориштење тарифних суспензија, утврђују се према критерију да се ради о материјалима и сировинама који се користе у властитој производњи а које се не могу набавити на домаћем тржишту у количинама и квалитету потребном за производњу готових производа.
- (2) Робе из става (1) овог члана и царинске стопе по којима ће се ове робе увозити до 31.12.2025. године су, како сlijеди:

РБ	Тарифна ознака	Назив	Царинска стопа %
1	2002 90 80 00	Paradajz, припремљен или конзервисан на други начин осим у сирћету или сирћетној киселини; остали: са садржајем сухе материје већим од 34% по маси	0
2	2009 49 99 00	Voćni sokovi, nefermentisani i bez dodatog alkohola, sa dodatim ili bez dodatog šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje: više od 20 ali ne više od 67 stepeni brix-a; sok od ananasa; ostali: bez dodatog šećera	7,5+0,2 KM/l
3	2804 69 00 00	Vodonik, plemeniti (rijetki) plinovi i ostali nemetali; silicij; ostali	0
4	2815 12 00 00	Natrijev hidroksid (kaustična soda); u vodenom rastvoru (natrijeva lužina ili tečna soda)	0
5	2901 10 00 00	Aciklički ugljenvodonici; zasićeni	0
6	2905 59 98 00	Aciklički alkoholi i njihovi derivati; halogeni, sulfo-, nitro- i nitrozo derivati acikličkih alkohola; ostali; ostali	2,5
7	3206 19 00 00	Ostale materije za bojenje; preparati navedeni u napomeni 3 uz ovu glavu, osim onih iz tarifnih brojeva 3203, 3204 ili 3205; neorganski proizvodi koji se upotrebljavaju kao luminofori, hemijski određeni ili ne; pigmenti i preparati na bazi titan dioksida; ostali	0
8	3402 31 00 00	Organska površinski aktivna sredstva (osim sapuna); površinski aktivni preparati, preparati za pranje (uključujući pomoćne preparate za pranje) i preparati za čišćenje, sa dodatkom ili bez dodataka sapuna, osim onih iz tarifnog broja 3401; anionska organska površinski aktivna sredstva pripremljena ili ne u pakovanja za prodaju na malo; linearne alkilbenzen sulfonske kiseline i njihove soli	5
9	3701 30 00 00	Ostale ploče i filmovi, čija je jedna stranica veća od 255 mm	5
10	3811 21 00 00	Aditivi za ulja za podmazivanje: koji sadrže naftna ulja ili ulja od bitumenskih minerala	2,5
11	3901 90 80 00	Polimeri etilena, u primarnim oblicima; ostalo	3,5

12	3902 10 00 00	Polimeri propilena i drugih olefina u primarnim oblicima - polipropilen	2,5
13	3904 10 00 00	Poli(vinil hlorid), nepomijsan sa drugim materijama	0
14	3920 10 25 00	Ostale ploče, listovi, filmovi, folije i trake, od plastičnih masa, koji nisu celularne strukture, neopjačani, nelaminirani, bez podloge ili na sličan način kombinirane sa drugim materijalima; od polimera etilena; ostalo	6,5
15	3926 90 97 00	Ostali proizvodi od plastičnih masa i proizvodi od ostalih materijala iz tarifnih brojeva 3901 do 3914; ostalo	7
16	4016 93 00 00	Ostali proizvodi od vulkaniziranog kaučuka (gume) osim od tvrde gume; zaptivci, podlošci i ostali proizvodi za zaptivanje	2,5
17	4107 12 91 00	Goveđe kože (uključujući bivolje) i kože kopitara, dalje obrađivane nakon štavljenja ili crust—obrađe uključujući i pergamentno obrađivanje, bez dlake, cijepane ili necijepane, osim kože iz tarifnog broja 4114; cijele kože; cijepane kože sa licem (zmaste); goveđe kože (uključujući bivolje)	0
18	4205 00 90 00	Ostali proizvodi od kože ili od vještačke kože; vrsta koje se koriste u mašinama ili mehaničkim uređajima ili za drugu tehničku upotrebu; ostali	3
19	5205 24 00 00	Pamučna pređa (osim konca za šivanje), masenog udjela pamuka 85% ili većeg, nepripremljena u pakovanja za pojedinačnu prodaju, jednolitna pređa, od češljanih vlakana, finoće manje od 192,31 decitaksa ali ne manje od 125 decitaksa (metričke numeracije veće od 52 ali ne veće od 80)	4
20	5208 33 00 00	Pamučne tkanine, masenog udjela pamuka 85% ili većeg, mase ne veće od 200 g/m²: obojene; trinitnog ili četveronitnog keper prepleta, uključujući ukršteni keper	5
21	5401 10 14 00	Konac za šivanje od vještačkih ili sintetičkih filamenata, nepripremljen ili pripremljen u pakovanja za pojedinačnu prodaju, od sintetičkih filamenata, nepripremljen u pakovanja za pojedinačnu prodaju, jezgrasta pređa ("core yarn"); ostali	4
22	5401 10 16 00	Konac za šivanje od vještačkih ili sintetičkih filamenata, nepripremljen ili pripremljen u pakovanja za pojedinačnu prodaju; od sintetičkih filamenata; nepripremljen u pakovanja za pojedinačnu prodaju; ostali; teksturisana pređa	4
23	5402 33 00 00	Pređa od sintetičkih filamenata (osim konca za šivanje), nepripremljena u pakovanja za pojedinačnu prodaju, uključujući sintetičke monofilamente finoće manje od 67 decitaksa, teksturisana pređa, od poliestera	4
24	5402 44 00 00	Ostala jednolitna pređa, neupredena ili upredena sa brojem uvoja ne većim od 50 po metru: elastomema	6
25	5407 52 00 00	Tkanine od sintetičke filament pređe, uključujući tkanine dobivene od proizvoda iz tarifnog broja 5404; ostale tkanine, masenog udjela teksturiranih poliesterskih filamenata 85% ili većeg; obojene	5
26	5407 61 30 00	Tkanine od sintetičke filament pređe, uključujući tkanine dobivene od proizvoda iz tarifnog broja 5404; ostale tkanine, masenog udjela poliesterskih filamenata 85% ili većeg; masenog udjela neteksturiranih poliesterskih filamenata 85% ili većeg; obojene	8
27	5408 22 90 00	Tkanine od vještačke filament pređe, ostale tkanine, masenog udjela vještačkih filamenata, traka ili sličnih proizvoda 85% ili većeg; obojene; ostale	5
28	5504 10 00 00	Vještačka vlakna rezana, nevlačena, nečešljana niti drukčije pripremljena za pređenje; od viskoznoeg rajona	3
29	5515 11 90 00	Ostale tkanine od reznanih sintetičkih vlakana; od reznanih poliesterskih vlakana; u mješavini pretežno ili samo sa reznanim vlaknima od viskoznoeg rajona; ostale	8

30	5515 12 90 00	Ostale tkanine od reznanih sintetičkih vlakana: od reznanih poliesterskih vlakana; u mješavini pretežno ili samo sa vještačkim ili sintetičkim filamentima; ostale	5
31	5515 13 99 00	Ostale tkanine od reznanih sintetičkih vlakana; od reznanih poliesterskih vlakana, u mješavini pretežno ili samo sa vunom ili finom životinjskom dlakom; u mješavini pretežno ili samo sa češljanom vunom ili finom životinjskom dlakom; ostale	5
32	5516 14 00 00	Tkanine od reznanih vještačkih vlakana; masenog udjela reznanih vještačkih vlakana 85% ili većeg; štampane	8
33	5903 10 10 00	Tekstilni materijali impregnirani, premazani, prevučeni, prekriveni ili laminirani plastičnim masama, osim onih iz tarifnog broja 5902; sa poli(vinil hloridom); impregnirani	8
34	5903 10 90 00	Tekstilni materijali impregnirani, premazani, prevučeni, prekriveni ili laminirani plastičnim masama, osim onih iz tarifnog broja 5902; sa poli(vinil hloridom); premazani, prevučeni, prekriveni ili laminirani	8
35	5903 90 91 00	Tekstilni materijali impregnirani, premazani, prevučeni, prekriveni ili laminirani plastičnim masama, osim onih iz tarifnog broja 5902; ostali; premazani, prevučeni, prekriveni ili laminirani; sa celuloznim derivatima ili drugim plastičnim masama, sa licem od tekstilnog materijala	8
36	6006 22 00 00	Ostali pleteni ili heklani materijali; od pamuka; obojeni	5
37	6406 10 90 00	Gornji dijelovi obuće i njihovi dijelovi, osim umetaka za ojačanje; od ostalih materijala	3
38	6406 20 10 00	Dijelovi obuće; vanjski donovi i pete; od gume	3
39	6406 90 50 00	Dijelovi obuće (uključujući gornji dio koji je pričvršćen ili ne na unutrašnji don, osim na vanjski don); izmjenjivi ulošci za obuću, umeci za pete i slični proizvodi; nazuvci, i slični proizvodi i njihovi dijelovi; ostalo; ulošci i drugi izmjenjivi dodaci	3
40	6406 90 90 00	Dijelovi obuće (uključujući gornji dio koji je pričvršćen ili ne na unutrašnji don, osim na vanjski don); izmjenjivi ulošci za obuću, umeci za pete i slični proizvodi; nazuvci, i slični proizvodi i njihovi dijelovi; ostalo; ostalo	3
41	7019 12 00 00	Staklena vlakna (uključujući staklenu vunu) i proizvodi od njih (npr. pređa, "rovings", tkanina); rovings—predpređa	0
42	7208 51 20 00	Toplo valjani pljosnati proizvodi od željeza ili nelegiranog čelika širine 600 mm ili veće, koji nisu platirani niti prevučeni; ostali nenamotani (u pločama) koji su samo toplu valjani bez daljnje obrade; debljine veće od 15 mm	0
43	7208 51 98 00	Toplo valjani pljosnati proizvodi od željeza ili nelegiranog čelika širine 600 mm ili veće, koji nisu platirani niti prevučeni; ostali nenamotani (u pločama) koji su samo toplu valjani bez daljnje obrade; debljine veće od 10 mm ali ne veće od 15 mm, širine; manje od 2050 mm	0
44	7210 70 80 00	Pljosnati valjani proizvodi od željeza ili nelegiranog čelika širine 600 mm i veće, platirani ili prevučeni; obojeni, lakirani ili prevučeni plastičnom masom; ostali	0
45	7408 11 00 00	Bakrena žica; od rafiniranog bakra; najveće dimenzije poprečnog presjeka veće od 6 mm	0
46	7601 10 90 00	Nelegirani aluminij; ostalo	0
47	7601 20 40 00	Legure aluminija; poluge	0
48	7605 11 00 00	Žica od aluminija; od nelegiranog aluminija; najveće dimenzije poprečnog presjeka veće od 7 mm	0
49	7605 21 00 00	Žica od aluminija; od legura aluminija; najveće dimenzije poprečnog presjeka veće od 7 mm	0
50	ex 8414 90 00 20	Zračne ili vakuumske pumpe, zračni ili plinski kompresori i ventilatori; ventilacijski ili recirkulacioni hvatači pare (nape) sa ugrađenim ventilatorom, sa ili bez filtera; dijelovi; za upotrebu u proizvodnji sklopova za automobilske turbokompresore	1

51	8482 50 00 00	Kuglični ili valjkasti ležaji: ostali valjkasti ležaji, uključujući sklopove od kaveza i valjaka	2,5
52	8482 99 00 00	Kuglični ili valjkasti ležaji; dijelovi; ostali	0
53	8504 31 80 00	Ostali transformatori; snage ne veće od 1 kVA; mjerni; ostali	5
54	8504 40 95 00	Električni transformatori, statički pretvarači (npr. ispravljači), te reaktantni kalemovi i druge prigušnice; statički pretvarači (konvertori); ostali; ostali	5
55	8504 90 11 00	Električni transformatori, statički pretvarači (npr. ispravljači), te reaktantni kalemovi i druge prigušnice; dijelovi; od transformatora i prigušnica; feritne jezgre	0
56	8531 20 20 00	Električni aparati za zvučnu ili vizuelnu signalizaciju (npr. zvona, sirene, pokazne (indikacijske) ploče, alarmni aparati za zaštitu od krađe ili požara), osim onih iz tarifnih brojeva 8512 i 8530; pokazne (indikacijske) ploče sa ugrađenim uređajima sa tečnim kristalima ili svjetlećim (LED) diodama: sa svjetlećim (LED) diodama	2,5
57	8534 00 11 00	Štampani krugovi; samo sa elementima provodnika i kontaktima; višeslojni štampani krugovi	0
58	8535 90 00 00	Električni aparati za uključivanje, isključivanje ili zaštitu ili za priključivanje na ili u električna strujna kola (npr. prekidači, osigurači, odvodnici prenapona, ograničavači napona, prigušivači putujućih valova, utikači i ostali konektori, razvodne kutije), za napone veće od 1000 V: ostalo	5
59	8536 10 10 00	Osigurači; za struje ne veće od 10 A	3
60	8536 50 80 00	Električni aparati za uključivanje, isključivanje ili zaštitu ili zapriključivanje na ili u električna strujna kola (npr. prekidači, releji, osigurači, prigušivači putujućih valova, utikači, utičnice, grla za sijalice i ostali konektori, razvodne kutije), za napone do 1000 V; konektori za optička vlakna, snopove optičkih vlakana ili optičke kablove: ostali prekidači: ostale: ostale	5
61	8536 69 90 00	Utikači i utičnice; ostalo	3
62	8536 90 10 00	Ostali aparati; spojni i kontaktni elementi za žice i kablove	0
63	8537 20 91 00	Ploče, pultovi, stolovi, ormari i ostali nosači, opremljeni sa dva ili više aparata iz tarifnih brojeva 8535 ili 8536 za električno upravljanje ili razdvajanje električne struje, uključujući one sa ugrađenim instrumentima i aparatima iz glave 90 kao i aparatima za numeričko upravljanje, osim komutacijskih aparata iz tarifnog broja 8517: za napon veći od 1000 V: za napon veći od 1000 V, ali ne veći od 72,5 kV	5
64	8538 90 99 00	Dijelovi prikladni za upotrebu isključivo ili uglavnom sa aparatima iz tarifnih brojeva 8535, 8536 ili 8537; ostalo;	5
65	8544 49 95 00	Ostali električni provodnici; za napon veći od 80 V, ali manji od 1000 V	3,7
66	8708 40 99 00	Dijelovi i pribor motornih vozila iz tarifnih brojeva 8701 do 8705: mjenjači i njihovi dijelovi: dijelovi: ostali	2,5
67	8714 93 00 00	Dijelovi i pribor vozila iz tarifnih brojeva 8711 do 8713; ostali; glavine, osim glavina sa kočnicom i slobodni lančani	5
68	9405 99 00 00	Dijelovi svjetiljki i drugih rasvjetnih tijela koji nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu; ostali	0
69	9607 19 00 00	Patentni zatvarači; ostali	8

- (3) Carinske stope na robe navedene u stavu (2) ovog člana, ne odnose se na robe koje su porijeklom iz zemalja sa kojima Bosna i Hercegovina ima zaključene sporazume o slobodnoj trgovini.
- (4) Radi ostvarivanja prava na uvoz robe navedene u stavu (2) ovog člana, uz carinsku deklaraciju se podnosi potvrda Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) da će se roba koristiti u vlastitoj proizvodnji i potvrda Vanjskotrgovinske

komore Bosne i Hercegovine da se roba ne proizvodi u Bosni i Hercegovini ili roba domaće proizvodnje ne zadovoljava potrebe privrede i tržišta.

Član 3.

(Preispitivanje Odluke)

- (1) Bez obzira na rok primjene određen prema ovoj Odluci, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine može u toku godine preispitati primjenu ove Odluke i, na prijedlog Ministarstva, donijeti Odluku o prestanku primjene tarifne suspenzije za konkretnu robu, ako više nije u interesu bosanskohercegovačke privrede ili zbog tehničkog razvoja proizvoda ili izmijenjenih okolnosti ili ekonomskih trendova na tržištu.
- (2) Ministarstvo sačinjava i Vijeću ministara dostavlja godišnje izvještaje o primjeni i efektima odluka o privremenoj suspenziji i privremenom smanjenju carinskih stopa kod uvoza određenih roba.
- (3) Ministarstvo prati primjenu ove Odluke. U svrhu praćenja primjene Odluke Uprava za indirektno oporezivanje će na zahtjev Ministarstva dostaviti podatke o uvozu roba iz člana 2. ove Odluke.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH", a primjenjuje se od 1. januara 2025. godine.

VM broj 183/24
16. septembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Temeljem članka 5. stavka (1) Zakona o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", broj 58/12) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 60. sjednici održanoj 16. rujna 2024. godine, donijelo je

ODLUKU
O PRIVREMENOJ SUSPENZIJI I PRIVREMENOM
SMANJENJU CARINSKIH STOPA KOD UVOZA
ODREĐENIH ROBA DO 31.12.2025. GODINE

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom propisuju se robe i kriteriji za određivanje roba koje će se uvoziti do 31.12.2025. godine, uz korištenje privremene suspenzije i privremenog smanjenja carinskih stopa utvrđenih u Zakonu o carinskoj tarifi ("Službeni glasnik BiH", broj 58/12), (u daljnjem tekstu: "tarifne suspenzije").

Članak 2.

(Popis roba)

- (1) Robe koje će se do 31.12.2025. godine uvoziti uz korištenje tarifnih suspenzija, utvrđuju se prema kriteriju da se radi o materijalima i sirovinama koji se rabe u vlastitoj proizvodnji a koje se ne mogu nabaviti na domaćem tržištu u količinama i kvaliteti potrebnoj za proizvodnju gotovih proizvoda.
- (2) Robe iz stavka (1) ovog članka i carinske stope po kojima će se ove robe uvoziti do 31.12.2025. godine su, kako slijedi:

RB	Tarifna oznaka	Naziv	Carinska stopa %
1	2002 90 80 00	Rajčice, pripremljene ili konzervirane na drugi način osim u octu ili octenoj kiselini; ostale; s masenim udjelom suhe tvari većim od 34%	0
2	2009 49 99 00	Voćni sokovi, nefermentirani i bez dodanog alkohola, s dodanim ili bez dodanog šećera ili	7,5+0,2 KM/l

		drugih sredstava za zaslađivanje: više od 20 ali ne više od 67 stepeni brix-a; sok od ananasa; ostali; bez dodatog šećera	
3	2804 69 00 00	Vodik, plemeniti (rijetki) plinovi i ostali nemetali; silicij; ostali	0
4	2815 12 00 00	Natrijev hidroksid (kaustična soda); u vodenoj otopini (natrijeva lužina ili tekuća soda)	0
5	2901 10 00 00	Aciklički ugljikovodici; zasićeni	0
6	2905 59 98 00	Aciklički alkoholi i njihovi derivati; halogeni, sulfo-, nitro- i nitrozo derivati acikličkih alkohola; ostali; ostali	2,5
7	3206 19 00 00	Ostale tvari za bojenje; pripravci navedeni u napomeni 3 uz ovu glavu, osim onih iz tarifnih brojeva 3203, 3204 ili 3205; anorganski proizvodi što se upotrebljavaju kao luminofori, kemijski određeni ili ne; pigmenti i pripravci na osnovi titanovog dioksida; ostali	0
8	3402 31 00 00	Organska površinski aktivna sredstva (osim sapuna); površinski aktivni pripravci, pripravci za pranje (uključujući pomoćne pripravke za pranje) i pripravci za čišćenje, s dodatkom ili bez dodataka sapuna, osim onih iz tarifnog broja 3401; anionska organska površinski aktivna sredstva pripremljena ili ne u pakiranja za pojedinačnu prodaju; linearne alkilbenzen sulfonske kiseline i njihove soli	5
9	3701 30 00 00	Ostale ploče i filmovi, čija je jedna stranica veća od 255 mm	5
10	3811 21 00 00	Aditivi za ulja za podmazivanje: što sadrže naftna ulja ili ulja od bitumenskih minerala	2,5
11	3901 90 80 00	Polimeri etilena, u primarnim oblicima; ostalo	3,5
12	3902 10 00 00	Polimeri propilena i drugih olefina u primarnim oblicima - polipropilen	2,5
13	3904 10 00 00	Poli(vinil klorid), nepomiješan s drugim tvarima	0
14	3920 10 25 00	Ostale ploče, listovi, filmovi, folije i vrpce, od plastičnih masa, koji nisu celularne strukture, neojačani, nelaminirani, bez podloge ili na sličan način kombinirane s drugim materijalima; od polimera etilena; ostalo	6,5
15	3926 90 97 00	Ostali proizvodi od plastičnih masa i proizvodi od ostalih materijala iz tarifnih brojeva 3901 do 3914; ostalo	7
16	4016 93 00 00	Ostali proizvodi od vulkaniziranog kaučuka (gume) osim od tvrde gume; brtve, podlošci i ostali proizvodi za brtvljenje	2,5
17	4107 12 91 00	Goveđe kože (uključujući bivolje) i kože kopitara, dalje obrađivane nakon štavljenja ili crust-obrađe uključujući i pergamentno obrađivanje, bez dlake, cijepane ili necijepane, osim kože iz tarifnog broja 4114; cijele kože; cijepane kože s licem (zrnaste); goveđe kože (uključujući bivolje)	0
18	4205 00 90 00	Ostali proizvodi od kože ili od umjetne kože; vrsta koje se rabe u strojevima ili mehaničkim uređajima ili za drugu tehničku uporabu; ostali	3
19	5205 24 00 00	Pamučna pređa (osim konca za šivanje), masenog udjela pamuka 85% ili većeg, nepripremljena u pakiranjima za pojedinačnu prodaju, jednolitna pređa, od češljanih vlakana, finoće manje od 192,31 decitaksa ali ne manje od 125 decitaksa (metričke numeracije veće od 52 ali ne veće od 80)	4
20	5208 33 00 00	Pamučne tkanine, masenog udjela pamuka 85% ili većeg, mase ne veće od 200 g/m²: obojene; tronitnog ili četveronitnog keper prepleta, uključujući križni keper	5
21	5401 10 14 00	Konac za šivanje od umjetnih ili sintetičkih filamenata, nepripremljen ili pripremljen u pakiranju za pojedinačnu prodaju, od sintetičkih filamenata, nepripremljen u pakiranju za pojedinačnu prodaju, jezgrasta pređa ("core yarn"), ostali	4
22	5401 10 16 00	Konac za šivanje od umjetnih ili sintetičkih filamenata, nepripremljen ili pripremljen u pakiranju za pojedinačnu prodaju; od sintetičkih filamenata; nepripremljen u pakiranju za pojedinačnu prodaju; ostali; teksturirana pređa	4
23	5402 33 00 00	Pređa od sintetičkih filamenata (osim konca za	4

		šivanje), nepripremljena u pakiranju za pojedinačnu prodaju, uključujući sintetičke monofilamente finoće manje od 67 decitaksa, teksturirana pređa, od poliestera	
24	5402 44 00 00	Ostala jednolitna pređa, neupređena ili upređena s brojem uvoja ne većim od 50 po metru: elastomerna	6
25	5407 52 00 00	Tkanine od sintetičke filament pređe, uključujući tkanine dobivene od proizvoda iz tarifnog broja 5404; ostale tkanine, masenog udjela teksturiranih poliesterskih filamenata 85% ili većeg; obojene	5
26	5407 61 30 00	Tkanine od sintetičke filament pređe, uključujući tkanine dobivene od proizvoda iz tarifnog broja 5404; ostale tkanine, masenog udjela poliesterskih filamenata 85% ili većeg; masenog udjela neteksturiranih poliesterskih filamenata 85% ili većeg; obojene	8
27	5408 22 90 00	Tkanine od umjetne filament pređe, ostale tkanine, masenog udjela umjetnih filamenata, vrpce ili sličnih proizvoda 85% ili većeg; obojene; ostale	5
28	5504 10 00 00	Umjetna vlakna rezana, nevlačena, nečešljana niti drukčije pripremljena za pređenje; od viskoznog rajona	3
29	5515 11 90 00	Ostale tkanine od rezanih sintetičkih vlakana; od rezanih poliesterskih vlakana; u mješavini pretežito ili samo s rezanim vlaknima od viskoznog rajona; ostale	8
30	5515 12 90 00	Ostale tkanine od rezanih sintetičkih vlakana; od rezanih poliesterskih vlakana; u mješavini pretežito ili samo s umjetnim ili sintetičkim filamentima; ostale	5
31	5515 13 99 00	Ostale tkanine od rezanih sintetičkih vlakana; od rezanih poliesterskih vlakana; u mješavini pretežito ili samo s vunom ili finom životinjskom dlakom; u mješavini pretežito ili samo s češljanom vunom ili finom životinjskom dlakom; ostale	5
32	5516 14 00 00	Tkanine od rezanih umjetnih vlakana; masenog udjela rezanih umjetnih vlakana 85% ili većeg; tiskane	8
33	5903 10 10 00	Tekstilni materijali impregnirani, premazani, prevučeni, prekriveni ili laminirani plastičnim masama, osim onih iz tarifnog broja 5902; s poli(vinil kloridom); impregnirani	8
34	5903 10 90 00	Tekstilni materijali impregnirani, premazani, prevučeni, prekriveni ili laminirani plastičnim masama, osim onih iz tarifnog broja 5902; s poli(vinil kloridom); premazani, prevučeni, prekriveni ili laminirani	8
35	5903 90 91 00	Tekstilni materijali impregnirani, premazani, prevučeni, prekriveni ili laminirani plastičnim masama, osim onih iz tarifnog broja 5902; ostali; premazani, prevučeni, prekriveni ili laminirani; s celuloznim derivatima ili drugim plastičnim masama, s licem od tekstilnog materijala	8
36	6006 22 00 00	Ostali pleteni ili kačkani materijali; od pamuka; obojeni	5
37	6406 10 90 00	Gornji dijelovi obuće i njihovi dijelovi, osim umetaka za ojačanje; od ostalih materijala	3
38	6406 20 10 00	Dijelovi obuće; vanjski potplati i potpetice; od gume	3
39	6406 90 50 00	Dijelovi obuće (uključujući gornji dio što je pričvršćen ili ne na unutarnji potplat, osim na vanjski potplat); izmjenjivi ulošci za obuću, umeci za potpetice i slični proizvodi; nazuvci, i slični proizvodi i njihovi dijelovi; ostalo; ulošci i drugi izmjenjivi dodaci	3
40	6406 90 90 00	Dijelovi obuće (uključujući gornji dio što je pričvršćen ili ne na unutarnji potplat, osim na vanjski potplat); izmjenjivi ulošci za obuću, umeci za potpetice i slični proizvodi; nazuvci, i slični proizvodi i njihovi dijelovi; ostalo; ostalo	3
41	7019 12 00 00	Staklena vlakna (uključujući staklenu vunu) i proizvodi od njih (npr. pređa, "rovings", tkanina); rovings-predpređa	0

42	7208 51 20 00	Toplo valjani plosnati proizvodi od željeza ili nelegiranog čelika širine 600 mm ili veće, što nisu platirani niti prevučeni; ostali nenamotani (u pločama) što su samo toplo valjani bez daljnje obrade; debljine veće od 15 mm	0
43	7208 51 98 00	Toplo valjani plosnati proizvodi od željeza ili nelegiranog čelika širine 600 mm ili veće, što nisu platirani niti prevučeni; ostali nenamotani (u pločama) što su samo toplo valjani bez daljnje obrade; debljine veće od 10 mm ali ne veće od 15 mm, širine; manje od 2050 mm	0
44	7210 70 80 00	Plosnati valjani proizvodi od željeza ili nelegiranog čelika širine 600 mm i veće, platirani ili prevučeni; obojeni, lakirani ili prevučeni plastičnom masom; ostali	0
45	7408 11 00 00	Bakrena žica; od rafiniranog bakra; najveće dimenzije poprečnog presjeka veće od 6 mm	0
46	7601 10 90 00	Nelegirani aluminij; ostalo	0
47	7601 20 40 00	Slitine aluminija; poluge	0
48	7605 11 00 00	Žica od aluminija; od nelegiranog aluminija; najveće dimenzije poprečnog presjeka veće od 7 mm	0
49	7605 21 00 00	Žica od aluminija; od slitina aluminija, najveće dimenzije poprečnog presjeka veće od 7 mm	0
50	ex 8414 90 00 20	Zračne ili vakuumske sisaljke, zračni ili plinski kompresori i ventilatori; ventilacijska ili recirkulacijska hvatala pare (nape) s ugrađenim ventilatorom, pa i s filterima; dijelovi; za uporabu u proizvodnji sklopova za automobilske turbokompresore	1
51	8482 50 00 00	Kuglični ili valjkasti ležaji; ostali valjkasti ležaji, uključujući sklopove od kaveza i valjaka	2,5
52	8482 99 00 00	Kuglični ili valjkasti ležaji; dijelovi; ostali	0
53	8504 31 80 00	Ostali transformatori; snage ne veće od 1 kVA; mjerni; ostali	5
54	8504 40 95 00	Električni transformatori, statički pretvarači (npr. ispravljači) te reaktantne zavojnice i druge prigušnice; statički pretvarači (konvertori); ostali; ostali	5
55	8504 90 11 00	Električni transformatori, statički pretvarači (npr. ispravljači) te reaktantne zavojnice i druge prigušnice; dijelovi; od transformatora i prigušnica; feritne jezgre	0
56	8531 20 20 00	Električni aparati za zvučnu ili vizualnu signalizaciju (npr. zvona, sirene, pokazne (indikacijske) ploče, dojavnici krađe ili požara), osim onih iz tarifnih brojeva 8512 i 8530; pokazne (indikacijske) ploče s ugrađenim uredajima s tekućim kristalima ili svjetlećim (LED) diodama; s svjetlećim (LED) diodama	2,5
57	8534 00 11 00	Tiskani krugovi; samo s elementima vodiča i kontaktima; višeslojni tiskani krugovi	0
58	8535 90 00 00	Električni aparati za uključivanje, isključivanje ili zaštitu ili za spajanje na ili u električne strujne krugove (npr. sklopke, osigurači, odvodnici prenapona, ograničavači napona, prigušivači putujućih valova, utikači i ostali konektori, spojne kutije), za napone veće od 1000 V; ostalo	5
59	8536 10 10 00	Osigurači; za struje ne veće od 10 A	3
60	8536 50 80 00	Električni aparati za uključivanje, isključivanje ili zaštitu ili za spajanje na ili u električne strujne krugove (npr. sklopke, releji, osigurači, prigušivači putujućih valova, utikači, utičnice, grla za zarulje i ostali konektori, spojne kutije), za napone do 1000 V; konektori za optička vlakna, snopove optičkih vlakana ili optičke kablove; ostale sklopke; ostale: ostale	5
61	8536 69 90 00	Utikači i utičnice; ostalo	3
62	8536 90 10 00	Ostali aparati; spojni i kontaktni elementi za žice i kabele	0
63	8537 20 91 00	Ploče, pultovi, stolovi, ormari i ostali nosači, opremljeni s dva ili više aparata iz tarifnih brojeva 8535 ili 8536 za električno upravljanje ili razdiobu električne struje, uključujući one s ugrađenim instrumentima i aparatima iz glave 90 kao i aparatima za numeričko upravljanje, osim komutacijskih aparata iz tarifnog broja	5

		8517: za napon veći od 1000 V; za napon veći od 1000 V, ali ne veći od 72,5 kV	
64	8538 90 99 00	Dijelovi prikladni za uporabu isključivo ili uglavnom s aparatima iz tarifnih brojeva 8535, 8536 ili 8537; ostalo;	5
65	8544 49 95 00	Ostali električni vodiči; za napon veći od 80 V, ali manji od 1000 V	3,7
66	8708 40 99 00	Dijelovi i pribor motornih vozila iz tarifnih brojeva 8701 do 8705: mjenjači i njihovi dijelovi; ostali: dijelovi: ostali	2,5
67	8714 93 00 00	Dijelovi i pribor vozila iz tarifnih brojeva 8711 do 8713; ostali: glavine, osim glavina s kočnicom i slobodni lančani	5
68	9405 99 00 00	Dijelovi svjetiljki i drugih rasvjetnih tijela što nisu spomenuti niti uključeni na drugom mjestu; ostali	0
69	9607 19 00 00	Patentni zatvarači: ostali	8

- (3) Carinske stope na robe navedene u stavku (2) ovog članka, ne odnose se na robe koje su podrijetlom iz zemalja s kojima Bosna i Hercegovina ima zaključene sporazume o slobodnoj trgovini.
- (4) Radi ostvarivanja prava na uvoz robe navedene u stavku (2) ovog članka, uz carinsku deklaraciju se podnosi potvrda Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) da će se roba koristiti u vlastitoj proizvodnji i potvrda Vanjskotrgovinske komore Bosne i Hercegovine da se roba ne proizvodi u Bosni i Hercegovini ili roba domaće proizvodnje ne zadovoljava potrebe gospodarstva i tržišta.

Članak 3.

(Preisпитивanje Odluke)

- (1) Bez obzira na rok primjene određen prema ovoj Odluci, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine može u tijeku godine preispitati primjenu ove Odluke i, na prijedlog Ministarstva, donijeti Odluku o prestanku primjene tarifne suspenzije za konkretnu robu, ako više nije u interesu bosanskohercegovačkog gospodarstva ili zbog tehničkog razvoja proizvoda ili izmijenjenih okolnosti ili ekonomskih trendova na tržištu.
- (2) Ministarstvo sačinjava i Vijeću ministara dostavlja godišnja izvješća o primjeni i efektima odluka o privremenoj suspenziji i privremenom smanjenju carinskih stopa kod uvoza određenih roba.
- (3) Ministarstvo prati primjenu ove Odluke. U svrhu praćenja primjene Odluke Uprava za neizravno oporezivanje će na zahtjev Ministarstva dostaviti podatke o uvozu roba iz članka 2. ove Odluke.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH", a primjenjuje se od 1. siječnja 2025. godine.

VM broj 183/24
16. rujna 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

874

На основу члана 3. став (2) тачка а) Закона о комуникацијама ("Службени гласник БиХ", бр. 31/03, 75/06, 32/10 и 98/12) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине, на 60 сједници, одржаној 16. септембра 2024. године, донио је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О НАКНАДИ ЗА КОРИШЋЕЊЕ РАДИО-ФРЕКВЕНТНОГ СПЕКТРА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

У Одлуци о накнади за коришћење радио-фреквентног спектра у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 15/14 и 80/20) у члану 3. став (1) иза тачке т) везник "и" се замјењује интерпункцијским знаком зарез и додају се нове тачке у) и в) које гласе:

- "у) право коришћења радио-фреквенција у пројектима ограниченог трајања који се реализују кроз домаће научноистраживачке установе и проводе с циљем обуке, тестирања и извођења научних и истраживачких пројеката у области информационо-комуникационих технологија у Босни и Херцеговини
- в) коришћење радио-фреквентног спектра чије је трајање краће од осам дана, у случајевима када Агенција изда привремену дозволу и".

Досадашња тачка у) постаје тачка з).

Став (2) се брише.

Члан 2.

У члану 6. ријеч "сигнала" замјењује се ријечју "програма", а ријеч "подручје" замјењује се ријечју "општина".

Члан 3.

У члану 9. у табели 5. износ "1.000" мијења се и гласи "600", а износ "10.000" мијења се и гласи "6.000".

Члан 4.

Ова одлука ступа на снагу даном доношења.

Члан 5.

Ова одлука се објављује у "Службеном гласнику БиХ" и у службеним гласницима Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

СМ број 184/2024
16. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједavajuћа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 3. став (2) тачка а) Закона о комуникацијам ("Службени гласник БиХ", бр. 31/03, 75/06, 32/10 и 98/12) и члана 17. Закона о Виједу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Министарства комуникација и промета Босне и Херцеговине, Вијеће министара Босне и Херцеговине, на 60. сједници, одржаној 16. септембра 2024. године, донјело је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О НАКНАДИ ЗА КОРИШЋЕЊЕ РАДИОФРЕКВЕНТНОГ СПЕКТРА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

У Одлуци о накнади за коришћење радиофреквентног спектра у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 15/14 и 80/20) у члану 3. став (1) иза тачке т) везник "и" се замјењује интерпункцијским знаком зарез и додају се нове тачке у) и в) које гласе:

- "у) право коришћења радиофреквенција у пројектима ограниченог трајања који се реализују кроз домаће научно-истраживачке установе и проводе с циљем обуке, тестирања и извођења научних и истраживачких

пројеката у области информационо-комуникационих технологија у Босни и Херцеговини

- в) коришћење радиофреквентног спектра чије је трајање краће од осам дана, у случајевима када Агенција изда привремену дозволу и".

Досадашња тачка у) постаје тачка з).

Став (2) се брише.

Члан 2.

У члану 6. ријеч "signala" замјењује се ријечју "programa", а ријеч "područje" замјењује се ријечју "općina".

Члан 3.

У члану 9. у табели 5. износ "1.000" мијења се и гласи "600", а износ "10.000" мијења се и гласи "6.000".

Члан 4.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Члан 5.

Ова Одлука се објављује у "Службеном гласнику БиХ" и у службеним гласницима Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

VM број 184/2024
16. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједavajuћа
Вијећа министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 3. став (2) тачка а) Закона о комуникацијам ("Службени гласник БиХ", бр. 31/03, 75/06, 32/10 и 98/12) и члана 17. Закона о Виједу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Министарства комуникација и промета Босне и Херцеговине, Вијеће министара Босне и Херцеговине, на 60. сједници, одржаној 16. јуна 2024. године, донјело је

ОДЛУКУ О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О НАКНАДИ ЗА КОРИШЋЕЊЕ РАДИОФРЕКВЕНЦИЈСКОГ СПЕКТРА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Чланак 1.

У Одлуци о накнади за коришћење радиофреквенцијског спектра у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 15/14 и 80/20) у члану 3. став (1) иза тачке т) везник "и" се замјењује интерпункцијским знаком зарез и додају се нове тачке у) и в) које гласе:

- "у) право коришћења радиофреквенција у пројектима ограниченог трајања који се реализују кроз домаће зnanstveno-istraživačke установе и проводе с циљем обуке, тестирања и извођења зnanstvenih и истраживачких пројеката у области информацијско-комуникацијских технологија у Босни и Херцеговини
- в) коришћење радиофреквенцијског спектра чије је трајање краће од осам дана, у случајевима када Агенција изда привремену дозволу и".

Досадашња тачка у) постаје тачка з).

Став (2) се брише.

Чланак 2.

У члану 6. ријеч "signala" замјењује се ријечју "programa", а ријеч "područje" замјењује се ријечју "općina".

Чланак 3.

У члану 9. у табели 5. износ "1.000" мијења се и гласи "600", а износ "10.000" мијења се и гласи "6.000".

Чланак 4.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Чланак 5.

Ova Odluka se objavljuje u "Službenom glasniku BiH" i u službenim glasilcima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

VM broj 184/2024
16. rujna 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

875

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 37. ванредној (телефонској) сједници одржаној 26. септембра 2024. године, донио је

**ОДЛУКУ
О ИМЕНОВАЊУ КООРДИНАЦИОНОГ ТИМА ЗА
УСПОСТАВЉАЊЕ ЗАЈЕДНИЧКОГ ТРЖИШТА НА
ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком, у циљу спровођења Акционог плана за Заједничко регионално тржиште - (Common Regional Market - CRM) (у даљњем тексту: Акциони план) именује се Координациони тим за успостављање Заједничког тржишта на Западном Балкану.

Члан 2.

(Координатор и поткоординатори)

За чланове Координационог тима за успостављање Заједничког тржишта на Западном Балкану именују се:

- Љиљана Ловрић**, Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, координаторица;
- Хамдо Тињак**, Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, поткоординатор;
- Самира Сулејмановић**, Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, поткоординаторица;
- Тијана Југовић**, Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, поткоординаторица;
- Младен Мркаја**, Министарство безбједности Босне и Херцеговине, поткоординатор;
- Давор Бошњак**, Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, поткоординатор;
- Сања Јокић**, Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, поткоординаторица;
- Сања Шкулегић-Малагић**, Министарство комуникација и транспорта Босне и Херцеговине, поткоординаторица;
- Загорка Гојковић**, Управа за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине, поткоординаторица;
- Зоран Зељко**, Дирекција за економско планирање Босне и Херцеговине, поткоординатор и
- Анер Бегих**, Министарство одбране Босне и Херцеговине, поткоординатор.

Члан 3.

(Предлагање активности и достављање извјештаја)

Координациони тим иницира и предлаже Савјету министара мјере и активности из надлежности институција Босне и Херцеговине у сарадњи са свим надлежним нивоима власти у Босни и Херцеговини и извјештава Савјет министара

Босне и Херцеговине о степену провођења мјера из Акционог плана.

Члан 4.

(Финансирање трошкова)

Институције из члана 2. ове одлуке сnose путне трошкове, трошкове смјештаја и дневница за именована лица.

Члан 5.

(Пословник о раду)

Координациони тим консензусом доноси Пословник о раду којим се уређује начин и дјелокруг рада, начин одлучивања, права и обавезе као и сва друга питања значајна за рад и поступање Координационог тима.

Члан 6.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о именовању националног координатора и поткоординатора за Пројекат регионалног економског простора Западнoг Балкана ("Службени гласник БиХ", бр. 2/18 и 93/18).

Члан 7.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 185/24

26. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 37. vanrednoj (telefonskoj) sjednici održanoj 26. septembra 2024. godine, donijelo je

**ODLUKU
O IMENOVANJU KOORDINACIJSKOG TIMA ZA
USPOSTAVLJANJE ZAJEDNIČKOG TRŽIŠTA NA
ZAPADNOM BALKANU**

Члан 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom, u cilju provođenja Akcijskog plana za Zajedničko regionalno tržište - (Common Regional Market - CRM) (u daljnjem tekstu: Akcijski plan) imenuje se Koordinacijski tim za uspostavljanje Zajedničkog tržišta na Zapadnom Balkanu.

Члан 2.

(Koordinator i potkoordinatori)

Za članove Koordinacijskog tima za uspostavljanje Zajedničkog tržišta na Zapadnom Balkanu imenuju se:

- Ljiljana Lovrić**, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, koordinatorica;
- Hamdo Tinjak**, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, potkoordinator;
- Samira Sulejmanović**, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, potkoordinatorica;
- Tijana Jugović**, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, potkoordinatorica;
- Mladen Mrkaja**, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine, potkoordinator;
- Davor Bošnjak**, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, potkoordinator;

01.2-02-2-1826/24 од 1.8.2024. године, замјеник
предједавајуће Савјета министара Босне и Херцеговине
доноси

ОДЛУКУ О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину, у износу од 3.000,00 КМ Радомир Пејушићу из Источне Илиџе у виду једнократне финансијске помоћи.

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)

За реализaciju ove odluke zaduzeno je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu ће извршити на рачун Радомира Пејковића из Источне Илије.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Радомир Пејушић из Источне Илије да достави извјештај о намјенском утршку додијељених средстава.

Члан 4.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01.2-02-2-1935-30/24
15. октобра 2024. године
Сарајево

Замјеник предсједавајуће
Савјета министара БиХ
Сташа Кошарац, с. р.

Na osnovu člana 18. stav (5) Zakona o Budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i člana 2. Odluke o kriterijumima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu broj 01.2-02-2-1826/24 od 1.8.2024. godine, zamjenik predsjedavajuće Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.
(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM Radomiru Pejušiću iz Istočne Ilidže u vidu jednokratne finansijske pomoći.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zadužen je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na račun Radomira Pejušića iz Istočne Ilidže.

Član 3.
(Izvjestaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Radomir Pejušić iz Istočne Ilidže da dostavi
izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01.2-02-2-1935-30/24
15. oktobra 2024. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedavajuće
Vijeća ministara BiH
Staša Košarac, s. r.

Na osnovu članka 18. stavak (5) Zakona o Proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 50/24) i članka 2. Odluke o kriterijumima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve za 2024. godinu broj 01.2-02-2-1826/24 od 1.8.2024. godine, zamjenik predsjedateljice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM Radomiru Pejušiću iz Istočne Hlilđe u vidu jednokratne finansijske pomoći.

Članak 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zadužen je Ministarstvo
financija i trezora Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na
račun Radomira Pejušića iz Istočne Ilidže.

Članak 3.
(Izveštaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obvezuje se Radomir Pejušić iz Istočne Ilidže da dostavi
izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01.2-02-2-1935-30/24
15. listopada 2024. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedateljice
Vijeća ministara BiH
Staša Košarac, v. r.

На основу члана 18. став (5) Закона о Буџету институција БиХ и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24) и члана 2. Одлуке о критеријумима за додјелу средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину број 01.2-02-2-1826/24 од 1.8.2024. године, замјеник председавајуће Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2024. годину, у износу од 3.000,00 КМ Фондацији "Свети Вукашин" из Требиња у виду једнократне финансијске помоћи за

Члан 3.
(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01.1-02-2-2080-64/24
21. октобра 2024. године
Сарајево

Замјеник предсједavajuће
Савјета министара БиХ
Зукан Хелез, с. р.

На основу члана 18. став (5) Закона о Budžetu институција Bosne и Hercegovine и међународних обавеза Bosne и Hercegovine за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24), члана 61. став (1) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02, 102/09) и члана 3. став (1) Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве, број: 01.1-02-2-1920/24 од 20.08.2024. године, замјеник предсједavajuће Вјећа министара Bosne и Hercegovine donosi

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE REZERVE**

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Одобравaju се средства за интервентно коришћење budžetskih rezervi Budžeta институција Bosne и Hercegovine и међународних обавеза Bosne и Hercegovine за 2024. годину, у износу од 3.000,00 KM, Sijerčić Benjaminu из Сарајева, у виду финансијске помоћи за медицинско liječenje.

Члан 2.
(Nadležnost за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Bosne и Hercegovine, а уплату ће извршити на žиро račun Sijerčić Benjaminа из Сарајева.

Члан 3.
(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01.1-02-2-2080-64/24
21. октобра 2024. године
Сарајево

Замјеник предсједavajuће
Вјећа министара БиХ
Зукан Хелез, с. р.

На основу члана 18. став (5) Закона о Budžetu институција Bosne и Hercegovine и међународних обавеза Bosne и Hercegovine за 2024. годину ("Службени гласник БиХ", број 50/24), члана 61. став (1) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02, 102/09) и члана 3. став (1) Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве, број 01.1-02-2-1920/24 од 20.08.2024. године, замјеник предсједavajuће Вјећа министара Bosne и Hercegovine donosi

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE REZERVE**

Чланак 1.
(Предмет Одлуке)

Одобравaju се средства за интервентно коришћење прораčунских резерви Прораčуна институција Bosne и Hercegovine и међународних обавеза Bosne и Hercegovine за 2024. годину, у износу од 3.000,00 KM, Sijerčić Benjaminu из Сарајева, у виду финансијске помоћи за медицинско liječenje.

Чланак 2.
(Nadležnost за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Bosne и Hercegovine, а уплату ће извршити на žиро račun Sijerčić Benjaminа из Сарајева.

Чланак 3.
(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01.1-02-2-2080-64/24
21. listopada 2024. године
Сарајево

Замјеник предсједavajuће
Вјећа министара БиХ
Зукан Хелез, в. р.

879

На основу члана 7. став (4) Закона о Агенцији за предшколско, основно и средње образовање ("Службени гласник БиХ", број 88/07) и члана 17. Закона о Савјету министара Bosne и Hercegovine ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Bosne и Hercegovine, на 60. сједници, одржаној 16. септембра 2024. године, донио је

**РЈЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНА ОДБОРА АГЕНЦИЈЕ ЗА
ПРЕДШКОЛСКО, ОСНОВНО И СРЕДЊЕ
ОБРАЗОВАЊЕ**

- За члана Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање именује се:
а) Самра Чамџић, из реда бошњачког народа.
- Члан Одбора из тачке 1. овог рјешења именује се на мандатни период од три године.
- Ово рјешење ступа на снагу даном доношења, а примјењује се од наредног дана од дана објаве у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 178/24
16. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједavajuћа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 7. став (4) Закона о Агенцији за предшколско, основно и средње образовање ("Службени гласник БиХ", број 88/07) и члана 17. Закона о Вјећу министара Bosne и Hercegovine ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Вјеће министара Bosne и Hercegovine, на 60. сједници, одржаној 16. септембра 2024. године, донijело је

**РЈЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНА ОДБОРА АГЕНЦИЈЕ ЗА
ПРЕДШКОЛСКО, ОСНОВНО И СРЕДЊЕ
ОБРАЗОВАЊЕ**

- За члана Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање именује се:
а) Самра Чамдџић, из реда бошњачког народа.
- Члан Одбора из тачке 1. овог рјешења именује се на мандатни период од три године.
- Ово рјешење ступа на снагу даном доношења, а примјењује се од наредног дана од дана објаве у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 178/24
16. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједavajuћа
Вјећа министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na temelju članka 7. stavak (4) Zakona o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ("Službeni glasnik BiH", broj 88/07) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 60. sjednici, održanoj 16. rujna 2024. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU ČLANA ODBORA AGENCIJE ZA
PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE
OBRAZOVANJE

1. Za člana Odbora Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje imenuje se:
 - a) Samra Čamdžić, iz reda bošnjačkog naroda.
2. Član Odbora iz točke 1. ovog rješenja imenuje se na mandatno razdoblje od tri godine.
3. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od narednog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 178/24
16. rujna 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

880

На основу члана 7. став (4) Закона о Агенцији за предшколско, основно и средње образовање ("Службени гласник БиХ", број 88/07) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 60. сједници, одржаној 16. септембра 2024. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ
О РАЗРЈЕШЕЊУ ЧЛАНА ОДБОРА АГЕНЦИЈЕ ЗА
ПРЕДШКОЛСКО, ОСНОВНО И СРЕДЊЕ
ОБРАЗОВАЊЕ

1. Члан Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање разрјешава се дужности због истека мандата:
 - а) Мухарем Сарачевић, из реда бошњачког народа.
2. Ово рјешење ступа на снагу даном доношења, а примјењује се од дана објаве у "Службеном гласнику БиХ"

СМ број 179/24
16. септембра 2024. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na osnovu člana 7. stav (4) Zakona o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ("Službeni glasnik BiH", broj 88/07) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 60. sjednici, održanoj 16. septembra 2024. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O RAZRJEŠENJU ČLANA ODBORA AGENCIJE ZA
PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE
OBRAZOVANJE

1. Član Odbora Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje razrješava se dužnosti zbog isteka mandata:
 - a) Muharem Saračević, iz reda bošnjačkog naroda.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 179/24
16. septembra 2024. godine
Saraјеvo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Na temelju članka 7. stavak (4) Zakona o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje ("Službeni glasnik BiH", broj 88/07) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 60. sjednici, održanoj 16. rujna 2024. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O RAZRJEŠENJU ČLANA ODBORA AGENCIJE ZA
PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE
OBRAZOVANJE

1. Član Odbora Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje razrješava se dužnosti zbog isteka mandata:
 - a) Muharem Saračević, iz reda bošnjačkog naroda.
2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 179/24
16. rujna 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

881

На основу члана 33. став (5) Закона о слободи приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 61/23) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 58. сједници, одржаној 29. августа 2024. године, донио је

**ПРАВИЛНИК
О ВРСТАМА И САДРЖИНИ УСЛОВА ЗА ПОНОВНУ
УПОТРЕБУ ДОКУМЕНАТА**

Члан 1.

(Предмет Правилника)

Правилником о врстама и садржини услова за поновну употребу докумената (у даљњем тексту: Правилник) уређују се врсте и садржина услова за поновну употребу докумената којим располаже институција Босне и Херцеговине.

Члан 2.

(Употреба израза у мушком и женском роду)

Ријечи које су ради прегледности у овом Правилнику наведене у једном роду, без дискриминације се односе и на мушки и на женски род.

Члан 3.

(Принцип транспарентности)

Институције Босне и Херцеговине су обавезне да учине јавно доступним документа за поновну употребу на својим интернетским страницама у отвореном и машински читљивом облику с метаподацима, у складу са Законом о слободи приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 61/23) (у даљњем тексту: Закон).

Члан 4.

(Принцип забране дискриминације)

- (1) Институције Босне и Херцеговине обавезне су да обезбиједи доступност докумената за поновну употребу

под истим условима и без дискриминације за све кориснике докумената за поновну употребу, осим уколико ограничења нису прописана посебним прописима за поједина документа или дијелове истих.

- (2) Када је то могуће и прикладно, омогућиће се међујезичко тражење докумената.

Члан 5.

(Принцип отворености)

- (1) Институције Босне и Херцеговине обавезне су да обезбиједе приступ документима за поновну употребу објавом база података, као и објавом докумената за поновну употребу без икаквих услова, осим ако ограничења нису прописана посебним прописима за поједина документа или дијелове истих.
- (2) У сврху подстицања и олакшавања поновне употребе докумената, институције Босне и Херцеговине које имају специфичне надлежности, дужне су на начин прописан у члану 5. став (1) овог Правилника објавити документа на којима имају права интелектуалног власништва.

Члан 6.

(Услови за поновну употребу докумената)

- (1) Институција Босне и Херцеговине је дужна подносиоцу захтјева дати документе за поновну употребу без ограничења и у отвореном формату.
- (2) Изузетно, у оправданим случајевима или када је то оправдано јавним интересом, институција БиХ може одредити услове за поновну употребу, у ком случају се не смије неоправдано ограничавати могућност поновне употребе, садржине и примјене докумената, нити се услови смију користити како би се ограничило тржишно такмичење.
- (3) Услови за поновну употребу докумената не смију бити дискриминаторни за исте или сличне врсте докумената, односно за комерцијалну или некомерцијалну употребу.
- (4) На институцију Босне и Херцеговине, која поновно користи своје документе као основ за комерцијалне активности, које не спадају у дјелокруг јавних послова институције Босне и Херцеговине, примјењују се исти услови као за друге кориснике докумената.
- (5) Институција Босне и Херцеговине, која ограничи могућност поновне употребе документа, о томе доноси рјешење.
- (6) На рјешење из става (5) овог члана може се изјавити жалба, односно покренути управни спор под истим условима и у роковима прописаним чланом 13. овог Правилника.

Члан 7.

(Одобравање искључивог права на поновну употребу докумената)

- (1) Институција Босне и Херцеговине може одобрити искључиво право на поновну употребу докумената ако је то неопходно за пружање јавне услуге или других услуга у јавном интересу.
- (2) Оправданост разлога за одобравање искључивог права на поновну употребу докумената преиспитује се сваке три године и о томе обавјештава Управни инспекторат Министарства правде Босне и Херцеговине.
- (3) Управни инспекторат Министарства правде Босне и Херцеговине води јавно доступну евиденцију о свим одобреним искључивим правима на поновну употребу докумената.

Члан 8.

(Начин остваривања права на поновну употребу докумената)

- (1) Подносилац захтјева за поновну употребу докумената, може захтјев упутити електронским путем или подношењем писаног захтјева.
- (2) Захтјев се подноси институцији Босне и Херцеговине која је власник траженог документа на једном од језика и писама у службеној употреби у Босни и Херцеговини.

Члан 9.

(Поступање институције Босне и Херцеговине по примљеном захтјеву за поновну употребу документа)

- (1) Институција Босне и Херцеговине је дужна да одговори по поднесеном захтјеву за поновну употребу документа.
- (2) По примљеном захтјеву у електронском облику, институција Босне и Херцеговине одговор доставља електронским путем.
- (3) Уколико је захтјев достављен електронским путем, а истим се тражи пријем садржине одређеног документа или више докумената, институција је обавезна да упуту подносиоца на подношење писаног захтјева.

Члан 10.

(Подношење и садржај писаног захтјева за поновну употребу документа)

- (1) Захтјев се подноси институцији Босне и Херцеговине која је власник траженог документа.
- (2) Писани захтјев обавезно садржи:
- а) назив и сједиште институције Босне и Херцеговине;
 - б) податке неопходне и важне за препознавање тражене информације;
 - ц) документа које подносилац жели поновно употријебити;
 - д) сврху кориштења докумената (комерцијална или некомерцијална сврха);
 - е) начин на који жели примити садржај докумената и
 - ф) име, презиме и адресу физичког лица, уколико је подносилац захтјева физичко лице, односно назив и сједиште правног лица уколико је подносилац захтјева правно лице.
- (3) Захтјев за поновну употребу докумената подноси се на Обрасцу, који је саставни дио овог Правилника.
- (4) Институције Босне и Херцеговине су дужне да на својим интернетским страницама објаве прописани Образац, како би се исти учинио јавно доступним, те омогућило подносиоцима права на поновну употребу докумената лакше и ефикасније остваривање права на поновну употребу докумената.

Члан 11.

(Поступање институције по поднесеном писаном захтјеву)

- (1) Институција Босне и Херцеговине ће о захтјеву за поновну употребу докумената одлучити рјешењем.
- (2) Рјешењем из става (1) овог члана се обавезно утврђују услови поновне употребе докумената, као и висина и начин обрачуна накнада.
- (3) Институција БиХ ће поступати по захтјеву за поновну употребу докумената путем средстава електронске комуникације кад год је то могуће и прикладно.
- (4) Институција Босне и Херцеговине ће рјешењем одбити захтјев, ако се захтјев односи на:
- а) информацију из члана 19. ст. (2), (4), (6) и (7) Закона;

- б) повјерљиве статистичке информације у складу са законом;
 - ц) информације за које корисник треба доказати постојање правног интереса;
 - д) дијелове информације који садрже само логотипе, грбове или ознаке;
 - е) информације које су у посједу органа који пружају јавне услуге радија, телевизије и електронских медија;
 - ф) информације које су у посједу органа који имају специфичне надлежности;
 - г) информације које се не прикупљају у сврху вршења јавног посла.
- (5) Ако институција Босне и Херцеговине одбије захтјев за поновну употребу докумената, због заштите права интелектуалног власништва, дужна је да обавијести подносиоца захтјева о носиоцу права интелектуалног власништва, уколико је познат, односно о носиоцу лиценце од којег је институција Босне и Херцеговине добила документ.
- (6) Архив Босне и Херцеговине није дужан да обавијести подносиоца захтјева о носиоцу права интелектуалног власништва, односно о носиоцу лиценце из става (5) овог члана.

Члан 12.

(Рокови за рјешавање по поднесеном писаном захтјеву)

- (1) Институција Босне и Херцеговине ће о захтјеву за поновну употребу докумената одлучити у року од 15 дана од дана подношења уредног захтјева.
- (2) Рок из става (1) овог члана се може продужити за још 20 дана, рачунајући од дана када је институција Босне и Херцеговине требало да одлучи о захтјеву за поновну употребу документа само уколико је потребан дужи период за прикупљање информација и доношење рјешења.
- (3) Ако институција Босне и Херцеговине продужава рок, у складу са ставом (2) овог члана, дужна је да о томе обавијести подносиоца захтјева у што краћем року и у обавијести образложи разлоге за продужење рока.

Члан 13.

(Право на жалбу и право на покретање управног спора)

- (1) Против рјешења о поновној употреби документа може се изјавити жалба.
- (2) Жалба се изјављује Жалбеном савјету при Савјету министара Босне и Херцеговине у року од 15 дана рачунајући од дана пријема рјешења или протекла рока у којем је требало да институција Босне и Херцеговине донесе рјешење.
- (3) Жалба не одгађа извршење рјешења.
- (4) Против рјешења Жалбеног савјета при Савјету министара Босне и Херцеговине није допуштена жалба, али се може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине.
- (5) Управни спор пред Судом Босне и Херцеговине може покренути и институција Босне и Херцеговине која је донијела првостепено рјешење.

Члан 14.

(Накнада трошкова)

- (1) Институција Босне и Херцеговине не наплаћује административну таксу нити накнаде за документа која објављује на званичној интернетској страници, нити када се документа прегледају у службеним просторијама институције.
- (2) Институција може захтијевати накнаду стварних трошкова поновне употребе докумената уколико иста подразумијевају репродукцију, давање на употребу и доставу докумената.
- (3) Наплата трошкова се врши у складу с одлуком, коју за институције Босне и Херцеговине доноси Савјет министара Босне и Херцеговине на приједлог Министарства финансија и трезора, у складу с чланом 34. став (5) Закона, а иста се објављује на интернетској страници институција Босне и Херцеговине.

Члан 15.

(Ступање на снагу)

Овај Правилник ступа на снагу осмога дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 176/24
29. августа 2024. године
Сарајево

Предсједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Образац

Име и презиме, односно назив подносиоца захтјева

Адреса, односно сједиште подносиоца захтјева

Контакт телефон и/или е-маил адреса подносиоца захтјева

Мјесто и датум

Назив институције Босне и Херцеговине којој се захтјев подноси

Сједиште институције Босне и Херцеговине

Предмет: Захтјев за поновну употребу докумената

На основу члана 32. Закона о слободи приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине тражим да ми се омогући поновна употреба докумената:

(тачно навести документа који се желе поновно употријебити, облик и начин на који се жели примити садржина документа, те навести сврху кориштења документа комерцијална или некомерцијална сврха).

Начин достављања документа:

- 1) непосредним увидом у информацију,
 - 2) давањем информације писаним путем,
 - 3) омогућавањем увида у документа и израду копије документа који садржи тражену информацију,
 - 4) достављањем копије документа који садржи тражену информацију,
 - 5) на други начин који је прикладан за остваривање права на поновну употребу документа (електронским путем или на други погодан начин).
- (Заокружити број испред начина достављања информације.)

Прилог:

(уколико се доставља)

Подносилац захтјева

(потпис физичког лица / потпис и печат правног лица)

Na osnovu člana 33. stav (5) Zakona o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 61/23) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 58. sjednici održanoj 29. augusta 2024. godine, donijelo je

PRAVILNIK O VRSTAMA I SADRŽAJU USLOVA ZA PONOVNU UPOTREBU DOKUMENATA

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

Pravilnikom o vrstama i sadržaju uslova za ponovnu upotrebu dokumenata (u daljnjem tekstu: Pravilnik) uređuju se vrste i sadržaj uslova za ponovnu upotrebu dokumenta kojim raspolaže institucija Bosne i Hercegovine.

Član 2.

(Upotreba izraza u muškom i ženskom rodu)

Riječi koje su radi preglednosti u ovom Pravilniku navedene u jednom rodu, bez diskriminacije se odnose i na muški i na ženski rod.

Član 3.

(Princip transparentnosti)

Institucije Bosne i Hercegovine su obavezne učiniti javno dostupnim dokumente za ponovnu upotrebu na svojim internetskim stranicama u otvorenom i mašinski čitljivom obliku s metapodacima, shodno Zakonu o slobodi pristupa informacijama na nivou institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 61/23) (u daljnjem tekstu: Zakon).

Član 4.

(Princip zabrane diskriminacije)

- (1) Institucije Bosne i Hercegovine obavezne su osigurati dostupnost dokumenata za ponovnu upotrebu pod istim uslovima i bez diskriminacije za sve korisnike dokumenata za ponovnu upotrebu, osim ukoliko ograničenja nisu propisana posebnim propisima za pojedine dokumente ili dijelove istih.
- (2) Kada je to moguće i prikladno, omogućit će se međujezičko traženje dokumenata.

Član 5.

(Princip otvorenosti)

- (1) Institucije Bosne i Hercegovine obavezne su osigurati pristup dokumentima za ponovnu upotrebu objavom baza podataka, kao i objavom dokumenata za ponovnu upotrebu bez ikakvih uslova, osim ako ograničenja nisu propisana posebnim propisima za pojedine dokumente ili dijelove istih.
- (2) U svrhu poticanja i olakšavanja ponovne upotrebe dokumenata, institucije Bosne i Hercegovine koje imaju specifične nadležnosti, dužne su na način propisan u članu 5. stav (1) ovog Pravilnika objaviti dokumente na kojima imaju prava intelektualnog vlasništva.

Član 6.

(Uslovi za ponovnu upotrebu dokumenata)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine je dužna podnosiocu zahtjeva dati dokumente za ponovnu upotrebu bez ograničenja i u otvorenom formatu.
- (2) Izuzetno, u opravdanim slučajevima ili kada je to opravdano javnim interesom, institucija BiH može odrediti uslove za ponovnu upotrebu, u kom slučaju se ne smije neopravdano ograničavati mogućnost ponovne upotrebe, sadržaja i primjene dokumenata, niti se uslovi smiju koristiti kako bi se ograničilo tržišno takmičenje.

- (3) Uslovi za ponovnu upotrebu dokumenata ne smiju biti diskriminatorni za iste ili slične vrste dokumenata, odnosno za komercijalnu ili nekomercijalnu upotrebu.
- (4) Na instituciju Bosne i Hercegovine, koja ponovno koristi svoje dokumente kao osnov za komercijalne aktivnosti, koje ne spadaju u djelokrug javnih poslova institucije Bosne i Hercegovine, primjenjuju se isti uslovi kao za druge korisnike dokumenata.
- (5) Institucija Bosne i Hercegovine, koja ograniči mogućnost ponovne upotrebe dokumenta, o tome donosi rješenje.
- (6) Na rješenje iz stava (5) ovog člana može se izjaviti žalba, odnosno pokrenuti upravni spor pod istim uslovima i u rokovima propisanim članom 13. ovog Pravilnika.

Član 7.

(Odobranje isključivog prava na ponovnu upotrebu dokumenata)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine može odobriti isključivo pravo na ponovnu upotrebu dokumenata ako je to prijeko potrebno za pružanje javne usluge ili drugih usluga u javnom interesu.
- (2) Opravdanost razloga za odobravanje isključivog prava na ponovnu upotrebu dokumenata preispituje se svake tri godine i o tome obavještava Upravni inspektorat Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.
- (3) Upravni inspektorat Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine vodi javno dostupnu evidenciju o svim odobrenim isključivim pravima na ponovnu upotrebu dokumenata.

Član 8.

(Način ostvarivanja prava na ponovnu upotrebu dokumenata)

- (1) Podnosilac zahtjeva za ponovnu upotrebu dokumenata, može zahtjev uputiti elektronskim putem ili podnošenjem pisanog zahtjeva.
- (2) Zahtjev se podnosi instituciji Bosne i Hercegovine koja je vlasnik traženog dokumenta na jednom od jezika i pisama u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini.

Član 9.

(Postupanje institucije Bosne i Hercegovine po primljenom zahtjevu za ponovnu upotrebu dokumenta)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine je dužna odgovoriti po podnesenom zahtjevu za ponovnu upotrebu dokumenta.
- (2) Po primljenom zahtjevu u elektronskom obliku, institucija Bosne i Hercegovine odgovor dostavlja elektronskim putem.
- (3) Ukoliko je zahtjev dostavljen elektronskim putem, a istim se traži prijem sadržaja određenog dokumenta ili više dokumenata, institucija je obavezna uputiti podnosioca na podnošenje pisanog zahtjeva.

Član 10.

(Podnošenje i sadržaj pisanog zahtjeva za ponovnu upotrebu dokumenta)

- (1) Zahtjev se podnosi instituciji Bosne i Hercegovine koja je vlasnik traženog dokumenta.
- (2) Pisani zahtjev obavezno sadrži:
 - a) naziv i sjedište institucije Bosne i Hercegovine;
 - b) podatke neophodne i važne za prepoznavanje tražene informacije;
 - c) dokumente koje podnosilac želi ponovno upotrijebiti;
 - d) svrhu korištenja dokumenata (komercijalna ili nekomercijalna svrha);
 - e) način na koji želi primiti sadržaj dokumenata i
 - f) ime, prezime i adresu fizičkog lica, ukoliko je podnosilac zahtjeva fizičko lice, odnosno naziv i sjedište pravnog lica ukoliko je podnosilac zahtjeva pravno lice.

- (3) Zahtjev za ponovnu upotrebu dokumenata podnosi se na Obrascu, koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (4) Institucija Bosne i Hercegovine su dužne na svojim internetskim stranicama objaviti propisani Obrazac, kako bi se isti učinio javno dostupnim, te omogućilo podnosiocima prava na ponovnu upotrebu dokumenata lakše i efikasnije ostvarivanje prava na ponovnu upotrebu dokumenata.

Član 11.

(Postupanje institucije po podnesenom pisanom zahtjevu)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine će o zahtjevu za ponovnu upotrebu dokumenata odlučiti rješenjem.
- (2) Rješenjem iz stava (1) ovog člana se obavezno utvrđuju uslovi ponovne upotrebe dokumenata, kao i visina i način obračuna naknada.
- (3) Institucija BiH postupat će po zahtjevu za ponovnu upotrebu dokumenata putem sredstava elektronske komunikacije kad god je to moguće i prikladno.
- (4) Institucija Bosne i Hercegovine će rješenjem odbiti zahtjev, ako se zahtjev odnosi na:
- a) informaciju iz člana 19. st. (2), (4), (6) i (7) Zakona;
 - b) povjerljive statističke informacije shodno zakonu;
 - c) informacije za koje korisnik treba dokazati postojanje pravnog interesa;
 - d) dijelove informacije koji sadrže samo logotipe, grbove ili oznake;
 - e) informacije koje su u posjedu organa koji pružaju javne usluge radija, televizije i elektronskih medija;
 - f) informacije koje su u posjedu organa koji imaju specifične nadležnosti;
 - g) informacije koje se ne prikupljaju u svrhu vršenja javnog posla.
- (5) Ako institucija Bosne i Hercegovine odbije zahtjev za ponovnu upotrebu dokumenata, zbog zaštite prava intelektualnog vlasništva, dužna je obavijestiti podnosioca zahtjeva o nosiocu prava intelektualnog vlasništva, ukoliko je poznat, odnosno o nosiocu licence od kojeg je institucija Bosne i Hercegovine dobila dokument.
- (6) Arhiv Bosne i Hercegovine nije dužan obavijestiti podnosioca zahtjeva o nosiocu prava intelektualnog vlasništva, odnosno o nosiocu licence iz stava (5) ovog člana.

Član 12.

(Rokovi za rješavanje po podnesenom pisanom zahtjevu)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine će o zahtjevu za ponovnu upotrebu dokumenata odlučiti u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

- (2) Rok iz stava (1) ovog člana se može produžiti za još 20 dana, računajući od dana kada je institucija Bosne i Hercegovine trebala odlučiti o zahtjevu za ponovnu upotrebu dokumenta samo ukoliko je potreban duži period za prikupljanje informacija i donošenje rješenja.
- (3) Ako institucija Bosne i Hercegovine produžava rok, shodno stavu (2) ovog člana, o tome je dužna obavijestiti podnosioca zahtjeva u što kraćem roku i u obavijesti obrazložiti razloge za produženje roka.

Član 13.

(Pravo na žalbu i pravo na pokretanje upravnog spora)

- (1) Protiv rješenja o ponovnoj upotrebi dokumenta može se izjaviti žalba.
- (2) Žalba se izjavljuje Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine u roku od 15 dana računajući od dana prijema rješenja ili proteka roka u kojem je institucija Bosne i Hercegovine trebala donijeti rješenje.
- (3) Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.
- (4) Protiv rješenja Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine.
- (5) Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine može pokrenuti i institucija Bosne i Hercegovine koja je donijela prvostepeno rješenje.

Član 14.

(Naknada troškova)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine ne naplaćuje administrativnu taksu niti naknade za dokumente koje objavljuje na službenoj internetskoj stranici, niti kada se dokumenti pregledaju u službenim prostorijama institucije.
- (2) Institucija može zahtijevati naknadu stvarnih troškova ponovne upotrebe dokumenata ukoliko ista podrazumijevaju reprodukciju, davanje na upotrebu i dostavu dokumenata.
- (3) Naplata troškova se vrši shodno odluci, koju za institucije Bosne i Hercegovine donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Ministarstva finansija i trezora, shodno članu 34. stav (5) Zakona, a ista se objavljuje na internetskoj stranici institucija Bosne i Hercegovine.

Član 15.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 176/24
29. augusta 2024. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Образак

Име и презиме, односно назив подносиоца захтјева

Адреса, односно сједиште подносиоца захтјева

Контакт телефон и/или е-mail адреса подносиоца захтјева

Мјесто и датум

Назив институције Босне и Херцеговине којој се захтјев подноси

Сједиште институције Босне и Херцеговине

Предмет: Захтјев за ponovnu upotrebu dokumenata

На основу члана 32. Закона о слободи приступа информацијама на нивоу институција Босне и Херцеговине тражим да ми се омогући ponovna upotreba dokumenata:

(тачно навести документе који се желе ponovno upotrijebiti, облик и начин на који се želi primiti sadržaj dokumenta, te навести сврху коришћења документа комерцијална или некомерцијална сврха).

Наčin dostavljanja dokumenta:

- 1) непосредним увидом у информацију,
- 2) давањем информације писаним путем,
- 3) омогућавањем увида у документе и израду копије документа који садржи тражену информацију,
- 4) достављањем копије документа који садржи тражену информацију,
- 5) на други начин који је прикладан за остваривање права на ponovnu upotrebu dokumenta (електронским путем или на други погодан начин).

(Заокружити број испред начина достављања информације.)

Прилог:

(уколико се доставља)

Подносилац захтјева

(потпис физичког лица / потпис и печат правног лица)

Na temelju članka 33. stavak (5) Zakona o slobodi pristupa informacijama na razini institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 61/23) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 58. sjednici, održanoj 29. kolovoza 2024. godine, donijelo je

PRAVILNIK O VRSTAMA I SADRŽAJU UVJETA ZA PONOVNU UPORABU DOKUMENATA

Članak 1.

(Predmet Pravilnika)

Pravilnikom o vrstama i sadržaju uvjeta za ponovnu uporabu dokumenata (u daljnjem tekstu: Pravilnik) uređuju se vrste i sadržaj uvjeta za ponovnu uporabu dokumenta kojim raspolaže institucija Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

(Uporaba izraza u muškom i ženskom rodu)

Riječi koje su radi preglednosti u ovom Pravilniku navedene u jednom rodu, bez diskriminacije se odnose i na muški i na ženski rod.

Članak 3.

(Načelo transparentnosti)

Institucije Bosne i Hercegovine su obvezne učiniti javno dostupnim dokumente za ponovnu uporabu na svojim internetskim stranicama u otvorenom i strojno čitljivom obliku s metapodacima, sukladno Zakonu o slobodi pristupa informacijama na razini institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 61/23) (u daljnjem tekstu: Zakon).

Članak 4.

(Načelo zabrane diskriminacije)

- (1) Institucije Bosne i Hercegovine obvezne su osigurati dostupnost dokumenata za ponovnu uporabu pod istim uvjetima i bez diskriminacije za sve korisnike dokumenata za ponovnu uporabu, osim ukoliko ograničenja nisu propisana posebnim propisima za pojedine dokumente ili dijelove istih.
- (2) Kada je to moguće i prikladno, omogućit će se međujezičko traženje dokumenata.

Članak 5.

(Načelo otvorenosti)

- (1) Institucije Bosne i Hercegovine obvezne su osigurati pristup dokumentima za ponovnu uporabu objavom baza podataka, kao i objavom dokumenata za ponovnu uporabu bez ikakvih uvjeta, osim ako ograničenja nisu propisana posebnim propisima za pojedine dokumente ili dijelove istih.
- (2) U svrhu poticanja i olakšavanja ponovne uporabe dokumenata, institucije Bosne i Hercegovine koje imaju specifične mjerodavnosti, dužne su na način propisan u članku 5. stavak (1) ovog Pravilnika objaviti dokumente na kojima imaju prava intelektualnog vlasništva.

Članak 6.

(Uvjeti za ponovnu uporabu dokumenata)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine je dužna podnositelju zahtjeva dati dokumente za ponovnu uporabu bez ograničenja i u otvorenom formatu.
- (2) Izuzetno, u opravdanim slučajevima ili kada je to opravdano javnim interesom, institucija BiH može odrediti uvjete za ponovnu uporabu, u kom slučaju se ne smije neopravdano ograničavati mogućnost ponovne uporabe, sadržaja i primjene dokumenata niti se uvjeti smiju koristiti kako bi se ograničilo tržišno natjecanje.

- (3) Uvjeti za ponovnu uporabu dokumenata ne smiju biti diskriminirajući za iste ili slične vrste dokumenata, odnosno za komercijalnu ili nekomercijalnu uporabu.
- (4) Na instituciju Bosne i Hercegovine, koja ponovno koristi svoje dokumente kao osnovu za komercijalne aktivnosti, koje ne spadaju u djelokrug javnih poslova institucije Bosne i Hercegovine, primjenjuju se isti uvjeti kao za druge korisnike dokumenata.
- (5) Institucija Bosne i Hercegovine, koja ograniči mogućnost ponovne uporabe dokumenta, o tome donosi rješenje.
- (6) Na rješenje iz stavka (5) ovog članka može se izjaviti žalba, odnosno pokrenuti upravni spor pod istim uvjetima i u rokovima propisanim člankom 13. ovog Pravilnika.

Članak 7.

(Odobranje isključivog prava na ponovnu uporabu dokumenata)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine može odobriti isključivo pravo na ponovnu uporabu dokumenata ako je to prijeko potrebno za pružanje javne usluge ili drugih usluga u javnom interesu.
- (2) Opravdanost razloga za odobravanje isključivog prava na ponovnu uporabu dokumenata preispituje se svake tri godine i o tome obavještava Upravni inspektorat Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.
- (3) Upravni inspektorat Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine vodi javno dostupnu evidenciju o svim odobrenim isključivim pravima na ponovnu uporabu dokumenata.

Članak 8.

(Način ostvarivanja prava na ponovnu uporabu dokumenata)

- (1) Podnositelj zahtjeva za ponovnu uporabu dokumenata, može zahtjev uputiti elektroničkim putem ili podnošenjem pisanog zahtjeva.
- (2) Zahtjev se podnosi instituciji Bosne i Hercegovine koja je vlasnik traženog dokumenta na jednom od jezika i pisama u službenoj uporabi u Bosni i Hercegovini.

Članak 9.

(Postupanje institucije Bosne i Hercegovine po primljenom zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenta)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine je dužna odgovoriti po podnesenom zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenta.
- (2) Po primljenom zahtjevu u elektroničkom obliku, institucija Bosne i Hercegovine odgovor dostavlja elektroničkim putem.
- (3) Ukoliko je zahtjev dostavljen elektroničkim putem, a istim se traži prijem sadržaja određenog dokumenta ili više dokumenata, institucija je obvezna uputiti podnositelja na podnošenje pisanog zahtjeva.

Članak 10.

(Podnošenje i sadržaj pisanog zahtjeva za ponovnu uporabu dokumenta)

- (1) Zahtjev se podnosi instituciji Bosne i Hercegovine koja je vlasnik traženog dokumenta.
- (2) Pisani zahtjev obvezno sadrži:
 - a) naziv i sjedište institucije Bosne i Hercegovine;
 - b) podatke nužne i važne za prepoznavanje tražene informacije;
 - c) dokumente koje podnositelj želi ponovno uporabiti;
 - d) svrhu korištenja dokumenata (komercijalna ili nekomercijalna svrha);
 - e) način na koji želi primiti sadržaj dokumenata i
 - f) ime, prezime i adresu fizičke osobe, ukoliko je podnositelj zahtjeva fizička osoba, odnosno naziv i sjedište pravne osobe ukoliko je podnositelj zahtjeva pravna osoba.

- (3) Zahtjev za ponovnu uporabu dokumenata podnosi se na Obrascu, koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (4) Institucije Bosne i Hercegovine su dužne na svojim internetskim stranicama objaviti propisani Obrazac, kako bi se isti učinio javno dostupnim, te omogućilo podnositeljima prava na ponovnu uporabu dokumenata lakše i efikasnije ostvarivanje prava na ponovnu uporabu dokumenata.

Članak 11.

(Postupanje institucije po podnesenom pisanom zahtjevu)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine će o zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenata odlučiti rješenjem.
- (2) Rješenjem iz stavka (1) ovog članka obvezno se utvrđuju uvjeti ponovne uporabe dokumenata, kao i visina i način obračuna naknada.
- (3) Institucija BiH postupat će po zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenata putem sredstava elektroničke komunikacije kad god je to moguće i prikladno.
- (4) Institucija Bosne i Hercegovine rješenjem će odbiti zahtjev, ako se zahtjev odnosi na:
- a) informaciju iz članka 19. st. (2), (4), (6) i (7) Zakona;
 - b) povjerljive statističke informacije sukladno zakonu;
 - c) informacije za koje korisnik treba dokazati postojanje pravnog interesa;
 - d) dijelove informacije koji sadrže samo logotipe, grbove ili oznake;
 - e) informacije koje su u posjedu tijela koja pružaju javne usluge radija, televizije i elektroničkih medija;
 - f) informacije koje su u posjedu tijela koja imaju specifične mjerodavnosti;
 - g) informacije koje se ne prikupljaju u svrhu obavljanja javnog posla.
- (5) Ako institucija Bosne i Hercegovine odbije zahtjev za ponovnu uporabu dokumenata, zbog zaštite prava intelektualnog vlasništva, dužna je obavijestiti podnositelja zahtjeva o nositelju prava intelektualnog vlasništva, ukoliko je poznat, odnosno o nositelju licence od kojeg je institucija Bosne i Hercegovine dobila dokument.
- (6) Arhiv Bosne i Hercegovine nije dužan obavijestiti podnositelja zahtjeva o nositelju prava intelektualnog vlasništva, odnosno o nositelju licence iz stavka (5) ovog članka.

Članak 12.

(Rokovi za rješavanje po podnesenom pisanom zahtjevu)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine će o zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenata odlučiti u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

- (2) Rok iz stavka (1) ovog članka može se produžiti za još 20 dana, računajući od dana kada je institucija Bosne i Hercegovine trebala odlučiti o zahtjevu za ponovnu uporabu dokumenta samo ukoliko je potrebno duže razdoblje za prikupljanje informacija i donošenje rješenja.
- (3) Ako institucija Bosne i Hercegovine produžuje rok, sukladno stavku (2) ovog članka, o tome je dužna obavijestiti podnositelja zahtjeva u što kraćem roku i u obavijesti obrazložiti razloge za produženje roka.

Članak 13.

(Pravo na žalbu i pravo na pokretanje upravnog spora)

- (1) Protiv rješenja o ponovnoj uporabi dokumenta može se izjaviti žalba.
- (2) Žalba se izjavljuje Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine u roku od 15 dana računajući od dana primitka rješenja ili isteka roka u kojem je institucija Bosne i Hercegovine trebala donijeti rješenje.
- (3) Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.
- (4) Protiv rješenja Žalbenog vijeća pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine.
- (5) Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine može pokrenuti i institucija Bosne i Hercegovine koja je donijela prvostupanjsko rješenje.

Članak 14.

(Naknada troškova)

- (1) Institucija Bosne i Hercegovine ne naplaćuje administrativnu pristojbu niti naknade za dokumente koje objavljuje na službenoj internetskoj stranici, niti kada se dokumenti pregledaju u službenim prostorijama institucije.
- (2) Institucija može zahtijevati naknadu stvarnih troškova ponovne uporabe dokumenata ukoliko ista podrazumijevaju reprodukciju, davanje na uporabu i dostavu dokumenata.
- (3) Naplata troškova se vrši sukladno odluci, koju za institucije Bosne i Hercegovine donosi Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Ministarstva financija i trezora, sukladno članku 34. stavak (5) Zakona, a ista se objavljuje na internetskoj stranici institucija Bosne i Hercegovine.

Članak 15.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 176/24
29. kolovoza 2024. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

Образак

Име и презиме, односно назив подносиоца захтјева

Адреса, односно сједиште подносиоца захтјева

Контакт телефон и/или e-mail адреса подносиоца захтјева

Мјесто и датум

Назив институције Босне и Херцеговине којој се захтјев подноси

Сједиште институције Босне и Херцеговине

Предмет: Захтјев за поновну употребу докумената

На основу члана 32. Закона о слободи приступа информацијама на разини институција Босне и Херцеговине тражим да ми се омогући поновна употреба докумената:

dokumente koji se žele ponovno uporabiti, oblik i način na koji se želi primiti sadržaj dokumenta, te navesti svrhu korištenja dokumenta komercijalna ili nekomercijalna svrha). (tačno navesti)

Наčin достављања документа:

- 1) непосредним увидом у информацију;
- 2) давањем информације писаним путем;
- 3) омогућавањем увида у документе и израду преслике документа који садржи тражену информацију;
- 4) достављањем преслике документа који садржи тражену информацију;
- 5) на други начин који је прикладан за остваривање права на поновну употребу документа (електроничким путем или на други погодан начин).

(Заокружити број испред начина достављања информације.)

Привитак:

(уколико се доставља)

Подносилац захтјева

(потпис физичке особе/потпис и печат правне особе)

**ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****882**

На основу члана 14.2 став (3) и (4) Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 и 24/24) и Одлуке Централне изборне комисије Босне и Херцеговине о одгађању одржавања Локалних избора 2024. године, број 05-1-07-1-2865-1/24 од 05.10.2024. године и број 05-1-07-1-2865-3/24 од 06.10.2024. године, Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 89. сједници, одржаној 22.10.2024. године, донијела

**ОДЛУКУ
О РАСПИСИВАЊУ И ОДРЖАВАЊУ ОДГОЂЕНИХ
ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА 2024. ГОДИНЕ У ОСНОВНОЈ
ИЗБОРНОЈ ЈЕДИНИЦИ ЈАБЛАНИЦА****Члан 1.**

(Предмет Одлуке)

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине расписује одржавање одгођених Локалних избора 2024. године, за основну изборну јединицу Јабланица (126).

Члан 2.

(Датум одржавања одгођених избора)

Избори из члана 1. ове Одлуке, ће се одржати у **недјељу 03. новембра 2024. године.**

Члан 3.

(Ступање на снагу и објављивање у службеним гласилима)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објавиће се у "Службеном гласнику БиХ", "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику РС", "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ" и на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba.

Број 05-1-07-1-2865-7/24

22. октобра 2024. године

Сарајево

Предсједница

Др **Ирена Хаџиабдић**, с. р.

На основу члана 14.2 став (3) и (4) Изборног закона Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 и 24/24) и Одлуке Централне изборне комисије Босне и Херцеговине о одгађању одржавања Локалних избора 2024. године, број 05-1-07-1-2865-1/24 од 05.10.2024. године и број 05-1-07-1-2865-3/24 од 06.10.2024. године, Централна изборна комисија Босне и Херцеговине је на 89. сједници, одржаној 22.10.2024. године, донијела

**ОДЛУКУ
О РАСПИСИВАЊУ И ОДРЖАВАЊУ ОДГОЂЕНИХ
ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА 2024. ГОДИНЕ У ОСНОВНОЈ
ИЗБОРНОЈ ЈЕДИНИЦИ ЈАБЛАНИЦА****Члан 1.**

(Предмет Одлуке)

Централна изборна комисија Босне и Херцеговине расписује одржавање одгођених Локалних избора 2024. године, за основну изборну јединицу Јабланица (126).

Члан 2.

(Датум одржавања одгођених избора)

Избори из члана 1. ове Одлуке, ће се одржати у **недјељу 03. новембра 2024. године.**

Члан 3.

(Ступање на снагу и објава у службеним гласилима)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ", "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику РС", "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ" и на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba.

Број 05-1-07-1-2865-7/24

22. октобра 2024. године

Сарајево

Предсједница

Др **Ирена Хаџиабдић**, с. р.

На temelju članka 14.2 stavak (3) i (4) Izbornog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22 i 24/24) i Odluke Središnjeg izbornog povjerenstva Bosne i Hercegovine o odgađanju održavanja Lokalnih izbora 2024. godine, broj 05-1-07-1-2865-1/24 od 05.10.2024. godine i broj 05-1-07-1-2865-3/24 od 06.10.2024. godine, Središnje izborno povjerenstvo Bosne i Hercegovine je na 89. sjednici, održanoj 22.10.2024. godine, donijelo

**ОДЛУКУ
О РАСПИСИВАЊУ И ОДРЖАВАЊУ ОДГОЂЕНИХ
ЛОКАЛНИХ ИЗБОРА 2024. ГОДИНЕ У ОСНОВНОЈ
ИЗБОРНОЈ ЈЕДИНИЦИ ЈАБЛАНИЦА****Чланак 1.**

(Предмет Одлуке)

Средишње изборно повјеренство Босне и Херцеговине расписује одржавање одгођених Локалних избора 2024. године, за основну изборну јединицу Јабланица (126).

Чланак 2.

(Датум одржавања одгођених избора)

Избори из члана 1. ове Одлуке, одржат ће се у **недјељу 03. студеног 2024. године.**

Чланак 3.

(Ступање на снагу и објава у службеним гласилима)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ", "Службеним новинама Федерације БиХ", "Службеном гласнику РС", "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ" и на интернет-страници Централне изборне комисије БиХ www.izbori.ba.

Број 05-1-07-1-2865-7/24

22. listopada 2024. године

Сарајево

Предсједница

Др **Ирена Хаџиабдић**, в. р.

УПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА ЗАШТИТУ ЗДРАВЉА БИЉА

883

На темељу члана 29. Закона о фитофармацеутским средствима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 49/04), Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља објављује

ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ СПИСКА
АКТИВНИХ МАТЕРИЈА ДОЗВОЉЕНИХ ЗА УПОТРЕБУ У ФИТОФАРМАЦЕУТСКИМ СРЕДСТВИМА
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Списак активних материја дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 23/24, 49/24) (у даљем тексту: Списак) мијења се како сlijеди:

1. У дијелу Б Списка брише се унос 98. за acibenzolar-S-metil.¹
2. У дијелу Б Списка, ред 140., metalaksil-M, замјењује се сљедећим:

Бр.	Тривијални назив, идентификацијски бројеви	Хемијски назив према IUPAC-у	Чистоћа	Ступање на снагу	Рок важења одобрења	Посебне одредбе
140.	Metalaksil-M CAS бр.: 70630-17-0 (R) CIPAC бр.: 580	metil N-(metoksiacetil)- N-(2,6-ksilil)-D-alaninat	≥920g/kg Сљедеће нечистоће изазивају забринутост у токсиколошком смислу и не смију прелазити сљедеће нивое у техничком материјалу: 2,6-dimetilfenilamin: највећа допуштена количина: 0,5g/kg 4-metoksi-5-metil-5H-[1,2]oksatiol 2,2-dioksid: највећа допуштена количина: 1g/kg 2-[(2,6-dimetil-fenil)-(2-metoksiacetil)- amino]-propionska kiselina 1- metoksikarbonil-etil ester: највећа допуштена количина: <10g/kg	1.6. 2020.	31.5.2035.	Ако се употребљава за третирање сјемена, одобрено је третирање само сјемена које је намињено сијању у стакленицима. За провјеру јединствених принципа из прописа о јединственим принципима узимају се у обзир закључци извјештаја о пројекти за металаксил-M. У тој укупној процјени потребно је обратити посебну пажњу на сљедеће: - спецификацију комерцијално произведеног техничког материјала, - заштиту примјенитеља и радника, те морају осигурати да услови употребе, према потреби, укључују употребу одговарајућих личних заштитних средстава, - заштиту подземних вода ако се материја примјењује на подручјима с осјетљивим тлом и/или неповољним климатским условима, - заштиту зглавара који не припадају циљаној групи, птица и сисара. Услови употребе према потреби укључују мјере за смањење ризика.

3. У дијелу А Списка брише се унос 134. за metkonazol.

4. У дијелу Е Списка додаје се сљедећи унос:

Бр.	Тривијални назив, идентификацијски бројеви	Хемијски назив према IUPAC- у	Чистоћа	Ступање на снагу	Рок важења одобрења	Посебне одредбе
15.	metkonazol CAS br.: 125116-23-6 (стереокемија није одређена) CIPAC бр.: 706	(1RS,5RS:1RS,5SR)-5-(4- klorobenzil)-2,2-dimetil-1-(1H- 1,2,4-triazol-1-ilmetil)ciklopentanol	≥ 940 g/kg (зброј cis- i trans- izomera), с нивоом cis- metkonazola (CL 354801) не мањом од 800g/kg и не већом од 950g/kg Сљедеће нечистоће не смију прелазити сљедеће нивое у техничком материјалу: - toluen: 2g/kg - etilcikloheksan: 2g/kg	1.9.2024.	31.8.2031.	Употреба је ограничена на професионалне кориснике. За провјеру јединствених принципа из прописа о јединственим принципима узимају се у обзир закључци извјештаја о продужењу одобрења за метконазол. У тој укупној процјени потребно је обратити посебну пажњу на сљедеће: - процјену изложености потрошача остацима који могу бити присутни у примарним културама и културама које се узгајају после њих у плодороду, - заштиту примјенитеља, присутних особа и становника, - заштиту водених организама. Услови употребе према потреби укључују мјере за смањење ризика.

5. У дијелу Ц Списка додаје се сљедећи унос:

¹ Увоз фитофармацеутских средстава која садрже ову активну материју (acibenzolar-S-metil) је забрањен, а продаја, складиштење и употреба је дозвољена до 10.07.2025. године

6. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 65., S-abscizinska kiselina, датум се замјењује датумом 15.9.2026.
7. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 69., amisulbrom, датум се замјењује датумом 15.9.2026.
8. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 70., valifenalat, датум се замјењује датумом 1.3.2027.
9. У дијелу Б Списка у шестој колони, престанак одобрења, у реду 71., tienkarbazon, датум се замјењује датумом 1.3.2027.
10. У дијелу А Пописа брише се унос 264. за dodemorf.¹
11. У дијелу Б Пописа брише се унос 74. за flubendiamid.²
12. У дијелу Б Пописа брише се унос 75. за Bacillus pumilus QST 2808.³

Овим Измјенама и допунама Списка активних материја дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у БиХ преузимају се одредбе:

- Проведбена уредба Комисије (ЕУ) 2024/1696 од 19. јуна 2024. о повлачењу одобрења активне материје ацибензолар-С-метил у складу с Уредбом (ЕЗ) бр. 1107/2009 Европског парламента и Вијећа те о измјени Проведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 540/2011 и стављању изван снаге Проведбене уредбе Комисије (ЕУ) 2016/389.
- Проведбена уредба Комисије (ЕУ) 2024/1718 од 19. јуна 2024. о измјени Проведбене уредбе (ЕУ) 2020/617 и Проведбене уредбе (ЕУ) бр. 540/2011 у погледу услова за одобрење активне материје металаксил-М.
- Проведбена уредба Комисије (ЕУ) 2024/1749 од 24. јуна 2024. о продужењу одобрења активне материје метконазол као кандидата за замјену у складу с Уредбом (ЕЗ) бр. 1107/2009 Европског парламента и Вијећа те о измјени Проведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 540/2011.
- Проведбена уредба Комисије (ЕУ) 2024/1768 од 26. јуна 2024. о одобравању основне материје сушени пелети биљке Онобруцхис вициифолиа (еспарзета) у складу с Уредбом (ЕЗ) бр. 1107/2009 Европског парламента и Вијећа и о измјени Проведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 540/2011.
- Проведбена уредба Комисије (ЕУ) 2024/1892 од 10. јула 2024. о измјени Проведбене уредбе (ЕУ) бр. 540/2011 у погледу продужења рока важења одобрења активних материја амисулбром, С-абсцизинска киселина, тиенкарбазон и валифеналат

Навођење одредби Уредби врши се искључиво у сврху праћења и информисања о преузимању правне течевине Еуропске уније у законодавство Босне и Херцеговине.

Измјене и допуне Списка активних материја дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у БиХ ступају на снагу следећег дана од дана доношења.

Број 08-02-2-121-25/24
3. октобра 2024. године
Сарајево

Директор
Предраг Јовић

Na temelju članka 29. Zakona o fitofarmaceutskim sredstvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/04), Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja objavljuje

IZMJENE I DOPUNE SPISKA
AKTIVNIH MATERIJIA DOZVOLJENIH ZA UPOTREBU U FITOFARMACEUTSKIM SREDSTVIMA
U BOSNI I HERCEGOVINI

Spisak aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br.23/24, 49/24) (u daljem tekstu: Spisak) mijenja se kako slijedi:

1. У дијелу Б Списка брише се унос 98. за acibenzolar-S-metil.⁴
2. У дијелу Б Списка, ред 140., metalaksil-M, замјењује се слjedeћим:

Br.	Trivijalni naziv, identifikacijski brojevi	Hemijski naziv prema IUPAC-u	Čistoća	Stupanje na snagu	Rok važenja odobrenja	Posebne odredbe
140.	Metalaksil-M CAS br.: 70630-17-0 (R) CIPAC br.: 580	metil N-(metoksiacetil)-N-(2,6-ksilil)-D-alaninat	≥920g/kg Sljedeće nečistoće izazivaju zabrinutost u toksikološkom smislu i ne smiju prelaziti sljedeće nivoe u tehničkom materijalu: 2,6-dimetilfenilamin: najveća dopuštena količina: 0,5g/kg 4-metoksi-5-metil-5H-[1,2]oksatiol 2,2-dioksid: najveća dopuštena količina: 1g/kg 2-[(2,6-dimetil-fenil)-(2-metoksiacetil)-amino]-propionska kiselina 1-metoksikarbonil-etil ester: najveća dopuštena količina <10g/kg	1.6. 2020.	31.5.2035.	Ako se upotrebljava za tretiranje sjemena, odobreno je tretiranje samo sjemena koje je namijenjeno sijanju u staklenicima. Za provođenje jedinstvenih principa iz propisa o jedinstvenim principima uzimaju se u obzir zaključci izvještaja o procjeni za metalaksil-M. U toj ukupnoj procjeni potrebno je obratiti posebnu pažnju na sljedeće: -specifikaciju komercijalno proizvedenog tehničkog materijala, -zaštitu primjenitelja i radnika, te moraju osigurati da uslovi upotrebe, prema potrebi, uključuju upotrebu odgovarajućih ličnih zaštitnih sredstava, -zaštitu podzemnih voda ako se materija

¹ Увоз фитофармацеутских средстава која садрже ову активну материју (dodemorf) је забрањен а продаја, складиштење и употреба је дозвољена од 28.2.2026. године

² Увоз фитофармацеутских средстава која садрже ову активну материју (flubendiamid) је забрањен а продаја, складиштење и употреба је дозвољена од 28.2.2026. године

³ Увоз фитофармацеутских средстава која садрже ову активну материју (Bacillus pumilus QST 2808) је забрањен а продаја, складиштење и употреба је дозвољена до 28.2.2026. године

⁴ Увоз fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (acibenzolar-S-metil) je zabranjen, a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 10.07.2025. godine

						primjenjuje na područjima s osjetljivim tlom i/ili nepovoljnim klimatskim uslovima, -zaštitu zglavkara koji ne pripadaju ciljanoj grupi, ptica i sisara. Uslovi upotrebe prema potrebi uključuju mjere za smanjenje rizika.
--	--	--	--	--	--	---

3. U dijelu A Spiska briše se unos 134. za metkonazol.

4. U dijelu E Spiska dodaje se sledeći unos:

Br.	Trivijalni naziv, identifikacijski brojevi	Hemijski naziv prema IUPAC-u	Čistoća	Stupanje na snagu	Rok važenja odobrenja	Posebne odredbe
15.	metkonazol CAS br.: 125116-23-6 (stereokemija nije određena) CIPAC br.: 706	(1RS,5RS:1RS,5SR)-5-(4-klorobenzil)-2,2-dimetil-1-(1H-1,2,4-triazol-1-ilmetil)ciklopentanol	≥ 940 g/kg (zbroy cis- i trans-izomera), s razinom cis-metkonazola (CL 354801) ne manjom od 800g/kg i ne većom od 950g/kg Sljedeće nečistoće ne smiju prelaziti sljedeće nivoe u tehničkom materijalu: - toluen: 2g/kg - etilcikloheksan: 2g/kg	1.9.2024.	31.8.2031.	Upotreba je ograničena na profesionalne korisnike. Za provođenje jedinstvenih principa iz propisa o jedinstvenim principima uzimaju se u obzir zaključci izvještaja o produženju odobrenja za metkonazol. U toj ukupnoj procjeni potrebno je obratiti posebnu pažnju na sljedeće: -procjenu izloženosti potrošača ostacima koji mogu biti prisutni u primarnim kulturama i kulturama koje se uzgajaju poslije njih u plodoređu, -zaštitu primjenitelja, prisutnih osoba i stanovnika, -zaštitu vodenih organizama. Uslovi upotrebe prema potrebi uključuju mjere za smanjenje rizika.

5. U dijelu C Spiska dodaje se sledeći unos:

Broj	Trivijalni naziv, identifikacijski brojevi	Hemijski naziv prema IUPAC-u	Čistoća	Stupanje na snagu	Posebne odredbe
26.	Sušeni peleti biljkeOnobrychis viciifolia(esparzeta) CAS br.: Nije dostupan CIPAC br.: Nije dostupan	Nije dostupan	1000 g/kg Relevantne nečistoće: arsen (1g/kg), kadmij (0,1g/kg), krom-VI (0,1g/kg), živa (1g/kg), nikal (0,1g/kg), olovo (0,3g/kg)	17.7.2024.	Sušeni peleti biljkeOnobrychis viciifolia(esparzeta) moraju se upotrebljavati u skladu s posebnim uslovima uvrštenima u zaključke izvještaja o pregledu za sušene pelete biljkeOnobrychis viciifolia(esparzeta) (PLAN/2024/790 RR rev1), a posebno s njegovim dodacima I. i II.

6. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 65., S-abcizinska kiselina, datum se zamjenjuje datumom 15.9.2026.

7. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 69., amisulbrom, datum se zamjenjuje datumom 15.9.2026.

8. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 70., valifenalat, datum se zamjenjuje datumom 1.3.2027.

9. U dijelu B Spiska u šestoj koloni, prestanak odobrenja, u redu 71., tienkarbazon, datum se zamjenjuje datumom 1.3.2027.

10. U dijelu A Popisa briše se unos 264. za dodemorf. ¹

11. U dijelu B Popisa briše se unos 74. za flubendiamid. ²

12. U dijelu B Popisa briše se unos 75. za Bacillus pumilus QST 2808. ³

Ovim Izmjenama i dopunama Spiska aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u BiH preuzimaju se odredbe:

- Provedbena uredba Komisije (EU) 2024/1696 od 19. juna 2024. o povlačenju odobrenja aktivne materije acibenzolar-S-metil u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Evropskog parlamenta i Vijeća te o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 540/2011 i stavljanju izvan snage Provedbene uredbe Komisije (EU) 2016/389.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2024/1718 od 19. juna 2024. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2020/617 i Provedbene uredbe (EU) br. 540/2011 u pogledu uslova odobrenja aktivne materije metalaksil-M.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2024/1749 od 24. juna 2024. o produženju odobrenja aktivne materije metkonazol kao kandidata za zamjenu u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Evropskog parlamenta i Vijeća te o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 540/2011.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2024/1768 od 26. juna 2024. o odobravanju osnovne materije sušeni peleti biljke Onobrychis viciifolia (esparzeta) u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Evropskog parlamenta i Vijeća i o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 540/2011.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2024/1892 od 10. jula 2024. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 540/2011 u pogledu produženja roka važenja odobrenja aktivnih materija amisulbrom, S-abcizinska kiselina, tienkarbazon i valifenalat.

¹ Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (dodemorf) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 28.2.2026. godine

² Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (flubendiamid) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 28.2.2026. godine

³ Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (Bacillus pumilus QST 2808) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 28.2.2026. godine

Navođenje odredbi Uredbi vrši se isključivo u svrhu praćenja i informisanja o preuzimanju pravne tečevine Europske unije u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Izmjene i dopune Spiska aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u BiH stupaju na snagu sledećeg dana od dana donošenja.

Број 08-02-2-121-25/24
3. oktobra 2024. godine
Sarajevo

Директор
Predrag Jović

Na temelju članka 29. Zakona o fitofarmaceutskim sredstvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 49/04), Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja objavljuje

IZMJENE I DOPUNE POPISA
AKTIVNIH TVARI DOZVOLJENIH ZA UPORABU U FITOFARMACEUTSKIM SREDSTVIMA
U BOSNI I HERCEGOVINI

Popis aktivnih tvari dozvoljenih za uporabu u fitofarmaceutskim sredstvima u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br.23/24, 49/24) (u daljem tekstu: Popis) mijenja se kako slijedi:

1. U dijelu B Popisa briše se unos 98. za acibenzolar-S-metil. ¹
2. U dijelu B Popisa, redak140., metalaksil-M, zamjenjuje se sljedećim:

Br.	Trivijalni naziv, identifikacijski brojevi	Hemijski naziv prema IUPAC-u	Čistoća	Stupanje na snagu	Rok važenja odobrenja	Posebne odredbe
140.	Metalaksil-M CAS br.: 70630-17-0 (R) CIPAC br.: 580	metil N-(metoksiacetil)-N-(2,6-ksilil)-D-alaninat	≥920g/kg Sljedeće nečistoće izazivaju zabrinutost u toksikološkom smislu i ne smiju prelaziti sljedeće razine u tehničkom materijalu: 2,6-dimetilfenilamin: najveća dopuštena količina: 0,5g/kg 4-metoksi-5-metil-5H-[1,2]oksatiol 2,2-dioksid: najveća dopuštena količina: 1g/kg 2-[(2,6-dimetil-fenil)-(2-metoksiacetil)-amino]-propionska kiselina 1-metoksikarbonil-etil ester: najveća dopuštena količina <10g/kg	1.6. 2020.	31.5.2035.	Ako se upotrebljava za tretiranje sjemena, odobreno je tretiranje samo sjemena koje je namijenjeno sijanju u staklenicima. Za provedbu jedinstvenih načela iz popisa o jedinstvenim načelima uzimaju se u obzir zaključci izvješća o procjeni za metalaksil-M. U toj ukupnoj procjeni potrebno je obratiti posebnu pozornost na sljedeće: -specifikaciju komercijalno proizvedenog tehničkog materijala, -zaštitu primjenitelja i radnika, te moraju osigurati da uvjeti uporabe, prema potrebi, uključuju uporabu odgovarajućih osobnih zaštitnih sredstava, -zaštitu podzemnih voda ako se tvar primjenjuje na područjima s osjetljivim tlom i/ili nepovoljnim klimatskim uvjetima, -zaštitu člankonožaca koji ne pripadaju ciljanoj skupini, ptica i sisavaca. Uvjeti uporabe prema potrebi uključuju mjere za smanjenje rizika.

3. U dijelu A Popisa briše se unos 134. za metkonazol.
4. U dijelu E Popisa dodaje se sledeći unos:

Br.	Trivijalni naziv, identifikacijski brojevi	Hemijski naziv prema IUPAC-u	Čistoća	Stupanje na snagu	Rok važenja odobrenja	Posebne odredbe
15.	metkonazol CAS br.: 125116-23-6 (stereokemija nije određena) CIPAC br.: 706	(1RS,5RS:1RS,5SR)-5-(4-klorobenzil)-2,2-dimetil-1-(1H-1,2,4-triazol-1-ilmetil)ciklopentanol	≥ 940 g/kg (zbroj cis- i trans-izomera), s razinom cis-metkonazola (CL 354801) ne manjom od 800g/kg i ne većom od 950g/kg Sljedeće nečistoće ne smiju prelaziti sljedeće razine u tehničkom materijalu: -toluen: 2g/kg -etilcikloheksan: 2g/kg	1.9.2024.	31.8.2031.	Uporaba je ograničena na profesionalne korisnike. Za provedbu jedinstvenih načela iz popisa o jedinstvenim načelima uzimaju se u obzir zaključci izvješća o produljenju odobrenja za metkonazol. U toj ukupnoj procjeni potrebno je obratiti posebnu pozornost na sljedeće: -procjenu izloženosti potrošača ostacima koji mogu biti prisutni u primarnim kulturama i kulturama koje se uzgajaju poslije njih u plodoredu, -zaštitu primjenitelja, prisutnih osoba i stanovnika, -zaštitu vodenih organizama. Uvjeti uporabe prema potrebi uključuju mjere za smanjenje rizika.

¹ Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu tvar (acibenzolar-S-metil) je zabranjen, a prodaja, skladištenje i uporaba je dozvoljena do 10.07.2025. godine

5. U dijelu C Popisa dodaje se sledeći unos:

Број	Тривијални назив, идентификациски бројеви	Хемијски назив према IUPAC-у	Чистоћа	Ступање на снагу	Посебне одредбе
26.	Sušeni peleti biljkeOnobrychis viciifolia(esparzeta) CAS br.: Nije dostupan CIPAC br.: Nije dostupan	Nije dostupan	1000 g/kg Relevantne nečistoće: arsen (1g/kg), kadmij (0,1g/kg), krom-VI (0,1g/kg), živa (1g/kg), nikal (0,1g/kg), olovo (0,3g/kg)	17.7.2024.	Sušeni peleti biljkeOnobrychis viciifolia(esparzeta) moraju se upotrebljavati u skladu s posebnim uvjetima uvrštenima u zaključke izvješća o pregledu za sušene pelete biljkeOnobrychis viciifolia(esparzeta) (PLAN/2024/790 RR rev1), a posebno s njegovim dodacima I. i II.

6. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 65., S-abscizinska kiselina, datum se zamjenjuje datumom 15.9.2026.
7. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 69., amisulbrom, datum se zamjenjuje datumom 15.9.2026.
8. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 70., valifenalat, datum se zamjenjuje datumom 1.3.2027.
9. U dijelu B Popisa u šestom stupcu, prestanak odobrenja, u retku 71., tienkarbazon, datum se zamjenjuje datumom 1.3.2027.
10. U dijelu A Popisa briše se unos 264. za dodemorf.¹
11. U dijelu B Popisa briše se unos 74. za flubendiamid.²
12. U dijelu B Popisa briše se unos 75. za Bacillus pumilus QST 2808.³

Ovim Izmjenama i dopunama Popisa aktivnih tvari dozvoljenih za uporabu u fitofarmaceutskim sredstvima u BiH preuzimaju se odredbe:

- Provedbena uredba Komisije (EU) 2024/1696 od 19. lipnja 2024. o povlačenju odobrenja aktivne tvari acibenzolar-S-metil u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća te o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 540/2011 i stavljanju izvan snage Provedbene uredbe Komisije (EU)2016/389.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2024/1718 od 19. lipnja 2024. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2020/617 i Provedbene uredbe (EU) br. 540/2011 u pogledu uvjeta za odobrenje aktivne tvari metalaksil-M.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2024/1749 od 24. lipnja 2024. o produljenju odobrenja aktivne tvari metkonazol kao kandidata za zamjenu u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća te o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 540/2011.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2024/1768 od 26. lipnja 2024. o odobravanju osnovne tvari sušeni peleti biljke Onobrychis viciifolia (esparzeta) u skladu s Uredbom (EZ) br. 1107/2009 Europskog parlamenta i Vijeća i o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 540/2011.
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2024/1892 od 10. srpnja 2024. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 540/2011 u pogledu produljenja roka važenja odobrenja aktivnih tvari amisulbrom, S-abscizinska kiselina, tienkarbazon i valifenalat.

Navođenje odredbi Uredbi vrši se isključivo u svrhu praćenja i informisanja o preuzimanju pravne tečevine Europske unije u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine.

Izmjene i dopune Popisa aktivnih tvari dozvoljenih za uporabu u fitofarmaceutskim sredstvima u BiH stupaju na snagu sledećeg dana od dana donošenja.

Број 08-02-2-121-25/24
3. listopada 2024. godine
Sarajevo

Директор
Предраг Јовић

¹ Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (dodemorf) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 28.2.2026. godine

² Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (flubendiamid) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 28.2.2026. godine

³ Uvoz fitofarmaceutskih sredstava koja sadrže ovu aktivnu materiju (Bacillus pumilus QST 2808) je zabranjen a prodaja, skladištenje i upotreba je dozvoljena do 28.2.2026. godine

**АГЕНЦИЈА ЗА СТАТИСТИКУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****884**

На основу члана 7 став 2 Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 50/08) и члана 8. став 2. тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

**САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ ИСПЛАЋЕНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ НЕТО
ПЛАТИ ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
ЗА АВГУСТ 2024. ГОДИНЕ**

1. Просјечна исплаћена мјесечна нето плата по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за август 2024. године износи 1 392 КМ.

Број 10-43-7-1-849-2/24

18. октобра 2024. године

Сарајево

Директор
Весна Ћуџић, с. р.

На основу члана 7. став 2. Закона о плаћама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 50/08) и члана 8. став 2. тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

**САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ ИСПЛАЋЕНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ НЕТО
ПЛАЋИ ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА
АВГУСТ 2024. ГОДИНЕ**

1. Просјечна исплаћена мјесечна нето плаћа по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за август 2024. године износи 1 392 КМ.

Број 10-43-7-1-849-2/24

18. октобра 2024. године

Сарајево

Директор
Весна Ћуџић, с. р.

На основу члана 7. став 2. Закона о плаћама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 50/08) и члана 8. став 2. тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

**ПРИОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ ИСПЛАЋЕНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ НЕТО
ПЛАЋИ ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА
КОЛОВОЗ 2024. ГОДИНЕ**

1. Просјечна исплаћена мјесечна нето плаћа по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за коловоз 2024. године износи 1 392 КМ.

Број 10-43-7-1-849-2/24

18. новембра 2024. године

Сарајево

Равнатељница
Весна Ћуџић, в. р.**885**

На основу члана 8 став 2 тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

САОПШТЕЊЕ**О ПРОСЈЕЧНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ БРУТО ПЛАТИ
ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА
АВГУСТ 2024. ГОДИНЕ**

1. Просјечна мјесечна бруто плата по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за август 2024. године износи 2 154 КМ.

Број 10-43-7-1-849-3/24

18. октобра 2024. године

Сарајево

Директор
Весна Ћуџић, с. р.

На основу члана 8. став 2. тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

**САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ БРУТО ПЛАЋИ
ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА АУГУСТ
2024. ГОДИНЕ**

1. Просјечна мјесечна бруто плаћа по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за август 2024. године износи 2 154 КМ.

Број 10-43-7-1-849-3/24

18. октобра 2024. године

Сарајево

Директор
Весна Ћуџић, с. р.

На основу члана 8. став 2. тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

**ПРИОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ БРУТО ПЛАЋИ
ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА КОЛОВОЗ
2024. ГОДИНЕ**

1. Просјечна мјесечна бруто плаћа по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за коловоз 2024. године износи 2 154 КМ.

Број 10-43-7-1-849-3/24

18. новембра 2024. године

Сарајево

Равнатељница
Весна Ћуџић, в. р.**ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****886**

На основу члана 16. Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24), Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 16.10.2024. године, усвојио је

**ПОСЛОВНИК
О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНИ ПОСЛОВНИКА
ВИСОКОГ СУДСКОГ И ТУЖИЛАЧКОГ САВЈЕТА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

У Пословнику Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24

и 27/24), у члану 49. иза става (7) додаје се нови став (8) који гласи:

- (8) За кандидата који је замјеник главног тужиоца, у раздобље из става (5) тачка б) овог члана урачунава се континуирани период рада на позицији носиоца правосудне функције у тужилаштву у којем кандидат обавља функцију замјеника.
Досадашњи став (8) постаје став (9).

Члан 2.

У члану 59а. став (1) тачка б) број "105" замјењује се бројем "103".

У ставу (1) тачка ц) број "110" замјењује се бројем "107".

У ставу (2) тачка б) број "115" замјењује се бројем "113".

У ставу (2) тачка ц) број "120" замјењује се бројем "117".

Члан 3.

Овај пословник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 08-02-2-474-5/2024

17. октобра 2024. године

Сарајево

Предсједник

Халил Лагумџија, с. р.

На основу члана 16. Закона о Вишком судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24), Вишоко судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 16.10.2024. године, усвојило је

ПОСЛОВНИК

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНИ ПОСЛОВНИКА ВИСОКОГ СУДСКОГ И ТУЖИЛАЧКОГ ВЈЕЋА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Пословнику Вишког судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24 и 27/24), у члану 49. иза става (7) додаје се нови став (8) који гласи:

- (8) За кандидата који је замјеник главног тужиоца, у раздобље из става (5) тачка б) овог члана урачунава се континуирани период рада на позицији носиоца правосудне функције у тужилаштву у којем кандидат обавља функцију замјеника.
Досадашњи став (8) постаје став (9).

Члан 2.

У члану 59а. став (1) тачка б) број "105" замјенjuje се бројем "103".

У ставу (1) тачка ц) број "110" замјенjuje се бројем "107".

У ставу (2) тачка б) број "115" замјенjuje се бројем "113".

У ставу (2) тачка ц) број "120" замјенjuje се бројем "117".

Члан 3.

Овај пословник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 08-02-2-474-5/2024

17. октобра 2024. године

Сарајево

Предсједник

Halil Lagumdžija, s. r.

На основу члана 16. Закона о Вишком судском и тужилачком вјећу Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 и 50/24), Вишоко судско и тужилачко вјеће Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 16.10.2024. године, усвојило је

ПОСЛОВНИК

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНИ ПОСЛОВНИКА ВИСОКОГ СУДСКОГ И ТУЖИЛАЧКОГ ВЈЕЋА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Чланак 1.

У Пословнику Вишког судског и тужилачког вјећа Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24 и 27/24), у чланку 49. иза ставка (7) додаје се нови ставак (8) који гласи:

- (8) За кандидата који је замјеник главног тужитеља, у раздобље из ставка (5) тачка б) овог члана урачунава се континуирани период рада на позицији носитеља правосудне функције у тужитељству у којем кандидат обавља функцију замјеника.
Досадашњи ставак (8) постаје ставак (9).

Чланак 2.

У чланку 59а. ставак (1) тачка б) број "105" замјенjuje се бројем "103".

У ставку (1) тачка ц) број "110" замјенjuje се бројем "107".

У ставку (2) тачка б) број "115" замјенjuje се бројем "113".

У ставку (2) тачка ц) број "120" замјенjuje се бројем "117".

Чланак 3.

Овај пословник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 08-02-2-474-5/2024

17. listopada 2024. године

Сарајево

Предсједник

Halil Lagumdžija, v. r.

УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

887

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП-171/21**, рјешавајући апелације **Слободана Милетића**, на основу члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Сеада Палаврић, предсједница

Валерија Галић, потпредсједница

Angelika Nußberger, потпредсједница

Мирсад Ћеман, судија

Helen Keller, судија

Ledi Bianku, судија

Марин Вукоја, судија

на сједници одржаној 19. септембра 2024. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбијају се као неосноване апелације **Слободана Милетића** поднесене против Пресуде Врховног суда Републике Српске број 71 0 П 170601 20 Рев од 29. октобра 2020. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ**I. Увод**

1. Слободан Милетић (у даљњем тексту: апелант) из Теслића, којег заступа Радмила Плавшић, адвокат из Бање Луке, поднио је 19. јануара 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 71 0 П 170601 20 Рев од 29. октобра 2020. године, Пресуде Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) број 71 0 П 170601 18 Гж од 30. децембра 2019. године и Пресуде Основног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Основни суд) број 71 0 П 170601 13 П од 28. септембра 2018. године. Ова апелација регистрована је под бројем АП-171/21.

2. Апелант је накнадно, против истих пресуда и посредством истог пуномоћника, 19. јануара 2021. године поднио још једну апелацију која је регистрована под бројем АП-183/21.

II. Поступак пред Уставним судом

3. С обзиром на то да су Уставном суду достављене двије апелације истог апеланта којима су оспорене исте пресуде, Уставни суд је, сходно одредбама члана 32 став (1) Правила Уставног суда, донио одлуку о спајању предмета бр. АП-171/21 и АП-183/21 у којима ће да води један поступак и да донесе једну одлуку под бројем АП-171/21.

4. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда, Окружног суда, Основног суда и тужене "Дрина осигурање" а.д. Милићи (у даљњем тексту: тужена) затражено је 19. маја и 16. јуна 2022. године да доставе одговоре на апелације. Сви позвани су доставили одговоре на апелације, који су 13. јуна и 11. јула 2022. године достављени апеланту на изјашњење. Апелант у остављеном року није доставио изјашњење.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

6. Пресудом Основног суда број 71 0 П 170601 13 П од 28. септембра 2018. године обавезана је тужена да апеланту на име накнаде нематеријалне штете на име претрпљене душевне боли због умањења опште животне активности, физичких болова и страха (у даљњем тексту: нематеријална штета) једнократно исплати износ од укупно 100.700,00 КМ. Пресудом је обавезана тужена да апеланту на име будуће нематеријалне штете по основу душевне боли због умањења опште животне активности које ће да трпи, почев од пресуђења па убудуће, док за то буду постојали законски разлози или до другачије одлуке суда, плаћа ренту (у даљњем тексту: рента) у износу од по 500,00 КМ мјесечно. Истом пресудом обавезана је тужена да апеланту на име материјалне штете по основу набавке медицинских и ортопедских помагала исплати износ од 101.492,65 КМ и тачно одређене појединачне новчане износе по основу издатака за набавку медицинског материјала и лијекова.

7. Основни суд је утврдио да је апелант у саобраћајној несрећи задобио тјелесне повреде опасне по живот, које су за посљедицу имале трајно умањење његових животних активности 100%. Основни суд се позвао на одредбе чл. 154, 155, 178, 200, 203 и 941 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО). Наглашено је да је висина износа нематеријалне штете утврђена на основу налаза и мишљења вјештака медицинске струке и налаза и мишљења вјештака економске струке, те примјеном стандарда правичне накнаде који је верификовала судска пракса. Основни суд је сматрао

да је испуњен битан услов за накнаду будуће штете у виду ренте, уз образложење да ће сви физички болови, као и посттрауматске психичке промјене, да се наставе и у будућности. Основни суд је даље навео да је висину материјалне штете утврдио на основу налаза вјештака медицинске струке који је дао мишљење да апелант има потребу за набавком спецификованих помагала које не одобрава Фонд здравственог осигурања РС, као и на основу налаза вјештака економске струке који је утврдио појединачне износе. Суд је усвојио дио тужбеног захтјева ради исплате материјалне штете због издатака које је апелант имао за набавку медицинског материјала и лијекова, чије трошкове не сноси Фонд здравственог осигурања РС, и то на основу налаза и мишљења вјештака медицинске струке и вјештака економске струке.

8. Оспореним пресудама Окружног суда број 71 0 П 170601 18 Гж од 30. децембра 2019. године и Врховног суда број 71 0 П 170601 20 Рев од 29. октобра 2020. године преиначена је првостепена пресуда на начин да је апеланту смањен укупан износ на име нематеријалне штете (83.000,00 КМ), док је дио тужбеног захтјева ради накнаде нематеријалне штете која ће убудуће да наступи одбијен. Такође, смањен је и износ на име материјалне штете по основу набавке медицинских и ортопедских помагала (35.513,12 КМ), док је захтјев за накнаду материјалне штете ради набавке медицинских материјала и лијекова у цијелости одбијен.

9. У образложењу пресуда Окружни суд и Врховни суд су се позвали на одредбу члана 200 ЗОО-а нагласивши да накнада нематеријалне штете представља новчану сатисфакцију, а не "цијену изгубљеног добра". Окружни суд и Врховни суд су посебно цијенили налазе и мишљења вјештака медицинске и економске струке на основу којих је првостепени суд удовољио тужбеном захтјеву. Нагласили су да принцип одштетног права налаже да накнада не може да буде већа од укупног износа штете. Стога су Окружни суд и Врховни суд у износ накнаде штете урачунали исплате које је тужена раније исплатила апеланту у укупном износу од 59.300 КМ на име разних видова нематеријалне штете. У дијелу којим су одбили апелантов тужбени захтјев за исплату будуће нематеријалне штете (рента) Окружни суд и Врховни суд навели су да је првостепена пресуда заснована на неправилној примјени одредбе члана 203 ЗОО-а која прописује да суд може да досуди накнаду нематеријалне штете ако је извјесно да ће посљедице штете да настану у будућности. У конкретном случају штетне посљедице су већ наступиле, стање је трајно, па накнада досуђена за нематеријалну штету на име душевне боли због умањења животне активности обухваћа и нематеријалну штету по основу ренте. Надаље, Врховни суд је навео да је у судској пракси прихваћен став да циљу новчане накнаде због умањења животне активности више одговара одређивање накнаде у једнократном новчаном износу јер се сврха накнаде теже постиже sukcesивним примањем мањих износа. У конкретном случају, апеланту је накнада на име душевне боли због умањења животне активности досуђена у једнократном износу када су цијењене све штетне посљедице по апелантово здравље које су већ наступиле, те је његово стање трајно. Стога, према оцјени Врховног суда, нема законских услова да се накнада по истом законском основу досуђује два пута односно у другом облику. Када су преиначили првостепену пресуду у дијелу који се односи на накнаду, Окружни суд и Врховни суд су навели да накнада материјалне штете на име набавке медицинских и ортопедских помагала апеланту припада у обиму у којем је то утврђено налазима вјештака медицинске струке, а не преко

тог износа како је досудио првостепени суд. Појашњено је да средства за набавку помагала, преко средстава која по том основу одобрава Фонд, апеланту не припадају, те се туженој на терет може да стави набавка само уобичајених средстава, тј. просјечних трошкова. Одбијен је апелантов тужбени захтјев ради накнаде материјалне штете на име набавке медицинског материјала и лијекова уз позив на члан 195 став 1 ЗОО-а. Наглашено је да апелант није доказао да је у спорном периоду имао и у којој висини је имао наведене материјалне трошкове. Апелант није предочио рачуне о плаћању нити доказе да му је лекар прописивао тражене лијекове и медицинске материјале.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апелант сматра да му је оспореним одлукама повријеђено право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

11. Апелант се у апелацији истовремено позива на стандарде образложене одлуке из члана 6 Европске конвенције и указује на произвољну примјену права. Ипак, чини се да наводи првенствено указују да се апелација претежно односи на стандард образложене одлуке. Апелант указује да оспорене пресуде Окружног суда и Врховног суда не садрже јасна, логична и увјерљива образложења у сљедећим сегментима: у дијелу који се односи на преиначење првостепене пресуде по захтјеву за накнаду нематеријалне штете, у дијелу који се односи на одбијање тужбеног захтјева за плаћање будуће нематеријалне штете (рента), у дијелу којим је преиначена првостепена пресуда за накнаду материјалне штете на име набавке медицинских и ортопедских помагала, као и у дијелу који се односи на одбијање тужбеног захтјева за накнаду материјалне штете по основу издатака за набавку медицинског материјала и лијекова. Све ове апелационе наводе апелант образлаже тако што се позива на разлоге из пресуде првостепеног суда, које даље образлаже дајући своје виђење утврђених чињеница, као и примјене релевантног права.

12. Апелант је предложио да Уставни суд нареди Републици Српској да му исплати накнаду на име признања за неправду коју је претрпио услед доношења незаконите одлуке, као и да му исплати трошкове поступка пред Уставним судом.

б) Одговори на апелацију

13. Врховни суд је навео да приликом доношења оспорене пресуде није дошло до повреде права на која је апелант указао у апелацији. Предложио је да се апелација одбије.

14. Окружни суд је навео да образложење оспорене пресуде садржи довољно јасне правне разлоге за њено преиспитивање. Дато образложење је у сагласности с релевантно утврђеним чињеничним стањем и у вези с материјалноправним прописима на којима је заснована другостепена пресуда. Сматра да својом одлуком није повриједио права апеланта која наводи у апелацији.

15. Основни суд је навео да је у образложењу одлуке навео разлоге за ту одлуку. Навео је да је апелација неоснована.

16. Тужена је навела да је позивање апеланта на повреду права на правично суђење очигледно неосновано. Тужена наводи да је, насупрот наводима из апелације, образложење ревизионог суда апсолутно јасно, потпуно, правилно,

законито и уставноправно прихватљиво, тако да нема говора о повреди апелантовог права на правично суђење, док је приговор повреде права на имовину остао необразложен.

V. Релевантни прописи

17. **Закон о облигационим односима** ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и "Службени гласник РС" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04)

За потребе ове одлуке користи се текст прописа како је објављен у службеним гласилима јер није објављен на свим службеним језицима и писмима, а који у релевантном дијелу гласи:

Основи одговорности

Члан 154.

(1) *Ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице.*

(2) *За штету од ствари или делатности, од којих потиче повећана опасност штете за околину, одговара се без обзира на кривицу.*

(3) *За штету без обзира на кривицу одговара се и у другим случајевима предвиђеним законом.*

Накнада штете у случају телесне повреде или нарушења здравља

Члан 195. став 1.

(1) *Ко другоме нанесе телесну повреду или му наруши здравље, дужан је накнадити му трошкове око лечења и друге потребне трошкове с тим у вези, као и зараду изгубљену због неспособности за рад за време лечења.*

Новчана накнада

Члан 200.

(1) *За претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству.*

(2) *Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.*

Накнада будуће штете

Члан 203.

Суд ће на захтев оштећеног досудити накнаду и за будућу нематеријалну штету ако је по редовном току извесно да ће она трајати и у будућности.

VI. Допустивост и меритум

18. Уставни суд утврђује да апелација испуњава услове прописане чланом VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине и чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, као и да је поднесена у року, да испуњава и остале услове допустивости из члана 18 став (3) Правила Уставног суда, те да није очигледно (*prima facie*) неоснована у смислу одредбе члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

19. Апелант сматра да му је оспореним одлукама прекршено право из чл. II/3.е) и II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

20. Члан II/3. Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) *Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.*

21. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]

22. Апелант наводи да Окружни суд и Врховни суд нису дали ваљана образложења која би својим садржајем и квалитетом оправдала доношење судске одлуке којом је првостепена пресуда преиначена на апелантову штету у дијелу којим је одбијен његов тужбени захтјев за накнаду нематеријалне и материјалне штете. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да је, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд), првенствено на домаћим органима, нарочито судовима, да рјешавају проблеме тумачења домаћих закона. Европски суд истиче да не треба да поступа као суд "четврте инстанце" те да стога неће, према члану 6 став 1 Европске конвенције (којем кореспондира члан II/3.е) Устава Босне и Херцеговине), доводити у питање оцјену домаћих судова, осим ако се њихова утврђења могу сматрати произвољним или "очигледно неразумним" (види Европски суд, *Außerer против Босне и Херцеговине*, одлука од 17. децембра 2019. године, представка број 52871/13, тачка 23 с даљњим референцама). Овакву праксу досљедно прати и Уставни суд у односу на одлуке редовних судова (види, између осталих, Одлуку о допуствости и меритуму број АП-4033/20 од 22. јуна 2022. године, тач. 42 до 45 с даљњим референцама, објављену на www.ustavnisud.ba).

23. Право на образложену одлуку представља неодвојив дио права на правично суђење и оно обавезује судове да образложе своје одлуке. Међутим, то не значи и обавезу судова да детаљно одговоре на сваки аргумент који странке изнесу у поступку, већ морају да одговоре на оне аргументе који су кључни и одлучујући за доношење одлуке (види, нпр. Европски суд, *Петровић и други против Црне Горе*, пресуда од 17. јула 2018. године, представка број 18116/15, тачка 41, и Уставни суд, Одлука о допуствости и меритуму број АП-81/21 од 2. новембра 2022. године, став 23 с даљњим референцама, објављена на www.ustavnisud.ba). Такође, Уставни суд напомиње да, према пракси Европског суда, жалбени суд при одбијању жалбе, у принципу, може само да потврди образложење које је за своју одлуку пружио нижи суд (види Европски суд, *Deryan против Турске*, пресуда од 21. јула 2015. године, представка број 41721/04, тачка 31).

24. У конкретном случају, Окружни суд и Врховни суд су одлуку о накнади нематеријалне штете преиначили уз образложење да овај вид накнаде штете представља новчану сатисфакцију, а не цијену изгубљеног добра, при чему су имали у виду да је тужена апеланту по том основу већ исплатила дио штете у укупном износу од 59.300,00 КМ. Окружни суд и Врховни суд су одбили апелантов тужбени захтјев за исплату будуће нематеријалне штете зато што је на основу чињеничног стања неоспорно утврђено да су штетне последице већ наступиле, а да се будућа нематеријална штета досуђује ако је извјесно да ће последице штете да настану у будућности. У вези с тим, Уставни суд наглашава да је у теорији и пракси прихваћено мишљење да, за разлику од накнаде будуће материјалне штете гдје је основни начин

остварења те штете плаћање новчане ренте, код накнаде будуће нематеријалне штете основни начин исплате штете је плаћање једнократног износа. Та разлика првенствено произлази из одредби ЗОО-а који не предвиђа експлицитно плаћање новчане ренте као начина накнаде будуће нематеријалне штете, а затим из саме природе неимовинске штете која произлази из повреде права личности. Нематеријална штета која ће у одређеном облику да се појављује трајно третира се као једна штета, због чега се накнађује у једнократном износу узимајући у обзир трајање штетних последица до доношења пресуде као и оних које ће трајати у будућности. То значи да би се једнократним износом новчане накнаде остваривала и накнада будуће нематеријалне штете која још није настала, али је извјесно да ће у будућности настати. У вези с наведеним, Уставни суд подсјећа да је у својој пракси већ рјешавао исто или слично чињенично и правно питање, те да није утврдио кршење права на правично суђење или имовину (види Уставни суд, Одлука о допуствости број АП-4184/19 од 21. априла 2021. године, доступна на www.ustavnisud.ba).

25. Надаље, Окружни суд и Врховни суд су одлуку о накнади материјалне штете на име набавке медицинских и ортопедских помагала преиначили зато што апеланту накнада овог вида штете припада у обиму у којем је то утврђено налазима вјештака, али не више од оног што је вјештак утврдио у свом налазу. Приликом одбијања тужбеног захтјева за накнаду материјалне штете на име набавке медицинског материјала и лијекова, Врховни суд је, примјеном правила о терету доказивања, закључио да апелант није доказао постојање и висину материјалних трошкова које је тражио. У конкретном случају, Окружни суд и Врховни суд одлучили су примјеном одредби члана 195 став 1 и чл. 200 и 203 ЗОО-а.

26. Имајући све ово у виду, Уставни суд сматра да ништа не указује да судови нису дали довољна и релевантна образложења о свим кључним чињеничним и правним питањима, те да не може да се закључи да су образложења из оспорених одлука Окружног суда и Врховног суда произвољна или "очигледно неразумна". Напротив, Уставни суд сматра да су Окружни суд и Врховни суд своје закључке образложили на начин који не доводи у питање право на образложену одлуку, па тиме ни правичност поступка.

27. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да у односу на оспорене одлуке није прекршено апелантово право на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на имовину

28. Апелант сматра да му је у поступку који је окончан оспореним одлукама прекршено и право на имовину. У вези с тим, Уставни суд запажа да апелант тврдње о кршењу тог права у суштини заснива на истим наводима које је истакао у вези с правом на правично суђење, које је Уставни суд већ елаборирао у претходним тачкама ове одлуке и закључио да су неосновани. Осим тога, Уставни суд сматра да у конкретном случају нема ништа из чега би могло да се закључи да је апелантово право на имовину дошло у питање на начин који би водио потреби да Уставни суд то право посебно испита према стандардима из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, нити су у апелацији пружени докази из којих би могло да се закључи супротно. С обзиром на то, Уставни суд сматра да су и наводи о кршењу права на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију такође неосновани.

29. У вези с апелантовим захтјевом да му се исплате трошкови поступка пред Уставним судом, Уставни суд

указује да та могућност није прописана Правилима Уставног суда.

VII. Закључак

30. Уставни суд закључује да нема повреде права на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције када су Окружни суд и Врховни суд у оспореним одлукама дали јасно и аргументовано образложење када су преиначили првостепену пресуду, односно када су одбили апелантов тужбени захтјев за накнаду дијела нематеријалне и материјалне штете.

31. Уставни суд такође закључује да оспореном одлуком није дошло до повреде апелантовог права на имовину из члана II/3.к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију у ситуацији када је тврдње о повреди тог права апелант засновао на истим наводима које је истакао у вези с правом на правично суђење, те је ове наводе одијенио неоснованим.

32. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

33. Према члану VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић, с. р.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **AP-171/21**, рјешавајући апелације **Slobodana Miletića**, на основу члана VI/3.b) Устава Босне и Херцеговине, члана 57. став (2) тачка b) и члана 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – преčišчени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" br. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, potpredsjednica
Angelika Nußberger, potpredsjednica
Mirsad Ćeman, sudija
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
Marin Vukoja, sudija

на сједници одржаној 19. септембра 2024. године донио је

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Одбијају се као неосноване апелације **Slobodana Miletića** поднесене против Пресуде Врховног суда Републике Српске број 71 0 P 170601 20 Rev од 29. октобра 2020. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Slobodan Miletić (у даљњем тексту: апелант) из Теслића, којег заступа Radmila Plavšić, advokatica из Banje Luke, поднио је 19. јануара 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд) број 71 0 P 170601 20 Rev од 29. октобра 2020. године, Пресуде Окружног суда у Банjoj Luci (у даљњем тексту: Окружни суд) број 71 0 P 170601 18 Gž од 30. децембра 2019. године и Пресуде Основног суда у Банjoj Luci (у даљњем тексту: Основни суд) број 71 0 P 170601 13 P од 28. септембра 2018. године. Ова апелација регистривана је под бројем AP-171/21.

2. Апелант је накнадно, против истих пресуда и посредством истог пуномоћника, 19. јануара 2021. године поднио још једну апелацију која је регистривана под бројем AP-183/21.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. S obzirom na to da su Ustavnom sudu dostavljene dvije apelacije istog apelanta kojima su osporene iste presude, Ustavni sud je, shodno odredbama člana 32. stav (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta br. AP-171/21 i AP-183/21 u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem AP-171/21.

4. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Okružnog suda, Osnovnog suda i tužene "Drina osiguranje" a.d. Milići (у даљњем тексту: туžена) затражено је 19. маја и 16. јуна 2022. године да доставе одговоре на апелације. Сви позвани су доставили одговоре на апелације, који су 13. јуна и 11. јула 2022. године достављени апеланту на изјаšnjenje. Апелант у остављеном року није доставио изјаšnjenje.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Osnovnog suda broj 71 0 P 170601 13 P od 28. septembra 2018. године обавезана је туžена да апеланту на име накнаде нематеријалне штете на име претрпљене дuшевне боли због умањенја опће животне активности, физичких болова и страха (у даљњем тексту: нематеријална штета) једнократно исплати износ од укупно 100.700,00 KM. Presudom је обавезана туžена да апеланту на име будуће нематеријалне штете по основу дuшевне боли због умањенја опће животне активности које ће трпети, почев од пресуденја па убудуће, док за то буду постојали законски разлози или до другачије одлуке суда, плаћа ренту (у даљњем тексту: рента) у износу од по 500,00 KM мјесечно. Истом пресудом обавезана је туžена да апеланту на име материјалне штете по основу набавке медицинских и ортопедских помагала исплати износ од 101.492,65 KM и тачно одређене појединачне новчане износе по основу издатака за набавку медицинског материјала и лијекова.

7. Основни суд је утврдио да је апелант у саобраћајној несрећи задобио тјелесне повреде опасне по живот, које су за последицу имале трајно умањенје његових животних активности 100%. Основни суд се позвао на одредбе чл. 154, 155, 178, 200, 203. и 941. Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ZOO). Naglašeno је да је висина износа нематеријалне штете утврђена на основу налаза и мишљења вјештака медицинске струке и налаза и мишљења вјештака економске струке, те примјеном стандарда правичне накнаде који је верифицирала судска пракса. Основни суд је сматрао да је испуњен битан увјет за накнаду будуће штете у виду ренте, уз образложење да ће се сви физички болови, као и посттрауматске психичке промјене, наставити и у будућности. Основни суд је даље навео да је висину материјалне штете утврдио на основу налаза вјештака медицинске струке који је дао мишљење да апелант има потребу за набавком специфичираних помагала које не одобрава Фонд здравственог осигурања RS, као и на основу налаза вјештака економске струке који је утврдио појединачне износе. Суд је усвојио дио тужбеног захтјева ради исплате материјалне штете због издатака које је апелант имао за набавку медицинског материјала и лијекова, чије трошкове не сноси Фонд здравственог осигурања RS и то на основу налаза и мишљења вјештака медицинске струке и вјештака економске струке.

8. Osporenim presudama Okružnog suda broj 71 0 P 170601 18 Gž од 30. децембра 2019. године и Врховног суда број 71 0 P 170601 20 Rev од 29. октобра 2020. године преиначена је првостепена пресуда на начин да је апеланту смањен укупан износ на име нематеријалне штете (83.000,00 KM), док је дио тужбеног захтјева ради накнаде нематеријалне штете која ће убудуће наступити одбијен. Такође, смањен је и износ на име материјалне штете по основу набавке медицинских и ортопедских помагала (35.513,12 KM), док је захтјев за накнаду материјалне штете ради набавке медицинских материјала и лијекова у цијелости одбијен.

9. U obrazloženju presuda Okružni sud i Vrhovni sud su se pozvali na odredbu člana 200. ZOO-a naglasivši da naknada nematerijalne štete predstavlja novčanu satisfakciju, a ne "cijenu izgubljenog dobra". Okružni sud i Vrhovni sud su posebno cijenili nalaze i mišljenja vještaka medicinske i ekonomske struke na osnovu kojih je prvostepeni sud udovoljio tužbenom zahtjevu. Naglasili su da princip odštetnog prava nalaže da naknada ne može biti veća od ukupnog iznosa štete. Stoga su Okružni sud i Vrhovni sud u iznos naknade štete uračunali isplate koje je tužena ranije isplatila apelantu u ukupnom iznosu od 59.300 KM na ime raznih vidova nematerijalne štete. U dijelu kojim su odbili apelantov tužbeni zahtjev za isplatu buduće nematerijalne štete (renta) Okružni sud i Vrhovni sud naveli su da je prvostepena presuda zasnovana na nepravilnoj primjeni odredbe člana 203. ZOO-a koja propisuje da sud može dosuditi naknadu nematerijalne štete ako je izvjesno da će posljedice štete nastati u budućnosti. U konkretnom slučaju štetne posljedice su već nastupile, stanje je trajno, pa naknada dosuđena za nematerijalnu štetu na ime duševne boli zbog umanjenja životne aktivnosti obuhvata i nematerijalnu štetu po osnovu rente. Nadalje, Vrhovni sud je naveo da je u sudskoj praksi prihvaćen stav da cilju novčane naknade zbog umanjenja životne aktivnosti više odgovara određivanje naknade u jednokratnom novčanom iznosu jer se svrha naknade teže postiže sukcesivnim primanjem manjih iznosa. U konkretnom slučaju, apelantu je naknada na ime duševne boli zbog umanjenja životne aktivnosti dosuđena u jednokratnom iznosu kada su cijenjene sve štetne posljedice po apelantovo zdravlje koje su već nastupile, te je njegovo stanje trajno. Stoga, prema ocjeni Vrhovnog suda, nema zakonskih uvjeta da se naknada po istom zakonskom osnovu dosuđuje dva puta odnosno u drugom obliku. Kada su preinačili prvostepenu presudu u dijelu koji se odnosi na naknadu, Okružni sud i Vrhovni sud su naveli da naknada materijalne štete na ime nabavke medicinskih i ortopedskih pomagala apelantu pripada u obimu u kojem je to utvrđeno nalazima vještaka medicinske struke, a ne preko tog iznosa kako je dosudio prvostepeni sud. Pojašnjeno je da sredstva za nabavku pomagala, preko sredstava koja po tom osnovu odobrava Fond, apelantu ne pripadaju, te se tuženoj na teret može staviti nabavka samo uobičajenih sredstava, tj. prosječnih troškova. Odbijen je apelantov tužbeni zahtjev radi naknade materijalne štete na ime nabavke medicinskog materijala i lijekova uz poziv na član 195. stav 1. ZOO-a. Naglašeno je da apelant nije dokazao da je u spomom periodu imao i u kojoj visini je imao navedene materijalne troškove. Apelant nije predočio račune o plaćanju niti dokaze da mu je ljekar propisivao tražene lijekove i medicinske materijale.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

11. Apelant se u apelaciji istovremeno poziva na standarde obrazložene odluke iz člana 6. Evropske konvencije i ukazuje na proizvoljnu primjenu prava. Ipak, čini se da navodi prvenstveno ukazuju da se apelacija pretežno odnosi na standard obrazložene odluke. Apelant ukazuje da osporene presude Okružnog suda i Vrhovnog suda ne sadrže jasna, logična i uvjerljiva obrazloženja u sljedećim segmentima: u dijelu koji se odnosi na preinačenje prvostepene presude po zahtjevu za naknadu nematerijalne štete, u dijelu koji se odnosi na odbijanje tužbenog zahtjeva za plaćanje buduće nematerijalne štete (renta), u dijelu kojim je preinačena

prvostepena presuda za naknadu materijalne štete na ime nabavke medicinskih i ortopedskih pomagala, kao i u dijelu koji se odnosi na odbijanje tužbenog zahtjeva za naknadu materijalne štete po osnovu izdataka za nabavku medicinskog materijala i lijekova. Sve ove apelacione navode apelant obrazlaže tako što se poziva na razloge iz presude prvostepenog suda, koje dalje obrazlaže dajući svoje viđenje utvrđenih činjenica, kao i primjene relevantnog prava.

12. Apelant je predložio da Ustavni sud naredi Republici Srpskoj da mu isplati naknadu na ime priznanja za nepravdu koju je pretrpio usljed donošenja nezakonite odluke, kao i da mu isplati troškove postupka pred Ustavnim sudom.

b) Odgovori na apelaciju

13. Vrhovni sud je naveo da prilikom donošenja osporene presude nije došlo do povrede prava na koja je apelant ukazao u apelaciji. Predložio je da se apelacija odbije.

14. Okružni sud je naveo da obrazloženje osporene presude sadrži dovoljno jasne pravne razloge za njeno preispitivanje. Dato obrazloženje je u saglasnosti s relevantno utvrđenim činjeničnim stanjem i u vezi s materijalno-pravnim propisima na kojima je zasnovana drugostepena presuda. Smatra da svojom odlukom nije povrijedio prava apelanta koja navodi u apelaciji.

15. Osnovni sud je naveo da je u obrazloženju odluke naveo razloge za tu odluku. Naveo je da je apelacija neosnovana.

16. Tužena je navela da je pozivanje apelanta na povredu prava na pravično suđenje očigledno neosnovano. Tužena navodi da je, nasuprot navodima iz apelacije, obrazloženje revizionog suda apsolutno jasno, potpuno, pravilno, zakonito i ustavnopravno prihvatljivo, tako da nema govora o povredi prava apelanta na pravično suđenje, dok je prigovor povrede prava na imovinu ostao neobrazložen.

V. Relevantni propisi

17. **Zakon o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i "Službeni glasnik RS" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Osnovi odgovornosti

Član 154.

(1) *Ko drugome prouzrokuje štetu dužan je naknaditi je, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.*

(2) *Za štetu od stvari ili delatnosti, od kojih potiče povećana opasnost štete za okolinu, odgovara se bez obzira na krivicu.*

(3) *Za štetu bez obzira na krivicu odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.*

Naknada štete u slučaju telesne povrede ili narušenja zdravlja

Član 195. stav 1.

(1) *Ko drugome nanese telesnu povredu ili mu naruši zdravlje, dužan je naknaditi mu troškove oko lečenja i druge potrebne troškove s tim u vezi, kao i zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad za vreme lečenja.*

Novčana naknada

Član 200.

(1) *Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.*

(2) *Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi*

računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

Naknada buduće štete
Član 203.

Sud će na zahtev oštećenog dosuditi naknadu i za buduću nematerijalnu štetu ako je po redovnom toku izvesno da će ona trajati i u budućnosti.

VI. Dopustivost i meritum

18. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neosnovana u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

19. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama prekršeno pravo iz čl. II/3.e) i II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

20. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

21. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

22. Apelant navodi da Okružni sud i Vrhovni sud nisu dali valjana obrazloženja koja bi svojim sadržajem i kvalitetom opravdala donošenje sudske odluke kojom je prvostepena presuda preinačena na apelantovu štetu u dijelu kojim je odbijen njegov tužbeni zahtjev za naknadu nematerijalne i materijalne štete. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, da rješavaju probleme tumačenja domaćih zakona. Evropski sud ističe da ne treba postupati kao sud "četvrtе instance" te da stoga neće, prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije (kojem korespondira član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine), dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili "očigledno nerazumnim" (vidi Evropski sud, *Ašćerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. decembra 2019. godine, predstavka broj 52871/13, tačka 23. s daljnjim referencama). Ovakvu praksu dosljedno prati i Ustavni sud u odnosu na odluke redovnih sudova (vidi, između ostalih, Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-4033/20 od 22. juna 2022. godine, tač. 42. do 45. s daljnjim referencama, objavljenu na www.ustavnisud.ba).

23. Pravo na obrazloženu odluku predstavlja neodvojiv dio prava na pravično suđenje i ono obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke. Međutim, to ne znači i obavezu sudova da detaljno odgovore na svaki argument koji stranke iznesu u postupku, već moraju odgovoriti na one argumente koji su ključni i odlučujući za donošenje odluke (vidi, npr. Evropski sud, *Petrović i drugi protiv Crne Gore*, presuda od 17. jula 2018. godine, predstavka broj 18116/15, tačka 41. i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-81/21 od 2. novembra 2022. godine, stav 23. s daljnjim referencama, objavljena na www.ustavnisud.ba).

Također, Ustavni sud napominje da, prema praksi Evropskog suda, žalbeni sud pri odbijanju žalbe, u principu, može samo potvrditi obrazloženje koje je za svoju odluku pružio niži sud (vidi Evropski sud, *Deryan protiv Turske*, presuda od 21. jula 2015. godine, predstavka broj 41721/04, tačka 31).

24. U konkretnom slučaju, Okružni sud i Vrhovni sud su odluku o naknadi nematerijalne štete preinačili uz obrazloženje da ovaj vid naknade štete predstavlja novčanu satisfakciju, a ne cijenu izgubljenog dobra, pri čemu su imali u vidu da je tužena apelantu po tom osnovu već isplatila dio štete u ukupnom iznosu od 59.300,00 KM. Okružni sud i Vrhovni sud su odbili apelantov tužbeni zahtjev za isplatu buduće nematerijalne štete zato što je na osnovu činjeničnog stanja nesporno utvrđeno da su štetne posljedice već nastupile, a da se buduća nematerijalna šteta dosuđuje ako je izvjesno da će posljedice štete nastati u budućnosti. U vezi s tim, Ustavni sud naglašava da je u teoriji i praksi prihvaćeno mišljenje da, za razliku od naknade buduće materijalne štete gdje je osnovni način ostvarenja te štete plaćanje novčane rente, kod naknade buduće nematerijalne štete osnovni način isplate štete je plaćanje jednokratnog iznosa. Ta razlika prvenstveno proizlazi iz odredbi ZOO-a koji ne predviđa eksplicitno plaćanje novčane rente kao načina naknade buduće nematerijalne štete, a zatim iz same prirode neimovinske štete koja proizlazi iz povrede prava ličnosti. Nematerijalna šteta koja će se u određenom obliku pojavljivati trajno tretira se kao jedna šteta, zbog čega se naknada u jednokratnom iznosu uzimajući u obzir trajanje štetnih posljedica do donošenja presude kao i onih koje će trajati u budućnosti. To znači da bi se jednokratnim iznosom novčane naknade ostvarivala i naknada buduće nematerijalne štete koja još nije nastala, ali je izvjesno da će u budućnosti nastati. U vezi s navedenim, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi već rješavao isto ili slično činjenično i pravno pitanje, te da nije utvrdio kršenje prava na pravično suđenje ili imovinu (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP-4184/19 od 21. aprila 2021. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba).

25. Nadalje, Okružni sud i Vrhovni sud su odluku o naknadi materijalne štete na ime nabavke medicinskih i ortopedskih pomagala preinačili zato što apelantu naknada ovog vida štete pripada u obimu u kojem je to utvrđeno nalazima vještaka, ali ne više od onog što je vještak utvrdio u svom nalazu. Prilikom odbijanja tužbenog zahtjeva za naknadu materijalne štete na ime nabavke medicinskog materijala i lijekova, Vrhovni sud je, primjenom pravila o teretu dokazivanja, zaključio da apelant nije dokazao postojanje i visinu materijalnih troškova koje je tražio. U konkretnom slučaju, Okružni sud i Vrhovni sud su odlučili primjenom odredbi člana 195. stav 1. i čl. 200. i 203. ZOO-a.

26. Imajući sve ovo u vidu, Ustavni sud smatra da ništa ne ukazuje da sudovi nisu dali dovoljna i relevantna obrazloženja o svim ključnim činjeničnim i pravnim pitanjima, te da se ne može zaključiti da su obrazloženja iz osporenih odluka Okružnog suda i Vrhovnog suda proizvoljna ili "očigledno nerazumna". Naprotiv, Ustavni sud smatra da su Okružni sud i Vrhovni sud svoje zaključke obrazložili na način koji ne dovodi u pitanje pravo na obrazloženu odluku, pa time ni pravičnost postupka.

27. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da u odnosu na osporene odluke nije prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Pravo na imovinu

28. Apelant smatra da mu je u postupku koji je okončan osporenim odlukama prekršeno i pravo na imovinu. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da apelant tvrdnje o kršenju tog prava u suštini zasniva na istim navodima koje je istakao u vezi s pravom na pravično suđenje, koje je Ustavni sud već elaborirao u prethodnim tačkama ove odluke i zaključio da su neosnovani. Osim toga,

Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nema ništa iz čega bi se moglo zaključiti da je apelantovo pravo na imovinu došlo u pitanje na način koji bi vodio potrebi da Ustavni sud to pravo posebno ispita prema standardima iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, niti su u apelaciji pruženi dokazi iz kojih bi se moglo zaključiti suprotno. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da su i navodi o kršenju prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju također neosnovani.

29. U vezi s apelantovim zahtjevom da mu se isplate troškovi postupka pred Ustavnim sudom, Ustavni sud ukazuje da ta mogućnost nije propisana Pravilima Ustavnog suda.

VII. Zaključak

30. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su Okružni sud i Vrhovni sud u osporenim odlukama dali jasno i argumentirano obrazloženje kada su preinačili prvostepenu presudu, odnosno kada su odbili apelantov tužbeni zahtjev za naknadu dijela nematerijalne i materijalne štete.

31. Ustavni sud također zaključuje da osporenim odlukom nije došlo do povrede apelantovog prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u situaciji kada je tvrdnje o povredi tog prava apelant zasnovao na istim navodima koje je istakao u vezi s pravom na pravično suđenje, te je ove navode ocijenio neosnovanim.

32. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

33. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-171/21**, rješavajući apelacije **Slobodana Miletića**, na temelju članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, dopredsjednica
Angelika Nußberger, dopredsjednica
Mirsad Čeman, sudac
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudac
Marin Vukoja, sudac
na sjednici održanoj 19. rujna 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbijaju se kao neutemeljene apelacije **Slobodana Miletića** podnesene protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 71 0 P 170601 20 Rev od 29. listopada 2020. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Slobodan Miletić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Teslića, kojeg zastupa Radmila Plavšić, advokatica iz Banje Luke, podnio je 19. siječnja 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude

Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 71 0 P 170601 20 Rev od 29. listopada 2020. godine, Presude Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 71 0 P 170601 18 Gž od 30. prosinca 2019. godine i Presude Osnovnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 71 0 P 170601 13 P od 28. rujna 2018. godine. Ova apelacija registrirana je pod brojem AP-171/21.

2. Apelant je naknadno, protiv istih presuda i posredstvom istog punomoćnika, 19. siječnja 2021. godine podnio još jednu apelaciju koja je registrirana pod brojem AP-183/21.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. S obzirom na to da su Ustavnom sudu dostavljene dvije apelacije istog apelanta kojima su osporene iste presude, Ustavni sud je, sukladno odredbama članka 32. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta br. AP-171/21 i AP-183/21 u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem AP-171/21.

4. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Okružnog suda, Osnovnog suda i tužene "Drina osiguranje" a.d. Milići (u daljnjem tekstu: tužena) zatraženo je 19. svibnja i 16. lipnja 2022. godine da dostave odgovore na apelacije. Svi pozvani su dostavili odgovore na apelacije, koji su 13. lipnja i 11. srpnja 2022. godine dostavljeni apelantu na izjašnjenje. Apelant u ostavljenom roku nije dostavio izjašnjenje.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Presudom Osnovnog suda broj 71 0 P 170601 13 P od 28. rujna 2018. godine obavezana je tužena da apelantu na ime naknade nematerijalne štete na ime pretrpljene duševne boli zbog umanjena opće životne aktivnosti, tjelesnih bolova i straha (u daljnjem tekstu: nematerijalna šteta) jednokratno isplati iznos od ukupno 100.700,00 KM. Presudom je obavezana tužena da apelantu na ime buduće nematerijalne štete po osnovi duševne boli zbog umanjena opće životne aktivnosti koje će trpjeti, počevši od presuđenja pa ubuduće, dok za to budu postojali zakonski razlozi ili do drugačije odluke suda, plaća rentu (u daljnjem tekstu: renta) u iznosu od po 500,00 KM mjesečno. Istom presudom obavezana je tužena da apelantu na ime materijalne štete po osnovi nabave medicinskih i ortopedskih pomagala isplati iznos od 101.492,65 KM i točno određene pojedinačne novčane iznose po osnovi izdataka za nabavu medicinskog materijala i lijekova.

7. Osnovni sud je utvrdio da je apelant u prometnoj nesreći zadobio tjelesne ozljede opasne po život, koje su za posljedicu imale trajno umanjeno njegovih životnih aktivnosti 100 %. Osnovni sud se pozvao na odredbe čl. 154., 155., 178., 200., 203. i 941. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO). Naglašeno je da je visina iznosa nematerijalne štete utvrđena na temelju nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke i nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke, te primjenom standarda pravične naknade koji je verificirala sudska praksa. Osnovni sud je smatrao da je ispunjen bitan uvjet za naknadu buduće štete u vidu rente, uz obrazloženje da će se svi tjelesni bolovi, kao i posttraumatske psihičke promjene, nastaviti i u budućnosti. Osnovni sud je dalje naveo da je visinu materijalne štete utvrdio na temelju nalaza vještaka medicinske struke koji je dao mišljenje da apelant ima potrebu za nabavom specificiranih pomagala koje ne odobrava Fond zdravstvenog osiguranja RS, kao i na temelju nalaza vještaka ekonomske struke koji je utvrdio pojedinačne iznose. Sud je usvojio dio tužbenog zahtjeva radi isplate materijalne štete zbog izdataka koje je apelant imao za nabavu medicinskog materijala i lijekova, čije troškove ne snosi Fond zdravstvenog osiguranja RS, i to na temelju nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke i vještaka ekonomske struke.

8. Osporenim presudama Okružnog suda broj 71 O P 170601 18 Gž od 30. prosinca 2019. godine i Vrhovnog suda broj 71 O P 170601 20 Rev od 29. listopada 2020. godine preinačena je prvostupajnska presuda na način da je apelantu smanjen ukupan iznos na ime nematerijalne štete (83.000,00 KM), dok je dio tužbenog zahtjeva radi naknade nematerijalne štete koja će ubuduće nastupiti odbijen. Također, smanjen je i iznos na ime materijalne štete po osnovi nabave medicinskih i ortopedskih pomagala (35.513,12 KM), dok je zahtjev za naknadu materijalne štete radi nabave medicinskih materijala i lijekova u cijelosti odbijen.

9. U obrazloženju presuda Okružni sud i Vrhovni sud su se pozvali na odredbu članka 200. ZOO-a naglasivši da naknada nematerijalne štete predstavlja novčanu satisfakciju, a ne "cijenu izgubljenog dobra". Okružni sud i Vrhovni sud su posebno cijenili nalaze i mišljenja vještaka medicinske i ekonomske struke na temelju kojih je prvostupajnski sud udovoljio tužbenom zahtjevu. Naglasili su da načelo odštetnog prava nalaže da naknada ne može biti veća od ukupnog iznosa štete. Stoga su Okružni sud i Vrhovni sud u iznos naknade štete uračunali isplate koje je tužena ranije isplatila apelantu u ukupnom iznosu od 59.300 KM na ime raznih vidova nematerijalne štete. U dijelu kojim su odbili apelantov tužbeni zahtjev za isplatu buduće nematerijalne štete (renta) Okružni sud i Vrhovni sud naveli su da je prvostupajnska presuda utemeljena na nepravilnoj primjeni odredbe članka 203. ZOO-a koja propisuje da sud može dosuditi naknadu nematerijalne štete ako je izvjesno da će posljedice štete nastati u budućnosti. U konkretnom slučaju štetne posljedice su već nastupile, stanje je trajno, pa naknada dosuđena za nematerijalnu štetu na ime duševne boli zbog umanjenja životne aktivnosti obuhvata i nematerijalnu štetu po osnovi rente. Nadalje, Vrhovni sud je naveo da je u sudskoj praksi prihvaćen stav da cilju novčane naknade zbog umanjenja životne aktivnosti više odgovara određivanje naknade u jednokratnom novčanom iznosu jer se svrha naknade teže postiže sukcesivnim primanjem manjih iznosa. U konkretnom slučaju, apelantu je naknada na ime duševne boli zbog umanjenja životne aktivnosti dosuđena u jednokratnom iznosu kada su cijanjene sve štetne posljedice po apelantovo zdravlje koje su već nastupile, te je njegovo stanje trajno. Stoga, prema ocjeni Vrhovnog suda, nema zakonskih uvjeta da se naknada po istoj zakonskoj osnovi dosuđuje dva puta odnosno u drugom obliku. Kada su preinačili prvostupajnsku presudu u dijelu koji se odnosi na naknadu, Okružni sud i Vrhovni sud su naveli da naknada materijalne štete na ime nabave medicinskih i ortopedskih pomagala apelantu pripada u opsegu u kojem je to utvrđeno nalazima vještaka medicinske struke, a ne preko tog iznosa kako je to dosudio prvostupajnski sud. Pojašnjeno je da sredstva za nabavu pomagala, preko sredstava koja po toj osnovi odobrava Fond, apelantu ne pripadaju, te se tuženoj na teret može staviti nabava samo uobičajenih sredstava, tj. prosječnih troškova. Odbijen je apelantov tužbeni zahtjev radi naknade materijalne štete na ime nabave medicinskog materijala i lijekova uz poziv na članak 195. stavak 1. ZOO-a. Naglašeno je da apelant nije dokazao da je u spornom razdoblju imao i u kojoj visini je imao navedene materijalne troškove. Apelant nije predočio račune o plaćanju niti dokaze da mu je liječnik propisivao tražene lijekove i medicinske materijale.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II(3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na imovinu iz članka II(3.k) Ustava

Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

11. Apelant se u apelaciji istodobno poziva na standarde obrazložene odluke iz članka 6. Europske konvencije i ukazuje na proizvoljnu primjenu prava. Ipak, čini se da navodi prvenstveno ukazuju da se apelacija pretežno odnosi na standard obrazložene odluke. Apelant ukazuje da osporene presude Okružnog suda i Vrhovnog suda ne sadrže jasna, logična i uvjerljiva obrazloženja u sljedećim segmentima: u dijelu koji se odnosi na preinačenje prvostupajnske presude po zahtjevu za naknadu nematerijalne štete, u dijelu koji se odnosi na odbijanje tužbenog zahtjeva za plaćanje buduće nematerijalne štete (renta), u dijelu kojim je preinačena prvostupajnska presuda za naknadu materijalne štete na ime nabave medicinskih i ortopedskih pomagala, kao i u dijelu koji se odnosi na odbijanje tužbenog zahtjeva za naknadu materijalne štete po osnovi izdataka za nabavu medicinskog materijala i lijekova. Sve ove apelacijske navode apelant obrazlaže tako što se poziva na razloge iz presude prvostupajnskog suda, koje dalje obrazlaže dajući svoje viđenje utvrđenih činjenica, kao i primjene relevantnog prava.

12. Apelant je predložio da Ustavni sud naredi Republici Srpskoj da mu isplati naknadu na ime priznanja za nepravdu koju je pretrpio uslijed donošenja nezakonite odluke, kao i da mu isplati troškove postupka pred Ustavnim sudom.

b) Odgovori na apelaciju

13. Vrhovni sud je naveo da prilikom donošenja osporene presude nije došlo do povrede prava na koja je apelant ukazao u apelaciji. Predložio je da se apelacija odbije.

14. Okružni sud je naveo da obrazloženje osporene presude sadrži dovoljno jasne pravne razloge za njezino preispitivanje. Dano obrazloženje je u suglasnosti s relevantno utvrđenim činjeničnim stanjem i u svezi s materijalnopравnim propisima na kojima je utemeljena drugostupajnska presuda. Smatra da svojom odlukom nije povrijedio apelantova prava koja on navodi u apelaciji.

15. Osnovni sud je naveo da je u obrazloženju odluke naveo razloge za tu odluku. Naveo je da je apelacija neutemeljena.

16. Tužena je navela da je pozivanje apelanta na povredu prava na pravično suđenje očigledno neutemeljeno. Tužena navodi da je, nasuprot navodima iz apelacije, obrazloženje revizijskog suda apsolutno jasno, potpuno, pravilno, zakonito i ustavnopravno prihvatljivo, tako da nema govora o povredi apelantova prava na pravično suđenje, dok je prigovor povrede prava na imovinu ostao neobrazložen.

V. Relevantni propisi

17. **Zakon o obligacijskim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i "Službeni glasnik RS" br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04)

Za potrebe ove odluke koristi se tekst propisa kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Osnovi odgovornosti

Član 154.

(1) *Ko drugome prouzrokuje štetu dužan je naknaditi je, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.*

(2) *Za štetu od stvari ili delatnosti, od kojih potiče povećana opasnost štete za okolinu, odgovara se bez obzira na krivicu.*

(3) *Za štetu bez obzira na krivicu odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.*

Naknada štete u slučaju telesne povrede ili narušenja zdravlja

Član 195. stav 1.

(1) *Ko drugome nanese telesnu povredu ili mu naruši zdravlje, dužan je naknaditi mu troškove oko lečenja i druge*

potrebne troškove s tim u vezi, kao i zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad za vreme lečenja.

Novčana naknada

Član 200.

(1) Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade materijalne štete kao i u njenom odsustvu.

(2) Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu nematerijalne štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

Naknada buduće štete

Član 203.

Sud će na zahtev oštećenog dosuditi naknadu i za buduću nematerijalnu štetu ako je po redovnom toku izvesno da će ona trajati i u budućnosti.

VI. Dopustivost i meritum

18. Ustavni sud utvrđuje da apelacija ispunjava uvjete propisane člankom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz članka 18. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena u smislu odredbe članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

19. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama prekršeno pravo iz čl. II/3.e) i II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

20. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

21. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

22. Apelant navodi da Okružni sud i Vrhovni sud nisu dali valjana obrazloženja koja bi svojim sadržajem i kvalitetom opravdala donošenje sudske odluke kojom je prvostupanjska presuda preinačena na apelantovu štetu u dijelu kojim je odbijen njegov tužbeni zahtjev za naknadu nematerijalne i materijalne štete. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća da je, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, da rješavaju probleme tumačenja domaćih zakona. Europski sud ističe da ne treba postupati kao sud "četvrtе instance" te da stoga neće, prema članku 6. stavak 1. Europske konvencije (kojem korespondira članak II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine), dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili "očigledno nerazumnim" (vidi Europski sud, *Aščerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. prosinca 2019. godine, predstavka broj 52871/13, točka 23. s daljnjim referencama). Ovakvu praksu dosljedno prati i Ustavni sud u odnosu na odluke redovnih sudova (vidi, između ostalih,

Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-4033/20 od 22. lipnja 2022. godine, toč. 42. do 45. s daljnjim referencama, objavljenu na www.ustavnisud.ba).

23. Pravo na obrazloženu odluku predstavlja neodvojiv dio prava na pravično suđenje i ono obvezuje sudove da obrazlože svoje odluke. Međutim, to ne znači i obvezu sudova da detaljno odgovore na svaki argument koji stranke iznesu u postupku, već moraju odgovoriti na one argumente koji su ključni i odlučujući za donošenje odluke (vidi, npr. Europski sud, *Petrović i drugi protiv Crne Gore*, presuda od 17. srpnja 2018. godine, predstavka broj 18116/15, točka 41. i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-81/21 od 2. studenog 2022. godine, stavak 23. s daljnjim referencama, objavljena na www.ustavnisud.ba). Također, Ustavni sud napominje da, prema praksi Europskog suda, žalbeni sud pri odbijanju žalbe, u načelu, može samo potvrditi obrazloženje koje je za svoju odluku pružio niži sud (vidi Europski sud, *Deryan protiv Turske*, presuda od 21. srpnja 2015. godine, predstavka broj 41721/04, točka 31.).

24. U konkretnom slučaju, Okružni sud i Vrhovni sud su odluku o naknadi nematerijalne štete preinačili uz obrazloženje da ovaj vid naknade štete predstavlja novčanu satisfakciju, a ne cijenu izgubljenog dobra, pri čemu su imali u vidu da je tužena apelantu po toj osnovi već isplatila dio štete u ukupnom iznosu od 59.300,00 KM. Okružni sud i Vrhovni sud su odbili apelantov tužbeni zahtjev za isplatu buduće nematerijalne štete zato što je na temelju činjeničnog stanja nesporno utvrđeno da su štetne posljedice već nastupile, a da se buduća nematerijalna šteta dosuđuje ako je izvjesno da će posljedice štete nastati u budućnosti. U svezi s tim, Ustavni sud naglašava da je u teoriji i praksi prihvaćeno mišljenje da, za razliku od naknade buduće materijalne štete gdje je osnovni način ostvarenja te štete plaćanje novčane rente, kod naknade buduće nematerijalne štete osnovni način isplate štete je plaćanje jednokratnog iznosa. Ta razlika prvenstveno proizlazi iz odredaba ZOO-a koji ne predviđa eksplicitno plaćanje novčane rente kao načina naknade buduće nematerijalne štete, a zatim iz same naravi neimovinske štete koja proizlazi iz povrede prava ličnosti. Nematerijalna šteta koja će se u određenom obliku pojavljivati trajno tretira se kao jedna šteta, zbog čega se naknada u jednokratnom iznosu uzimajući u obzir trajanje štetnih posljedica do donošenja presude kao i onih koje će trajati u budućnosti. To znači da bi se jednokratnim iznosom novčane naknade ostvarivala i naknada buduće nematerijalne štete koja još nije nastala, ali je izvjesno da će u budućnosti nastati. U svezi s navedenim, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi već rješavao isto ili slično činjenično i pravno pitanje, te da nije utvrdio kršenje prava na pravično suđenje ili imovinu (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP-4184/19 od 21. travnja 2021. godine, dostupna na www.ustavnisud.ba).

25. Nadalje, Okružni sud i Vrhovni sud su odluku o naknadi materijalne štete na ime nabave medicinskih i ortopedskih pomagala preinačili zato što apelantu naknada ovog vida štete pripada u opsegu u kojem je to utvrđeno nalazima vještaka, ali ne više od onog što je vještak utvrdio u svom nalazu. Prilikom odbijanja tužbenog zahtjeva za naknadu materijalne štete na ime nabave medicinskog materijala i lijekova, Vrhovni sud je, primjenom pravila o teretu dokazivanja, zaključio da apelant nije dokazao postojanje i visinu materijalnih troškova koje je tražio. U konkretnom slučaju, Okružni sud i Vrhovni sud su odlučili primjenom odredbi članka 195. stavak 1. i čl. 200. i 203. ZOO-a.

26. Imajući sve ovo u vidu, Ustavni sud smatra da ništa ne ukazuje da sudovi nisu dali dovoljna i relevantna obrazloženja o svim ključnim činjeničnim i pravnim pitanjima, te da se ne može zaključiti da su obrazloženja iz osporenih odluka Okružnog suda i Vrhovnog suda proizvoljna ili "očigledno nerazumna". Naprotiv, Ustavni sud smatra da su Okružni sud i Vrhovni sud svoje

закључке образложили на начин који не доводи у питање право на образложено одлуку, па time ни прaviчност поступка.

27. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да у односу на оспорене одлуке није прекршено апелантово право на прaviчно суђење из чланка II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције.

Право на имовину

28. Апелант сматра да му је у поступку који је окончан оспореним одлукама прекршено и право на имовину. У свежи с тим, Уставни суд запажа да апелант тврди о кршењу тог права у бити темелји на истим наводима које је истакнуо у свежи с правом на прaviчно суђење, које је Уставни суд већ elaborирао у претходним точкатама ове одлуке и закључио да су неутемелјени. Осим тога, Уставни суд сматра да у конкретном случају нема ништа из чега би се могло закључити да је апелантово право на имовину дошло у питање на начин који би водио потреби да Уставни суд то право посебно испита према standardима из чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију, нити су у апелацији пружени докази из којих би се могло закључити супротно. С обзиром на то, Уставни суд сматра да су и наводи о кршењу права на имовину из чланка II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију такође неутемелјени.

29. У свежи с апелантовим захтевом да му се исплате трошкови поступка пред Уставним судом, Уставни суд указује да та могућност није propisана Правилима Уставног суда.

VII. Закључак

30. Уставни суд закључује да нема повреде права на прaviчно суђење из чланка II/3.e) Устава Босне и Херцеговине и чланка 6. ставак 1. Европске конвенције када су Окружни суд и Врховни суд у оспореним одлукама дали јасно и argumentirano образложење када су преиначили првоступанјску пресуду, односно када су odbili апелантов тузбени захтев за накнаду дијела нематеријалне и материјалне штете.

31. Уставни суд такође закључује да оспореном одлуком није дошло до повреде апелантова права на имовину из чланка II/3.k) Устава Босне и Херцеговине и чланка 1. Протокола број 1 уз Европску конвенцију у ситуацији када је тврди о повреди тог права апелант utemeljiо на истим наводима које је истакнуо у свежи с правом на прaviчно суђење, те је ове наводе ocijenio неутемелјеним.

32. На темелју чланка 59. ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у dispozitivу ове одлуке.

33. Према чланку VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обвезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Seada Palavrić, v. r.

888

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП-509/21**, рјешавајући апелацију **Сањина Сефића**, на основу члана VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Сеада Палаврић, предсједница
Валерија Галић, потпредсједница
Angelika Nußberger, потпредсједница
Мирсад Немањ, судија
Helen Keller, судија
Ledi Bianku, судија
Марин Вукоја, судија

на сједници одржаној 19. септембра 2024. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација **Сањина Сефића** поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број 09 0 К 027292 20 Кж 25 од 20. октобра 2020. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 09 0 К 027292 19 К2 од 19. марта 2020. године.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Сањин Сефић (у даљњем тексту: апелант) из Сарајева, којег заступа Керим Челик, адвокат из Сарајева, поднио је 15. фебруара 2021. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број 09 0 К 027292 20 Кж 25 од 20. октобра 2020. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 09 0 К 027292 19 К2 од 19. марта 2020. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Врховног суда и Кантоналног суда, те од Кантоналног тужилаштва Кантона Сарајево (у даљњем тексту: Тужилаштво) затражено је 17. марта 2022. године да доставе одговоре на апелацију. Позвани су у периоду од 22. до 25. марта 2022. године доставили тражене одговоре, који су 6. јула 2022. године прослијеђени апелантовом пуномоћнику. Пуномоћник је 14. јула 2022. године доставио изјашњење на одговоре.

III. Чињенично стање

3. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин.

Уводне напомене

4. У Сарајеву се 10. октобра 2016. године око 21.35 догодила саобраћајна незгода. Том приликом је на пјешачком прелазу путничко моторно возило (у даљњем тексту: возило) у покрету ударило пјешаке С. А. и Е. М. (у даљњем тексту: оштећене или С. А. и Е. М.) које су од задобијених повреда преминуле. Возило се након саобраћајне незгоде несмањеном брзином удаљило с лица мјеста. Апелант је у исто вријеме напустио Босну и Херцеговину, па се након два дана (12. октобра 2016. године) добровољно предао у полицијску станицу у Новом Саду – Република Србија. Апелант је 9. јануара 2017. године изручен надлежним органима Босне и Херцеговине, а 10. јануара 2017. године је у својству осумњиченог испитан у Тужилаштву.

5. Тужилаштво је након спроведене истраге утврдило да постоји основана сумња да је апелант проузроковао саобраћајну незгоду описану у претходној тачки, а 21. јануара 2017. године је подигло оптужницу против њега.

6. Кантонални суд је Пресудом број 09 0 К 027292 17 К од 26. септембра 2018. године апеланта прогласио кривим зато што је радњама описаним у двије тачке изреке пресуде починио тешко кривично дјело против безбједности јавног саобраћаја из члана 336 став 2 у вези са чланом 332 став 1 и неуказивање помоћи лицу повријеђеном у саобраћајној незгоди из члана 337 став 1 Кривичног закона Федерације

Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: КЗФБиХ), у вези са чланом 54 тог закона. За почињена кривична дјела Кантонални суд је апеланту изрекао јединствену казну затвора у трајању од 14 година и шест мјесеци. Врховни суд је Пресудом број 09 0 К 027292 19 Кж од 15. априла 2019. године дјелимично уважио жалбе Тужилаштва, апелантовог браниоца и пуномоћнице оштећених Е. М. и А. А. (очеви С. А. и Е. М.), па је укинуо првостепену пресуду и предмет вратио на поновно суђење.

Оспорене пресуде

7. Након поновљеног поступка Кантонални суд је Пресудом број 09 0 К 027292 19 К 2 од 19. марта 2020. године апеланта прогласио кривим због кривичних дјела за која је оптужен, с тим да је за кривично дјело, описано под тачком 2 изреке пресуде, апеланта прогласио кривим за кривично дјело из члана 337 став 2 у вези са ставом 1 КЗФБиХ. Апелант је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 17 година и шест мјесеци, у коју је урачунато вријеме проведено у притвору почев од 12. октобра 2016. године. На основу члана 77 КЗФБиХ, апеланту је изречена безбједносна мјера забране управљања возилима „Б“ категорије у трајању од пет година. На основу члана 212 став 3 Закона о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ЗКПФБиХ), породице оштећених су с имовинскоправним захтјевима упућене на парнични поступак.

8. Кантонални суд је утврдио да је апелант у вријеме, на начин и мјесту детаљно описаном у тачки 1 изреке пресуде управљао возилом противним наведеним одредбама Закона о основама безбједности саобраћаја на путевима у БиХ и кретао се недозвољеном брзином од 102,6 км/ч на мјесту гдје је дозвољена брзина 60 км/ч. Утврђено је да је апелант возилом ушао у раскрсницу несмањеном брзином, не предузимајући радњу кочења када је за кретање возила на семафору било упаљено црвено свјетло – забрана пролаза, док је за пјешаке било упаљено зелено свјетло – слободан пролаз. Том приликом апелант је предњим чеоним дијелом возила ударио С. А. и Е. М., па је од последица тог удара код С. А. на лицу мјеста наступила смрт, док је Е. М. након пар сати преминула у болници. Апелант је проглашен кривим и што је, након проузроковања саобраћајне незгоде, пропустио да остане на лицу мјеста, те се несмањеном брзином возилом удаљио с лица мјеста остављајући без помоћи повријеђено лице, чију је повреду проузроковао.

9. Кантонални суд је у поновном поступку преузео доказе Тужилаштва и апелантове одбране који су проведени у раније вођеном поступку. Као докази одбране преузети су записници о саслушању два свједока, апеланта и вјештака саобраћајне струке Милана Вујанића (у даљњем тексту: вјештак Вујанић), записник о саслушању вјештака саобраћајне струке Шевала Ковачевића (у даљњем тексту: вјештак Ковачевић) и три материјална доказа. Кантонални суд је преузео многобројне доказе Тужилаштва, међу којима су докази који су изузети с лица мјеста саобраћајне незгоде, укључујући и три видео-снимка надзорних система с CD-ом и фотодокументацијом (у даљњем тексту: спорни снимци). Преузети су и записници о исказима свједока који су били на лицу мјеста саобраћајне незгоде и записници о исказима овлашћених службених лица која су предузимала службене радње након саобраћајне незгоде. У пресуди су детаљно интерпретирани сви искази свједока и дата оцјена исказа.

10. Током поступка је спроведено укупно 10 вјештачења, и то седам ради утврђивања чињеница релевантних за овај поступак (апелантова способност да учествује у поступку, узрок смрти С. А. и Е. М., трагови с лица мјеста у односу на возило, функционалност стања

дијелова и уређаја система на возилу, ДНК анализа, разговори и апелантове SMS поруке, као и неуропсихијатријско вјештачење породица С. А. и Е. М.). Кантонални суд је навео да је налазима и мишљењима вјештака поклонио вјеру јер су дати објективно и у складу с правилима вјештине и струке. У поступку су даље, ради расвјетљавања околности под којима се десила саобраћајна незгода, спроведена и три вјештачења посредством вјештака саобраћајне струке, која су урадили: вјештак Вујанић као вјештак одбране, вјештак Ковачевић као вјештак Тужилаштва и Недим Каменашевић као вјештак суда (у даљњем тексту: вјештак Каменашевић). Задатак тих вјештака је био да утврде брзину кретања возила, начин и правац кретања пјешака – дјевојака, тачно мјесто контакта возила са С. А. и Е. М., боје свјетала која су била упаљена на семафору за возаче и пјешаке и какве су биле техничке могућности да се спријечи саобраћајна незгода. Кантонални суд је у пресуди детаљно интерпретирао налазе и мишљења наведених вјештака и исказе које су дали на претресу када су појашњавали налазе и одговарали на питања чланова судског вијећа и странака у поступку.

11. Кантонални суд је веома опширно појаснио зашто није поклонио вјеру исказима вјештака Вујанића и Ковачевића и зашто је поклонио вјеру исказу вјештака Каменашевића, чији је налаз и мишљење прихватио у цијелости као објективан и стручан. У вези с тим, Кантонални суд је образложио да током унакрсног испитивања није доведена у питање стручност вјештака Каменашевића јер је он дао јасне, прецизне и логичне одговоре на сва питања апелантовог браниоца. Кантонални суд је такође образложио да је одбио апелантове приговоре о томе да вјештак Каменашевић нема лиценцирани програм, да није адекватно применио методе приликом израчунавања брзине итд., између осталог и зато што је тај вјештак ангажован у складу с одредбама члана 109 ЗКПФБиХ и изабран с листе сталних судских вјештака. Суд је такође нагласио да је налаз и мишљење тог вјештака дат у цијелости према задатку који му је постављен, те да одбрана ничим није довела у питање његову објективност и стручност. У вези с тим, Кантонални суд је појаснио да није прихватио приједлог апелантовог браниоца да проведе додатне доказе којим је одбрана желела доказати вјештакову нестручност да вјештачи у овом предмету.

12. Надаље, Кантонални суд је из свих проведених доказа који су детаљно интерпретирани у образложењу пресуде закључио да је доказано да је апелант починио кривично дјело тешка кривична дјела против безбједности јавног саобраћаја. Нарочито, Кантонални суд је закључио да је апелант могао предвидјети наступање забрањене последице, да је његов вољни елемент био на линији пристајања и да је поступао с евентуалним умишљајем у односу на угрожавање јавног саобраћаја, док се тежа последица која се огледа у смрти два лица може приписати апелантовом нехату.

13. Кантонални суд је неспорно утврдио и да апелант након саобраћајне незгоде није остао на лицу мјеста. Будући да је код С. А. смрт наступила на лицу мјеста, Кантонални суд је закључио да је апелант критичне прилике оставио без помоћи само Е. М., чиме су остварени сви елементи бића кривичног дјела неуказивања помоћи лицу повријеђеном у саобраћајној незгоди. Апелант је удаљавањем с мјеста саобраћајне незгоде, знајући да је некога ударио, поступао с директним умишљајем у односу на основно кривично дјело неуказивања помоћи лицу повријеђеном у саобраћајној незгоди, док је у односу на тежу последицу која се огледа у смрти Е. М. поступао с нехатом.

14. У односу на казну, Кантонални суд је образложио да су висина појединачно утврђених казни и изречена јединствена казна затвора адекватне околностима под којима је апелант починио кривична дјела и њиховој тежини. Као олакшавајућу околност Кантонални суд је цијенио да је апелант породицама дјевојака "изразио саучешће и жаљење због догађаја који се десио". Као отежавајуће околности суд је цијенио да је апелант почињеним кривичним дјелом проузроковао смрт два лица, да се критични догађај десио у центру града гдје је саобраћај врло фреквентан и на раскрсници када су друга возила стајала на знак забране пролаза, чиме је потенцијално угрозио и друге учеснике у саобраћају. Такође, суд је као отежавајућу околност цијенио и апелантову ранију осуђиваност (да је кажњен условно и да је за мање од два мјесеца након истека времена провјеравања починио ново, теже кривично дјело). Кантонални суд је навео и да је апелант у периоду од 2011. до 2016. године прекршајно кажњаван 47 пута због прекршаја из области саобраћаја, "што јасно указује да је [апелант] лице које се не придржава и не поштује саобраћајне прописе".

15. Врховни суд је Пресудом број 09 0 К 027292 20 Кж 25 од 20. октобра 2020. године одбио жалбе изјављене против наведене пресуде Кантоналног суда. Истовремено, Врховни суд је по службеној дужности наведену пресуду преиначио у правној оцјени дјела и за радње описане у тачки 2 изреке првостепене пресуде, те је апеланта прогласио кривим за кривично дјело из члана 337 став 1 КЗФБиХ, за које му је утврдио казну затвора у трајању од осам мјесеци. Утврђена казна за кривично дјело тешка кривична дјела против безбједности јавног саобраћаја остала је иста. Слједом тога, Врховни суд је апеланту изрекао јединствену казну затвора у трајању од 16 година и шест мјесеци, у коју се урачунава вријеме које је апелант провео у притвору. У осталом дијелу првостепена пресуда је остала неизмијењена.

16. Врховни суд је оцијенио да је првостепени суд правилно оцијенио све проведене доказе, о чему је дао ваљано образложење, које је тај суд и прихватио. Врховни суд је нарочито истакао да је првостепени суд дао конкретне разлоге због чега не прихвата налазе вјештака Ковачевића и Вујанића, а због чега прихвата налаз вјештака Камењашевића, те које одлучне чињенице је утврдио на основу исказа, налаза и мишљења тог вјештака. Врховни суд је поновио да апелантова одбрана није ни у најмањој мјери својим питањима, која су се односила и на посједовање лиценце, довела у питање објективност и стручност вјештака. Побijана пресуда, како је даље наведено, садржи конкретне разлоге због чега је одбијен приједлог апелантовог браниоца да се проведе доказ – испринтана е-мејл кореспонденција коју је превео овлашћени судски тумач за енглески језик, из које произлази да не постоји лиценца на име вјештака Камењашевића "за коришћење програма PC Crash". Врховни суд је појаснио да је вјештак Камењашевић, на питање апелантовог браниоца, одговорио "да посједује лиценцу издату од стране Бироа за вјештачење у Грацу". Врховни суд је истакао и да из стања списка слједи да се ради о вјештаку који је на листи сталних судских вјештака. Потврда, коју је приложила одбрана, из које произлази да вјештак Камењашевић не посједује лиценцу за коришћење програма "PC Crash", према оцјени Врховног суда, не може довести у питање правилност побijане пресуде, тим прије што анализа налаза и мишљења вјештака Камењашевића, садржана у потврди коју је приложио апелант, не може бити доказ у поступку јер "тај институт није одређен за вјештака у овом предмету наредбом суда или тужиоца".

17. Врховни суд је такође оцијенио да потврда коју је апелантов бранилац приложио уз жалбу и у којој је садржана

анализа налаза и мишљења вјештака Камењашевића не може бити доказ у поступку будући да институт који је сачинио ту потврду није одређен за вјештака у овом предмету наредбом суда или тужиоца у смислу одредбе члана 110 став 1 ЗКПФБиХ.

18. Врховни суд је образложио да у погледу доказаности апелантових кривичноправних радњи није остала било каква сумња, због чега се на конкретан случај није могао примјенити принцип *in dubio pro reo*. Надаље, Врховни суд је закључио да се не могу прихватити ни апелантови жалбени наводи да се закључак првостепеног суда о брзини кретања возила, освијетљености раскрснице, положају возила којим је управљао апелант и положају пјешака заснива на доказима који нису изведени на главном претресу. У вези с тим, оцијенио је да су неосновани и апелантови наводи да се пресуда заснива на спорним видео-снимцима иако је предсједник вијећа тврдио супротно, уз констатацију "да је из снимака очигледно да се ради о већој брзини у односу на остала возила". Одбрана је тврдила да је том изјавом повријеђено апелантово право на претпоставку невиности из члана 3 ЗКПФБиХ и члана 6 став 2 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Врховни суд је указао да из образложења побijане пресуде слједи да су спорни снимци уврштени у доказну грађу као докази оптужбе. Околност да је предсједник вијећа изрекао описану констатацију, сама по себи, не значи да је апеланту повријеђена претпоставка невиности јер није изнесена тврдња да је апелант крив за кривично дјело, нити је апелант проглашен кривим прије завршетка доказног поступка и главног претреса. Такође, Врховни суд је навео да су неосновани и апелантови жалбени приговори о томе да је на одлуку суда одлучујући утицај имало и то што је "апелант био изложен медијском линчу, те да управо изречена казна затвора показује да је првостепени суд био под утицајем медија када је одлучивао о висини кривичноправне санкције". У вези с тим, Врховни суд је оцијенио да првостепени суд приликом одлучивања о апелантовој кривици и висини кривичноправне санкције није цијенио медијску пажњу, тј. медијску експонираност овог предмета. Првостепени суд је, како је закључио Врховни суд, апеланта прогласио кривим и казнио у складу са законом, након спроведеног контрадикторног кривичног поступка.

19. Врховни суд је оцијенио да је првостепени суд приликом одлучивања о висини казне дао одговарајући значај свим олакшавајућим и отежавајућим околностима. Апелантова доб у инкриминисано вријеме (око 26 година) не обавезује суд да је цијени као олакшавајућу околност, док се апелантово коректно понашање на суду подразумејева. Чињеница да је апелант 47 пута прекршајно кажњаван показује апелантов став према поштовању саобраћајних прописа, независно од њихове природе. Врховни суд је истакао и да се казна одмјерава у зависности од околности сваког конкретног предмета. Због тога, апелантово указивање на одлуке других судова у којима су изречене казне затвора у краћем трајању од казне која је изречена њему немају утицаја на овај предмет.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

20. Апелант сматра да су му оспореним одлукама повријеђена права из чл. II/2. и II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и чл. 6 и 13 Европске конвенције, као и члана 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију. У опширној апелацији апелант сматра да му је право на правично суђење прекршено због ускраћивања права "на једнакост страна у поступку и на акузаторан поступак, на образложену судску

пресуду, произвољне примјене материјалног права, произвољно утврђеног чињеничног стања, повреде права на претпоставку невиности". У вези с тим, апелант истиче да је у првостепеној пресуди изостала савјесна оцјена доказа јер Кантонални суд при доношењу оспорене пресуде "уопће није цијенио велики број доказа", те је пропустио дати оцјену вјеродостојности противрјечних доказа. Апелант посебно указује да побијана пресуда не садржи разлоге о одлучним чињеницама у односу на налаз и мишљење седам вјештака, као ни разлоге о одлучним чињеницама из којих би било видљиво да су ти докази цијенили у вези с осталим доказима, апелантовом одбраном, те исказима саслушаних свједока (које апелант у апелацији анализира). Такође, апелант истиче да је првостепени суд детаљно "парафразирао налаз и мишљење вјештака" Ковачевића и Вујанића, али да налазе тих вјештака није цијенио у вези с другим доказима, а превасходно с налазом и мишљењем вјештака Камењашевића. Овај посљедњи апелант детаљно анализира и при томе оспорава закључке до којих је тај вјештак дошао. Апелант сматра да је начин оцјене доказа резултирао кршењем принципа *in dubio pro reo*.

21. Апелант сматра да је ускраћен за правичан поступак и зато што другостепени суд није јасно образложио зашто је жалбене приговоре одбране оцијенио неоснованим. Надаље, апелант указује да образложење првостепене пресуде не садржи разлоге о елементима бића кривичних дјела, нити разлоге који се тичу облика апелантове виности. Апелант сматра да му је изречена неадекватна казна која је, како истиче, у знатно дужем трајању од казни које су судови за иста кривична дјела и у истим или сличним околностима изрицали пресудама у Босни и Херцеговини, Републици Хрватској и Републици Србији, које је интерпретирао. Апелант сматра да се толиком казном директно подрива основни уставни принцип једнакости грађана пред законом "у подручју одмјеравања казне".

22. Надаље, сматра да је у овом поступку дошло до кршења права на правично суђење, између осталог, и због чињенице да је суд пресуду засновао на доказима – спорним снимцима, који нису изведени на главном претресу. У вези с тим, истиче да је председавајући судског вијећа, иако спорни снимци никада нису презентовани на главном претресу, констатовао да је из снимка "очигледно да се ради о већој брзини у односу на остала возила". Апелант сматра да је то "не само паушалан навод него и директно подрива гаранције начела *in dubio pro reo*". Навод председавајућег вијећа, према апелантовом мишљењу, указује на то да је у тим околностима председник вијећа, чак и прије извођења доказа одбране, већ био закључио да се апелант кретао великом брзином, те да је имао формиран став о апелантовој кривици. Осим тога, другостепени суд се није очитовао о жалбеним наводима да спорни снимци "због очитога некавалитета" нису могли послужити вјештаку за доношење закључака о одлучним чињеницама.

23. У вези с наводима о кршењу претпоставке невиности, апелант наводи и да је вијест о саобраћајној незгоди, њеним посљедицама и чињеници да је лице које ју је проузроковало побјегло с лица мјеста објављена у свим електронским и принтаним медијима у Босни и Херцеговини. Апелант наводи да је након лишења слободе, као и за вријеме трајања екстрадиционог притвора, успиједио његов "прогон" од високих јавних званичника. С идентичном праксом је настављено и током самог поступка истраге и подизања оптужнице, те након потврђивања оптужнице против апеланта, када су бројни званичници дали велики број изјава за јавност којима су јавност у Босни и Херцеговини, али и шире, информисали о својим ставовима о апелантовом

предмету, укључујући и судије. Апелант сматра да због наведених изјава и медијске кампање која је вођена против њега редовни суд није био непристрасан, слиједом чега му је изрекао "драконску" казну затвора. Будући да је апелант након "добровољне предаје" у другој држави лишен слободе, медији су ту вијест објавили и у вези с тим је, према апелантовим наводима, објављено сљедеће:

- Интернет портал DEPO.ba објавио је анкету о резултатима кривичног поступка против апеланта с питањем: "Суђење Сањину Сефићу бит ће: - поштено, - намјештено у корист Сањина Сефића, - намјештено на штету Сањина Сефића."

- Дана 12. октобра 2016. године принтани медиј "Дневни аваз" пренио је да је тадашњи премијер Владе Кантона Сарајево Елмедин Конаковић након апелантовог хапшења изјавио да је "са одушевљењем дочекао вијест да је вечерас у Србији ухапшен Сефић Сањин" и "Пресретан сам да смо једног бруталног злочинца довели пред лице правде. Правда је била брза и ако Бог да он ће брзо одговарати за своја злодјела. [...] Ако је неко заслужио највећу могућу казну затвора коју предвиђа закон, то је овај момак". Апелант наводи да из те изјаве произлази да је "кривично одговоран, иако у том тренутку није ни био покренут кривични поступак против апеланта".

- Горан Ковачевић, доцент на Факултету за криминалистику Универзитета у Сарајеву, 13. октобра 2016. године, гостујући уживо на електронском медију Н1, поводом апелантовог случаја изјавио је да "без 20 година затвора не би требао да прође".

- Полицијски комесар Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево Вахид Ћосић је на конференцији за медије, одржаној 14. октобра 2016. године, изјавио: "[...] Сањин Сефић је евидентиран у 47 случајева гдје му је изречена новчана казна. [...] према оперативној евиденцији коју води МУП КС, проистиче да је Сефић тешке тјелесне повреде другим лицима наносио три пута, за разбојништво је евидентиран осам пута, те разбојништво у покушају. Наводно је због тих кривичних дјела кажњен 17 пута, а процесуиран једном, када је правомоћно осуђен на условну казну од једне године и осам мјесеци, због дјела почињеног 2010. године."

- На интернет порталу "Црна хроника" је 1. јануара 2021. године објављено да је отац С. А. изјавио "да је казна у апелантовом случају највиша изречена казна икад у оваквим предметима у Босни и Херцеговини, те да, по његовом мишљењу, тако високу казну могу 'захвалити' новинарима, поступајућој тужитељници и адвокатици оштећених, као и судском вијећу, које је имало снаге 'изнијети такав предмет'".

24. Апелант сматра да је због наведених изјава јавних званичника код јавности у Босни и Херцеговини, коју је чинило и судско вијеће, које је затим одлучивало у апелантовом предмету, формирано предубјеђење о његовој кривици.

б) Одговори на апелацију

25. Кантонални суд је одговорио да је пресуду засновао на утврђеним чињеницама и доказима проведеним на главном претресу, а не на медијским написима.

26. Врховни суд је одговорио да су апелациони наводи, у суштини, поновљени апелантови наводи из жалбе, које је тај суд оцијенио неоснованим у својој пресуди и о чему је дао јасне и одређене разлоге. Врховни суд је нагласио да је пресуда заснована на утврђеним чињеницама и околностима из списка предмета, а не на медијским извјештајима, о чему се тај суд у пресуди, такође изјаснио.

27. Тужилаштво је одговорило да су апелантови наводи неосновани.

28. Апелант сматра да одговори нису конкретни и да је "банализирана" апелација од 98 страница.

V. Релевантни прописи

29. **Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине** ("Службене новине ФБиХ" бр. 36/03, 37/03 – исправка, 21/04 – исправка, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17 и 31/23)

У конкретном случају примјењује се неслужбени пречишћени текст **Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине** ("Службене новине ФБиХ" бр. 36/03, 37/03 – исправка, 21/04 – исправка, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14 и 46/16) сачињен у Уставном суду БиХ, који је важио у вријеме доношења оспорених одлука, а који у релевантном дијелу гласи:

Члан 43. став (1)

Казна затвора

(1) Казна затвора не може бити краћа од 30 дана ни дужа од 20 година.

Члан 49. став (1)

Опита правила за одмјеравање казне

(1) Суд ће починиоцу кривичног дјела одмјерити казну у границама које су законом прописане за то кривично дјело имајући у виду сврху кажњавања и узимајући у обзир све околности које утичу да казна буде мања или већа (олакшавајуће и отежавајуће околности), а нарочито: степен кривице, побуде из којих је дјело почињено, јачину угрожавања или повреде заштићеног добра, околности под којима је дјело почињено, ранији живот починилаца, његове личне прилике и његово понашање након почињеног кривичног дјела, те друге околности које се односе на личност починиоца.

Члан 332. став (1)

Угрожавање јавног саобраћаја

(1) Учесник у саобраћају на путевима, који се не придржава саобраћајних прописа и тиме тако угрози јавни саобраћај да доведе у опасност живот људи или имовину већих размјера, па због тога код другог наступи имовинска штета преко 5.000 КМ, казниће се казном затвора до пет година.

Члан 336. став (2)

Тешка кривична дјела против безбједности јавног промета

(2) Ако је кривичним дјелом из члана 332. ст. 1. и 2.; [...] овог закона проузрокована смрт једног или више лица, починилац ће се казнити казном затвора најмање годину дана.

Члан 337. став (1)

Неуказивање помоћи лицу повријеђеном у саобраћајној несрећи

(1) Возач моторног возила или другог превозног средства који остави без помоћи лице које је повријеђено тим превозним средством или чију је повреду проузроковао, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

30. **Закон о кривичном поступку Федерације Босне и Херцеговине** ("Службене новине Федерације БиХ" бр. 35/03, 37/03 – исправка, 56/03 – исправка, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14 и 74/20)

За потребе ове одлуке користи се неслужбени пречишћени текст сачињен у Уставном суду БиХ, који у релевантном дијелу гласи:

Члан 3.

Претпоставка невиности и in dubio pro reo

(1) Свако се сматра невиним за кривично дјело док се правоснажном пресудом суда не утврди његова кривица.

(2) Сумњу у погледу постојања чињеница које чине обиљежја кривичног дјела или о којима зависи примјена неке одредбе кривичног законодавства, суд рјешава пресудом на начин који је повољнији за оптуженог.

Члан 15.

Једнакост у поступању

(1) Суд је дужан странке и браниоце третирати на једнак начин и свакој страни пружити једнаке могућности у погледу приступа доказима и њиховом извођењу на главној расправи.

(2) Суд, тужилац и други органи који учествују у поступку дужни су с једнаком пажњом да испитују и утврђују како чињенице које терете осумњиченог односно оптуженог, тако и оне које им иду у корист.

Члан 296.

Докази на којима се заснива пресуда

(1) Суд заснива пресуду само на чињеницама и доказима који су изнесени на главном претресу.

(2) Суд је дужан да савјесно оцијени сваки доказ појединачно и у вези са осталим доказима и на основу такве оцијене изведе закључак да ли је нека чињеница доказана.

Члан 305. став (7)

Садржај пресуде

(7) Суд ће одређено и потпуно изнијети које чињенице и из којих разлога узима као доказане или недоказане, дајући нарочито оцјену вјеродостојности противрјечних доказа, из којих разлога није уважио поједине приједлоге странака, [...] којим разлозима се руководио при рјешавању правних питања, а нарочито при утврђивању да ли постоји кривично дјело и кривична одговорност оптуженог и при примјењивању одређених одредаба Кривичног закона на оптуженог и његово дјело.

Одјељак 2 - Жалба на другостепену пресуду

Члан 333. став (1)

Опита одредба

(1) Против пресуде вијећа жалбеног одјељења дозвољена је жалба у случају:

а) ако је вијеће жалбеног одјељења преиначило првостепену пресуду којом је оптужени ослобођен од оптужбе и изрекло пресуду којом се оптужени проглашава кривим,

б) ако је вијеће жалбеног одјељења поводом жалбе на ослобађајућу пресуду на расправи донијело пресуду којом се оптужени проглашава кривим.

VI. Допустивост и меритум

31. Уставни суд констатује да апелација испуњава услове прописане чланом VI/3.б) Устава Босне и Херцеговине и чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, као и да је поднесена у року, да испуњава и остале услове допустивости из члана 18 став (3) Правила Уставног суда, те да није очигледно (*prima facie*) неоснована у смислу одредбе члана 18 став (4) Правила Уставног суда.

32. Апелант сматра да су му оспореним одлукама прекршена права из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и чл. 6 и 13 Европске конвенције, као и право из члана 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

33. Члан II/3. Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) *Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.*

34. Члан 6 ст. 1 и 2 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. *Приликом утврђивања његових грађанских права и обавеза или кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом установљеним законом. [...]*

2. *Свако ко је оптужен за кривично дјело сматра се невиним све док се не докаже кривим у складу са законом.*

35. Апелант се, у суштини, позива на кршење права на правично суђење, нарочито истичући кршење слjedeћих гаранција: право на једнакост страна у поступку и на акузаторан поступак, право на образложено судску пресуду и произвољност у одлучивању и у оцјени доказа, те у вези с тим кршење принципа *in dubio pro reo*, те право на претпоставку невиности.

а) Претпоставка невиности

36. Уставни суд примјећује да апелант у вези с овим питањем наводи да је претпоставку невиности прекршио председавајући судског вијећа који је на главном претресу рекао да је из снимка "очигледно да се ради о већој брзини у односу на остала возила" (види тачку 22 ове одлуке). Надаље, апелант се позива на изјаве званичника, и то: тадашњег премијера Кантона Сарајево Елмедина Конаковића, тадашњег полицијског комесара Вахидина Ћосића и универзитетског професора Горана Ковачевића (види тачку 23 ове одлуке). Осим тога, апелант наводи да је током цијелог трајања овог поступка вођена негативна медијска кампања против њега (*idem*).

Изјава "суда"

37. У односу на изјаву председавајућег судског вијећа, Уставни суд указује да претпоставка невиности обавезује судију да се суздржи од преурањеног изражавања мишљења да је лице "оптужено за кривично дјело" криво прије него што му је то доказано према закону (види Европски суд, *Vardan Martirosyan против Јерменије*, пресуда од 15. јуна 2021. године, представка број 13610/12, тачка 80). Уставни суд запажа да је у конкретном случају председавајући судског вијећа за доказ – видео-снимак на којем се види кретање возила изјавио да је "очигледно да се ради о већој брзини у односу на остала возила". Уставни суд сматра да та изјава представља изражавање о визуелном доживљају садржаја видео-снимка који се односи на брзину кретања возила у односу на друга возила. У изјави се апелант уопште не спомиње ни у којем контексту, а нарочито се не ради о мишљењу председника вијећа о његовој кривици. Осим тога, због такве изјаве апелант није током поступка довео у питање непристрасност председника вијећа, нити је због тога тражио његово изузеће. Стога, Уставни суд сматра да се наведена изјава не може тумачити као преурањено мишљење суда да је апелант крив за кривично дјело прије него што је то доказано према закону, те да таквом изјавом није прекршено апелантово право на претпоставку невиности.

Изјаве јавних званичника

38. У односу на изјаве јавних званичника, тадашњег премијера Кантона Сарајево Елмедина Конаковића и тадашњег полицијског комесара Вахидина Ћосића, Уставни суд указује да члан 6 став 2 забрањује изјаве јавних званичника о кривичним истрагама које су у току и које подстичу јавност на вјеровање да је осумњичени крив те прејудуцирају оцјену чињеница коју проводи надлежно

правосудно тијело (види Европски суд, *Ismoilov и други против Русије*, пресуда од 24. априла 2008. године, представка број 2947/06, тачка 161). Да ли нека изјава јавног званичника представља повреду претпоставке невиности утврђује се у контексту конкретних околности у којима је дата спорна изјава (види Европски суд, *Пешиа против Хрватске*, пресуда од 8. априла 2010. године, представка број 40523/08, тачка 141).

39. У вези с тим, Уставни суд, прије свега, подсјећа да је у својој пракси у неколико наврата утврдио повреду права на претпоставку невиности у вези с изјавама политичара и других високих званичника који су, прије доношења правоснажне пресуде, доносили закључке о кривици апеланата (види Уставни суд, одлуке о допуствости и меритуму бр. *АП-4319/14* од 18. децембра 2014. године, тачка 35, и *АП-2011/15* од 22. децембра 2016. године, тачка 50 с даљњим референцама, доступне на www.ustavnisud.ba). У тим предметима апеланти су подносили апелације у релативно кратком времену након што су изјаве које су за њих биле спорне постале доступне јавности и у "почетној" фази поступка, односно прије доношења првостепених пресуда. У таквим ситуацијама Уставни суд је, за разлику од Европског суда, могао да промисли реагује и да својом одлуком, ако утврди повреду, прије доношења одлуке о кривици, укаже на спорну изјаву званичника и њен евентуални штетан утицај на претпоставку невиности. Уставни суд је након утврђивања повреду одлуке достављао редовним судовима како би приликом доношења одлука занемарили спорне изјаве. За разлику од тих предмета, у конкретном случају апелант је на ово питање указао тек у жалби на првостепену пресуду. Осим тога, Уставни суд запажа да су спорне изјаве дате 12. и 14. октобра 2016. године, два односно четири дана након саобраћајне незгоде, а жалба на првостепену пресуду којом је апелант проглашен кривим је поднесена 19. јуна 2020. године, дакле након што су протекле скоро четири године од када су спорне изјаве постале доступне јавности.

40. На основу увида у изјаву полицијског комесара (види тачку 23 ове одлуке), Уставни суд запажа да је изјава дата на конференцији за медије с циљем обавјештавања јавности о апелантовом лишењу слободе у иностранству, за коју је јавност била веома заинтересована. У дијелу те изјаве који апелант сматра спорним полицијски комесар је наводио податке о пријавама против апеланта за друга противправна дјела, које, према оперативној евиденцији, води Министарство унутрашњих послова. Такође, том приликом полицијски комесар није користио термин да је апелант крив за кривично дјело поводом којег је лишен слободе. Дакле, спорна изјава није подстицала јавност на вјеровање да је апелант крив, нити је прејудуцирана оцјена чињеница о кривичној истрази коју је спроводило надлежно тужилаштво, четири дана након саобраћајне незгоде у којој су двије дјевојке погинуле. Стога, Уставни суд сматра да изјава полицијског комесара не може представљати изјаву јавног званичника која би охрабрила јавност да вјерује да је апелант крив и која би прејудуцирала судску оцјену чињеница.

41. У вези с изјавом тадашњег премијера Елмедина Конаковића, Уставни суд сматра да је неспорно да његова изјава: "Ако је неко заслужио највећу могућу казну затвора коју предвиђа закон, то је овај момак [...]", сама по себи, јесте прејудуцирање апелантове кривице, што је супротно принципу претпоставке невиности. Апелант сматра да је спорна изјава утицала на одлуку суда о његовој кривици. Међутим, Уставни суд запажа да апелант, позивајући се на ту изјаву, ни у жалби против првостепене пресуде, а ни у апелацији, није навео на чему заснива тврдњу да је та изјава, која је дата четири године прије доношења првостепене

пресуде, утицала на суд приликом одлучивања. Уставни суд запажа и да апелант ни током кривичног поступка, па ни у апелацији није тврдио да није починио ову саобраћајну незгоду, већ је само указивао на наводне процесне повреде и изводио доказе којима је покушавао умањити своју одговорност. Стога, имајући у виду све ове специфичне околности, Уставни суд сматра да није ни очигледно, нити је апелант доказао да је спорна изјава јавног званичника, иако непримјерена, на било који начин утицала на судије које су одлучивале о његовој кривици, односно да је прекршен члан 6 став 2 Европске конвенције.

Медијска кампања

42. У односу на апелантове наводе да је негативан публицитет који је пратио кривични поступак против њега утицао на висину казне која му је изречена, Уставни суд наглашава да, иако су судови једини позвани да донесу оцјену о оптужениковој кривици, они ипак не дјелују изоловано, те је стога прихватљиво да се о предмету кривичних поступака расправља и на другим мјестима, као нпр. у специјализованим публикацијама, дневним и другим новинама или у јавности генерално (види Европски суд, *Kaçiu и Kotorri против Албаније*, пресуда од 25. јуна 2013. године, представке бр. 33192/07 и др., тачка 157). Извјештавање о судским поступцима, укључујући и коментарисање, придонио њиховој јавности и у потпуном је складу са захтјевом из члана 6 став 1 Европске конвенције да судске расправе треба да буду јавне. Осим тога, Европски суд је указао и да медији не смију прекорачити одређене границе, нарочито у погледу заштите права на приватност оптуженог у кривичном поступку и претпоставке невиности (види Европски суд, *Bédat против Швајцарске*, пресуда од 29. марта 2016. године, представка број 56925/08, тачка 51).

43. У конкретном случају апелант је навео да је један информативни портал спровео анкету међу читаоцима о томе какву одлуку треба очекивати у конкретном случају. Међутим, Уставни суд запажа да апелант није навео на који начин је јавна анкета, спроведена неколико година прије доношења пресуде, утицала на одлуку суда о његовој казни. Осим тога, из оспорене пресуде Врховног суда произлази да је тај суд размотрио апелантове наводе о, како је апелант навео, "медијском линчу" којем је био изложен. Врховни суд је у вези с тим образложио да ништа не указује да је медијска експонираност овог предмета утицала на одлуку првостепеног суда и да му је тиме повријеђена претпоставка невиности (види тачку 18 ове одлуке).

44. Надаље, Уставни суд сматра да ни изјава Горана Ковачевића, доцента на Факултету за криминалистику, "без 20 година затвора не би требало да прође", такође, сама по себи, не представља прејудуирање кривице, него расправу у јавности о могућим исходима кривичног поступка због тешке саобраћајне незгоде у којој су двије младе дјевојке изгубиле живот. То је несумњиво било од великог јавног интереса, па је сасвим логично да су медији о томе врло интензивно обавјештавали јавност. Такође, Уставни суд сматра да ни изјава оца једне од преминулих дјевојака, дан након окончаног кривичног поступка, независно од њеног садржаја, не може бити доказ да је апеланту због медијске кампање изречена "драконска" казна или да је суд такву казну изрекао због "медијске експонираности" овог предмета.

45. У односу на остале уопштене апелантове наводе о негативној медијској кампањи, Уставни суд указује да држава нема контролу над садржајем медијских написа, те ставовима израженим у медијима. Заштита коју држава обезбјеђује у односу на написе у медијима је право на исправку нетачних навода, те тужба за накнаду штете у случајевима у којима

медијски написи нанесу штету угледу физичког лица изношењем или проношењем изражавања неистинитих чињеница. Та правна средства предвиђена су Законом о заштити од клевете и Законом о облигационим односима. У вези с тим, Европски суд је прихватио да је с циљем заштите репутације оптуженог у кривичном поступку могуће користити правна средства ради накнаде штете против новинара (види Европски суд, *Милосављевић против Србије*, пресуда од 25. маја 2021. године, представка број 57574/14). Апелант не тврди да је користио та правна средства. Осим тога, нема никаквих назнака да би било какви текстови у медијима имали утицај на независност и непристрасност судија у конкретном предмету. Вијећа судија Кантоналног суда и Врховног суда, који су одлучивали у конкретном предмету, била су састављена искључиво од професионално изабраних судија, који су судили у предмету на основу доказа изнесених током суђења и на основу Устава Босне и Херцеговине, међународних уговора, закона и других важећих извора права, а своје одлуке су донијели на основу савјесне и брижљиве оцјене свих проведених доказа, како је то Уставни суд већ утврдио.

46. Овакви закључци Уставног суда о непостојању повреде права на претпоставку невиности објективизирани су анализом укупног поступка и утврђења да су поштоване све гаранције из члана 6 Европске конвенције. На основу тога, Уставни суд сматра да се не може наћи нити једно упориште у поступку на основу којег би се објективно могло сматрати да је суд пресуде које апелант оспорава донио под утицајем спорних изјава или да је због тога поступак спроведен на апелантову штету.

47. На основу свега изложеног, Уставни суд сматра неоснованим све апелантове наводе о повреди права на претпоставку невиности из члана 6 став 2 Европске конвенције.

б) Право на једнакост страна у поступку и право на одбрану

48. У односу на апелантове наводе да му је повријеђено право на једнакост странака у поступку, Уставни суд упућује на принципе Европског суда према којима свака страна треба да добије разумну прилику да изнесе своје аргументе у предмету у условима који је не стављају у неповољан положај *vis-à-vis* противне странке (види Европски суд, *Faig Mamtadov против Азербејџана*, пресуда од 26. јануара 2017. године, представка број 60802/09, став 19 с даљњим референцама).

49. Такође, Уставни суд подсјећа да је принцип једнакости странака тијесно повезан с правом из члана 6 став 3 тачка д) Европске конвенције. Тај принцип подразумијева да обе странке морају имати исте могућности да изложе свој предмет под условима који их не стављају у подређен положај у односу на противника, а на редовном суду је да оцијени да ли би извођење предложених доказа било релевантно за одлучивање у конкретном случају (види Европски суд, *Летинчић против Хрватске*, пресуда од 3. маја 2016. године, представка број 7183/11, тачка 48 с даљњим референцама). Међутим, суд је у обавези да наведе релевантне разлоге због којих је одлучио да не позове оне свједоке чије је саслушање изричито захтијевано.

50. Доводећи наведене принципе у везу с оспореним пресудама, Уставни суд запажа да је апелант имао могућност да предлаже доказе као и Тужилаштво, да оспорава доказе Тужилаштва и да тим доказима супротстави своје доказе. Уставни суд, такође, указује да је Врховни суд, разматрајући исте приговоре, закључио да није дошло до повреде принципа равноправности странака у поступку будући да је

првостепени суд дао могућност одбрани да своје аргументе супротстави аргументима оптужбе, те одбрана ни на који начин није доведена у неравноправан положај. Надаље, Уставни суд примјећује и да је Кантонални суд одбио провођење одређених доказа којим је апелант оспоравао стручност вјештака Камењашевића и квалитет налаза и мишљења тог вјештака. Кантонални суд је дао јасно образложење о разлозима због којих је одбио провођење тог доказа (види тачку 11 одлуке). Затим је и Врховни суд у другостепеној пресуди дао јасно образложење због чега је правилна одлука првостепеног суда у дијелу којим је одбио провођење предложеног доказа (види тачку 16 одлуке). Апелант, осим ових навода, није понудио било какве друге доказе да му је ускраћено право на равноправност у поступку или право на одбрану. Напротив, Уставни суд сматра да апелантова одбрана ни на који начин није доведена у неравноправан положај у односу на Тужилаштво.

51. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да у спроведеном поступку није дошло до повреде принципа равноправности странака у поступку, нити права на одбрану из члана 6 ст. 1 и 3 тачка д) Европске конвенције.

ц) Остали наводи о кршењу права на правично суђење

52. Остали апелантови наводи о кршењу права на правично суђење тичу се наводно произвољно утврђених чињеница и примјене права, судске оцјене доказа и наводног недостатка у образложењу оспорених пресуда.

53. У односу на наводну произвољност у одлучивању, Уставни суд подсећа да је, према пракси Европског суда, првенствено на домаћим органима, нарочито судовима, да рјешавају проблеме тумачења домаћих закона. Европски суд не треба поступати као суд "четврте инстанце", те стога неће према члану 6 став 1 Европске конвенције доводити у питање оцјену домаћих судова, осим ако се њихова утврђења могу сматрати произвољним или очигледно неразумним (види Европски суд, *Аићерић против Босне и Херцеговине*, одлука од 17. децембра 2019. године, тачка 23). Овакву праксу досљедно прати и Уставни суд у својим бројним одлукама (види, између осталих, Одлуку о допутивости и меритуму број АП-20/05 од 18. маја 2005. године, објављену у "Службеном гласнику БиХ" број 58/05, тачка 23).

54. Да би се утврђење чињеница и оцјена доказа од редовних судова могло сматрати произвољним на начин да утичу на правичност конкретног поступка, погрешни закључци тих судова о одлучним чињеницама требали би бити толико очигледни да се могу окарактеризовати као неспорна грешка (*manifest error*), другим ријечима, таква грешка коју ниједан разуман суд не би никада могао учинити (види Европски суд, *Bochan против Украјине* (бр. 2) [ВВ], пресуда од 5. фебруара 2015. године, представка број 22251/08, став 62 с даљњим референцама) Такву праксу слиједи досљедно и Уставни суд у својим бројним одлукама (види, нпр. Одлуку о допутивости и меритуму број АП-1111/20 од 12. јануара 2022. године, тачка 25 с даљњим референцама).

55. Такође, у складу с устаљеном судском праксом Европског суда, да би се испунили захтјеви поштеност суђења национални судови у пресудама морају на одговарајући начин навести разлоге на којима заснивају пресуде. Мјера до које се примјењује ова дужност давања образложења може се разликовати према врсти одлуке и треба се утврдити у свјетлу околности предмета. Обавеза образлагања не захтијева детаљан одговор на сваки приговор подносиоца захтјева, већ конкретан и изричит одговор на аргументе који су одлучујући за исход одређеног поступка (види Европски суд, *Farzaliyev*

против Азербејџана, пресуда од 28. маја 2020. године, представка број 29620/07, став 36 с даљњим референцама).

56. У свјетлу наведених принципа и чињеница конкретног предмета, Уставни суд запажа да у образложењу оспорене првостепене одлуке није изостала брижљива и савјесна оцјена свих доказа који су проведени у току поступка. Кантонални суд је дао детаљне разлоге и образложења због чега прихвата или не прихвата као вјеродостојне доказе које су предложили Тужилаштво и апелант. Осим тога, одлучујући о апелантовој жалби, те апелантове приговоре је испитао и Врховни суд, а Уставни суд запажа да је и тај суд одговорио на све жалбене наводе од суштинског значаја. Дакле, редовни судови су детаљно и јасно образложили на основу којих доказа је утврђено да је апелант починио кривична дјела за која је оптужен. При томе, Уставни суд запажа да су у образложењу оспорене другостепене одлуке садржани сви апелантови приговори које је истицао у току поступка пред редовним судовима и које је поновио и у апелацији. Ти приговори се примарно тичу квалитета појединих доказа, посебно оних које су прихватили редовни судови приликом утврђивања испуњености одлучујућих елемената кривичних дјела у конкретном случају. То се посебно односи на изведене доказе код утврђења начина настанка саобраћајне незгоде онако како је описано у изреци првостепене пресуде. У том смислу, из образложења оспорених одлука произлази да су те закључке редовни судови засновали на налазу и мишљењу вјештака Камењашевића, који је сачињен по наредби Кантоналног суда, и који је вјештак сачинио након што је извршио увид у цјелокупан спис предмета. Такође, из стања списка предмета (што се не доводи ни у питање апелационим наводима) произлази да је апелантова одбрана имала могућност унакрсног испитивања вјештака Камењашевића на главном претресу, односно могућност побијања садржаја његовог налаза. Исто тако, Уставни суд запажа да апелантова одбрана није била онемогућена да предлаже извођење својих доказа у односу на исто питање, те да су у том смислу на главном претресу изведени и докази саслушањем вјештака одбране Вујанића, као и вјештака оптужбе Ковачевића. Међутим, Уставни суд запажа да су се судови јасно изјаснили о томе зашто те налазе нису прихватили, односно зашто су вјеру поклонили налазу вјештака Камењашевића. О томе је дато детаљно образложење које Уставни суд не сматра произвољним. На овакав закључак не може утицати ни апелантово понављање приговора да тај вјештак нема лиценцу "за коришћење програма PC Crash". Наиме, и то питање су судови детаљно анализирали и свој закључак образложили наводећи детаљне разлоге за то (види тачку 16 ове одлуке).

57. Такође, апелант проблематизује и коришћење три видео-снимка тврдећи да они нису проведени као доказ, а оспорава и њихов квалитет. У вези с тим, Уставни суд запажа да из образложења оспорених пресуда произлази да осуђујућа пресуда против апеланта није заснована само на том доказу, већ на детаљној и јасно образложеној анализи свих проведених доказа, њиховој појединачној и међусобној оцјени, у чему се не може уочити било каква произвољност или поступање на апелантову штету. Стога, супротно апелантовим тврдњама, нема произвољности у образложењу оспорене другостепене пресуде да тај доказ није проведени у току поступка и, стога, нема значај који му придаје апелант.

58. С обзиром на наведено, према оцјени Уставног суда, из образложења оспорених одлука произлази да су редовни судови свој закључак о постојању кривичних дјела за која је апелант осуђен извели на начин који је у складу са стандардима права на правично суђење. Уставни суд сматра

да су редовни судови испунили своју обавезу да на јасан начин наведу разумљиве разлоге на којима су засновали оспорене одлуке у односу на сва кључна чињенична и правна питања у смислу гаранција обухваћених чланом 6 став 1 Европске конвенције. При томе, Уставни суд запажа да су и Кантонални суд и Врховни суд у оспореним пресудама дали јасна образложења за све противрјечности које су се појавиле у исказима свједока и вјештака. С обзиром на то да су редовни судови у оспореним пресудама дали задовољавајућа образложења која не доводе у сумњу њихове закључке о томе да је несумњиво доказано да је апелант починио кривична дјела за која је осуђен, Уставни суд сматра да у конкретном случају није дошло ни до кршења принципа *in dubio pro reo*.

59. У односу на апелантово оспоравање висине казне на коју је осуђен, Уставни суд указује да члан 6 став 1 Европске конвенције гарантира одређена права у односу на "одлучивање о [...] било којој кривичној оптужби [...]", те је јасно да у кривичним предметима наведени члан покрива све фазе кривичног поступка, укључујући и одређивање висине казне (види Европски суд, *Kereslidze против Грузије*, пресуда од 28. марта 2019. године, представка број 39718/09, став 30 с даљњим референцама).

60. Уставни суд запажа да из образложења оспорених одлука произлази да је Кантонални суд приликом одлучивања о висини казне апеланту цијенио околности и имао у виду основне критеријуме прописане законом из члана 49 КЗФБиХ. У том смислу, Уставни суд не налази произвољност у начину на који су судови примјенили одредбе члана 49 КЗФБиХ будући да одлука о апелантовој казни није донесена на паушалан начин, већ након сагледавања свих релевантних околности конкретног случаја, од којих зависи висина казне, у контексту кривичних дјела за која је апелант проглашен кривим. Стога, Уставни суд сматра неоснованим апелантове наводе којим оспорава одлуке редовних судова о висини казне затвора на коју је осуђен.

61. Коначно, имајући у виду све околности конкретног случаја које се односе на целокупни поступак против апеланта, те његове веома опширне наводе који су међусобно испреплетени и којима је покушао аргументовати своје тврдње о кршењу права на правичан поступак, Уставни суд напомиње да је све те наводе узео у обзир приликом доношења одлуке, али да не сматра да је потребно да их све образлаже у овој одлуци. Наиме, Уставни суд сматра да су Кантонални суд и Врховни суд дали логичне и задовољавајуће одговоре на све апелантове приговоре, а нарочито оне који су били одлучујући за оцјену његових тврдњи да му је прекршено право на правично суђење.

62. Слједом наведеног, Уставни суд сматра да у околностима конкретног случаја нема ништа што би упутило на закључак да кривични поступак против апеланта, сагледан у цјелини, није био правичан. Стога, Уставни суд закључује да су неосноване апелантове тврдње да му је прекршено право из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције.

Остали наводи

63. Уставни суд запажа да је апелант истакао да му је оспореним пресудама повријеђено и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције и право на жалбу из члана 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију. У вези с тим, Уставни суд указује на то да је апелант имао на располагању правни лијек (жалба против првостепене пресуде), који је и користио. Чињеница да коришћење правног лијека није резултирало одлуком којом би апелант био задовољан ни на који начин не доводи у питање његову доступност или ефикасност. Стога, Уставни суд закључује да

није повријеђено апелантово право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције.

64. Осим тога, Уставни суд указује да је одредбама члана 333 став 1 ЗКПФБиХ прописано када је дозвољена жалба против пресуде другостепеног суда. Наиме, ријеч је искључиво о ситуацијама у којима се ради о мериторно потпуно другачијем резултату поступка по оптуженог пред првостепеним и другостепеним судом, односно када је дошло до преиначења ослобађајуће првостепене пресуде и проглашавања оптуженог кривим, независно од тога да ли је одржана расправа пред другостепеним судом. Према томе, наведена могућност у ЗКПФБиХ је дозвољена управо у оним ситуацијама које су ставом 2 члана 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију предвиђене као изузетак, а то је преиспитивање "осуђе", односно пресуде којом се лице осуђује на основу жалбе против ослобађајуће пресуде. Стога, у конкретној ситуацији када ни у једној фази није била донесена ослобађајућа пресуда, како то изричито наводи члан 333 став 1 ЗКПФБиХ, апелант нема ни право на жалбу против оспорене другостепене пресуде. Стога, Уставни суд сматра да није повријеђено право на преиспитивање пресуде из члана 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију.

VII. Закључак

65. Уставни суд закључује да нема повреде права на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 2 Европске конвенције када су редовни судови за своје одлуке дали детаљно, јасно и аргументовано образложење у погледу оцјене изведених доказа те када нема елемената који би указивали на то да је доказни поступак злоупотријебљен на апелантову штету. Осим тога, Уставни суд је закључио да ништа не указује нити је апелант доказао да су изјаве које је апелант проблематизовао, као и медијска пажња која је била посвећена спорном догађају имале икав, а камоли одлучујући утицај на одлуку судова и њихову непристрасност, па нема кршења ни пресумпције невиности.

66. Уставни суд закључује да нема повреде члана 13 Европске конвенције јер је апелант имао могућност и користио правне лијекове прописане законом будући да је против првостепене пресуде изјавио жалбу другостепеном суду.

67. Уставни суд закључује да нема повреде члана 2 Протокола број 7 уз Европску конвенцију јер апелант није имао ослобађајућу првостепену пресуду, која је преиначена у осуђујућу пресуду, што је предуслов за подношење жалбе против другостепене пресуде.

68. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

69. Према члану VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP-509/21**, rješavajući apelaciju **Sanjina Sefića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, potpredsjednica
Angelika Nußberger, potpredsjednica
Mirsad Ćeman, sudija
Helen Keller, sutkinja

Ledi Bianku, sudija
Marin Vukoja, sudija
na sjednici održanoj 19. septembra 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Sanjina Sefića** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 09 0 K 027292 20 Kž 25 od 20. oktobra 2020. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 K 027292 19 K2 od 19. marta 2020. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Sanjin Sefić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, kojeg zastupa Kerim Čelik, advokat iz Sarajeva, podnio je 15. februara 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 09 0 K 027292 20 Kž 25 od 20. oktobra 2020. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 09 0 K 027292 19 K2 od 19. marta 2020. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i Kantonalnog suda, te od Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo) zatraženo je 17. marta 2022. godine da dostave odgovore na apelaciju. Pozvani su u periodu od 22. do 25. marta 2022. godine dostavili tražene odgovore, koji su 6. jula 2022. godine proslijeđeni apelantovom punomoćniku. Punomoćnik je 14. jula 2022. godine dostavio izjašnjenje na odgovore.

III. Činjenično stanje

3. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Uvodne napomene

4. U Sarajevu se 10. oktobra 2016. godine oko 21.35 dogodila saobraćajna nezgoda. Tom prilikom je na pješačkom prelazu putničko motorno vozilo (u daljnjem tekstu: vozilo) u pokretu udarilo pješakinje S. A. i E. M. (u daljnjem tekstu: oštećene ili S. A. i E. M.) koje su od zadobivenih povreda preminule. Vozilo se nakon saobraćajne nezgode nesmanjenom brzinom udaljilo s lica mjesta. Apelant je u isto vrijeme napustio Bosnu i Hercegovinu, pa se nakon dva dana (12. oktobra 2016. godine) dobrovoljno predao u policijsku stanicu u Novom Sadu – Republika Srbija. Apelant je 9. januara 2017. godine izručen nadležnim organima Bosne i Hercegovine, a 10. januara 2017. godine je u svojstvu osumnjičenog ispitan u Tužilaštvu.

5. Tužilaštvo je nakon provedene istrage utvrdilo da postoji osnovana sumnja da je apelant prouzrokovao saobraćajnu nezgodu opisanu u prethodnoj tački, a 21. januara 2017. godine je podiglo optužnicu protiv njega.

6. Kantonalni sud je Presudom broj 09 0 K 027292 17 K od 26. septembra 2018. godine apelanta proglasio krivim zato što je radnjama opisanim u dvije tačke izreke presude počinio teško krivično djelo protiv sigurnosti javnog saobraćaja iz člana 336. stav 2. u vezi sa članom 332. stav 1. i neukazivanje pomoći osobi povrijeđenoj u saobraćajnoj nezgodi iz člana 337. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZFBiH), u vezi sa članom 54. tog zakona. Za počinjena krivična djela Kantonalni sud je apelantu izrekao jedinstvenu

kaznu zatvora u trajanju od 14 godina i šest mjeseci. Vrhovni sud je Presudom broj 09 0 K 027292 19 Kž od 15. aprila 2019. godine djelimično uvažio žalbe Tužilaštva, apelantovog branioca i punomoćnice oštećenih E. M. i A. A. (očevi S. A. i E. M.), pa je ukinuo prvostepenu presudu i predmet vratio na ponovno suđenje.

Osporene presude

7. Nakon ponovljenog postupka Kantonalni sud je Presudom broj 09 0 K 027292 19 K 2 od 19. marta 2020. godine apelanta proglasio krivim zbog krivičnih djela za koja je optužen, s tim da je za krivično djelo, opisano pod tačkom 2. izreke presude, apelanta proglasio krivim za krivično djelo iz člana 337. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZFBiH. Apelant je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 17 godina i šest mjeseci, u koju je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru počev od 12. oktobra 2016. godine. Na osnovu člana 77. KZFBiH, apelantu je izrečena sigurnosna mjera zabrane upravljanja vozilima „B“ kategorije u trajanju od pet godina. Na osnovu člana 212. stav 3. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKPFBiH), porodice oštećenih su s imovinskopравnim zahtjevima upućene na parnični postupak.

8. Kantonalni sud je utvrdio da je apelant u vrijeme, na način i mjestu detaljno opisanom u tački 1. izreke presude upravljao vozilom protivno navedenim odredbama Zakona o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH i kretao se nedozvoljenom brzinom od 102,6 km/h na mjestu gdje je dozvoljena brzina 60 km/h. Utvrđeno je da je apelant vozilom ušao u raskrsnicu nesmanjenom brzinom, ne preduzimajući radnju kočenja kada je za kretanje vozila na semaforu bilo upaljeno crveno svjetlo – zabrana prolaza, dok je za pješake bilo upaljeno zeleno svjetlo – slobodan prolaz. Tom prilikom apelant je prednjim čeonim dijelom vozila udario S. A. i E. M., pa je od posljedica tog udara kod S. A. na licu mjesta nastupila smrt, dok je E. M. nakon par sati preminula u bolnici. Apelant je proglašen krivim i što je, nakon prouzrokovanja saobraćajne nezgode, propustio da ostane na licu mjesta, te se nesmanjenom brzinom vozilom udaljio s lica mjesta ostavljajući bez pomoći povrijeđenu osobu, čiju je povredu prouzrokovao.

9. Kantonalni sud je u ponovnom postupku preuzeo dokaze Tužilaštva i apelantove odbrane koji su provedeni u ranije vođenom postupku. Kao dokazi odbrane preuzeti su zapisnici o saslušanju dva svjedoka, apelanta i vještaka saobraćajne struke Milana Vujanića (u daljnjem tekstu: vještak Vujanić), zapisnik o saslušanju vještaka saobraćajne struke Ševala Kovačevića (u daljnjem tekstu: vještak Kovačević) i tri materijalna dokaza. Kantonalni sud je preuzeo mnogobrojne dokaze Tužilaštva, među kojima su dokazi koji su izuzeti s lica mjesta saobraćajne nezgode, uključujući i tri videosnimka nadzornih sistema s CD-om i fotodokumentacijom (u daljnjem tekstu: sporni snimci). Preuzeti su i zapisnici o iskazima svjedoka koji su bili na licu mjesta saobraćajne nezgode i zapisnici o iskazima ovlaštenih službenih osoba koje su preduzimale službene radnje nakon saobraćajne nezgode. U presudi su detaljno interpretirani svi iskazi svjedoka i data ocjena iskaza.

10. Tokom postupka je provedeno ukupno 10 vještačenja, i to sedam radi utvrđivanja činjenica relevantnih za ovaj postupak (apelantova sposobnost da učestvuje u postupku, uzrok smrti S. A. i E. M., tragovi s lica mjesta u odnosu na vozilo, funkcionalnost stanja dijelova i uređaja sistema na vozilu, DNK analiza, razgovori i apelantove SMS poruke, kao i neuropsihijatrijsko vještačenje porodica S. A. i E. M.). Kantonalni sud je naveo da je nalazima i mišljenjima vještaka poklonio vjeru jer su dati objektivno i u skladu s pravilima vještine i struke. U postupku su dalje, radi rasvjetljavanja okolnosti pod kojima se desila saobraćajna nezgoda, provedena i tri vještačenja posredstvom vještaka saobraćajne struke, koja su uradili: vještak Vujanić kao

vještak odbrane, vještak Kovačević kao vještak Tužilaštva i Nedim Kamenjašević kao vještak suda (u daljnjem tekstu: vještak Kamenjašević). Zadatak tih vještaka je bio da utvrde brzinu kretanja vozila, način i pravac kretanja pješakinja – djevojaka, tačno mjesto kontakta vozila sa S. A. i E. M., boje svjetala koja su bila upaljena na semaforu za vozače i pješake i kakve su bile tehničke mogućnosti da se spriječi saobraćajna nezgoda. Kantonalni sud je u presudi detaljno interpretirao nalaze i mišljenja navedenih vještaka i iskaze koje su dali na pretresu kada su pojašnjavali nalaze i odgovarali na pitanja članova sudskog vijeća i stranaka u postupku.

11. Kantonalni sud je veoma opširno pojasnio zašto nije poklonio vjeru iskazima vještaka Vujanica i Kovačevića i zašto je poklonio vjeru iskazu vještaka Kamenjaševića, čiji je nalaz i mišljenje prihvatio u cijelosti kao objektivan i stručan. U vezi s tim, Kantonalni sud je obrazložio da tokom unakrsnog ispitivanja nije dovedena u pitanje stručnost vještaka Kamenjaševića jer je on dao jasne, precizne i logične odgovore na sva pitanja apelantovog branioca. Kantonalni sud je također obrazložio da je odbio apelantove prigovore o tome da vještak Kamenjašević nema licencirani program, da nije adekvatno primijenio metode prilikom izračunavanja brzine itd., između ostalog i zato što je taj vještak angažiran u skladu s odredbama člana 109. ZKPFBiH i izabran s liste stalnih sudskih vještaka. Sud je također naglasio da je nalaz i mišljenje tog vještaka dat u cijelosti prema zadatku koji mu je postavljen, te da odbrana ničim nije dovela u pitanje njegovu objektivnost i stručnost. U vezi s tim, Kantonalni sud je pojasnio da nije prihvatio prijedlog apelantovog branioca da provede dodatne dokaze kojim je odbrana željela dokazati vještakovu nestručnost da vještači u ovom predmetu.

12. Nadalje, Kantonalni sud je iz svih provedenih dokaza koji su detaljno interpretirani u obrazloženju presude zaključio da je dokazano da je apelant počinio krivično djelo teška krivična djela protiv sigurnosti javnog saobraćaja. Naročito, Kantonalni sud je zaključio da je apelant mogao predvidjeti nastupanje zabranjene posljedice, da je njegov voljni element bio na liniji pristajanja i da je postupao s eventualnim umišljajem u odnosu na ugrožavanje javnog saobraćaja, dok se teža posljedica koja se ogleda u smrti dvije osobe može pripisati apelantovom nehatu.

13. Kantonalni sud je nesporno utvrdio i da apelant nakon saobraćajne nezgode nije ostao na licu mjesta. Budući da je kod S. A. smrt nastupila na licu mjesta, Kantonalni sud je zaključio da je apelant kritične prilike ostavio bez pomoći samo E. M., čime su ostvareni svi elementi biča krivičnog djela neukazivanja pomoći osobi povrijeđenoj u saobraćajnoj nezgodi. Apelant je udaljavanjem s mjesta saobraćajne nezgode, znajući da je nekoga udario, postupao s direktnim umišljajem u odnosu na osnovno krivično djelo neukazivanja pomoći osobi ozlijeđenoj u saobraćajnoj nezgodi, dok je u odnosu na težu posljedicu koja se ogleda u smrti E. M. postupao s nehatom.

14. U odnosu na kaznu, Kantonalni sud je obrazložio da su visina pojedinačno utvrđenih kazni i izrečena jedinstvena kazna zatvora adekvatne okolnostima pod kojima je apelant počinio krivična djela i njihovoj težini. Kao olakšavajuću okolnost Kantonalni sud je cijenio da je apelant porodicama djevojaka "izrazio saučešće i žaljenje zbog događaja koji se desio". Kao otežavajuće okolnosti sud je cijenio da je apelant počinjenim krivičnim djelom prouzrokovao smrt dvije osobe, da se kritični događaj desio u centru grada gdje je saobraćaj vrlo frekventan i na raskrsnici kada su druga vozila stajala na znak zabrane prolaza, čime je potencijalno ugrozio i druge učesnike u saobraćaju. Također, sud je kao otežavajuću okolnost cijenio i apelantovu raniju osuđivanost (da je kažnjen uvijek i da je za manje od dva mjeseca nakon isteka vremena provjeravanja počinio novo, teže krivično djelo). Kantonalni sud je naveo i da je apelant u periodu od 2011. do 2016. godine prekršajno kažnjavao 47 puta zbog

prekršaja iz oblasti saobraćaja, "što jasno ukazuje da je [apelant] osoba koja se ne pridržava i ne poštuje saobraćajne propise".

15. Vrhovni sud je Presudom broj 09 0 K 027292 20 Kž 25 od 20. oktobra 2020. godine odbio žalbe izjavljene protiv navedene presude Kantonalnog suda. Istovremeno, Vrhovni sud je po službenoj dužnosti navedenu presudu preinačio u pravnoj ocjeni djela i za radnje opisane u tački 2. izreke prvostepene presude, te je apelanta proglasio krivim za krivično djelo iz člana 337. stav 1. KZFBiH, za koje mu je utvrdio kaznu zatvora u trajanju od osam mjeseci. Utvrđena kazna za krivično djelo teška krivična djela protiv sigurnosti javnog saobraćaja ostala je ista. Slijedom toga, Vrhovni sud je apelantu izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 16 godina i šest mjeseci, u koju se uračunava vrijeme koje je apelant proveo u pritvoru. U ostalom dijelu prvostepena presuda je ostala neizmijenjena.

16. Vrhovni sud je ocijenio da je prvostepeni sud pravilno ocijenio sve provedene dokaze, o čemu je dao valjano obrazloženje, koje je taj sud i prihvatio. Vrhovni sud je naročito istakao da je prvostepeni sud dao konkretne razloge zbog čega ne prihvata nalaze vještaka Kovačevića i Vujanica, a zbog čega prihvata nalaz vještaka Kamenjaševića, te koje odlučne činjenice je utvrdio na osnovu iskaza, nalaza i mišljenja tog vještaka. Vrhovni sud je ponovio da apelantova odbrana nije ni u najmanjoj mjeri svojim pitanjima, koja su se odnosila i na posjedovanje licence, dovela u pitanje objektivnost i stručnost vještaka. Pobijana presuda, kako je dalje navedeno, sadrži konkretne razloge zbog čega je odbijen prijedlog apelantovog branioca da se provede dokaz – isprintana e-mail korespondencija koju je preveo ovlašteni sudski tumač za engleski jezik, iz koje proizlazi da ne postoji licenca na ime vještaka Kamenjaševića "za korištenje programa PC Crash". Vrhovni sud je pojasnio da je vještak Kamenjašević, na pitanje apelantovog branioca, odgovorio "da posjeduje licencu izdatu od strane Biroa za vještačenje u Gracu". Vrhovni sud je istakao i da iz stanja spisa slijedi da se radi o vještaku koji je na listi stalnih sudskih vještaka. Potvrda, koju je priložila odbrana, iz koje proizlazi da vještak Kamenjašević ne posjeduje licencu za korištenje programa "PC Crash", prema ocjeni Vrhovnog suda, ne može dovesti u pitanje pravilnost pobijane presude, tim prije što analiza nalaza i mišljenja vještaka Kamenjaševića, sadržana u potvrdi koju je priložio apelant, ne može biti dokaz u postupku jer "taj institut nije određen za vještaka u ovom predmetu naredbom suda ili tužioca".

17. Vrhovni sud je također ocijenio da potvrda koju je apelantov branilac priložio uz žalbu i u kojoj je sadržana analiza nalaza i mišljenja vještaka Kamenjaševića ne može biti dokaz u postupku budući da institut koji je sačinio tu potvrdu nije određen za vještaka u ovom predmetu naredbom suda ili tužioca u smislu odredbe člana 110. stav 1. ZKPFBiH.

18. Vrhovni sud je obrazložio da u pogledu dokazanosti apelantovih krivičnihopravnih radnji nije ostala bilo kakva sumnja, zbog čega se na konkretan slučaj nije moglo primijeniti načelo *in dubio pro reo*. Nadalje, Vrhovni sud je zaključio da se ne mogu prihvatiti ni apelantovi žalbeni navodi da se zaključak prvostepenog suda o brzini kretanja vozila, osvijetljenosti raskrsnice, položaju vozila kojim je upravljao apelant i položaju pješaka zasniva na dokazima koji nisu izvedeni na glavnom pretresu. U vezi s tim, ocijenjeni su neosnovanim i apelantovi navodi da se presuda zasniva na spornim videosnimcima iako je predsjednik vijeća tvrdio suprotno, uz konstataciju "da je iz snimaka očigledno da se radi o većoj brzini u odnosu na ostala vozila". Odbrana je tvrdila da je tom izjavom povrijeđeno apelantovo pravo na pretpostavku nevinosti iz člana 3. ZKPFBiH i člana 6. stav 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Vrhovni sud je ukazao da iz obrazloženja pobijane presude slijedi da su sporni snimci uvršteni u dokaznu građu kao dokazi optužbe.

Okolnost da je predsjednik vijeća izrekao opisanu konstataciju, sama po sebi, ne znači da je apelantu povrijeđena pretpostavka nevinosti jer nije iznesena tvrdnja da je apelant kriv za krivično djelo, niti je apelant proglašen krivim prije završetka dokaznog postupka i glavnog pretresa. Također, Vrhovni sud je naveo da su neosnovani i apelantovi žalbeni prigovori o tome da je na odluku suda odlučujući utjecaj imalo i to što je "apelant bio izložen medijskom linču, te da upravo izrečena kazna zatvora pokazuje da je prvostepeni sud bio pod utjecajem medija kada je odlučivao o visini krivičnopravne sankcije". U vezi s tim, Vrhovni sud je ocijenio da prvostepeni sud prilikom odlučivanja o apelantovoj krivici i visini krivičnopravne sankcije nije cijenio medijsku pažnju, tj. medijsku eksponiranost ovog predmeta. Prvostepeni sud je, kako je zaključio Vrhovni sud, apelanta proglasio krivim i kaznio u skladu sa zakonom, nakon provedenog kontradiktornog krivičnog postupka.

19. Vrhovni sud je ocijenio da je prvostepeni sud prilikom odlučivanja o visini kazne dao odgovarajući značaj svim olakšavajućim i otežavajućim okolnostima. Apelantova dob u inkriminirano vrijeme (oko 26 godina) ne obavezuje sud da je cijeni kao olakšavajuću okolnost, dok se apelantovo korektno ponašanje na sudu podrazumijeva. Činjenica da je apelant 47 puta prekršajno kažnjavan pokazuje apelantov stav prema poštovanju saobraćajnih propisa, nezavisno od njihove prirode. Vrhovni sud je istakao i da se kazna odmjerava u zavisnosti od okolnosti svakog konkretnog predmeta. Zbog toga, apelantovo ukazivanje na odluke drugih sudova u kojima su izrečene kazne zatvora u kraćem trajanju od kazne koja je izrečena njemu nemaju utjecaja na ovaj predmet.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

20. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz čl. II/2. i II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6. i 13. Evropske konvencije, kao i člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju. U opširnoj apelaciji apelant smatra da mu je pravo na pravično suđenje prekršeno zbog uskraćivanja prava "na jednakost strana u postupku i na akuzatoran postupak, na obrazloženu sudsku presudu, proizvodljne primjene materijalnog prava, proizvoljno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede prava na pretpostavku nevinosti". U vezi s tim, apelant ističe da je u prvostepenoj presudi izostala savjesna ocjena dokaza jer Kantonalni sud pri donošenju osporene presude "uopće nije cijenio veliki broj dokaza", te je propustio dati ocjenu vjerodostojnosti protivrječnih dokaza. Apelant posebno ukazuje da pobijana presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama u odnosu na nalaz i mišljenje sedam vještaka, kao ni razloge o odlučnim činjenicama iz kojih bi bilo vidljivo da su ti dokazi cijenjani u vezi s ostalim dokazima, apelantovom odbranom, te iskazima saslušanih svjedoka (koje apelant u apelaciji analizira). Također, apelant ističe da je prvostepeni sud detaljno "parafrazirao nalaz i mišljenje vještaka" Kovačevića i Vujanica, ali da nalaze tih vještaka nije cijenio u vezi s drugim dokazima, a prevashodno s nalazom i mišljenjem vještaka Kamenjaševića. Ovaj posljednji apelant detaljno analizira i pri tome osporava zaključke do kojih je taj vještak došao. Apelant smatra da je način ocjene dokaza rezultirao kršenjem načela *in dubio pro reo*.

21. Apelant smatra da je uskraćen za pravičan postupak i zato što drugostepeni sud nije jasno obrazložio zašto je žalbene prigovore odbrane ocijenio neosnovanim. Nadalje, apelant ukazuje da obrazloženje prvostepene presude ne sadrži razloge o elementima bića krivičnih djela, niti razloge koji se tiču oblika apelantove vinosti. Apelant smatra da mu je izrečena neadekvatna kazna koja je, kako ističe, u znatno dužem trajanju od kazni koje su sudovi za ista krivična djela i u istim ili sličnim okolnostima izricali presudama u Bosni i Hercegovini, Republici Hrvatskoj i

Republici Srbiji, koje je interpretirao. Apelant smatra da se tolikom kaznom direktno podriva osnovno ustavno načelo jednakosti građana pred zakonom "u području odmjerenja kazne".

22. Nadalje, smatra da je u ovom postupku došlo do kršenja prava na pravično suđenje, između ostalog, i zbog činjenice da je sud presudu zasnovao na dokazima – spornim snimcima, koji nisu izvedeni na glavnom pretresu. U vezi s tim, ističe da je predsjedavajući sudskog vijeća, iako sporni snimci nikada nisu prezentirani na glavnom pretresu, konstatirao da je iz snimka "očigledno da se radi o većoj brzini u odnosu na ostala vozila". Apelant smatra da je to "ne samo paušalan navod nego i direktno podriva garancije načela *in dubio pro reo*". Navod predsjedavajućeg vijeća, prema apelantovom mišljenju, ukazuje na to da je u tim okolnostima predsjednik vijeća, čak i prije izvođenja dokaza odbrane, već bio zaključio da se apelant kretao velikom brzinom, te da je imao formiran stav o apelantovoj krivici. Osim toga, drugostepeni sud se nije očitovao o žalbenim navodima da sporni snimci "zbog očitog nekvaliteta" nisu mogli poslužiti vještaku za donošenje zaključaka o odlučnim činjenicama.

23. U vezi s navodima o kršenju pretpostavke nevinosti, apelant navodi i da je vijest o saobraćajnoj nezgodi, njenim posljedicama i činjenici da je osoba koja ju je prouzrokovala pobjegla s lica mjesta objavljena u svim elektronskim i printanim medijima u Bosni i Hercegovini. Apelant navodi da je nakon lišenja slobode, kao i za vrijeme trajanja ekstradicionog pritvora, uslijedio njegov "progon" od visokih javnih zvaničnika. S identičnom praksom je nastavljeno i tokom samog postupka istrage i podizanja optužnice, te nakon potvrđivanja optužnice protiv apelanta, kada su brojni zvaničnici dali veliki broj izjava za javnost kojima su javnost u Bosni i Hercegovini, ali i šire, informirali o svojim stavovima o apelantovom predmetu, uključujući i sudije. Apelant smatra da zbog navedenih izjava i medijske kampanje koja je vođena protiv njega redovni sud nije bio nepristrasan, slijedom čega mu je izrekao "drakonsku" kaznu zatvora. Budući da je apelant nakon "dobrovoljne predaje" u drugoj državi lišen slobode, mediji su tu vijest objavili i u vezi s tim je, prema apelantovim navodima, objavljeno sljedeće:

- Internetski portal DEPO.ba objavio je anketu o rezultatima krivičnog postupka protiv apelanta s pitanjem: "Sudjenje Sanjinu Sefiću bit će: - pošteno, - namješteno u korist Sanjina Sefića, - namješteno na štetu Sanjina Sefića."

- Dana 12. oktobra 2016. godine printani medij "Dnevni avaz" prenio je da je tadašnji premijer Vlade Kantona Sarajevo Elmedin Konaković nakon apelantovog hapšenja izjavio da je "sa oduševljenjem dočekao vijest da je večeras u Srbiji uhapšen Sefić Sanjin" i "Presretan sam da smo jednog brutalnog zločinca doveli pred lice pravde. Pravda je bila brza i ako Bog da on će brzo odgovarati za svoja zlodjela. [...] Ako je neko zaslužio najveću moguću kaznu zatvora koju predviđa zakon, to je ovaj momak". Apelant navodi da iz te izjave proizlazi da je "krivično odgovoran, iako u tom trenutku nije ni bio pokrenut krivični postupak protiv apelanta".

- Goran Kovačević, docent na Fakultetu za kriminalistiku Univerziteta u Sarajevu, 13. oktobra 2016. godine, gostujući uživo na elektronskom mediju N1, povodom apelantovog slučaja izjavio je da "bez 20 godina zatvora ne bi trebao da prođe".

- Policijski komesar Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo Vahid Čosić je na konferenciji za medije, održanoj 14. oktobra 2016. godine, izjavio: "[...] Sanjin Sefić je evidentiran u 47 slučajeva gdje mu je izrečena novčana kazna. [...] prema operativnoj evidenciji koju vodi MUP KS, proističe da je Sefić teške tjelesne povrede drugim licima nanosio tri puta, za razbojništvo je evidentiran osam puta, te razbojništvo u pokušaju. Navodno je zbog tih krivičnih djela kažnjen 17 puta, a procesuiran

jednom, kada je pravomoćno osuđen na uslovnu kaznu od jedne godine i osam mjeseci, zbog djela počinjenog 2010. godine."

- Na internetском portalu "Crna hronika" je 1. januara 2021. godine objavljeno da je otac S. A. izjavio "da je kazna u apelantovom slučaju najviša izrečena kazna ikad u ovakvim predmetima u Bosni i Hercegovini, te da, po njegovom mišljenju, tako visoku kaznu mogu 'zahvaliti' novinarima, postupajućoj tužiteljici i advokatici oštećenih, kao i sudskom vijeću, koje je imalo snage 'iznijeti takav predmet'".

24. Apelant smatra da je zbog navedenih izjava javnih zvaničnika kod javnosti u Bosni i Hercegovini, koju je činilo i sudsko vijeće, koje je zatim odlučivalo u apelantovom predmetu, formirano predubjeđenje o njegovoj krivici.

b) Odgovori na apelaciju

25. Kantonalni sud je odgovorio da je presudu zasnovao na utvrđenim činjenicama i dokazima provedenim na glavnom pretresu, a ne na medijskim napisima.

26. Vrhovni sud je odgovorio da su apelacioni navodi, u suštini, ponovljeni apelantovi navodi iz žalbe, koje je taj sud ocijenio neosnovanim u svojoj presudi i o čemu je dao jasne i određene razloge. Vrhovni sud je naglasio da je presuda zasnovana na utvrđenim činjenicama i okolnostima iz spisa predmeta, a ne na medijskim izvještajima, o čemu se taj sud u presudi, također izjasnio.

27. Tužilaštvo je odgovorilo da su apelantovi navodi neosnovani.

28. Apelant smatra da odgovori nisu konkretni i da je "banalizirana" apelacija od 98 stranica.

V. Relevantni propisi

29. **Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 36/03, 37/03 – ispravka, 21/04 – ispravka, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17 i 31/23)

U konkretnom slučaju primjenjuje se neslužbeni prečišćeni tekst **Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 36/03, 37/03 – ispravka, 21/04 – ispravka, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14 i 46/16) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 43. stav (1)

Kazna zatvora

(1) Kazna zatvora ne može biti kraća od 30 dana ni duža od 20 godina.

Član 49. stav (1)

Opća pravila za odmjerenje kazne

(1) Sud će učinitelju krivičnog djela odmjeriti kaznu u granicama koje su zakonom propisane za to krivično djelo imajući u vidu svrhu kažnjavanja i uzimajući u obzir sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća (olakšavajuće i otežavajuće okolnosti), a naročito: stepen krivice, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, raniji život učinitelja, njegove osobne prilike i njegovo ponašanje nakon učinjenog krivičnog djela, te druge okolnosti koje se odnose na osobu učinitelja.

Član 332. stav (1)

Ugrožavanje javnog prometa

(1) Učesnik u prometu na putevima koji se ne pridržava prometnih propisa i time tako ugrozi javni promet da dovede u opasnost život ljudi ili imovinu većih razmjera, pa zbog toga kod drugoga nastupi imovinska šteta preko 5.000 KM, kaznit će se kaznom zatvora do pet godina.

Član 336. stav (2)

Teška krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa

(2) Ako je krivičnim djelom iz člana 332. st. 1. i 2., [...] ovog zakona prouzrokovana smrt jedne ili više osoba, učinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje godinu dana.

Član 337. stav (1)

Neukazivanje pomoći osobi ozlijeđenoj u prometnoj nezgodi

(1) Vozač prijevoznog sredstva koji ostavi bez pomoći osobu koja je ozlijeđena tim prijevoznim sredstvom ili čiju je ozljedu prouzrokovao, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

30. **Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije BiH" br. 35/03, 37/03 – ispravka, 56/03 – ispravka, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14 i 74/20)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 3.

Pretpostavka nevinosti i in dubio pro reo

(1) Svako se smatra nevinim za krivično djelo dok se pravomoćnom presudom suda ne utvrdi njegova krivnja.

(2) Sumnju u pogledu postojanja činjenica koje čine obilježja krivičnog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženog.

Član 15.

Jednakost u postupanju

(1) Sud je dužan stranke i branitelje tretirati na jednak način i svakoj strani pružiti jednake mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnoj raspravi.

(2) Sud, tužitelj i drugi organi koji učestvuju u postupku dužni su s jednakom pažnjom da ispituju i utvrđuju kako činjenice koje terete osumnjičenog, odnosno optuženog, tako i one koje im idu u korist.

Član 296.

Dokazi na kojima se zasniva presuda

(1) Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu.

(2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak da li je neka činjenica dokazana.

Član 305. stav (7)

Sadržaj presude

(7) Sud će određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti protivrječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka, [...], kojim razlozima se rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju da li postoji krivično djelo i krivična odgovornost optuženog i pri primjenjivanju određenih odredaba Krivičnog zakona na optuženog i njegovo djelo.

Odjeljak 2 - Žalba na drugostepenu presudu

Član 333. stav (1)

Opća odredba

(1) Protiv presude vijeća žalbenog odjeljenja dozvoljena je žalba u slučaju ako je:

a) vijeće žalbenog odjeljenja preinačilo prvostepenu presudu kojom je optuženi oslobođen od optužbe i izreklo presudu kojom se optuženi proglašava krivim;

b) vijeće žalbenog odjeljenja u vezi sa žalbom na oslobađajuću presudu na raspravi donijelo presudu kojom se optuženi proglašava krivim.

VI. Dopustivost i meritum

31. Ustavni sud konstatira da apelacija ispunjava uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (*prima facie*) neosnovana u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

32. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama prekršena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6. i 13. Evropske konvencije, kao i pravo iz člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

33. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

34. Član 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica u skladu sa zakonom.

35. Apelant se, u suštini, poziva na kršenje prava na pravično suđenje, naročito ističući kršenje sljedećih garancija: pravo na jednakost strana u postupku i na akuzatoran postupak, pravo na obrazloženu sudsku presudu i proizvoljnost u odlučivanju i u ocjeni dokaza, te u vezi s tim kršenje načela *in dubio pro reo*, te pravo na pretpostavku nevinosti.

a) Pretpostavka nevinosti

36. Ustavni sud primjećuje da apelant u vezi s ovim pitanjem navodi da je pretpostavku nevinosti prekršio predsjedavajući sudskog vijeća koji je na glavnom pretresu rekao da je iz snimka "očigledno da se radi o većoj brzini u odnosu na ostala vozila" (vidi tačku 22. ove odluke). Nadalje, apelant se poziva na izjave zvaničnika, i to: tadašnjeg premijera Kantona Sarajevo Elmedina Konakovića, tadašnjeg policijskog komesara Vahidina Čosića i univerzitetskog profesora Gorana Kovačevića (vidi tačku 23. ove odluke). Osim toga, apelant navodi da je tokom cijelog trajanja ovog postupka vođena negativna medijska kampanja protiv njega (*idem*).

Izjava "suda"

37. U odnosu na izjavu predsjedavajućeg sudskog vijeća, Ustavni sud ukazuje da pretpostavka nevinosti obavezuje sudiju da se suzdrži od preuranjenog izražavanja mišljenja da je osoba "optužena za krivično djelo" kriva prije nego što joj je to dokazano prema zakonu (vidi Evropski sud, *Vardan Martirosyan protiv Armenije*, presuda od 15. juna 2021. godine, predstavka broj 13610/12, tačka 80). Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju predsjedavajući sudskog vijeća za dokaz – videosnimak na kojem se vidi kretanje vozila izjavio da je "očigledno da se radi o većoj brzini u odnosu na ostala vozila". Ustavni sud smatra da ta izjava predstavlja izražavanje o vizuelnom doživljaju sadržaja videosnimka koji se odnosio na brzinu kretanja vozila u odnosu na druga vozila. U izjavi se apelant uopće ne spominje ni u kojem kontekstu, a naročito se ne radi o mišljenju predsjednika vijeća o njegovoj krivici. Osim toga, zbog takve izjave apelant nije tokom postupka doveo u pitanje nepristrasnost predsjednika vijeća, niti je zbog toga tražio njegovo izuzeće. Stoga, Ustavni sud smatra da se navedena izjava ne može tumačiti kao preuranjeno mišljenje suda

da je apelant kriv za krivično djelo prije nego što je to dokazano prema zakonu, te da takvom izjavom nije prekršeno apelantovo pravo na pretpostavku nevinosti.

Izjave javnih zvaničnika

38. U odnosu na izjave javnih zvaničnika, tadašnjeg premijera Kantona Sarajevo Elmedina Konakovića i tadašnjeg policijskog komesara Vahidina Čosića, Ustavni sud ukazuje da član 6. stav 2. zabranjuje izjave javnih zvaničnika o krivičnim istragama koje su u toku i koje podstiču javnost na vjerovanje da je osumnjičeni kriv te prejudiciraju ocjenu činjenica koju provodi nadležno pravosuđe (vidi Evropski sud, *Ismoilov i drugi protiv Rusije*, presuda od 24. aprila 2008. godine, predstavka broj 2947/06, tačka 161). Predstavlja li neka izjava javnog zvaničnika povredu pretpostavke nevinosti utvrđuje se u kontekstu konkretnih okolnosti u kojima je data sporna izjava (vidi Evropski sud, *Peša protiv Hrvatske*, presuda od 8. aprila 2010. godine, predstavka broj 40523/08, tačka 141).

39. U vezi s tim, Ustavni sud, prije svega, podsjeća da je u svojoj praksi u nekoliko navrata utvrdio povredu prava na pretpostavku nevinosti u vezi s izjavama političara i drugih visokih zvaničnika koji su, prije donošenja pravomoćne presude, donosili zaključke o krivici apelanata (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. AP-4319/14 od 18. decembra 2014. godine, tačka 35, i AP-2011/15 od 22. decembra 2016. godine, tačka 50. s daljnjim referencama, dostupne na www.ustavnisud.ba). U tim predmetima apelanti su podnosili apelacije u relativno kratkom vremenu nakon što su izjave koje su za njih bile sporne postale dostupne javnosti i u "početnoj" fazi postupka, odnosno prije donošenja prvostepenih presuda. U takvim situacijama Ustavni sud je, za razliku od Evropskog suda, mogao da promptno reagira i da svojom odlukom, ako utvrdi povredu, prije donošenja odluke o krivici, ukaže na spornu izjavu zvaničnika i njen eventualni štetan utjecaj na pretpostavku nevinosti. Ustavni sud je nakon utvrđivanja povrede odluke dostavljao redovnim sudovima kako bi prilikom donošenja odluka zanemarili sporne izjave. Za razliku od tih predmeta, u konkretnom slučaju apelant je na ovo pitanje ukazao tek u žalbi na prvostepenu presudu. Osim toga, Ustavni sud zapaža da su sporne izjave date 12. i 14. oktobra 2016. godine, dva odnosno četiri dana nakon saobraćajne nezgode, a žalba na prvostepenu presudu kojom je apelant proglašen krivim je podnesena 19. juna 2020. godine, dakle nakon što su protekle skoro četiri godine od kada su sporne izjave postale dostupne javnosti.

40. Na osnovu uvida u izjavu policijskog komesara (vidi tačku 23. ove odluke), Ustavni sud zapaža da je izjava data na konferenciji za medije s ciljem obavještanja javnosti o apelantovom lišenju slobode u inozemstvu, za koje je javnost bila veoma zainteresirana. U dijelu te izjave koji apelant smatra spornim policijski komesar je navodio podatke o prijavama protiv apelanta za druga protivpravna djela, koje, prema operativnoj evidenciji, vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova. Također, tom prilikom policijski komesar nije koristio termin da je apelant kriv za krivično djelo povodom kojeg je lišen slobode. Dakle, sporna izjava nije podsticala javnost na vjerovanje da je apelant kriv, niti je prejudicirala ocjena činjenica o krivičnoj istrazi koju je provodilo nadležno tužilaštvo, četiri dana nakon saobraćajne nezgode u kojoj su dvije djevojke poginule. Stoga, Ustavni sud smatra da izjava policijskog komesara ne može predstavljati izjavu javnog zvaničnika koja bi ohrabrila javnost da vjeruje da je apelant kriv i koja bi prejudicirala sudsku ocjenu činjenica.

41. U vezi s izjavom tadašnjeg premijera Elmedina Konakovića, Ustavni sud smatra da je nesporno da njegova izjava: "Ako je neko zaslužio najveću moguću kaznu zatvora koju predviđa zakon, to je ovaj momak [...]", sama po sebi, jest prejudiciranje apelantove krivice, što je suprotno načelu

pretpostavke nevinosti. Apelant smatra da je sporna izjava utjecala na odluku suda o njegovoj krivici. Međutim, Ustavni sud zapaža da apelant, pozivajući se na tu izjavu, ni u žalbi protiv prvostepene presude, a ni u apelaciji, nije naveo na čemu zasniva tvrdnju da je ta izjava, koja je data četiri godine prije donošenja prvostepene presude, utjecala na sud prilikom odlučivanja. Ustavni sud zapaža i da apelant ni tokom krivičnog postupka, pa ni u apelaciji nije tvrdio da nije počinio ovu saobraćajnu nezgodu, već je samo ukazivao na navodne procesne povrede i izvodio dokaze kojima je pokušavao umanjiti svoju odgovornost. Stoga, imajući u vidu sve ove specifične okolnosti, Ustavni sud smatra da nije ni očigledno, niti je apelant dokazao da je sporna izjava javnog zvaničnika, iako neprimjerena, na bilo koji način utjecala na sudije koje su odlučivale o njegovoj krivici, odnosno da je prekršen član 6. stav 2. Evropske konvencije.

Medijska kampanja

42. U odnosu na apelantove navode da je negativan publicitet koji je pratio krivični postupak protiv njega utjecao na visinu kazne koja mu je izrečena, Ustavni sud naglašava da, iako su sudovi jedini pozvani donijeti ocjenu o optuženikovoј krivici, oni ipak ne djeluju izolirano, te je stoga prihvatljivo da se o predmetu krivičnih postupaka raspravlja i na drugim mjestima, kao npr. u specijaliziranim publikacijama, dnevnim i drugim novinama ili u javnosti općenito (vidi Evropski sud, *Kačiu i Kotorri protiv Albanije*, presuda od 25. juna 2013. godine, predstavke br. 33192/07 i dr., tačka 157). Izvještavanje o sudskim postupcima, uključujući i komentiranje, pridonosi njihovoj javnosti i u potpunom je skladu sa zahtjevom iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije da sudske rasprave trebaju biti javne. Osim toga, Evropski sud je ukazao i da mediji ne smiju prekoračiti određene granice, naročito u pogledu zaštite prava na privatnost optuženog u krivičnom postupku i pretpostavke nevinosti (vidi Evropski sud, *Bédar protiv Švicarske*, presuda od 29. marta 2016. godine, predstavka broj 56925/08, tačka 51).

43. U konkretnom slučaju apelant je naveo da je jedan informativni portal proveo anketu među čitaocima o tome kakvu odluku treba očekivati u konkretnom slučaju. Međutim, Ustavni sud zapaža da apelant nije naveo na koji način je javna anketa, provedena nekoliko godina prije donošenja presude, utjecala na odluku suda o njegovoj kazni. Osim toga, iz osporene presude Vrhovnog suda proizlazi da je taj sud razmotrio apelantove navode o, kako je apelant naveo, "medijskom linču" kojem je bio izložen. Vrhovni sud je u vezi s tim obrazložio da ništa ne ukazuje da je medijska eksponiranost ovog predmeta utjecala na odluku prvostepenog suda i da mu je time povrijeđena pretpostavka nevinosti (vidi tačku 18. ove odluke).

44. Nadalje, Ustavni sud smatra da ni izjava Gorana Kovačevića, docenta na Fakultetu za kriminalistiku, "bez 20 godina zatvora ne bi trebalo da prođe", također, sama po sebi, ne predstavlja prejudiciranje krivice, nego raspravu u javnosti o mogućim ishodima krivičnog postupka zbog teške saobraćajne nezgode u kojoj su dvije mlade djevojke izgubile život. To je nesumnjivo bilo od velikog javnog interesa, pa je sasvim logično da su mediji o tome vrlo intenzivno obavještavali javnost. Također, Ustavni sud smatra da ni izjava oca jedne od preminulih djevojaka, dan nakon okončanog krivičnog postupka, nezavisno od njenog sadržaja, ne može biti dokaz da je apelantu zbog medijske kampanje izrečena "drakonska" kazna ili da je sud takvu kaznu izrekao zbog "medijske eksponiranosti" ovog predmeta.

45. U odnosu na ostale uopćene apelantove navode o negativnoj medijskoј kampanji, Ustavni sud ukazuje da država nema kontrolu nad sadržajem medijskih napisa, te stavovima izraženim u medijima. Zaštita koju država osigurava u odnosu na napise u medijima je pravo na ispravku netačnih navoda, te tužba za naknadu štete u slučajevima u kojima medijski napisi nanesu

štetu ugledu fizičke osobe iznošenjem ili pronošenjem izražavanja neistinitih činjenica. Ta pravna sredstva predviđena su Zakonom o zaštiti od klevete i Zakonom o obligacionim odnosima. U vezi s tim, Evropski sud je prihvatio da je s ciljem zaštite reputacije optuženog u krivičnom postupku moguće koristiti pravna sredstva radi naknade štete protiv novinara (vidi Evropski sud, *Milosavljević protiv Srbije*, presuda od 25. maja 2021. godine, predstavka broj 57574/14). Apelant ne tvrdi da je koristio ta pravna sredstva. Osim toga, nema nikakvih naznaka da bi bilo kakvi tekstovi u medijima imali utjecaj na nezavisnost i nepristrasnost sudija u konkretnom predmetu. Vijeća sudija Kantonalnog suda i Vrhovnog suda, koji su odlučivali u konkretnom predmetu, bila su sastavljena isključivo od profesionalno izabranih sudija, koji su sudili u predmetu na osnovu dokaza iznesenih tokom suđenja i na osnovu Ustava Bosne i Hercegovine, međunarodnih ugovora, zakona i drugih važećih izvora prava, a svoje odluke su donijeli na osnovu savjesne i brižljive ocjene svih provedenih dokaza, kako je to Ustavni sud već utvrdio.

46. Ovakvi zaključci Ustavnog suda o nepostojanju povrede prava na presumpciju nevinosti objektivizirani su analizom ukupnog postupka i utvrđenja da su poštovane sve garancije iz člana 6. Evropske konvencije. Na osnovu toga, Ustavni sud smatra da se ne može naći niti jedno uporište u postupku na osnovu kojeg bi se objektivno moglo smatrati da je sud presude koje apelant osporava donio pod utjecajem spornih izjava ili da je zbog toga postupak proveden na apelantovu štetu.

47. Na osnovu svega izloženog, Ustavni sud smatra neosnovanim sve apelantove navode o povredi prava na pretpostavku nevinosti iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije.

b) Pravo na jednakost strana u postupku i pravo na odbranu

48. U odnosu na apelantove navode da mu je povrijeđeno pravo na jednakost stranaka u postupku, Ustavni sud upućuje na načela Evropskog suda prema kojima svaka strana treba da dobije razumnu priliku da iznese svoje argumente u predmetu u uvjetima koji je ne stavljaju u nepovoljan položaj *vis-à-vis* protivne stranke (vidi Evropski sud, *Faig Mammadov protiv Azerbejdžana*, presuda od 26. januara 2017. godine, predstavka broj 60802/09, stav 19. s daljnjim referencama).

49. Također, Ustavni sud podsjeća da je načelo jednakosti stranaka tijesno povezano s pravom iz člana 6. stav 3. tačka d) Evropske konvencije. To načelo podrazumijeva da obje stranke moraju imati iste mogućnosti da izlože svoj predmet pod uvjetima koji ih ne stavljaju u podređen položaj u odnosu na protivnika, a na redovnom sudu je da ocijeni da li bi izvođenje predloženih dokaza bilo relevantno za odlučivanje u konkretnom slučaju (vidi Evropski sud, *Letinčić protiv Hrvatske*, presuda od 3. maja 2016. godine, predstavka broj 7183/11, tačka 48. s daljnjim referencama). Međutim, sud je u obavezi da navede relevantne razloge zbog kojih je odlučio da ne pozove one svjedoke čije je saslušanje izričito zahtijevano.

50. Dovodeći navedena načela u vezu s osporenim presudama, Ustavni sud zapaža da je apelant imao mogućnost da predlaže dokaze kao i Tužilaštvo, da osporava dokaze Tužilaštva i da tim dokazima suprotstavi svoje dokaze. Ustavni sud, također, ukazuje da je Vrhovni sud, razmatrajući iste prigovore, zaključio da nije došlo do povrede načela ravnopravnosti stranaka u postupku budući da je prvostepeni sud dao mogućnost odbrani da svoje argumente suprotstavi argumentima optužbe, te odbrana ni na koji način nije dovedena u neravnopravan položaj. Nadalje, Ustavni sud primjećuje i da je Kantonalni sud odbio provođenje određenih dokaza kojim je apelant osporavao stručnost vještaka Kamenjaševića i kvalitet nalaza i mišljenja tog vještaka. Kantonalni sud je dao jasno obrazloženje o razlozima zbog kojih je odbio provođenje tog dokaza (vidi tačku 11. odluke). Zatim je i

Vrhovni sud u drugostepenoj presudi dao jasno obrazloženje zbog čega je pravilna odluka prvostepenog suda u dijelu kojim je odbio provođenje predložene dokaze (vidi tačku 16. odluke). Apelant, osim ovih navoda, nije ponudio bilo kakve druge dokaze da mu je uskraćeno pravo na ravnopravnost u postupku ili pravo na odbranu. Naprotiv, Ustavni sud smatra da apelantova odbrana ni na koji način nije dovedena u neravnopravan položaj u odnosu na Tužilaštvo.

51. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da u provedenom postupku nije došlo do povrede načela ravnopravnosti stranaka u postupku, niti prava na odbranu iz člana 6. st. 1. i 3. tačka d) Evropske konvencije.

c) Ostali navodi o kršenju prava na pravično suđenje

52. Ostali apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje tiču se navodno proizvoljno utvrđenih činjenica i primjene prava, sudske ocjene dokaza i navodnog nedostatka u obrazloženju osporenih presuda.

53. U odnosu na navodnu proizvoljnost u odlučivanju, Ustavni sud podsjeća da je, prema praksi Evropskog suda, prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, da rješavaju probleme tumačenja domaćih zakona. Evropski sud ne treba postupati kao sud "četvrte instance", te stoga neće prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili očigledno nerazumnim (vidi Evropski sud, *Ašćerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. decembra 2019. godine, tačka 23). Ovakvu praksu dosljedno prati i Ustavni sud u svojim brojnim odlukama (vidi, između ostalih, Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-20/05 od 18. maja 2005. godine, objavljenu u "Službenom glasniku BiH" broj 58/05, tačka 23).

54. Da bi se utvrdjenje činjenica i ocjena dokaza od redovnih sudova moglo smatrati proizvoljnim na način da utječu na pravičnost konkretnog postupka, pogrešni zaključci tih sudova o odlučnim činjenicama trebali bi biti toliko očigledni da se mogu okarakterizirati kao nesporna greška (*manifest error*), drugim riječima, takva greška koju nijedan razuman sud ne bi nikada mogao učiniti (vidi Evropski sud, *Bochan protiv Ukrajine* (br. 2) [VV], presuda od 5. februara 2015. godine, predstavka broj 22251/08, stav 62. s daljnjim referencama) Takvu praksu slijedi dosljedno i Ustavni sud u svojim brojnim odlukama (vidi, npr. Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-1111/20 od 12. januara 2022. godine, tačka 25. s daljnjim referencama).

55. Također, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Evropskog suda, da bi se ispunili zahtjevi poštenog suđenja nacionalni sudovi u presudama moraju na odgovarajući način navesti razloge na kojima zasnivaju presude. Mjera do koje se primjenjuje ova dužnost davanja obrazloženja može se razlikovati prema vrsti odluke i treba se utvrditi u svjetlu okolnosti predmeta. Obaveza obrazlaganja ne zahtijeva detaljan odgovor na svaki prigovor podnosioca zahtjeva, već konkretan i izričit odgovor na argumente koji su odlučujući za ishod određenog postupka (vidi Evropski sud, *Farzaliyev protiv Azerbejdžana*, presuda od 28. maja 2020. godine, predstavka broj 29620/07, stav 36. s daljnjim referencama).

56. U svjetlu navedenih načela i činjenica konkretnog predmeta, Ustavni sud zapaža da u obrazloženju osporene prvostepene odluke nije izostala brižljiva i savjesna ocjena svih dokaza koji su provedeni u toku postupka. Kantonalni sud je dao detaljne razloge i obrazloženja zbog čega prihvata ili ne prihvata kao vjerodostojne dokaze koje su predložili Tužilaštvo i apelant. Osim toga, odlučujući o apelantovoj žalbi, te apelantove prigovore je ispitao i Vrhovni sud, a Ustavni sud zapaža da je i taj sud odgovorio na sve žalbene navode od suštinskog značaja. Dakle, redovni sudovi su detaljno i jasno obrazložili na osnovu kojih dokaza je utvrđeno da je apelant počinio krivična djela za koja je

optužen. Pri tome, Ustavni sud zapaža da su u obrazloženju osporene drugostepene odluke sadržani svi apelantovi prigovori koje je isticao u toku postupka pred redovnim sudovima i koje je ponovio i u apelaciji. Ti prigovori se primarno tiču kvaliteta pojedinih dokaza, posebno onih koje su prihvatili redovni sudovi prilikom utvrđivanja ispunjenosti odlučujućih elemenata krivičnih djela u konkretnom slučaju. To se posebno odnosi na izvedene dokaze kod utvrđenja načina nastanka saobraćajne nezgode onako kako je opisano u izreci prvostepene presude. U tom smislu, iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da su te zaključke redovni sudovi zasnovali na nalazu i mišljenju vještaka Kamenjaševića, koji je sačinjen po naredbi Kantonalnog suda, i koji je vještak sačinio nakon što je izvršio uvid u cjelokupan spis predmeta. Također, iz stanja spisa predmeta (što se ne dovodi ni u pitanje apelacionim navodima) proizlazi da je apelantova odbrana imala mogućnost unakrsnog ispitivanja vještaka Kamenjaševića na glavnom pretresu, odnosno mogućnost pobijanja sadržaja njegovog nalaza. Isto tako, Ustavni sud zapaža da apelantova odbrana nije bila onemogućena da predlaže izvođenje svojih dokaza u odnosu na isto pitanje, te da su u tom smislu na glavnom pretresu izvedeni i dokazi saslušanjem vještaka odbrane Vujanića, kao i vještaka optužbe Kovačevića. Međutim, Ustavni sud zapaža da su se sudovi jasno izjasnili o tome zašto te nalaze nisu prihvatili, odnosno zašto su vjeru poklonili nalazu vještaka Kamenjaševića. O tome je dato detaljno obrazloženje koje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Na ovakav zaključak ne može utjecati ni apelantovo ponavljanje prigovora da taj vještak nema licencu "za korištenje programa PC Crash". Naime, i to pitanje su sudovi detaljno analizirali i svoj zaključak obrazložili navodeći detaljne razloge za to (vidi tačku 16. ove odluke).

57. Također, apelant problematizira i korištenje tri videosnimka tvrdeći da oni nisu provedeni kao dokaz, a osporava i njihov kvalitet. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih presuda proizlazi da osuđujuća presuda protiv apelanta nije zasnovana samo na tom dokazu, već na detaljnoj i jasno obrazloženoj analizi svih provedenih dokaza, njihovoj pojedinačnoj i međusobnoj ocjeni, u čemu se ne može uočiti bilo kakva proizvoljnost ili postupanje na apelantovu štetu. Stoga, suprotno apelantovim tvrdnjama, nema proizvoljnosti u obrazloženju osporene drugostepene presude da taj dokaz nije proveden u toku postupka i, stoga, nema značaj koji mu pridaje apelant.

58. S obzirom na navedeno, prema ocjeni Ustavnog suda, iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da su redovni sudovi svoj zaključak o postojanju krivičnih djela za koja je apelant osuđen izveli na način koji je u skladu sa standardima prava na pravično suđenje. Ustavni sud smatra da su redovni sudovi ispunili svoju obavezu da na jasan način navedu razumljive razloge na kojima su zasnovali osporene odluke u odnosu na sva ključna činjenična i pravna pitanja u smislu garancija obuhvaćenih članom 6. stav 1. Evropske konvencije. Pri tome, Ustavni sud zapaža da su i Kantonalni sud i Vrhovni sud u osporenim presudama dali jasna obrazloženja za sve protivrječnosti koje su se pojavile u iskazima svjedoka i vještaka. S obzirom na to da su redovni sudovi u osporenim presudama dali zadovoljavajuća obrazloženja koja ne dovode u sumnju njihove zaključke o tome da je nesumnjivo dokazano da je apelant počinio krivična djela za koja je osuđen, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije došlo ni do kršenja načela *in dubio pro reo*.

59. U odnosu na apelantovo osporavanje visine kazne na koju je osuđen, Ustavni sud ukazuje da član 6. stav 1. Evropske konvencije garantira određena prava u odnosu na "odlučivanje o [...] bilo kojoj krivičnoj optužbi [...]]", te je jasno da u krivičnim predmetima navedeni član pokriva sve faze krivičnog postupka, uključujući i određivanje visine kazne (vidi Evropski sud,

Kereselidze protiv Gruzije, presuda od 28. marta 2019. godine, predstavka broj 39718/09, stav 30. s daljnjim referencama).

60. Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da je Kantonalni sud prilikom odlučivanja o visini kazne apelantu cijenio okolnosti i imao u vidu osnovne kriterije propisane zakonom iz člana 49. KZFBiH. U tom smislu, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u načinu na koji su sudovi primijenili odredbe člana 49. KZFBiH budući da odluka o apelantovoj kazni nije donesena na paušalan način već nakon sagledavanja svih relevantnih okolnosti konkretnog slučaja, od kojih zavisi visina kazne, u kontekstu krivičnih djela za koja je apelant proglašen krivim. Stoga, Ustavni sud smatra neosnovanim apelantove navode kojim osporava odluke redovnih sudova o visini kazne zatvora na koju je osuđen.

61. Konačno, imajući u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja koje se odnose na cjelokupni postupak protiv apelanta, te njegove veoma opširne navode koji su međusobno isprepleteni i kojima je pokušao argumentirati svoje tvrdnje o kršenju prava na pravičan postupak, Ustavni sud napominje da je sve te navode uzeo u obzir prilikom donošenja odluke, ali da ne smatra da je potrebno da ih sve obrazlaže u ovoj odluci. Naime, Ustavni sud smatra da su Kantonalni sud i Vrhovni sud dali logične i zadovoljavajuće odgovore na sve apelantove prigovore, a naročito one koji su bili odlučujući za ocjenu njegovih tvrdnji da mu je prekršeno pravo na pravično suđenje.

62. Slijedom navedenog, Ustavni sud smatra da u okolnostima konkretnog slučaja nema ništa što bi uputilo na zaključak da krivični postupak protiv apelanta, sagledan u cjelini, nije bio pravičan. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su neosnovane apelantove tvrdnje da mu je prekršeno pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

Ostali navodi

63. Ustavni sud zapaža da je apelant istakao da mu je osporenim presudama povrijeđeno i pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije i pravo na žalbu iz člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje na to da je apelant imao na raspolaganju pravni lijek (žalba protiv prvostepene presude), koji je i koristio. Čimbenica da korištenje pravnog lijeka nije rezultiralo odlukom kojom bi apelant bio zadovoljan ni na koji način ne dovodi u pitanje njegovu dostupnost ili efikasnost. Stoga, Ustavni sud zaključuje da nije povrijeđeno apelantovo pravo na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije.

64. Osim toga, Ustavni sud ukazuje da je odredbama člana 333. stav 1. ZKPFBiH propisano kada je dozvoljena žalba protiv presude drugostepenog suda. Naime, riječ je isključivo o situacijama u kojima se radi o meritorno potpuno drugačijem rezultatu postupka po optuženog pred prvostepenim i drugostepenim sudom, odnosno kada je došlo do preinačenja oslobađajuće prvostepene presude i proglašavanja optuženog krivim, nezavisno od toga je li održana rasprava pred drugostepenim sudom. Prema tome, navedena mogućnost u ZKPFBiH je dozvoljena upravo u onim situacijama koje su stavom 2. člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju predviđene kao izuzetak, a to je preispitivanje "osude", odnosno presude kojom se osoba osuđuje na osnovu žalbe protiv oslobađajuće presude. Stoga, u konkretnoj situaciji kada ni u jednoj fazi nije bila donesena oslobađajuća presuda, kako to izričito navodi član 333. stav 1. ZKPFBiH, apelant nema ni pravo na žalbu protiv osporene drugostepene presude. Stoga, Ustavni sud smatra da nije povrijeđeno pravo na preispitivanje presude iz člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju.

VII. Zaključak

65. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i

člana 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije kada su redovni sudovi za svoje odluke dali detaljno, jasno i argumentirano obrazloženje u pogledu ocjene izvedenih dokaza te kada nema elemenata koji bi ukazivali na to da je dokazni postupak zloupotrijebljen na apelantovu štetu. Osim toga, Ustavni sud je zaključio da ništa ne ukazuje niti je apelant dokazao da su izjave koje je apelant problematizirao, kao i medijska pažnja koja je bila posvećena spornom događaju imale ikakav, a kamoli odlučujući utjecaj na odluku sudova i njihovu nepristrasnost, pa nema kršenja ni presumpcije nevinosti.

66. Ustavni sud zaključuje da nema povrede člana 13. Evropske konvencije jer je apelant imao mogućnost i koristio pravne lijekove propisane zakonom budući da je protiv prvostepene presude izjavio žalbu drugostepenom sudu.

67. Ustavni sud zaključuje da nema povrede člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju jer apelant nije imao oslobađajuću prvostepenu presudu, koja je preinačena u osuđujuću presudu, što je preduvjet za podnošenje žalbe protiv drugostepene presude.

68. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

69. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP-509/21**, rješavajući apelaciju **Sanjina Sefića**, na temelju članka VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, dopredsjednica
Angelika Nußberger, dopredsjednica
Mirsad Čeman, sudac
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudac
Marin Vukoja, sudac
na sjednici održanoj 19. rujna 2024. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija **Sanjina Sefića** podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 09 0 K 027292 20 Kž 25 od 20. listopada 2020. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 K 027292 19 K2 od 19. ožujka 2020. godine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Sanjin Sefić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva, kojeg zastupa Kerim Čelik, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 15. veljače 2021. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 09 0 K 027292 20 Kž 25 od 20. listopada 2020. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 09 0 K 027292 19 K2 od 19. ožujka 2020. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda i Kantonalnog suda, te od Kantonalnog tužiteljstva Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo) zatraženo je 17. ožujka 2022. godine da dostave odgovore na apelaciju. Pozvani su u razdoblju od 22. do 25. ožujka 2022. godine dostavili tražene odgovore, koji su 6. srpnja 2022. godine proslijeđeni apelantovom punomoćniku. Punomoćnik je 14. srpnja 2022. godine dostavio izjašnjenje na odgovore.

III. Činjenično stanje

3. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Uvodne napomene

4. U Sarajevu se 10. listopada 2016. godine oko 21.35 dogodila prometna nezgoda. Tom prilikom je na pješačkom prijelazu putničko motorno vozilo (u daljnjem tekstu: vozilo) u pokretu udarilo pješakinje S. A. i E. M. (u daljnjem tekstu: oštećene ili S. A. i E. M.) koje su od zadobivenih povreda preminule. Vozilo se nakon prometne nezgode nesmanjenom brzinom udaljilo s mjesta događaja. Apelant je u isto vrijeme napustio Bosnu i Hercegovinu, pa se nakon dva dana (12. listopada 2016. godine) dobrovoljno predao u policijsku postaju u Novom Sadu – Republika Srbija. Apelant je 9. siječnja 2017. godine izručen nadležnim organima Bosne i Hercegovine, a 10. siječnja 2017. godine je u svojstvu osumnjičenog ispitan u Tužiteljstvu.

5. Tužiteljstvo je nakon provedene istrage utvrdilo da postoji utemeljena sumnja da je apelant prouzročio prometnu nezgodu opisanu u prethodnoj točki, a 21. siječnja 2017. godine je podiglo optužnicu protiv njega.

6. Kantonalni sud je Presudom broj 09 0 K 027292 17 K od 26. rujna 2018. godine apelanta proglasio krivim zato što je radnjama opisanim u dvije točke izreke presude počinio teško kazneno djelo protiv sigurnosti javnog prometa iz članka 336. stavak 2. u svezi sa člankom 332. stavak 1. i neukazivanje pomoći osobi povrijeđenoj u prometnoj nezgodi iz članka 337. stavak 1. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZFBiH), u svezi sa člankom 54. tog Zakona. Za počinjena kaznena djela Kantonalni sud je apelantu izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 14 godina i šest mjeseci. Vrhovni sud je Presudom broj 09 0 K 027292 19 Kž od 15. travnja 2019. godine djelomično uvažio žalbe Tužiteljstva, apelantovog branitelja i punomoćnice oštećenih E. M. i A. A. (očevi S. A. i E. M.), pa je ukinuo prvostupanjsku presudu i predmet vratio na ponovno suđenje.

Osporene presude

7. Nakon ponovljenog postupka Kantonalni sud je Presudom broj 09 0 K 027292 19 K 2 od 19. ožujka 2020. godine apelanta proglasio krivim zbog kaznenih djela za koja je optužen, s tim da je za kazneno djelo, opisano pod točkom 2. izreke presude, apelanta proglasio krivim za kazneno djelo iz članka 337. stavak 2. u svezi sa stavkom 1. KZFBiH. Apelant je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 17 godina i šest mjeseci, u koju je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru počev od 12. listopada 2016. godine. Na temelju članka 77. KZFBiH, apelantu je izrečena sigurnosna mjera zabrane upravljanja vozilima „B” kategorije u trajanju od pet godina. Na temelju članka 212. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKPFBiH), obitelji oštećenih su s imovinskopравnim zahtjevima upućene na pamićni postupak.

8. Kantonalni sud je utvrdio da je apelant u vrijeme, na način i mjestu detaljno opisanom u točki 1. izreke presude upravljao vozilom protivno navedenim odredbama Zakona o osnovama

sigurnosti prometa na putevima u BiH i kretao se nedozvoljenom brzinom od 102,6 km/h na mjestu gdje je dozvoljena brzina 60 km/h. Utvrđeno je da je apelant vozilom ušao u raskršnicu nesmanjenom brzinom, ne poduzimajući radnju kočenja kada je za kretanje vozila na semaforu bilo upaljeno crveno svjetlo – zabrana prolaza, dok je za pješake bilo upaljeno zeleno svjetlo – slobodan prolaz. Tom prilikom apelant je prednjim čeonim dijelom vozila udario S. A. i E. M., pa je od posljedica tog udara kod S. A. na mjestu događaja nastupila smrt, dok je E. M. nakon par sati preminula u bolnici. Apelant je proglašen krivim i što je, nakon prouzrokovanja prometne nezgode, propustio ostati na mjestu događaja, te se nesmanjenom brzinom vozilom udaljio s mjesta događaja ostavljajući bez pomoći povrijeđenu osobu, čiju je povredu prouzročio.

9. Kantonalni sud je u ponovnom postupku preuzeo dokaze Tužiteljstva i apelantove obrane koji su provedeni u ranije vođenom postupku. Kao dokazi obrane preuzeti su zapisnici o saslušanju dva svjedoka, apelanta i vještaka prometne struke Milana Vujanića (u daljnjem tekstu: vještak Vujanić), zapisnik o saslušanju vještaka prometne struke Ševala Kovačevića (u daljnjem tekstu: vještak Kovačević) i tri materijalna dokaza. Kantonalni sud je preuzeo mnogobrojne dokaze Tužiteljstva, među kojima su dokazi koji su izuzeti s mjesta događaja prometne nezgode, uključujući i tri videosnimke nadzornih sustava s CD-om i fotodokumentacijom (u daljnjem tekstu: sporne snimke). Preuzeti su i zapisnici o iskazima svjedoka koji su bili na mjestu događaja prometne nezgode i zapisnici o iskazima ovlaštenih službenih osoba koje su poduzimale službene radnje nakon prometne nezgode. U presudi su detaljno interpretirani svi iskazi svjedoka i dana ocjena iskaza.

10. Tijekom postupka je provedeno ukupno 10 vještačenja, i to sedam radi utvrđivanja činjenica relevantnih za ovaj postupak (apelantova sposobnost da sudjeluje u postupku, uzrok smrti S. A. i E. M., tragovi s mjesta događaja u odnosu na vozilo, funkcionalnost stanja dijelova i uređaja sustava na vozilu, DNK analiza, razgovori i apelantove SMS poruke, kao i neuropsihijatrijsko vještačenje obitelji S. A. i E. M.). Kantonalni sud je naveo da je nalazima i mišljenjima vještaka poklonio vjeru jer su dani objektivno i u skladu s pravilima vještine i struke. U postupku su dalje, radi rasvjetljavanja okolnosti pod kojima se desila prometna nezgoda, provedena i tri vještačenja posredstvom vještaka prometne struke, koja su uradili: vještak Vujanić kao vještak obrane, vještak Kovačević kao vještak Tužiteljstva i Nedin Kamenjašević kao vještak suda (u daljnjem tekstu: vještak Kamenjašević). Zadatak tih vještaka je bio utvrditi brzinu kretanja vozila, način i pravac kretanja pješakinja – djevojaka, točno mjesto kontakta vozila sa S. A. i E. M., boje svjetala koja su bila upaljena na semaforu za vozače i pješake i kakve su bile tehničke mogućnosti da se spriječi prometna nezgoda. Kantonalni sud je u presudi detaljno interpretirao nalaze i mišljenja navedenih vještaka i iskaze koje su dali na pretresu kada su pojašnjavali nalaze i odgovarali na pitanja članova sudskog vijeća i stranaka u postupku.

11. Kantonalni sud je veoma opširno pojasnio zašto nije poklonio vjeru iskazima vještaka Vujanića i Kovačevića i zašto je poklonio vjeru iskazu vještaka Kamenjaševića, čiji je nalaz i mišljenje prihvatio u cijelosti kao objektivno i stručno. U svezi s tim, Kantonalni sud je obrazložio da tijekom unakrsnog ispitivanja nije dovedena u pitanje stručnost vještaka Kamenjaševića jer je on dao jasne, precizne i logične odgovore na sva pitanja apelantovog branitelja. Kantonalni sud je također obrazložio da je odbio apelantove prigovore o tome da vještak Kamenjašević nema licencirani program, da nije adekvatno primijenio metode prilikom izračunavanja brzine itd., između ostalog i zato što je taj vještak angažiran u skladu s odredbama članka 109. ZKPFBiH i izabran s liste stalnih sudskih vještaka. Sud je također naglasio da je nalaz i

mišljenje tog vještaka dan u cijelosti prema zadatku koji mu je postavljen, te da obrana ničim nije dovela u pitanje njegovu objektivnost i stručnost. U svezi s tim, Kantonalni sud je pojasnio da nije prihvatio prijedlog apelantovog branitelja da provede dodatne dokaze kojim je obrana željela dokazati vještakovu nestručnost da vještači u ovom predmetu.

12. Nadalje, Kantonalni sud je iz svih provedenih dokaza koji su detaljno interpretirani u obrazloženju presude zaključio da je dokazano da je apelant počinio kazneno djelo teška kaznena djela protiv sigurnosti javnog prometa. Naročito, Kantonalni sud je zaključio da je apelant mogao predvidjeti nastupanje zabranjene posljedice, da je njegov voljni element bio na liniji pristajanja i da je postupao s eventualnim umišljajem u odnosu na ugrožavanje javnog prometa, dok se teža posljedica koja se ogleda u smrti dvije osobe može pripisati apelantovom nehatu.

13. Kantonalni sud je nesporno utvrdio i da apelant nakon prometne nezgode nije ostao na mjestu događaja. Budući da je kod S. A. smrt nastupila na mjestu događaja, Kantonalni sud je zaključio da je apelant kritične prilike ostavio bez pomoći samo E. M., čime su ostvareni svi elementi bića kaznenog djela neukazivanja pomoći osobi povrijeđenoj u prometnoj nezgodi. Apelant je udaljavanjem s mjesta prometne nezgode, znajući da je nekoga udario, postupao s izravnim umišljajem u odnosu na osnovno kazneno djelo neukazivanja pomoći osobi ozlijeđenoj u prometnoj nezgodi, dok je u odnosu na težu posljedicu koja se ogleda u smrti E. M. postupao s nehatom.

14. U odnosu na kaznu, Kantonalni sud je obrazložio da su visina pojedinačno utvrđenih kazni i izrečena jedinstvena kazna zatvora adekvatne okolnostima pod kojima je apelant počinio kaznena djela i njihovoj težini. Kao olakotnu okolnost Kantonalni sud je cijenio da je apelant obiteljima djevojaka "izrazio saučešće i žaljenje zbog događaja koji se desio". Kao otegotne okolnosti sud je cijenio da je apelant počinjenim kaznenim djelom prouzročio smrt dvije osobe, da se kritični događaj desio u centru grada gdje je promet vrlo frekventan i na raskrsnici kada su druga vozila stajala na znak zabrane prolaza, čime je potencijalno ugrozio i druge sudionike u prometu. Također, sud je kao otegotnu okolnost cijenio i apelantovu raniju osuđivanost (da je kažnjen uvjetno i da je za manje od dva mjeseca nakon isteka vremena provjeravanja počinio novo, teže kazneno djelo). Kantonalni sud je naveo i da je apelant u razdoblju od 2011. do 2016. godine prekršajno kažnjavan 47 puta zbog prekršaja iz oblasti prometa, "što jasno ukazuje da je [apelant] osoba koja se ne pridržava i ne poštuje prometne propise".

15. Vrhovni sud je Presudom broj 09 0 K 027292 20 Kž 25 od 20. listopada 2020. godine odbio žalbe izjavljene protiv navedene presude Kantonalnog suda. Istodobno, Vrhovni sud je po službenoj dužnosti navedenu presudu preinačio u pravnoj ocjeni djela i za radnje opisane u točki 2. izreke prvostupajnske presude, te je apelanta proglasio krivim za kazneno djelo iz članka 337. stavak 1. KZFBiH, za koje mu je utvrdio kaznu zatvora u trajanju od osam mjeseci. Utvrđena kazna za kazneno djelo teška kaznena djela protiv sigurnosti javnog prometa ostala je ista. Slijedom toga, Vrhovni sud je apelantu izrekao jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 16 godina i šest mjeseci, u koju se uračunava vrijeme koje je apelant proveo u pritvoru. U ostalom dijelu prvostupajnska presuda je ostala neizmijenjena.

16. Vrhovni sud je ocijenio da je prvostupajnski sud pravilno ocijenio sve provedene dokaze, o čemu je dao valjano obrazloženje, koje je taj sud i prihvatio. Vrhovni sud je naročito istaknuo da je prvostupajnski sud dao konkretne razloge zbog čega ne prihvaća nalaze vještaka Kovačevića i Vujanica, a zbog čega prihvaća nalaz vještaka Kamenjaševića, te koje odlučne činjenice je utvrdio na temelju iskaza, nalaza i mišljenja tog vještaka. Vrhovni sud je ponovio da apelantova obrana nije ni u najmanjoj mjeri svojim pitanjima, koja su se odnosila i na posjedovanje

licence, dovela u pitanje objektivnost i stručnost vještaka. Pobjana presuda, kako je dalje navedeno, sadrži konkretne razloge zbog čega je odbijen prijedlog apelantovog branitelja da se provede dokaz – isprintana e-mail korespondencija koju je preveo ovlašteni sudski tumač za engleski jezik, iz koje proizlazi da ne postoji licenca na ime vještaka Kamenjaševića "za korištenje programa PC Crash". Vrhovni sud je pojasnio da je vještak Kamenjašević, na pitanje apelantovog branitelja, odgovorio "da posjeduje licencu izdatu od strane Biroa za vještačenje u Gracu". Vrhovni sud je istaknuo i da iz stanja spisa slijedi da se radi o vještaku koji je na listi stalnih sudskih vještaka. Potvrda, koju je priložila obrana, iz koje proizlazi da vještak Kamenjašević ne posjeduje licencu za korištenje programa "PC Crash", prema ocjeni Vrhovnog suda, ne može dovesti u pitanje pravilnost pobijane presude, tim prije što analiza nalaza i mišljenja vještaka Kamenjaševića, sadržana u potvrdi koju je priložio apelant, ne može biti dokaz u postupku jer "taj institut nije određen za vještaka u ovom predmetu naredbom suda ili tužitelja".

17. Vrhovni sud je također ocijenio da potvrda koju je apelantov branitelj priložio uz žalbu i u kojoj je sadržana analiza nalaza i mišljenja vještaka Kamenjaševića ne može biti dokaz u postupku budući da institut koji je sačinio tu potvrdu nije određen za vještaka u ovom predmetu naredbom suda ili tužitelja u smislu odredbe članka 110. stavak 1. ZKPFBiH.

18. Vrhovni sud je obrazložio da glede dokazanosti apelantovih kaznenopravnih radnji nije ostala bilo kakva sumnja, zbog čega se na konkretan slučaj nije moglo primijeniti načelo *in dubio pro reo*. Nadalje, Vrhovni sud je zaključio da se ne mogu prihvatiti ni apelantovi žalbeni navodi da se zaključak prvostupajnskog suda o brzini kretanja vozila, osvijetljenosti raskrsnice, položaju vozila kojim je upravljao apelant i položaju pješaka temelji na dokazima koji nisu izvedeni na glavnom pretresu. U svezi s tim, ocijenjeni su neutemeljenim i apelantovi navodi da se presuda temelji na spomim videosnimkama iako je predsjednik vijeća tvrdio suprotno, uz konstataciju "da je iz snimaka očigledno da se radi o većoj brzini u odnosu na ostala vozila". Obrana je tvrdila da je tom izjavom povrijeđeno apelantovo pravo na pretpostavku nevinosti iz članka 3. ZKPFBiH i članka 6. stavak 2. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Vrhovni sud je ukazao da iz obrazloženja pobijane presude slijedi da su sporne snimke uvrštene u dokaznu građu kao dokazi optužbe. Okolnost da je predsjednik vijeća izrekao opisanu konstataciju, sama po sebi, ne znači da je apelantu povrijeđena pretpostavka nevinosti jer nije iznesena tvrdnja da je apelant kriv za kazneno djelo, niti je apelant proglašen krivim prije završetka dokaznog postupka i glavnog pretresa. Također, Vrhovni sud je naveo da su neutemeljeni i apelantovi žalbeni prigovori o tome da je na odluku suda odlučujući utjecaj imalo i to što je "apelant bio izložen medijskom linču, te da upravo izrečena kazna zatvora pokazuje da je prvostepeni sud bio pod utjecajem medija kada je odlučivao o visini krivičnopravne sankcije". U svezi s tim, Vrhovni sud je ocijenio da prvostupajnski sud prilikom odlučivanja o apelantovoj krivnji i visini kaznenopravne sankcije nije cijenio medijsku pozornost, tj. medijsku eksponiranost ovog predmeta. Prvostupajnski sud je, kako je zaključio Vrhovni sud, apelanta proglasio krivim i kaznio u skladu sa zakonom, nakon provedenog kontradiktornog kaznenog postupka.

19. Vrhovni sud je ocijenio da je prvostupajnski sud prilikom odlučivanja o visini kazne dao odgovarajući značaj svim olakotnim i otegotnim okolnostima. Apelantova dob u inkriminirano vrijeme (oko 26 godina) ne obvezuje sud da ju cijeni kao olakotnu okolnost, dok se apelantovo korektno ponašanje na sudu podrazumijeva. Činjenica da je apelant 47 puta prekršajno kažnjavan pokazuje apelantov stav prema poštovanju prometnih propisa, neovisno o njihovoj prirodi. Vrhovni sud je

istaknuo i da se kazna odmjerava ovisno o okolnostima svakog konkretnog predmeta. Zbog toga, apelantovo ukazivanje na odluke drugih sudova u kojima su izrečene kazne zatvora u kraćem trajanju od kazne koja je izrečena njemu nemaju utjecaja na ovaj predmet.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

20. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz čl. II/2. i II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6. i 13. Europske konvencije, kao i članka 2. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju. U opširnoj apelaciji apelant smatra da mu je pravo na pravično suđenje prekršeno zbog uskraćivanja prava "na jednakost strana u postupku i na akuzatoran postupak, na obrazloženu sudsku presudu, proizvoljne primjene materijalnog prava, proizvoljno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede prava na pretpostavku nevinosti". U svezi s tim, apelant ističe da je u prvostupanskoj presudi izostala savjesna ocjena dokaza jer Kantonalni sud pri donošenju osporene presude "uopće nije cijenio veliki broj dokaza", te je propustio dati ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza. Apelant posebno ukazuje da pobijana presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama u odnosu na nalaz i mišljenje sedam vještaka, kao ni razloge o odlučnim činjenicama iz kojih bi bilo vidljivo da su ti dokazi cijenjeni u svezi s ostalim dokazima, apelantovom obranom, te iskazima saslušanih svjedoka (koje apelant u apelaciji analizira). Također, apelant ističe da je prvostupanski sud detaljno "parafrizirao nalaz i mišljenje vještaka" Kovačevića i Vujanica, ali da nalaze tih vještaka nije cijenio u svezi s drugim dokazima, a prvenstveno s nalazom i mišljenjem vještaka Kamenjaševića. Ovaj posljednji apelant detaljno analizira i pri tome osporava zaključke do kojih je taj vještak došao. Apelant smatra da je način ocjene dokaza rezultirao kršenjem načela *in dubio pro reo*.

21. Apelant smatra da je uskraćen za pravičan postupak i zato što drugostupanski sud nije jasno obrazložio zašto je žalbene prigovore obrane ocijenio neutemeljenim. Nadalje, apelant ukazuje da obrazloženje prvostupanske presude ne sadrži razloge o elementima bića kaznenih djela, niti razloge koji se tiču oblika apelantove vinosti. Apelant smatra da mu je izrečena neadekvatna kazna koja je, kako ističe, u znatno duljem trajanju od kazni koje su sudovi za ista kaznena djela i u istim ili sličnim okolnostima izricali presudama u Bosni i Hercegovini, Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji, koje je interpretirao. Apelant smatra da se tolikom kaznom izravno podriva temeljno ustavno načelo jednakosti građana pred zakonom "u području odmjeravanja kazne".

22. Nadalje, smatra da je u ovom postupku došlo do kršenja prava na pravično suđenje, između ostalog, i zbog činjenice da je sud presudu utemeljio na dokazima – spornim snimkama, koje nisu izvedene na glavnom pretresu. U svezi s tim, ističe da je predsjedavajući sudskog vijeća, iako sporne snimke nikada nisu prezentirane na glavnom pretresu, konstatirao da je iz snimke "očigledno da se radi o većoj brzini u odnosu na ostala vozila". Apelant smatra da je to "ne samo paušalan navod nego i direktno podriva garancije načela *in dubio pro reo*". Navod predsjedavajućeg vijeća, prema apelantovom mišljenju, ukazuje na to da je u tim okolnostima predsjednik vijeća, čak i prije izvođenja dokaza obrane, već bio zaključio da se apelant kretao velikom brzinom, te da je imao formiran stav o apelantovoj krivnji. Osim toga, drugostupanski sud se nije očitovao o žalbenim navodima da sporne snimke "zbog očite nekvalitete" nisu mogli poslužiti vještaku za donošenje zaključaka o odlučnim činjenicama.

23. U svezi s navodima o kršenju pretpostavke nevinosti, apelant navodi i da je vijest o prometnoj nezgodi, njezinim posljedicama i činjenici da je osoba koja ju je prouzročila pobjegla

s mjesta događaja objavljena u svim elektroničkim i printanim medijima u Bosni i Hercegovini. Apelant navodi da je nakon lišenja slobode, kao i za vrijeme trajanja ekstradicijskog pritvora, uslijedio njegov "progon" od visokih javnih zvaničnika. S identičnom praksom je nastavljeno i tijekom samog postupka istrage i podizanja optužnice, te nakon potvrđivanja optužnice protiv apelanta, kada su brojni zvaničnici dali veliki broj izjava za javnost kojima su javnost u Bosni i Hercegovini, ali i šire, informirali o svojim stajalištima o apelantovom predmetu, uključujući i suce. Apelant smatra da zbog navedenih izjava i medijske kampanje koja je vođena protiv njega redovni sud nije bio nepristran, slijedom čega mu je izrekao "drakonsku" kaznu zatvora. Budući da je apelant nakon "dobrovoljne predaje" u drugoj državi lišen slobode, mediji su tu vijest objavili i u svezi s tim je, prema apelantovim navodima, objavljeno sljedeće:

- Internetski portal DEPO.ba objavio je anketu o rezultatima kaznenog postupka protiv apelanta s pitanjem: "Suđenje Sanjinu Sefiću bit će: - pošteno, - namješteno u korist Sanjina Sefića, - namješteno na štetu Sanjina Sefića."

- Dana 12. listopada 2016. godine printani medij "Dnevni avaz" prenio je da je tadašnji premijer Vlade Kantona Sarajevo Elmedin Konaković nakon apelantovog uhićenja izjavio da je "sa oduševljenjem dočeka vijest da je večeras u Srbiji uhapšen Sefić Sanjin" i "Presretan sam da smo jednog brutalnog zločinca doveli pred lice pravde. Pravda je bila brza i ako Bog da on će brzo odgovarati za svoja zlodjela. [...] Ako je neko zaslužio najveću moguću kaznu zatvora koju predviđa zakon, to je ovaj momak". Apelant navodi da iz te izjave proizlazi da je "krivično odgovoran, iako u tom trenutku nije ni bio pokrenut krivični postupak protiv apelanta".

- Goran Kovačević, docent na Fakultetu za kriminalistiku Sveučilišta u Sarajevu, 13. listopada 2016. godine, gostujući uživo na elektroničkom mediju N1, povodom apelantovog slučaja izjavio je da "bez 20 godina zatvora ne bi trebao da prođe".

- Policijski komesar Ministarstva unutarnjih poslova Kantona Sarajevo Vahid Čosić je na konferenciji za medije, održanoj 14. listopada 2016. godine, izjavio: "[...] Sanjin Sefić je evidentiran u 47 slučajeva gdje mu je izrečena novčana kazna. [...] prema operativnoj evidenciji koju vodi MUP KS, proističe da je Sefić teške tjelesne povrede drugim licima nanosio tri puta, za razbojništvo je evidentiran osam puta, te razbojništvo u pokušaju. Navodno je zbog tih krivičnih djela kažnjen 17 puta, a procesuiran jednom, kada je pravomoćno osuđen na uslovnu kaznu od jedne godine i osam mjeseci, zbog djela počinjenog 2010. godine."

- Na internetskom portalu "Crna hronika" je 1. siječnja 2021. godine objavljeno da je otac S. A. izjavio "da je kazna u apelantovom slučaju najviša izrečena kazna ikad u ovakvim predmetima u Bosni i Hercegovini, te da, po njegovom mišljenju, tako visoku kaznu mogu 'zahvaliti' novinarima, postupajućoj tužiteljici i advokatici oštećenih, kao i sudskom vijeću, koje je imalo snage 'iznijeti takav predmet'".

24. Apelant smatra da je zbog navedenih izjava javnih zvaničnika kod javnosti u Bosni i Hercegovini, koju je činilo i sudsko vijeće, koje je potom odlučivalo u apelantovom predmetu, formirano predubjeđenje o njegovoj krivnji.

b) Odgovori na apelaciju

25. Kantonalni sud je odgovorio da je presudu utemeljio na utvrđenim činjenicama i dokazima provedenim na glavnom pretresu, a ne na medijskim napisima.

26. Vrhovni sud je odgovorio da su apelacijski navodi, u biti, ponovljeni apelantovi navodi iz žalbe, koje je taj sud ocijenio neutemeljenim u svojoj presudi i o čemu je dao jasne i određene razloge. Vrhovni sud je naglasio da je presuda utemeljena na utvrđenim činjenicama i okolnostima iz spisa predmeta, a ne na

medijskim izvješćima, o čemu se taj sud u presudi, također izjasnio.

27. Tužiteljstvo je odgovorilo da su apelantovi navodi neutemeljeni.

28. Apelant smatra da odgovori nisu konkretni i da je "banalizirana" apelacija od 98 stranica.

V. Relevantni propisi

29. **Kazneni zakon Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 36/03, 37/03 – ispravka, 21/04 – ispravka, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17 i 31/23)

U konkretnom slučaju primjenjuje se neslužbeni prečišćeni tekst **Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine FBiH" br. 36/03, 37/03 – ispravka, 21/04 – ispravka, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14 i 46/16) sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji je važio u vrijeme donošenja osporenih odluka, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 43. stavak (1)

Kazna zatvora

(1) Kazna zatvora ne može biti kraća od 30 dana ni dulja od 20 godina.

Članak 49. stavak (1)

Opća pravila za odmjerenje kazne

(1) Sud će počinitelju kaznenog djela odmjeriti kaznu u granicama koje su zakonom propisane za to kazneno djelo, imajući u vidu svrhu kažnjavanja i uzimajući u obzir sve okolnosti koje utječu da kazna bude manja ili veća (olakotne i otegotne okolnosti), a osobito: stupanj kaznene odgovornosti, pobude iz kojih je djelo počinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo počinjeno, raniji život počinitelja, njegove osobne prilike i njegovo ponašanje nakon počinjenog kaznenog djela, te druge okolnosti koje se odnose na osobu počinitelja.

Članak 332. stavak (1)

Ugrožavanje javnog prometa

(1) Sudionik u prometu na putevima koji se ne pridržava prometnih propisa i time tako ugrozi javni promet da dovede u opasnost život ljudi ili imovinu većih razmjera, pa uslijed toga kod drugoga nastupi imovinska šteta preko 5.000 KM, kaznit će se kaznom zatvora do pet godina.

Članak 336. stavak (2)

Teška kaznena djela protiv sigurnosti javnog prometa

(2) Ako je kaznenim djelom iz članka 332. st. 1. i 2., [...] ovoga Zakona prouzročena smrt jedne ili više osoba, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje godinu dana.

Članak 337. stavak (1)

Neukazivanje pomoći osobi ozlijeđenoj u prometnoj nezgodi

(1) Vozač motornog vozila ili drugog prijevoznog sredstva koji ostavi bez pomoći osobu koja je ozlijeđena tim prijevoznim sredstvom ili čiju je ozljedu prouzročio, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

30. **Zakon o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine** ("Službene novine Federacije BiH" br. 35/03, 37/03 – ispravka, 56/03 – ispravka, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10, 8/13, 59/14 i 74/20)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

Članak 3.

Pretpostavka nevinosti i in dubio pro reo

(1) Svatko se smatra nevinim za kazneno djelo dok se pravomoćnom presudom suda ne utvrdi njegova krivnja.

(2) Sumnju glede postojanja činjenica koje čine obilježja kaznenog djela ili o kojima ovisi primjena neke odredbe kaznenog

zakonodavstva, sud rješava presudom na način koji je povoljniji za optuženika.

Članak 15.

Jednakost u postupanju

(1) Sud je dužan stranke i branitelje tretirati na jednak način i svakoj strani pružiti jednake mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnoj raspravi.

(2) Sud, tužitelj i druga tijela koja sudjeluju u postupku dužni su s jednakom pažnjom ispitivati i utvrđivati kako činjenice koje terete osumnjičenika odnosno optuženika, tako i one koje im idu u korist.

Članak 296.

Dokazi na kojima se temelji presuda

(1) Sud temelji presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnoj raspravi.

(2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u svezi s ostalim dokazima te na temelju takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

Članak 305. stavak (7)

Sadržaj presude

(7) Sud će određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga smatra dokazanim ili nedokazanim, dajući osobito ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka, [...] kojim se razlozima upravljao pri rješavanju pravnih pitanja, a osobito pri utvrđivanju postoji li kazneno djelo i kaznena odgovornost optuženika i pri primjeni određenih odredaba Kaznenog zakona na optuženika i njegovo djelo.

Odjeljak 2. Žalba protiv drugostupanske presude

Članak 333. stavak (1)

Opća odredba

(1) Protiv presude vijeća žalbenog odjeljenja dozvoljena je žalba u slučaju:

a) ako je vijeće žalbenog odjeljenja preinačilo prvostupansku presudu kojom je optuženik oslobođen od optužbe i izreklo presudu kojom se optuženik proglašava krivim;

b) ako je vijeće žalbenog odjeljenja povodom žalbe na oslobađajuću presudu na raspravi donijelo presudu kojom se optuženik proglašava krivim.

VI. Dopustivost i meritum

31. Ustavni sud konstatira da apelacija ispunjava uvjete propisane člankom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz članka 18. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, te da nije očigledno (prima facie) neutemeljena u smislu odredbe članka 18. stavak (4) Pravila Ustavnog suda.

32. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama prekršena prava iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 6. i 13. Europske konvencije, kao i pravo iz članka 2. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

33. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

34. Članak 6. st. 1. i 2. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obveza ili kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično i

javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

2. Svatko tko je optužen za kazneno djelo smatra se nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivnja sukladno zakonu.

35. Apelant se, u biti, poziva na kršenje prava na pravično suđenje, naročito ističući kršenje sljedećih garancija: pravo na jednakost strana u postupku i na akuzatoran postupak, pravo na obrazloženu sudsku presudu i proizvoljnost u odlučivanju i u ocjeni dokaza, te u svezi s tim kršenje načela *in dubio pro reo*, te pravo na pretpostavku nevinosti.

a) Pretpostavka nevinosti

36. Ustavni sud primjećuje da apelant u svezi s ovim pitanjem navodi da je pretpostavku nevinosti prekršio predsjedavajući sudskog vijeća koji je na glavnom pretresu rekao da je iz snimke "očigledno da se radi o većoj brzini u odnosu na ostala vozila" (vidi točku 22. ove odluke). Nadalje, apelant se poziva na izjave zvaničnika, i to: tadašnjeg premijera Kantona Sarajevo Elmedina Konakovića, tadašnjeg policijskog komesara Vahidina Ćosića i sveučilišnog profesora Gorana Kovačevića (vidi točku 23. ove odluke). Osim toga, apelant navodi da je tijekom cijelog trajanja ovog postupka vođena negativna medijska kampanja protiv njega (*idem*).

Izjava "suda"

37. U odnosu na izjavu predsjedavajućeg sudskog vijeća, Ustavni sud ukazuje da pretpostavka nevinosti obavezuje suca da se suzdrži od preuranjenog izražavanja mišljenja da je osoba "optužena za kazneno djelo" kriva prije nego što joj je to dokazano prema zakonu (vidi Europski sud, *Vardan Martirosyan protiv Armenije*, presuda od 15. lipnja 2021. godine, predstavka broj 13610/12, točka 80). Ustavni sud zapaža da je u konkretnom slučaju predsjedavajući sudskog vijeća za dokaz – videosnimku na kojoj se vidi kretanje vozila izjavio da je "očigledno da se radi o većoj brzini u odnosu na ostala vozila". Ustavni sud smatra da ta izjava predstavlja izražavanje o vizualnom doživljaju sadržaja videosnimke koji se odnosio na brzinu kretanja vozila u odnosu na druga vozila. U izjavi se apelant uopće ne spominje ni u kojem kontekstu, a naročito se ne radi o mišljenju predsjednika vijeća o njegovoj krivnji. Osim toga, zbog takve izjave apelant nije tijekom postupka doveo u pitanje nepristranost predsjednika vijeća, niti je zbog toga tražio njegovo izuzeće. Stoga, Ustavni sud smatra da se navedena izjava ne može tumačiti kao preuranjeno mišljenje suda da je apelant kriv za kazneno djelo prije nego što je to dokazano prema zakonu, te da takvom izjavom nije prekršeno apelantovo pravo na pretpostavku nevinosti.

Izjave javnih zvaničnika

38. U odnosu na izjave javnih zvaničnika, tadašnjeg premijera Kantona Sarajevo Elmedina Konakovića i tadašnjeg policijskog komesara Vahidina Ćosića, Ustavni sud ukazuje da članak 6. stavak 2. zabranjuje izjave javnih zvaničnika o kaznenim istragama koje su u tijeku i koje potiču javnost na vjerovanje da je osumnjičeni kriv te prejudiciraju ocjenu činjenica koju provodi nadležno pravosudno tijelo (vidi Europski sud, *Ismoilov i drugi protiv Rusije*, presuda od 24. travnja 2008. godine, predstavka broj 2947/06, točka 161.). Predstavlja li neka izjava javnog zvaničnika povredu pretpostavke nevinosti utvrđuje se u kontekstu konkretnih okolnosti u kojima je dana sporna izjava (vidi Europski sud, *Peša protiv Hrvatske*, presuda od 8. travnja 2010. godine, predstavka broj 40523/08, točka 141.).

39. U svezi s tim, Ustavni sud, prije svega, podsjeća da je u svojoj praksi u nekoliko navrata utvrdio povredu prava na pretpostavku nevinosti u svezi s izjavama političara i drugih visokih zvaničnika koji su, prije donošenja pravomoćne presude, donosili zaključke o krivnji apelanata (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. AP-4319/14 od 18. prosinca 2014.

godine, točka 35, i AP-2011/15 od 22. prosinca 2016. godine, točka 50. s daljnjim referencama, dostupne na www.ustavnisud.ba). U tim predmetima apelanti su podnosili apelacije u relativno kratkom vremenu nakon što su izjave koje su za njih bile sporne postale dostupne javnosti i u "početnoj" fazi postupka, odnosno prije donošenja prvostupajskih presuda. U takvim situacijama Ustavni sud je, za razliku od Europskog suda, mogao promptno reagirati i svojom odlukom, ako utvrdi povredu, prije donošenja odluke o krivnji, ukazati na spornu izjavu zvaničnika i njezin eventualni štetan utjecaj na pretpostavku nevinosti. Ustavni sud je nakon utvrđivanja povrede odluke dostavljao redovnim sudovima kako bi prilikom donošenja odluka zanemarili sporne izjave. Za razliku od tih predmeta, u konkretnom slučaju apelant je na ovo pitanje ukazao tek u žalbi na prvostupajsku presudu. Osim toga, Ustavni sud zapaža da su sporne izjave dane 12. i 14. listopada 2016. godine, dva odnosno četiri dana nakon prometne nezgode, a žalba na prvostupajsku presudu kojom je apelant proglašen krivim je podnesena 19. lipnja 2020. godine, dakle nakon što su protekle skoro četiri godine od kada su sporne izjave postale dostupne javnosti.

40. Na temelju uvida u izjavu policijskog komesara (vidi točku 23. ove odluke), Ustavni sud zapaža da je izjava dana na konferenciji za medije s ciljem obavještanja javnosti o apelantovom lišenju slobode u inozemstvu, za koje je javnost bila veoma zainteresirana. U dijelu te izjave koji apelant smatra spornim policijski komesar je navodio podatke o prijavama protiv apelanta za druga protupravna djela, koje, prema operativnoj evidenciji, vodi Ministarstvo unutarnjih poslova. Također, tom prilikom policijski komesar nije koristio termin da je apelant kriv za kazneno djelo povodom kojeg je lišen slobode. Dakle, sporna izjava nije poticala javnost na vjerovanje da je apelant kriv, niti je prejudicirana ocjena činjenica o kaznenoj istrazi koju je provodilo nadležno tužiteljstvo, četiri dana nakon prometne nezgode u kojoj su dvije djevojke poginule. Stoga, Ustavni sud smatra da izjava policijskog komesara ne može predstavljati izjavu javnog zvaničnika koja bi ohrabrila javnost da vjeruje da je apelant kriv i koja bi prejudicirala sudsku ocjenu činjenica.

41. U svezi s izjavom tadašnjeg premijera Elmedina Konakovića, Ustavni sud smatra da je nesporno da njegova izjava: "Ako je neko zaslužio najveću moguću kaznu zatvora koju predviđa zakon, to je ovaj momak [...]", sama po sebi, jest prejudiciranje apelantove krivnje, što je suprotno načelu pretpostavke nevinosti. Apelant smatra da je sporna izjava utjecala na odluku suda o njegovoj krivnji. Međutim, Ustavni sud zapaža da apelant, pozivajući se na tu izjavu, ni u žalbi protiv prvostupajске presude, a ni u apelaciji, nije naveo na čemu temelji tvrdnju da je ta izjava, koja je dana četiri godine prije donošenja prvostupajске presude, utjecala na sud prilikom odlučivanja. Ustavni sud zapaža i da apelant ni tijekom kaznenog postupka, pa ni u apelaciji nije tvrdio da nije počinio ovu prometnu nezgodu, već je samo ukazivao na navodne procesne povrede i izvodio dokaze kojima je pokušavao umanjiti svoju odgovornost. Stoga, imajući u vidu sve ove specifične okolnosti, Ustavni sud smatra da nije ni očigledno, niti je apelant dokazao da je sporna izjava javnog zvaničnika, iako neprimjerena, na bilo koji način utjecala na suce koji su odlučivali o njegovoj krivnji, odnosno da je prekršen članak 6. stavak 2. Europske konvencije.

Medijska kampanja

42. U odnosu na apelantove navode da je negativan publicitet koji je pratio kazneni postupak protiv njega utjecao na visinu kazne koja mu je izrečena, Ustavni sud naglašava da, iako su sudovi jedini pozvani donijeti ocjenu o optuženikovoj krivnji, oni ipak ne djeluju izolirano, te je stoga prihvatljivo da se o predmetu kaznenih postupaka raspravlja i na drugim mjestima, kao npr. u specijaliziranim publikacijama, dnevnim i drugim

novinama ili u javnosti опсепито (види Европски суд, *Kaçiu i Kotorri protiv Albanije*, пресуда од 25. липња 2013. године, представке бр. 33192/07 и др., тачка 157.). Извјешћавање о судским поступцима, укључујући и коментирање, придоноси њиховој јавности и у потпуном је складу са захтјевом из чланка 6. ставак 1. Европске конвенције да судске расправе требају бити јавне. Осим тога, Европски суд је указао и да медији не смију прекорачити одређене границе, нарочито гледе заштите права на приватност оптуженог у казненом поступку и претпоставке невиности (види Европски суд, *Bédat protiv Švicarske*, пресуда од 29. оžујка 2016. године, представка број 56925/08, тачка 51.).

43. У конкретном случају апелант је навео да је један информативни портал провео анкету међу читатељима о томе какву одлуку треба очекивати у конкретном случају. Међутим, Уставни суд запажа да апелант није навео на који начин је јавна анкета, проведена неколико година прије доношења пресуде, утијецала на одлуку суда о његовој казни. Осим тога, из оспорене пресуде Врховног суда произлази да је тај суд размотрио апелантове наводе о, како је апелант навео, "медијском линчу" којем је био изложен. Врховни суд је у свеzi с тим образложио да ништа не указује да је медијска експонираност овог предмета утијецала на одлуку првоступанског суда и да му је тиме повриједена претпоставка невиности (види тачку 18. ове одлуке).

44. Надаље, Уставни суд сматра да ни изјава Горана Ковачевића, доцента на Факултету за криминалистику, "без 20 година затвора не би требало да прође", такође, сама по себи, не представља прејудуцирање кривње, него расправу у јавности о могућим исходима казненог поступка због тежке прометне незгоде у којој су двије младе дјевојке изгубиле живот. То је несумњиво било од великог јавног интереса, па је сасвим логично да су медији о томе врло интензивно обавјештавали јавност. Такође, Уставни суд сматра да ни изјава оца једне од преминулих дјевојака, дан након окончањог казненог поступка, неовисно о њезином садржају, не може бити доказ да је апеланту због медијске кампање изречена "драконска" казна или да је суд такву казну изрекао због "медијске експонираности" овог предмета.

45. У односу на остале уопћене апелантове наводе о негативној медијској кампањи, Уставни суд указује да држава нема контролу над садржајем медијских написа, те стајалиштима израженим у медијима. Заштита коју држава осигурава у односу на напise у медијима је право на исправак нетачних навода, те тузба за накнаду штете у случајевима у којима медијски написи нанесу штету угледу физичке особе изношењем или проношењем изражавања неистинитих чињеница. Та правна средства предвиђена су Законом о заштити од клевете и Законом о облигацијским односима. У свеzi с тим, Европски суд је прихватио да је с циљем заштите репутације оптуженог у казненом поступку могуће користити правна средства ради накнаде штете против новинара (види Европски суд, *Milosavljević protiv Srbije*, пресуда од 25. свибња 2021. године, представка број 57574/14). Апелант не тврди да је користио та правна средства. Осим тога, нема никаквих назнака да би било какви текстови у медијима имали утијецaj на неовисност и непристраност судача у конкретном предмету. Вијећа судача Кантоналног суда и Врховног суда, који су одлучивали у конкретном предмету, била су састављена искључиво од професионално изабраних судача, који су судили у предмету на основу доказа изнесених током суђења и на основу Устава Босне и Херцеговине, међународних уговора, закона и других важећих извора права, а своје одлуке су донјели на основу савјесне и брижљиве оцјене свих проведених доказа, како је то Уставни суд већ утврдио.

46. Овакви закључци Уставног суда о непостојању повреде права на презумпцију невиности објективизирани су анализом укупног поступка и утврђења да су поштоване све гаранције из чланка 6. Европске конвенције. На основу тога, Уставни суд сматра да се не може наћи нити једно упориште у поступку на

темелју којег би се објективно могло сматрати да је суд пресуде које апелант оспорава донио под утијецajem спорних изјава или да је због тога поступак проведени на апелантову штету.

47. На основу свега изложеног, Уставни суд сматра неутемељеним све апелантове наводе о повреди права на претпоставку невиности из чланка 6. ставак 2. Европске конвенције.

b) Право на једнакост страна у поступку и право на одбрану

48. У односу на апелантове наводе да му је повриједено право на једнакост страна у поступку, Уставни суд упућује на начела Европског суда према којима свака страна треба добити разумну прилику да изнесе своје аргументе у предмету у увјетима који је не стављају у неповољан положај *vis-à-vis* противне странке (види Европски суд, *Faig Mammadov protiv Azerbajdzana*, пресуда од 26. сijeчња 2017. године, представка број 60802/09, ставак 19. с дaлјњим референцама).

49. Такође, Уставни суд подсјећа да је начело једнакости странака тјесно повезано с правом из чланка 6. ставак 3. тачка d) Европске конвенције. То начело подразумијева да обје странке морају имати исте могућности изложити свој предмет под увјетима који их не стављају у подређен положај у односу на противника, а на редовном суду је да оцијени би ли извођење предлозених доказа било релевантно за одлучивање у конкретном случају (види Европски суд, *Letinčić protiv Hrvatske*, пресуда од 3. свибња 2016. године, представка број 7183/11, тачка 48. с дaлјњим референцама). Међутим, суд је у обвези навести релевантне разлоге због којих је одлучио да не позове оне свједоке чије је саслушање изричито захтјеђивано.

50. Доводећи наведена начела у везу с оспореним пресудама, Уставни суд запажа да је апелант имао могућност предлагати доказе као и Тузiteljство, оспоравати доказе Тузiteljства и тим доказима супротставити своје доказе. Уставни суд, такође, указује да је Врховни суд, разматрајући исте приговоре, закључио да није дошло до повреде начела једнакости странака у поступку будући да је првоступански суд дао могућност одбрани да своје аргументе супротстави аргументима оптужбе, те одбрана ни на који начин није доведена у неравноправан положај. Надаље, Уставни суд примјећује и да је Кантонални суд одбио провођење одређених доказа којим је апелант оспоравао стручност вјештака Кaменjaшевића и квалитету налаза и мишљења тог вјештака. Кантонални суд је дао јасно образложење о разлозима због којих је одбио провођење тог доказа (види тачку 11. одлуке). Потом је и Врховни суд у другоступанској пресуди дао јасно образложење због чега је правилна одлука првоступанског суда у дијелу којим је одбио провођење предлозеног доказа (види тачку 16. одлуке). Апелант, осим ових навода, није понудио било какве друге доказе да му је ускраћено право на једнакост у поступку или право на одбрану. Напротив, Уставни суд сматра да апелантова одбрана ни на који начин није доведена у неравноправан положај у односу на Тузiteljство.

51. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да у проведеном поступку није дошло до повреде начела једнакости странака у поступку, нити права на одбрану из чланка 6. ст. 1. и 3. тачка d) Европске конвенције.

c) Остали наводи о кршењу права на прaviчно суђење

52. Остали апелантови наводи о кршењу права на прaviчно суђење тичу се наводно произвољно утврђених чињеница и примјене права, судске оцјене доказа и наводног недостатка у образложењу оспорених пресуда.

53. У односу на наводну произвољност у одлучивању, Уставни суд подсјећа да је, према пракси Европског суда, првенствено на домаћим органима, нарочито судовима, рјешавати проблеме тумачења домаћих закона. Европски суд не треба поступати као суд "четврте instance", те стога неће према чланку 6. ставак 1. Европске конвенције доводити у питање оцјену домаћих

sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili očigledno nerazumnim (vidi Europski sud, *Aščerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. prosinca 2019. godine, točka 23.). Ovakvu praksu dosljedno prati i Ustavni sud u svojim brojnim odlukama (vidi, između ostalih, Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-20/05 od 18. svibnja 2005. godine, objavljenu u "Službenom glasniku BiH" broj 58/05, točka 23.).

54. Da bi se utvrđenje činjenica i ocjena dokaza od redovnih sudova moglo smatrati proizvoljnim na način da utječu na pravičnost konkretnog postupka, pogrešni zaključci tih sudova o odlučnim činjenicama trebali bi biti toliko očigledni da se mogu okarakterizirati kao nesporna greška (*manifest error*), drugim riječima, takva greška koju nijedan razuman sud ne bi nikada mogao učiniti (vidi Europski sud, *Bochan protiv Ukrajine* (br. 2) [VV], presuda od 5. veljače 2015. godine, predstavka broj 22251/08, stavak 62. s daljnjim referencama) Takvu praksu slijedi dosljedno i Ustavni sud u svojim brojnim odlukama (vidi, npr. Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-1111/20 od 12. siječnja 2022. godine, točka 25. s daljnjim referencama).

55. Također, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Europskog suda, da bi se ispunili zahtjevi poštenog suđenja nacionalni sudovi u presudama moraju na odgovarajući način navesti razloge na kojima temelje presude. Mjera do koje se primjenjuje ova dužnost davanja obrazloženja može se razlikovati prema vrsti odluke i treba se utvrditi u svjetlu okolnosti predmeta. Obveza obrazlaganja ne zahtijeva detaljan odgovor na svaki prigovor podnositelja zahtjeva, već konkretan i izričit odgovor na argumente koji su odlučujući za ishod određenog postupka (vidi Europski sud, *Farzaliyev protiv Azerbajdžana*, presuda od 28. svibnja 2020. godine, predstavka broj 29620/07, stavak 36. s daljnjim referencama).

56. U svjetlu navedenih načela i činjenica konkretnog predmeta, Ustavni sud zapaža da u obrazloženju osporene prvostupanske odluke nije izostala brižljiva i savjesna ocjena svih dokaza koji su provedeni tijekom postupka. Kantonalni sud je dao detaljne razloge i obrazloženja zbog čega prihvaća ili ne prihvaća kao vjerodostojne dokaze koje su predložili Tužiteljstvo i apelant. Osim toga, odlučujući o apelantovoj žalbi, te apelantove prigovore je ispitao i Vrhovni sud, a Ustavni sud zapaža da je i taj sud odgovorio na sve žalbene navode od suštinskog značaja. Dakle, redovni sudovi su detaljno i jasno obrazložili na temelju kojih dokaza je utvrđeno da je apelant počinio kaznena djela za koja je optužen. Pri tome, Ustavni sud zapaža da su u obrazloženju osporene drugostupanske odluke sadržani svi apelantovi prigovori koje je isticao tijekom postupka pred redovnim sudovima i koje je ponovio i u apelaciji. Ti prigovori se primarno tiču kvalitete pojedinih dokaza, posebno onih koje su prihvatili redovni sudovi prilikom utvrđivanja ispunjenosti odlučujućih elemenata kaznenih djela u konkretnom slučaju. To se posebno odnosi na izvedene dokaze kod utvrđenja načina nastanka primetne nezgode onako kako je opisano u izreči prvostupanske presude. U tom smislu, iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da su te zaključke redovni sudovi utemeljili na nalazu i mišljenju vještaka Kamenjaševića, koji je sačinjen po naredbi Kantonalnog suda, i koji je vještak sačinio nakon što je izvršio uvid u cjelokupan spis predmeta. Također, iz stanja spisa predmeta (što se ne dovodi ni u pitanje apelacijskim navodima) proizlazi da je apelantova obrana imala mogućnost unakrsnog ispitivanja vještaka Kamenjaševića na glavnom pretresu, odnosno mogućnost pobijanja sadržaja njegovog nalaza. Isto tako, Ustavni sud zapaža da apelantova obrana nije bila onemogućena predlagati izvođenje svojih dokaza u odnosu na isto pitanje, te da su u tom smislu na glavnom pretresu izvedeni i dokazi saslušanjem vještaka obrane Vujanića, kao i vještaka optužbe Kovačevića. Međutim, Ustavni sud zapaža da su se sudovi jasno izjasnili o tome zašto te nalaze

nisu prihvatili, odnosno zašto su vjeru poklonili nalazu vještaka Kamenjaševića. O tome je dano detaljno obrazloženje koje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Na ovakav zaključak ne može utjecati ni apelantovo ponavljanje prigovora da taj vještak nema licencu "za korištenje programa PC Crash". Naime, i to pitanje su sudovi detaljno analizirali i svoj zaključak obrazložili navodeći detaljne razloge za to (vidi točku 16. ove odluke).

57. Također, apelant problematizira i korištenje tri videosnimke tvrdeći da one nisu provedene kao dokaz, a osporava i njihovu kvalitetu. U svezi s tim, Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih presuda proizlazi da osuđujuća presuda protiv apelanta nije utemeljena samo na tom dokazu, već na detaljnoj i jasno obrazloženoj analizi svih provedenih dokaza, njihovoj pojedinačnoj i međusobnoj ocjeni, u čemu se ne može uočiti bilo kakva proizvoljnost ili postupanje na apelantovu štetu. Stoga, suprotno apelantovim tvrdnjama, nema proizvoljnosti u obrazloženju osporene drugostupanske presude da taj dokaz nije proveden tijekom postupka i, stoga, nema značaj koji mu pridaje apelant.

58. S obzirom na navedeno, prema ocjeni Ustavnog suda, iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da su redovni sudovi svoj zaključak o postojanju kaznenih djela za koja je apelant osuđen izveli na način koji je u skladu sa standardima prava na pravično suđenje. Ustavni sud smatra da su redovni sudovi ispunili svoju obvezu da na jasan način navedu razumljive razloge na kojima su utemeljili osporene odluke u odnosu na sva ključna činjenična i pravna pitanja u smislu garancija obuhvaćenih člankom 6. stavak 1. Europske konvencije. Pri tome, Ustavni sud zapaža da su i Kantonalni sud i Vrhovni sud u osporenim presudama dali jasna obrazloženja za sve proturječnosti koje su se pojavile u iskazima svjedoka i vještaka. S obzirom na to da su redovni sudovi u osporenim presudama dali zadovoljavajuća obrazloženja koja ne dovode u sumnju njihove zaključke o tome da je nesumnjivo dokazano da je apelant počinio kaznena djela za koja je osuđen, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nije došlo ni do kršenja načela *in dubio pro reo*.

59. U odnosu na apelantovo osporavanje visine kazne na koju je osuđen, Ustavni sud ukazuje da članak 6. stavak 1. Europske konvencije garantira određena prava u odnosu na "odlučivanje o [...] bilo kojoj kaznenoj optužbi [...]", te je jasno da u kaznenim predmetima navedeni članak pokriva sve faze kaznenog postupka, uključujući i određivanje visine kazne (vidi Europski sud, *Kereselidze protiv Gruzije*, presuda od 28. ožujka 2019. godine, predstavka broj 39718/09, stavak 30. s daljnjim referencama).

60. Ustavni sud zapaža da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da je Kantonalni sud prilikom odlučivanja o visini kazne apelantu cijenio okolnosti i imao u vidu temeljne kriterije propisane zakonom iz članka 49. KZFBiH. U tom smislu, Ustavni sud ne nalazi proizvoljnost u načinu na koji su sudovi primijenili odredbe članka 49. KZFBiH budući da odluka o apelantovoj kazni nije donesena na paušalan način već nakon sagledavanja svih relevantnih okolnosti konkretnog slučaja, o kojima ovisi visina kazne, u kontekstu kaznenih djela za koja je apelant proglašen krivim. Stoga, Ustavni sud smatra neutemeljenim apelantove navode kojim osporava odluke redovnih sudova o visini kazne zatvora na koju je osuđen.

61. Konačno, imajući u vidu sve okolnosti konkretnog slučaja koje se odnose na cjelokupni postupak protiv apelanta, te njegove veoma opširne navode koji su međusobno isprepleteni i kojima je pokušao argumentirati svoje tvrdnje o kršenju prava na pravičan postupak, Ustavni sud napominje da je sve te navode uzeo u obzir prilikom donošenja odluke, ali da ne smatra da je potrebno da ih sve obrazlaže u ovoj odluci. Naime, Ustavni sud smatra da su Kantonalni sud i Vrhovni sud dali logične i zadovoljavajuće odgovore na sve apelantove prigovore, a naročito

one koji su bili odlučujući za ocjenu njegovih tvrdnji da mu je prekršeno pravo na pravično suđenje.

62. Slijedom navedenog, Ustavni sud smatra da u okolnostima konkretnog slučaja nema ništa što bi uputilo na zaključak da kazneni postupak protiv apelanta, sagledan u cjelini, nije bio pravičan. Stoga, Ustavni sud zaključuje da su neutemeljene apelantove tvrdnje da mu je prekršeno pravo iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije.

Остали наводи

63. Ustavni sud zapaža da je apelant istaknuo da mu je osporenim presudama povrijeđeno i pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije i pravo na žalbu iz članka 2. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje na to da je apelant imao na raspolaganju pravni lijek (žalba protiv prvostupanjske presude), koji je i koristio. Činjenica da korištenje pravnog lijeka nije rezultiralo odlukom kojom bi apelant bio zadovoljan ni na koji način ne dovodi u pitanje njegovu dostupnost ili efikasnost. Stoga, Ustavni sud zaključuje da nije povrijeđeno apelantovo pravo na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije.

64. Osim toga, Ustavni sud ukazuje da je odredbama članka 333. stavak 1. ZKPFBiH propisano kada je dozvoljena žalba protiv presude drugostupanjskog suda. Naime, riječ je isključivo o situacijama u kojima se radi o meritorno potpuno drugačijem rezultatu postupka po optuženog pred prvostupanjskim i drugostupanjskim sudom, odnosno kada je došlo do preinačenja oslobađajuće prvostupanjske presude i proglašavanja optuženog krivim, neovisno o tome je li održana rasprava pred drugostupanjskim sudom. Prema tome, navedena mogućnost u ZKPFBiH je dozvoljena upravo u onim situacijama koje su stavkom 2. članka 2. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju predviđene kao iznimka, a to je preispitivanje "osude", odnosno presude kojom se osoba osuđuje na temelju žalbe protiv oslobađajuće presude. Stoga, u konkretnoj situaciji kada ni u jednoj fazi nije bila donesena oslobađajuća presuda, kako to izričito navodi članak 333. stavak 1. ZKPFBiH, apelant nema ni pravo na žalbu protiv osporene drugostupanjske presude. Stoga, Ustavni sud smatra da nije povrijeđeno pravo na preispitivanje presude iz članka 2. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju.

VII. Zaključak

65. Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz članka II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 2. Europske konvencije kada su redovni sudovi za svoje odluke dali detaljno, jasno i argumentirano obrazloženje glede ocjene izvedenih dokaza te kada nema elemenata koji bi ukazivali na to da je dokazni postupak zloupotrijebljen na apelantovu štetu. Osim toga, Ustavni sud je zaključio da ništa ne ukazuje niti je apelant dokazao da su izjave koje je apelant problematizirao, kao i medijska pozornost koja je bila posvećena spornom događaju imale ikakav, a kamoli odlučujući utjecaj na odluku sudova i njihovu nepristranost, pa nema kršenja ni presumpcije nevinosti.

66. Ustavni sud zaključuje da nema povrede članka 13. Europske konvencije jer je apelant imao mogućnost i koristio pravne lijekove propisane zakonom budući da je protiv prvostupanjske presude izjavio žalbu drugostupanjskom sudu.

67. Ustavni sud zaključuje da nema povrede članka 2. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju jer apelant nije imao oslobađajuću prvostupanjsku presudu, koja je preinačena u osuđujuću presudu, što je preduvjet za podnošenje žalbe protiv drugostupanjske presude.

68. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

69. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, v. r.

889

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **У-20/24**, рјешавајући захтјев **тринаест чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине** за доношење привремене мјере, на основу члана VI/3.a) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка е) и члана 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник БиХ" бр. 94/14, 47/23 и 41/24), у саставу:

Сеада Палаврић, председница
Валерија Галић, потпредседница
Angelika Nußberger, потпредседница
Мирсад Теман, судија
Helen Keller, судија
Ledi Bianku, судија
Марин Вукоја, судија

на сједници одржаној 11. октобра 2024. године донио је

ОДЛУКУ О ПРИВРЕМЕНОЈ МЈЕРИ

Усваја се захтјев **тринаест чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине** за доношење привремене мјере.

Привремено се обуставља примјена члана 4 став (1) тачка 12) Правилника о наставном плану и програму за основно васпитање и образовање Републике Српске ("Службени гласник РС" број 77/24) и Прилога број 20 – Наставни програм за наставни предмет Историја за IX разред основне школе у дијелу који се односи на "Тему 11. Република Српска и Одбрамбено-отаџбински рат".

Ова одлука ступа на снагу одмах и производи правно дјеловање до доношења коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине о поднесеном захтјеву.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

1. Тринаест чланова Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подносиоци захтјева) поднијело је 17. септембра 2024. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности члана 16 став 1 тачка 4) Правилника о наставном плану и програму за основно васпитање и образовање Републике Српске ("Службени гласник РС" број 74/23) и Прилога број 66 – Наставни програм за наставни предмет Историја за IX разред основне школе (у даљњем тексту: Правилник и Прилог из 2023. године).

2. На основу члана 64 Правила Уставног суда, подносиоци захтјева затражили су да Уставни суд донесе привремену мјеру којом би се до доношења коначне одлуке обуставила примјена члана 16 став 1 тачка 4) Правилника и Прилога из 2023. године.

3. Подносиоци захтјева су 30. септембра 2024. године обавијестили Уставни суд да мијењају захтјев за оцјену уставности тако што траже оцјену уставности члана 4 став 1 тачка 12) Правилника о наставном плану и програму за основно васпитање и образовање Републике Српске

("Службени гласник РС" број 77/24; у даљњем тексту: Правилник) и Прилога број 20 – Наставни програм за наставни предмет Историја за IX разред основне школе (у даљњем тексту: Прилог) због тога што су на основу тих правних аката престали да важе Правилник и Прилог из 2023. године. Подносиоци захтјева су такође навели да остају при захтјеву за доношење привремене мјере и предлажу да Уставни суд наложи да се обустави примјена члана 4 став 1 тачка 12) Правилника и Прилога.

Релевантне чињенице

4. Парламентарна скупштина Савјета Европе је 5. априла 2000. године усвојила Препоруку 1454(2000) – "Образовање у Босни и Херцеговини" у којој је посебну пажњу посветила проблемима везаним за етничку сегрегацију дјецe, језичка питања, етничке стереотипе у школским уџбеницима и одбијање власти да донесу заједнички курикулум или координирају различите курикулуме. У Препоруци је наведено да су ти проблеми неспојиви с принципима Савјета Европе и недостојни државе потписнице Европске културне конвенције. Парламентарна скупштина Савјета Европе је, између осталог, препоручила да се "[...] 7.4. Настави инсистирати на прихватању мораторијума на подучавање о најновијем сукобу како би се омогућило историчарима из свих заједница у Босни и Херцеговини, уз помоћ међународних стручњака, да развију заједнички приступ [...]. 7.7. Обезбиједити да, осим три конститутивна народа, све мањине присутне на територији Босне и Херцеговине такође у потпуности могу остварити своје право на образовање из мултиетничке перспективе. [...]"

5. Комитет министара Савјета Европе је усвојио Препоруку Res (2001)15 о настави историје у Европи двадесет и првог вијека у којој је наведено: "[...] Историјска истраживања, као и настава историје у школама, нису ни на који начин и без обзира на намјеру, спојиве са основним вриједностима и прописима Савјета Европе, уколико допуштају или промовишу злоупотребу историје [...]"

6. Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине је током 2003. године усвојила Оквирни закон о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: Оквирни закон) којим су, између осталог, уређени принципи основног образовања и васпитања, те општи циљеви образовања који се састоје у доприносу "стварању друштва заснованог на владавини закона и поштовању људских права". Такође, у члану 1 став (3) Оквирног закона је прописано да су органи власти надлежни за организовање образовног система у ентитетима, дистрикту и кантонима обавезни да примјењују и поштују принципе и норме утврђене тим законом и обезбиједе образовање под једнаким условима за све ученике.

7. У складу с Оквирним законом те Меморандумом о разумијевању о успостављању Комисије за израду смјерница за писање уџбеника из предмета Историја у Босни и Херцеговини, потписаног у мају 2004. године, ентитетска министарства просвјете, сва кантонална министарства просвјете, као и Одјел за образовање Брчко дистрикта БиХ су усвојили Смјернице за писање и оцјену уџбеника историје основних и средњих школа у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: Смјернице).

8. Агенција за предшколско, основно и средње образовање током 2016. године је усвојила Заједничко језгро наставних планова и програма за историју дефинисану на исходима учења.

9. Народна скупштина је током 2022. године усвојила нови Закон о основном васпитању и образовању (у даљњем тексту: Закон о основном образовању). У том закону је у

члану 38 став (1) одређено да се васпитно-образовни процес остварује на основу наставног плана и програма који на приједлог Републичког педагошког завода доноси министар који доноси Правилник о наставном плану и програму за основно васпитање и образовање.

10. Европска комисија против расизма и нетолеранције (у даљњем тексту: ECRI) као независно тијело Савјета Европе за праћење кршења људских права, специјализовано за питања која се односе на борбу против расизма и дискриминације, у Извјештају за 2024. годину (доступном овдје, стр. 21) препоручила је:

"[...] да надлежни омогуће дијалог о томе како увести мултиперспективну наставу историје у школе. [...] У образложењу Препоруке је наведено: "[...] Парламентарна скупштина Савјета Европе препоручила је 2000. године 'мораторијум на учење о најновијем сукобу како би се историчарима из свих заједница у Босни и Херцеговини омогућило да, уз помоћ међународних стручњака, развију заједнички приступ'. Иако би се такав мораторијум могао сматрати разумним убрзо након рата, постоје озбиљна питања да ли је наставак таквог приступа још увијек користан више од четврт вијека након догађаја. У том смислу, дијалог о томе како увести мултиперспективну наставу историје могао би бити прикладнији од пуког покушаја његовог избјегавања на неодређено вријеме, надовезујући се и на Резолуцију Комитета министара Савјета Европе CM/ResCMN(2019).8, која је позвала на 'интегрисано образовање засновано на заједничком језгру наставног плана и програма које покрива историју и географију који би се предавали у складу с инклузивним и мултиперспективним приступом'. У том смислу, ECRI се такође позива на недавни извјештај ОЕБС-а о материјалима за наставу историје за период 1992–1995. у Босни и Херцеговини, као и на рад Опсерваторијума Савјета Европе за наставу историје у Европи. [...]"

11. Министарка просвјете и културе Републике Српске је на приједлог Републичког педагошког завода и на основу члана 38 ст. 1 и 2 Закона о основном образовању у августу 2024. године донијела оспорени правилник у којем је одређено да ће се наставни програми за основно васпитање и образовање по предметним подручјима, разредима и наставним предметима налазити у прилозима који ће бити објављени у посебној публикацији која чини саставни дио Правилника.

Наводи из захтјева

12. Подносиоци захтјева сматрају да су члан 4 став (1) тачка 12) Правилника и Прилог као саставни дио Правилника супротни принципу владавине права из члана I/2. и члану III/3.б) Устава Босне и Херцеговине, праву на образовање из члана II/3.л) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), те праву на недискриминацију из члана II/4. Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

13. У вези с допустивошћу захтјева, подносиоци су истакли да је Уставни суд у сличним ситуацијама (види Уставни суд, одлуке о допустивости и меритуму бр. У-8/17 од 30. новембра 2017. године, тач. 26 и 40, и У-9/21 од 2. децембра 2021. године, тачка 25, доступне на www.ustavnisud.ba) закључио да су захтјеви допустиви у ситуацијама у којима су се актима ниже правне снаге покретала питања поштовања људских права и основних слобода заштићених Уставом Босне и Херцеговине и

Европском конвенцијом. У вези с тим су навели да се у овом случају поставља питање кршења људских права и основних слобода, због чега сматрају да је захтјев допустив. Затим, подносиоци захтјева су указали да је наставни програм за предмет Историја за IX разреде основне школе у Републици Српској све до 2022. године био конципиран уз поштовање једнаког приступа образовању за све. Насупрот томе, како истичу, оспореним чланом 4 став (1) тачка 12) Правилника и пратећим прилогом уз наставни програм уведена је нова тематска цјелина "Тема 11. Република Српска и Одбрамбено-отаџбински рат" коју би ученици требали изучавати оквирно десет наставних часова у IX разреду основне школе. Подносиоци захтјева наводе да је на тај начин у изучавање предмета Историја уведена дискриминација у вези с њиховим правом на образовање, те да су те одредбе супротне одредбама Оквирног закона као одлуци институција Босне и Херцеговине.

а) Наводи о неусаглашености оспорених одредби с правом на образовање и правом на недискриминацију

14. Образлажући наводе о неусаглашености оспорених одредби с правом на образовање, подносиоци захтјева наводе да родитељи дјеце имају право да захтијевају од државе да поштује њихова религијска и филозофска увјерења. Сматрају да је оспореним рјешењем из Правилника значајном броју родитеља и ученика несрпске националности у РС наметнуто изучавање теме која је спорна јер их онемогућава да право на образовање остварују у складу са својим религијским и филозофским увјерењима.

15. Подносиоци захтјева такође тврде да су наведене одредбе уско повезане са чланом 14 Европске конвенције и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију којим је забрањена дискриминација. Нарочито указују да је оспореним одредбама успостављена индиректна дискриминација ученика несрпске националности. У вези с наведеним, подносиоци захтјева истичу да Закон о основном образовању нема одредбе којима је регулисано питање изучавања тзв. националне групе предмета, што имплицира да су сви ученици у ентитету РС приморани изучавати исту материју из предмета Историја у складу са спорним одредбама Правилника. Сматрају да би ученици несрпске националности због различитих филозофских увјерења требали бити другачије третирани како не би били доведени у неповољан положај. У том погледу указују да се учење о теми "РС, Босна и Херцеговина и простор бивше Југославије на крају XX и почетку XXI вијека" противи њиховим филозофским увјерењима. У вези с тим образлажу да су "филозофска увјерења несрпског становништва у РС" у вези с темом "РС и Одбрамбено-отаџбински рат" формирана на основу тешких злочина и геноцида који су почињени током агресије и рата од 1992. до 1995. године у Босни и Херцеговини. Наводе да су ти догађаји били предмет расправа и доказивања пред низом међународних и домаћих судова и да су проглашени антицивизацијским и злочиначким, те да су лица чије се изучавање уводи у наставу проглашена одговорним за ратне злочине и осуђена на дуготрајне казне затвора.

16. Надаље, подносиоци захтјева указују да је спорни наставни програм омогућио да се настава из предмета Историја за IX разреде основних школа од 2024. године одржава по уџбенику "Историја" аутора Драгише Д. Васића у издању ЈП "Завод за уџбенике и наставна средства" Источно Сарајево. У том уџбенику, како наводе, на страницама од 185. до 190. обрађена је материја која је насловљена као тема "XI: РС, Босна и Херцеговина и простор бивше Југославије на крају XX и почетку XXI вијека" која покрива област "РС и

Одбрамбено-отаџбински рат". Подносиоци захтјева наводе да је у том уџбенику "9. јануар" означен као Дан РС, агресија и рат у Босни и Херцеговини су представљени као грађански рат, презентована је Декларација Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини, наведено је да је Србија матица РС, да су институције Босне и Херцеговине заједничке институције, да је ентитет РС држава српског народа, Радован Караџић и Ратко Младић су представљени без осуда за ратне злочине и геноцид итд. У вези с тим, подносиоци захтјева наводе да је Уставни суд у Одлуци број У-3/13 утврдио да је одређивање "9. јануара" као Дана РС било дискриминаторно за несрпско становништво. Затим истичу да је карактер рата у Босни и Херцеговини као међународног оружаног сукоба потврђен у предметима пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију у предмету против Душка Тадића, као и пред Међународним судом правде у предмету који се водио поводом тужбе Босне и Херцеговине против Србије за геноцид. Осим тога, указују да се ученицима IX разреда основних школа у ентитету РС намеће наратив према којем су институције Босне и Херцеговине "заједничке институције", што је супротно Одлуци Уставног суда број У-23/22. Надаље, подносиоци захтјева наводе да Декларацију Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини несрпско становништво доживљава као иницијални документ за почетак рата у Босни и Херцеговини, а да је навод да је Република Србија "матица" за ентитет РС дискриминаторан за Бошњаке који такав наратив доживљавају као присвајање ентитета искључиво за српски народ. Према оцјени подносилаца захтјева, такав концепт је дискриминаторан за оне који нису Срби и противан је и Одлуци Уставног суда БиХ о конститутивности народа у предмету број У-5/98. Стога, подносиоци захтјева сматрају да све наведено потврђује да су ученици несрпске националности изложени дискриминацији јер се учење о наведеним темама противи њиховим филозофским увјерењима.

б) Наводи о неусаглашености оспорених одредби са чл. 1/2. и III/3.6) Устава Босне и Херцеговине

17. Подносиоци захтјева су такође навели да се оспореним одредбама крши одредба члана 1/2. Устава Босне и Херцеговине којим су утврђени демократски принципи тако да је Босна и Херцеговина одређена као демократска држава која функционише у складу са законом, као и да су оспорене одредбе супротне члану III/3.6) Устава Босне и Херцеговине, према којем су ентитети и њихове административне јединице дужни да се у потпуности придржавају одлука институција Босне и Херцеговине. У том погледу, подносиоци захтјева наводе да је Парламентарна скупштина БиХ донијела Оквирни закон којим је регулисала оквир за основно образовање и на основу којег је постојала обавеза свих нижих органа власти у Босни и Херцеговини да се придржавају Оквирног закона. Наглашавају да је било нужно да се у образовном процесу, између осталог, промовише поштовање људских права и основних слобода, развијање свијести о припадности држави Босни и Херцеговини и сопственом културном идентитету, језику и традицији, као и образовање без дискриминације по било којем основу. Затим су указали да је чланом 59 Оквирног закона прописано да сви закони у ентитетима, кантонима и Брчко дистрикту БиХ, као и други прописи из области основног образовања морају да буду усклађени с одредбама тог закона. Због тога, према оцјени подносилаца захтјева, инсистирање на спорним темама онако како је то дефинисано оспореним одредбама супротно је поштовању основних принципа и циљева утврђених Оквирним законом, због чега су те одредбе противне чл. 3 и 4 Оквирног закона, што их чини неуставним.

Наводи из захтјева за доношење привремене мјере

18. Образлажући захтјев за доношење привремене мјере, подносиоци захтјева наводе да се у овом предмету поставља питање угрожавања уставности и законитости рада највишег судског ауторитета у БиХ, те да се тиче државности, суверенитета, територијалног интегритета, као и стабилности и напретка БиХ у процесу интеграције у Европску унију. Према оцјени подносилаца захтјева, оспореним одредбама се ствара криза која утиче на оцјену и кредибилитет Босне и Херцеговине као кандидаткиње за чланство у Европској унији, чиме се наноси ненадокнадива штета за државу Босну и Херцеговину. Према мишљењу подносилаца захтјева, јасно је да су разлози на страни усвајања привремене мјере јер, уколико би се утврдило да је захтјев основан а наставила реализација наставе у складу са спорним одредбама Правилника, значајан дио неспрске популације у ентитету РС би био изложен дискриминацији која би на њих оставила непоправљиве посљедице. У вези с тим подсјећају да је одбијање образовних власти у ентитету РС да омогуће изучавање босанског језика довело до напуштања образовног процеса значајног броја ученика у Коњевих Пољу, општинама Братунац и Врбањци, те општини Котор Варош. С друге стране, сматрају да ако би се привремено зауставила примјена оспорених одредби које се односе на тему која је у наставу уведена ове школске године, посљедице привременог обустављања примјене таквих одредби не би биле неповратне. Подносиоци захтјева сматрају да о озбиљности поступања образовних власти указују и иступи представника међународне заједнице и високог представника. Сходно томе, подносиоци захтјева наглашавају да нема сумње да постоји изразит унутрашњи, правни и политички, али и међународноправни интерес да се имплементација наставног плана и програма за предмет Историја за ученике IX разреда основних школа у РС обустави до доношења коначне одлуке Уставног суда.

Релевантни прописи

19. Препорука (Савјет Европе, Комитет министара) **Rec (2001)15 о настави историје у Европи двадесет и првог вијека од 31. октобра 2001. године** у релевантном дијелу гласи:

Комитет министара, у складу са чланом 156 Статута Савјета Европе [...]

Препоручује се владама земаља чланица да, уважавајући властиту уставну структуру, националну и локалну ситуацију и властиту систем образовања:

- се руководе принципима садржаним у додатку овој препоруци у остваривању текућих и предстојећих реформи како у настави историје, тако и у образовању наставника историје;

[...]

Додатак препоруци Вијећа Европе Rec (2001)15 о настави историје у 21. вијеку

1. Циљеви наставе историје у двадесет и првом вијеку
Настава историје у демократској Европи треба да:

- има витално мјесто у припреми одговорних и активних грађана и развоју уважавања свих врста различитости, заснованог на схватању националног идентитета и принципа толеранције;

- буде одлучујући фактор у помирењу, прихватању, разумијевању и повјерењу међу народима;

- игра главну улогу у унапређењу основних вриједности као што су толеранција, узајамно разумијевање, људска права и демократија;

[...]

- омогући грађанима Европе јачање њиховог индивидуалног и колективног идентитета кроз познавање заједничког историјског наслијеђа у свим његовим димензијама - локалној, регионалној, националној, европској и глобалној;

- буде инструмент за спрјечавање злочина против човјечности.

2. Злоупотреба историје

Настава историје не смије бити средство идеолошких манипулација, пропаганде, нити се смије користити за заговарање идеја нетолеранције, ултра-национализма, ксенофобије, расизма и анти-семитизма.

Историјска истраживања, као и настава историје у школама, нису ни на који начин и без обзира на намјеру, спојиве са основним вриједностима и прописима Савјета Европе, уколико допуштају или промовишу злоупотребу историје кроз:

- кривотворење или састављање лажних свједочанстава, статистичких података, монтираних слика итд;

- стриктно везивање за један догађај да би се оправдали или прикрили други;

- искривљавање прошлости за потребе пропаганде;

- изразито националистичку верзију прошлости која може да створи подјелу "ми"-"они";

- злоупотребу историјског записа;

- негирање историјских чињеница;

- занемаривање историјских чињеница.

20. Оквирни закон о основном и средњем образовању у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ" бр. 18/03 и 88/07 – Завршне одредбе Закона о Агенцији за предшколско, основно и средње образовање) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1. ст. (1), (3) и (4)

Овим законом уређују се принципи предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, образовања одраслих и оснивања и функционисања институција за пружање услуга у образовању у Босни и Херцеговини, као и допунска настава за дјецу држављана БиХ у иностранству.

Органи власти, надлежни за организовање образовног система у Брчко Дистрикту БиХ, Републици Српској, Федерацији БиХ и кантонима, у складу са Уставом (у даљем тексту: надлежне образовне власти), установе које се према важећим законима у Босни и Херцеговини региструју за пружање услуга у области предшколског, основног и средњег образовања и образовања одраслих (у даљем тексту: школе), и друге стручне институције у области образовања, обавезни су да примјењују и поштују принципе и норме утврђене овим законом и обезбиједе образовање под једнаким условима за све ученике.

Принципи и стандарди утврђени овим законом и на основу овог закона не могу се смањивати.

1. Сврха образовања

Члан 2.

Сврха образовања је да, кроз оптимални интелектуални, физички, морални и друштвени развој појединца, у складу са његовим могућностима и способностима, допринесе стварању друштва заснованог на владавини закона и поштовању људских права, те допринесе његовом економском развоју који ће обезбиједити најбољи животни стандард за све грађане.

2. Општи циљеви образовања

Члан 3. став (1) и став (2) тач. а), ц) и д)

Општи циљеви образовања произилазе из општеприхваћених, универзалних вриједности демократског друштва, те властитих вриједносних система заснованих на специфичностима националне, историјске, културне и вјерске традиције народа и националних мањина које живе у Босни и Херцеговини.

Општи циљеви образовања су:

- а) омогућавање приступа знању као основи за разумијевање себе, другог и свијета у којем се живи;
- ц) промоција поштивања људских права и основних слобода, и припрема сваког лица за живот у друштву које поштује принципе демократије и владавине закона;
- д) развијање свијести о припадности држави Босни и Херцеговини властитом културном идентитету, језику и традицији, на начин примјерен цивилизацијским тековинама, упознајући и уважавајући друге и другачије, поштујући различитости и његујући међусобно разумијевање, толеранцију и солидарност међу свим људима, народима и заједницама у Босни и Херцеговини и свијету;

II - НАЧЕЛА У ОБРАЗОВАЊУ

1. Право дјетета на образовање

Члан 4. ст. (1) и (2)

Свако дјете има једнако право приступа и једнаке могућности учешћа у одговарајућем образовању, без дискриминације на било којој основи.

Једнак приступ и једнаке могућности подразумевају обезбјеђење једнаких услова и прилика за све, за почетак и наставак даљег образовања.

VIII - СТАНДАРДИ У ОБРАЗОВАЊУ

Члан 42.

У свим јавним и приватним школама у Босни и Херцеговини успоставиће се и примјењивати заједничко језгро наставних планова и програма.

Члан 43.

Заједничко језгро наставних планова и програма састоји се од наставних планова и програма са што је могуће широм заједничким основом за све предмете основног и општег средњег образовања у Босни и Херцеговини.

Заједничко језгро наставних планова и програма израђује посебно *ad hoc* привремено тијело. Чланове овог тијела именују министри образовања ентитета, кантона и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, а једног члана именује министар цивилних послова.

На приједлог привременог тијела из претходног става, споразум о заједничком језгру наставних планова и програма усвајају и потписују министри образовања ентитета, министри образовања свих кантона из Федерације Босне и Херцеговине, те представник Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Заједничка језгра наставних програма и планова ће:

- а) обезбиједити да се кроз васпитно-образовни процес развија позитиван однос и осјећај припадности држави Босни и Херцеговини;
- б) гарантовати и обезбиједити квалитетно образовање за сву дјецу и достизање задовољавајућег стандарда знања, вјештина и способности;

[...]

21. Споразум о заједничком језгру наставних планова и програма ("Службене новине Федерације БиХ" број 42/03) у релевантном дијелу гласи:

I

Министри образовања ентитета и кантона и директор Одјељења за образовање Брчко Дистрикта усвајају Споразум о Заједничком језгру наставних планова и програма.

II

Овим се Споразумом министри образовања ентитета и кантона и директор Одјељења за образовање Брчко Дистрикта обавезују укључити Заједничко језгро наставних планова и програма у планове и програме које они доносе, а који се изучавају у подручјима под њиховом надлежношћу.

III

Потписници овог Споразума обавезују се да ће обезбиједити да се од почетка школске 2003./2004. године у свим школама у Босни и Херцеговини настава изводи на основу планова и програма у које је укључено Заједничко језгро наставних планова и програма.

22. Смјернице за писање и оцјену уџбеника историје основних и средњих школа у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ" број 5/07) у релевантном дијелу гласе:

1. Полазне основе

[...]

У складу с Оквирним законом о основном и средњем образовању ("Службени гласник БиХ", бр. 18/2003), а посебно с члановима 3, 4 и 6, овог Закона, те Меморандумом о разумијевању о успостављању Комисије за израду смјерница за писање уџбеника историје у Босни и Херцеговини, потписаног у мају 2004. године, министар просвјете и културе Републике Српске, сва кантонална министарства просвјете, као и Одјељење за просвјету Брчко Дистрикта БиХ су усвојили доље наведени текст смјерница, чију су израду потпомогли Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, Министарство просвјете и културе Републике Српске, Министарство образовања и науке Федерације Босне и Херцеговине.

Уџбеник историје произилази из наставног плана и програма.

У изради смјерница уважаване су препоруке Меморандума о разумијевању, у којем се истичу циљеви да:

- 1.1. Ученици добију основно разумијевање историје сва три конститутивна народа и националних мањина;
- 1.2. Босна и Херцеговина буде главна полазна тачка;
- 1.3. Три конститутивна народа и националне мањине буду представљени на непристрасан начин;
- 1.4. Спорна питања прописаног наставног плана и програма буду објашњена на начин који не вријеђа, те уважава осјећања конститутивних народа и националних мањина;
- 1.5. Сусједне државе буду представљене на непристрасан начин;
- 1.6. Интерактивно учење и компаративни методолошки приступи буду примијењени приликом писања уџбеника.

2. Опште смјернице за писање уџбеника историје

[...]

2.2. Уџбеници требају бити научно утемељени, објективни, те усмјерени на стварање заједничког разумијевања, помирења и мира у БиХ.

2.3. Код писања уџбеника, аутори треба да примјењују мултиперспективност, да би ученицима омогућили да се науче толеранцији. Мултиперспективност треба да буде заступљена у свим аспектима уџбеника, у текстовима, илустрацијама и изворима. Приступ мултиперспективности може да буде заступљен у уџбеницима самим тим што ће да буду представљени и други погледи на одређену чињеницу или догађај.

[...]

2.6. Питања и задатке за ученике треба формулисати на начин који ће подстицати критичко и отворено размишљање, као и способности да се анализирају

историјски процеси. Аутори требају да воде рачуна о томе да текст уџбеника подстиче развој критичког мишљења ученика, приказујући историјске садржаје из различитих перспектива.

2.7. Контраверзне теме треба да буду наведене у уџбеницима, да би биле отворене за дискусију. Навести да постоје различите интерпретације истих историјских догађаја, уз обавезно навођење различитих историјских извора.

[...]

2.10. Уопштено говорећи, језик који се користи у уџбеницима треба да буде ослобођен термина и дефиниција које наводе на мржњу и стварају слику непријатеља, посебно кад се говори о сусједним државама.

[...]

2.18. Уџбеници историје морају бити у складу са Уставом Босне и Херцеговине.

[...]

Закључци:

1. Комисија је констатовала да постоји различито виђење одређених историјских садржаја у наставним плановима и програмима и тачке 1.2 Меморандума о разумијевању, која наводи да је Босна и Херцеговина полазна тачка, и предлаже да се настави рад на усаглашавању наставних планова и програма, кроз израду стандарда у образовању.

2. Требало би подузети даљње кораке, усмјерене ка усаглашавању концепта приказивања историјских садржаја из националне историје (под националном историјом подразумијева се историја свих конститутивних народа и националних мањина који су живјели, односно живе на простору Босне и Херцеговине).

3. Смјернице за предмет Историја, требају се одразити и на предмет Познавање природе и друштва.

23. Одлука о одобравању Заједничке језгре наставних планова и програма за историју дефинисану на исходима учења ("Службени гласник БиХ" број 3/16) у релевантном дијелу гласи:

ЗЈНПП за историју дефинисано на исходима учења

[...]

Циљ Заједничког језгра наставних планова и програма за историју дефинисаног на исходима учења јест развој историјског мишљења до којег долазимо усвајањем основних историјских знања која се односе на познавање најважнијих чињеница, датума и историјских особа, те разумијевање основних историјских појмова, као и стицањем пет вјештина, а то су:

- хронолошко мишљење
- разумијевање историјске наративе
- анализа историјских догађаја и њихове интерпретације
- историјско истраживање и
- анализа вриједносних историјских тема и заузимање ставова.

Дакле, циљ наставе историје није само усвајање основних чињеничних података и разумијевање основних историјских појмова, него и развој пет основних вјештина које ће код ученика развити компетенције историјског мишљења.

Због тога настава историје треба бити усмјерена не само на учење историјских података, него и на развој историјских појмова другог реда, метапојмова.

Науци, заступљеној одређеним наставним предметом, је циљ научити дјецу не само одређеним знањима и вјештинама, него и допринијети њиховом развоју мишљења и

развоју личности. Развој метапојмова представља увелико допринос образовању подједнако као и васпитању, развијајући толеранцију на различитост, мултиперспективност, отвореност, критичко мишљење и разумијевање контекста.

[...]

Област 1. Историјски извори и проучавање историје
Исходи учења

[...]

3. Тумачи прошлост на основу дидактички обликованих историјских извора и разумије шта све може утицати на писање историје; открива различита историјска стајалишта на историјске догађаје и одређује контекст у којем су та стајалишта настала (критичко мишљење).

Област 2. Историјско знање и разумијевање: историјско вријеме и хронологија
Исходи учења

[...]

3. Разумије историјске периоде, како су повезани догађаји у њима, објашњава главне правце, процесе и проблеме из прошлости смјештајући људе и догађаје у временски и просторни оквир.

[...]

Област 3. Историјско знање и разумијевање: континуитет и промјена
Исходи учења

1. Објашњава како су главни догађаји у времену повезани један с другим, и реконструишу, прате и тумаче одређене облике (друштвене, економске, културне, религијске, политичке, те свакодневни живот) друштва у различитим контекстима кроз вријеме и кроз различите историјске периоде.

[...]

Област 4. Историјско знање и разумијевање: узрочно-последични односи
Исходи учења

[...]

3. Разумије сложеност историјских узрока и последица, као и ограничења да се утврди узрок и последица.

24. **Закон о основном васпитању и образовању** ("Службени гласник РС" број 81/22) у релевантном дијелу гласи:

Члан 6.

(1) Свако дијете има једнака права и једнаке могућности у основном васпитању и образовању без дискриминације по било ком основу.

(2) Једнака права и једнаке могућности подразумијевају обезбјеђивање једнаких услова за сву дјецу при упису и током основног васпитања и образовања.

ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ РАДА

Члан 38. ст. (1) и (2)

(1) Васпитно-образовни процес остварује се на основу наставног плана и програма који на приједлог Завода доноси министар.

(2) Министар доноси Правилник о Наставном плану и програму за основно васпитање и образовање.

25. **Правилник о наставном плану и програму за основно васпитање и образовање** ("Службени гласник РС" број 77/24) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

Наставним планом утврђују се наставни предмети или наставна подручја и њихов распоред по разредима, годишњи

и седмични број часова наставе и други облици васпитно-образовног рада, а наставним програмом утврђују се садржај за сваки наставни предмет, општи и посебни циљеви, исходи учења и дидактичко-методичка упутства и препоруке.

Члан 3. став (1)

(1) Наставни програми за основно васпитање и образовање по предметним подручјима, разредима и наставним предметима налазе се у прилозима од 9. до 30. овог правилника и чине његов саставни дио, а биће објављени у посебној публикацији.

Члан 4. тачка 12)

Наставни програми за основно васпитање и образовање налазе се у следећим прилозима:

12) Наставни програм за наставни предмет Историја од VI до IX разреда основне школе налази се у Прилогу 20. овог правилника.

26. Прилог 20 – Наставни програм за наставни предмет Историја за IX разред основне школе (текст преузет са интернет странице Републичког педагошког завода Републике Српске, доступан на <https://www.rpz-rs.org/911/rpz-rs/Nastavni/programi/za/nastavni/predmet/Istorija/od/VI/do/IX/razreda/osnovne/skole>) у релевантном дијелу гласи:

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Исходи учења	Садржаји програма/Појмови	Корелација са другим наставним предметима
[...]	[...]	[...]
Тема 11. Република Српска и Одбрамбено-отаџбински рат (10)		
Ученик може да: - разликује главне фазе у процесу настанка Републике Српске; - покаже на карти границе, географске регије и највеће градове Републике Српске; - именује најзначајније симболе (застава, грб, химна), празнике, културне, научне и образовне установе; - објасни околности и значај настанка Војске Републике Српске (ВРС); - наведе узроке и посљедице Одбрамбено-отаџбинског рата; - наведе најзначајније ратне операције ВРС, ратна жаришта и њихов значај; - наведе циљеве, структуру и имена главнокомандујућих ВРС; - разликује свакодневни живот цивила у градовима (у позадини), на фронту, у избјеглиштву, као и живот затвореника у логорима; - наведе мјеста страдања Срба током Одбрамбено-отаџбинског рата, као и највећа страстишта Срба у XX вијеку; - опише личност или догађај страдања из историје родног краја; - наведе примјере уништења културно-историјског наслеђа српског народа; - процијени значај	- Настанак Републике Српске; - Војска Републике Српске и Одбрамбено-отаџбински рат (1992-1995) - Страдање и злочини над српским народом - Република Српска после Дејтонског споразума - Култура памћења у локалној заједници ПОЈМОВИ: Република Српска; Одбрамбено-отаџбински рат; Војска Републике Српске (ВРС); структура ВРС; корпуси, Главни штаб, Врховна команда; Радован Караџић; Ратко Младић; Момчиљ Талић; Новица Симић; хероји рата; логори; акције ВРС; Коридор 92; деблокада Смољуге; Врбас 92; Митровданске офанзиве; Операције у Подрињу; Лукавац 93; Вагањ 95; паравојне формације; муџахедини; Алија Изетбеговић; Кутиљеров план; Венс-Овенов план; Овен-Столтенбергов план; План контакт групе; Дејтонски мировни споразум; ратни злочини; Сијековац; Јошаница; Леђићи; Залазје; Сасе; Кравица; Брадина; Мркоњић Град; Тарчин; Челебићи; Пребировици; Возућа; Житомислић; Мостар; Босанско Грахово; петровачка цеста; Казани; Добој; Дервента; Сарајево; дјеца страдања у	Географија Српски језик Музичка култура Вјеронаука Ликовна култура Основни информатике Физичко и здравствено васпитање

његовања културе сјећања на жртве Одбрамбено-отаџбинског рата, као и традиције и културе српског народа; - наведе споменике саграђене на мјестима страстишта; - анализира примјере интервенције међународне заједнице - процијени значај Дејтонског мировног споразума.	Одбрамбено-отаџбинском рату; 12 беба; Споменко Гостић; Слободан Стојановић; добровољачка и тузланска колонија; култура памћења; непроцесуирани ратни злочини; културне и јавне личности Републике Српске; страни интервенционизам; приватизација; депопулација; културно историјски споменици; химна, застава, грб (обилежја Републике Српске); институције; Влада; Народна скупштина; Предсједник Републике Српске; ентитети; дистрикт; празници; 9. јануар; национални паркови; култура; традиција, споменици; Андрићград; Змијањски вез	
--	--	--

27. При испитивању основности захтјева за доношење привремене мјере Уставни суд полази од одредби члана VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине и члана 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда.

28. Члан VI/3.а) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд ће штитити овај Устав.

а) Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука неког ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покрећати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

29. Члан 64 ст. (1) и (4) Правила Уставног суда гласи:

(1) Уставни суд може, на сопствену иницијативу или на захтјев подносиоца захтјева или апеланта, да одреди сваку привремену мјеру за коју сматра да треба да је донесе у интересу странака или правилног вођења поступка.

[...]

(4) Поступак за доношење привремене мјере је хитан, а одлука ком се усваја захтјев за доношење привремене мјере је обавезујућа до доношења коначне одлуке Уставног суда.

[...]

30. Уставни суд подсјећа да је члан 64 Правила Уставног суда примјењив у случајевима у којима Уставни суд оцијени, на основу разлога и доказа о оправданости достављених уз захтјев за доношење привремене мјере, да је то у интересу странака или правилног вођења поступка, односно да би могле настати неотклоњиве штетне посљедице.

31. Уставни суд сматра да наводи подносилаца захтјева у односу на члан 4 став (1) тачка 12) Правилника и Прилог покрећу врло озбиљна и сложена питања уставности у односу на усклађеност тих одредби с правом на образовање из члана

II/3.л) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, правом на недискриминацију из члана II/4. Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, као и одредби чл. I/2. и III/3.б) Устава Босне и Херцеговине.

32. Надаље, Уставни суд сматра да су подносиоци захтјева изнијели низ аргумената који *prima facie* иду у прилог основаности захтјева за доношење привремене мјере у конкретном случају. Наиме, Уставни суд запажа да из спорног прилога односно садржаја програма који се односи на тему "Република Српска и Одбрамбено-отаџбински рат" произлази да је наставним програмом предвиђено да сви ученици треба да обрађују следеће теме: "Настанак Републике Српске, Војска Републике Српске и Одбрамбено-отаџбински рат (1992–1995), Страдање и злочини над српским народом и Република Српска после Дејтонског споразума – Култура памћења у локалној заједници." Затим из колоне која се односи на "Исход учења" произлази да сваки ученик у Републици Српској треба "објаснити околности и значај настанка Војске Републике Српске, навести узроке и посљедице Одбрамбено-отаџбинског рата, навести најзначајније ратне операције Војске Републике Српске, ратна жаришта и њихов значај, навести мјеста страдања Срба током Одбрамбено-отаџбинског рата, као и највећа стратишта Срба у XX вијеку, навести примјере уништења културно-историјског наслеђа српског народа, процијенити значај његовања културе сјећања на жртве Одбрамбено-отаџбинског рата, као и традиције и културе српског народа". У овом предмету се поставља питање да ли су и у којој мјери оспореном одредбом члана 4 став (1) тачка 12) Правилника и Прилогом у дијелу теме "Република Српска и Одбрамбено-отаџбински рат" таква питања могла бити овако регулисана и да ли се тако задире у право на образовање и право на недискриминацију припадника других етничких група у Републици Српској. Осим тога, покреће се питање да ли се таквим наставним програмом задовољава стандард мултиперспективности који је садржан у ставу 2.3 Прилога, а чија правна снага проистиче из члана 1 Оквирног закона. У контексту Босне и Херцеговине, мултиперспективни приступ образовању (а подучавању историје нарочито) непосредно је повезан с поштовањем људских права и основних слобода, како је то указано у бројним међународним извјештајима. У свјетлу овога, Уставни суд сматра и да су подносиоци захтјева изнијели вјеродостојне тврдње о повредама људских права (види тачку 31 ове одлуке), као и одредби чл. I/2. и III/3.б) Устава Босне и Херцеговине због доношења оспорене одредбе члана 4 став (1) тачка 12) Правилника и Прилога које је донијело Министарство просвјете и културе Републике Српске.

33. Уставни суд такође сматра релевантним истаћи чињеницу да је основно и средње образовање од фундаменталног значаја за лични развој и будући успјех сваког дјетета (види Европски суд, *Catan и други против Републике Молдавије и Русије* [BB], пресуда од 19. октобра 2012. године, представке бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, тачка 144). Заиста, право дјетета на образовање није само питање приступа, већ и садржаја који мора припремити дијете за одговоран живот у слободном друштву, у духу разумијевања, мира, толеранције, равноправности полова и пријатељства међу свим народима, етничким, националним и вјерским групама и лицима аутохтоног поријекла (види Комитет за права дјетета, Општи коментар број 1 (2001) на члан 29 (Циљеви образовања), УН док. CRC/GC/2001/1 од 17. априла 2001. године, тач. 3, 12 и 14). Не прејудуцирајући питање да ли су измјене наставних планова и програма

уведене на основу оспорене одредбе члана 4 став (1) тачка 12) Правилника и Прилога у супротности с принципом мултиперспективности, Уставни суд мора дати посебну тежину ризицима нормализације осјећаја "другости" или нетолеранције, који произлазе из образовања које се може заснивати на етничкој перспективи која је искључива за једну групу. Ово је посебно тако с обзиром на недавну насилну прошлост БиХ (види Мисија ОЕБС-а у БиХ, "Извјештај о учењу и настави историје о периоду 1992–1995. у основним школама широм Босне и Херцеговине" (2022), доступан на <https://www.osce.org/files/f/documents/5/2/541983.pdf>, стр. 13–14 и 23).

34. Стога, цијенећи изнесене аргументе и нарочито околност да се ради о изучавању теме која до сада није била предвиђена наставним програмом, Уставни суд сматра да постоји довољно разлога који указују на то да би спровођење оспореног члана 4 став (1) тачка 12) Правилника и Прилога у дијелу у којем се обрађује тема "Република Српска и Одбрамбено-отаџбински рат" прије него што Уставни суд одлучи о поднесеном захтјеву имало озбиљне и неотклопљиве штетне посљедице. Уставни суд сматра да се те посљедице огледају у постојању опасности од евентуалног проузроковања даљње сегрегације и подјеле међу ученицима различитих етничких заједница, те повећања осјећаја искључености и маргинализације ученика из других етничких заједница, што би могло створити атмосферу дискриминације. Уставни суд сматра да је доношење привремене мјере у интересу странака и правилног вођења поступка будући да је настава у школама у РС према новом правилнику који се тиче људских права дјеце неминовна и може потенцијално узроковати дјечи знатну штету која се неће моћи ретроактивно поправити.

35. У смислу члана 64 став (4) Правила Уставног суда, одлука о привременој мјери производи правно дјеловање до доношења коначне одлуке Уставног суда.

36. На основу изложеног, одлучено је као у диспозитиву ове одлуке.

37. Уставни суд подсјећа на то да одлука о привременој мјери ни у којем случају не прејудуцира одлуку о допушности, односно о меритуму поднесених захтјева.

38. У складу са чланом VI/5. Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић, с. р.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U-20/24**, rješavajući zahtjev **trinaest članova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine** za donošenje privremene mjere, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka e) i člana 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, potpredsjednica
Angelika Nußberger, potpredsjednica
Mirsad Ćeman, sudija
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudija
Marin Vukoja, sudija

na sjednici održanoj 11. oktobra 2024. godine donio je

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Usvaja se zahtjev **trinaest članova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine** za donošenje privremene mjere.

Privremeno se obustavlja primjena člana 4. stav (1) tačka 12) Pravilnika o nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 77/24) i Priloga broj 20 – Nastavni program za nastavni predmet Historija za IX razred osnovne škole u dijelu koji se odnosi na "Temu 11. Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat".

Ova odluka stupa na snagu odmah i proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu.

Odluku objavi u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

1. Trinaest članova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnosioci zahtjeva) podnijelo je 17. septembra 2024. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 16. stav 1. tačka 4) Pravilnika o nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 74/23) i Priloga broj 66 – Nastavni program za nastavni predmet Historija za IX razred osnovne škole (u daljnjem tekstu: Pravilnik i Prilog iz 2023. godine).

2. Na osnovu člana 64. Pravila Ustavnog suda, podnosioci zahtjeva zatražili su da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi se do donošenja konačne odluke obustavila primjena člana 16. stav 1. tačka 4) Pravilnika i Priloga iz 2023. godine.

3. Podnosioci zahtjeva su 30. septembra 2024. godine obavijestili Ustavni sud da mijenjaju zahtjev za ocjenu ustavnosti tako što traže ocjenu ustavnosti člana 4. stav 1. tačka 12) Pravilnika o nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 77/24; u daljnjem tekstu: Pravilnik) i Priloga broj 20 – Nastavni program za nastavni predmet Historija za IX razred osnovne škole (u daljnjem tekstu: Prilog) zbog toga što su na osnovu tih pravnih akata prestali važiti Pravilnik i Prilog iz 2023. godine. Također, podnosioci zahtjeva su naveli da ostaju pri zahtjevu za donošenje privremene mjere i predlažu da Ustavni sud naloži da se obustavi primjena člana 4. stav 1. tačka 12) Pravilnika i Priloga.

Relevantne činjenice

4. Parlamentarna skupština Vijeća Evrope je 5. aprila 2000. godine usvojila Preporuku 1454(2000) – "Obrazovanje u Bosni i Hercegovini" u kojoj je posebnu pažnju posvetila problemima vezanim za etničku segregaciju djece, jezička pitanja, etničke stereotipe u školskim udžbenicima i odbijanje vlasti da donesu zajednički kurikulum ili koordiniraju različite kurikule. U Preporuci je navedeno da su ti problemi nespojivi s načelima Vijeća Evrope i nedostojni države potpisnice Evropske kulturne konvencije. Parlamentarna skupština Vijeća Evrope je, između ostalog, preporučila da se "[...] 7.4. Nastavi insistirati na prihvatanju moratorija na podučavanje o najnovijem sukobu kako bi se omogućilo historičarima iz svih zajednica u Bosni i Hercegovini, uz pomoć međunarodnih stručnjaka, da razviju zajednički pristup [...]. 7.7. Osigurati da, osim tri konstitutivna naroda, sve manjine prisutne na teritoriju Bosne i Hercegovine također u potpunosti mogu ostvariti svoje pravo na obrazovanje iz multietničke perspektive. [...]".

5. Ministarsko vijeće Vijeća Evrope je usvojilo Preporuku Rec (2001)15 o nastavi historije u Evropi u 21. vijeku u kojoj je navedeno: "[...] Istorijsko istraživanje i istorija, na način na koji se

podučavaju u školama, ne mogu ni na koji način, niti iz bilo koje namjere, biti podudarni sa osnovnim vrijednostima i statutima Vijeća Evrope ukoliko omogućuju ili promovišu zloupotrebu istorije [...]."

6. Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je tokom 2003. godine usvojila Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Okvirni zakon) kojim su, između ostalog, uređena načela osnovnog obrazovanja i odgoja te opći ciljevi obrazovanja koji se sastoje u doprinosu "stvaranju društva zasnovanog na vladavini zakona i poštovanju ljudskih prava". Također, u članu 1. stav (3) Okvirnog zakona je propisano da su organi vlasti mjerodavni za organiziranje obrazovnog sistema u entitetima, distriktu i kantonima obavezni primjenjivati i poštovati načela i norme utvrđene tim zakonom i osigurati obrazovanje pod jednakim uvjetima za sve učenike.

7. U skladu s Okvirnim zakonom te Memorandumom o razumijevanju o uspostavi Komisije za izradu smjernica za pisanje udžbenika iz predmeta Historija u Bosni i Hercegovini, potpisanog u maju 2004. godine, entitetska ministarstva obrazovanja, sva kantonalna ministarstva obrazovanja, kao i Odjel za obrazovanje Brčko distrikta BiH, usvojili su Smjernice za pisanje i ocjenu udžbenika historije osnovnih i srednjih škola u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Smjernice).

8. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje (u daljnjem tekstu: APOSO) tokom 2016. godine je usvojila Zajedničko jezgro nastavnih planova i programa za historiju definiranu na ishodima učenja.

9. Narodna skupština je tokom 2022. godine usvojila novi Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju (u daljnjem tekstu: Zakon o osnovnom obrazovanju). U tom zakonu u članu 38. stav (1) određeno je da se odgojno-obrazovni proces ostvaruje na osnovu nastavnog plana i programa koji na prijedlog Republičkog pedagoškog zavoda donosi ministar koji donosi Pravilnik o nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje.

10. Evropska komisija protiv rasizma i netolerancije (u daljnjem tekstu: ECRI) kao nezavisno tijelo Vijeća Evrope za praćenje kršenja ljudskih prava, specijalizirano za pitanja koja se odnose na borbu protiv rasizma i diskriminacije, u Izvještaju za 2024. godinu (dostupan ovdje, str. 21) preporučila je

[...] da nadležni omoguću dijalog o tome kako uvesti multiperspektivnu nastavu historije u škole. [...] U obrazloženju Preporuke je navedeno: "[...]Parlamentarna skupština Vijeća Evrope preporučila je 2000. godine 'moratorij na učenje o najnovijem sukobu kako bi se historičarima iz svih zajednica u Bosni i Hercegovini omogućilo da, uz pomoć međunarodnih stručnjaka, razviju zajednički pristup'. Iako bi se takav moratorij mogao smatrati razumnim ubrzo nakon rata, postoje ozbiljna pitanja da li je nastavak takvog pristupa još uvijek koristan više od četvrt vijeka nakon događaja. U tom smislu, dijalog o tome kako uvesti multiperspektivnu nastavu historije mogao bi biti prikladniji od pukog pokušaja njegovog izbjegavanja na neodređeno vrijeme, nadovezujući se i na Rezoluciju Komiteta ministara Vijeća Evrope CM/ResCMN(2019)8, koja je pozvala na 'integrirano obrazovanje utemeljeno na zajedničkom jezgru nastavnog plana i programa koje pokriva historiju i geografiju koji bi se predavali u skladu s inkluzivnim i multiperspektivnim pristupom'. U tom smislu, ECRI se također poziva na nedavni izvještaj OSCE-a o materijalima za nastavu historije za period 1992–1995. u Bosni i Hercegovini, kao i na rad Opservatorija Vijeća Evrope za nastavu historije u Evropi.[...]."

11. Ministrica prosvjete i kulture Republike Srpske je na prijedlog Republičkog pedagoškog zavoda i na osnovu člana 38. st. 1. i 2. Zakona o osnovnom obrazovanju u augustu 2024. godine donijela osporeni pravilnik u kojem je određeno da će se nastavni programi za osnovni odgoj i obrazovanje po predmetnim

područjima, razredima i nastavnim predmetima nalaziti u prilogima koji će biti objavljeni u posebnoj publikaciji koja čini sastavni dio Pravilnika.

Navodi iz zahtjeva

12. Podnosioci zahtjeva smatraju da su član 4. stav (1) tačka 12) Pravilnika i Prilog kao sastavni dio Pravilnika suprotni načelu vladavine prava iz člana I/2. i članu III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, pravu na obrazovanje iz člana II/3.1) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) te pravu na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

13. U vezi s dopustivošću zahtjeva, podnosioci su istakli da je Ustavni sud u sličnim situacijama (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. U-8/17 od 30. novembra 2017. godine, tač. 26. i 40. i U-9/21 od 2. decembra 2021. godine, tačka 25, dostupne na www.ustavnisud.ba) zaključio da su zahtjevi dopustivi u situacijama u kojima su se aktima niže pravne snage pokretala pitanja poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom. U vezi s tim su naveli da se u ovom slučaju postavlja pitanje kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda, zbog čega smatraju da je zahtjev dopustiv. Zatim, podnosioci zahtjeva su ukazali da je nastavni program za predmet Historija za IX razrede osnovne škole u Republici Srpskoj sve do 2022. godine bio koncipiran uz poštovanje jednakog pristupa obrazovanju za sve. Nasuprot tome, kako ističu, osporenim članom 4. stav (1) tačka 12) Pravilnika i pratećim prilogom uz nastavni program uvedena je nova tematska cjelina "Tema 11. Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat" koju bi učenici trebali izučavati okvirno deset nastavnih sati u IX razredu osnovne škole. Podnosioci zahtjeva navode da je na taj način u izučavanje predmeta Historija uvedena diskriminacija u vezi s njihovim pravom na obrazovanje, te da su te odredbe suprotne odredbama Okvirnog zakona kao odluci institucija Bosne i Hercegovine.

a) Navodi o neusaglašenosti osporenih odredbi s pravom na obrazovanje i pravom na nediskriminaciju

14. Obrazlažući navode o neusaglašenosti osporenih odredbi s pravom na obrazovanje, podnosioci zahtjeva navode da roditelji djece imaju pravo zahtijevati od države da poštuje njihova religijska i filozofska uvjerenja. Smatraju da je osporenim rješenjem iz Pravilnika značajnom broju roditelja i učenika nesrpske nacionalnosti u RS nametnuto izučavanje teme koja je sporna jer ih onemogućava da pravo na obrazovanje ostvaruju u skladu sa svojim religijskim i filozofskim uvjerenjima.

15. Podnosioci zahtjeva također tvrde da su navedene odredbe usko povezane sa članom 14. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju kojima je zabranjena diskriminacija. Naročito ukazuju da je osporenim odredbama uspostavljena indirektna diskriminacija učenika nesrpske nacionalnosti. U vezi s navedenim, podnosioci zahtjeva ističu da Zakon o osnovnom obrazovanju nema odredbe kojima je regulirano pitanje izučavanja tzv. nacionalne grupe predmeta, što implicira da su svi učenici u entitetu RS primorani izučavati istu materiju iz predmeta Historija, u skladu sa spornim odredbama Pravilnika. Smatraju da bi učenici nesrpske nacionalnosti zbog različitih filozofskih uvjerenja trebalo da budu drugačije tretirani kako ne bi bili dovedeni u nepovoljan položaj. U tom pogledu ukazuju da se učenje o temi "RS, Bosna i Hercegovina i prostor bivše Jugoslavije na kraju XX i početku XXI vijeka" protiv njihovih filozofskih uvjerenja. U vezi s tim obrazlažu da su "filozofska uvjerenja nesrpskog stanovništva u RS" u vezi s temom "RS i Odbrambeno-otadžbinski rat" formirana na osnovu teških zločina i genocida koji su počinjeni tokom agresije i rata od

1992. do 1995. godine u Bosni i Hercegovini. Navode da su ti događaji bili predmet rasprava i dokazivanja pred nizom međunarodnih i domaćih sudova i da su proglašeni anticivilizacijskim i zločinačkim, te da su osobe čije se izučavanje uvodi u nastavu proglašene odgovornim za ratne zločine i osuđene na dugotrajne kazne zatvora.

16. Nadalje, podnosioci zahtjeva ukazuju da je sporni nastavni program omogućio da se nastava iz predmeta Historija za IX razrede osnovnih škola od 2024. godine održava po udžbeniku "Historija" autora Dragiše D. Vasića u izdanju JP "Zavod za udžbenike i nastavna sredstva" Istočno Sarajevo. U tom udžbeniku, kako navode, na str. 185–190. obrađena je materija koja je naslovljena kao tema "XI: RS, Bosna i Hercegovina i prostor bivše Jugoslavije na kraju XX i početku XXI vijeka" koja pokriva oblast "RS i Odbrambeno-otadžbinski rat". Podnosioci zahtjeva navode da je u tom udžbeniku "9. januar" označen kao Dan RS, agresija i rat u Bosni i Hercegovini su predstavljeni kao građanski rat, prezentirana je Deklaracija Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, navedeno je da je Srbija matica RS, da su institucije Bosne i Hercegovine zajedničke institucije, da je entitet RS država srpskog naroda, Radovan Karadžić i Ratko Mladić su predstavljeni bez osuda za ratne zločine i genocid itd. U vezi s tim, podnosioci zahtjeva navode da je Ustavni sud u Odluci broj U-3/13 utvrdio da je određivanje "9. januara" kao Dana RS bilo diskriminatorno za nesrpsko stanovništvo. Potom ističu da je karakter rata u Bosni i Hercegovini kao međunarodnog oružanog sukoba potvrđen u predmetima pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju u predmetu protiv Duška Tadića, kao i pred Međunarodnim sudom pravde u predmetu koji se vodio povodom tužbe Bosne i Hercegovine protiv Srbije za genocid. Osim toga, ukazuju da se učenicima IX razreda osnovnih škola u entitetu RS nameće narativ prema kojem su institucije Bosne i Hercegovine "zajedničke institucije", što je suprotno Odluci Ustavnog suda broj U-23/22. Nadalje, podnosioci zahtjeva navode da Deklaraciju Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini nesrpsko stanovništvo doživljava kao inicijalni dokument za početak rata u Bosni i Hercegovini, a da je navod da je Republika Srbija "matica" za entitet RS diskriminatoran za Bošnjake koji takav narativ doživljavaju kao prisvajanje entiteta isključivo za srpski narod. Prema ocjeni podnosilaca zahtjeva, takav koncept je diskriminatoran za one koji nisu Srbi i protivan je i Odluci Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti naroda u predmetu broj U-5/98. Stoga, podnosioci zahtjeva smatraju da sve navedeno potvrđuje da su učenici nesrpske nacionalnosti izloženi diskriminaciji jer se učenje o navedenim temama protivi njihovim filozofskim uvjerenjima.

b) Navodi o neusaglašenosti osporenih odredbi sa čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine

17. Podnosioci zahtjeva su također naveli da se osporenim odredbama krši odredba člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine kojim su utvrđena demokratska načela tako da je Bosna i Hercegovina određena kao demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom, kao i da su osporene odredbe suprotne članu III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem su se entiteti i njihove administrativne jedinice dužni u potpunosti pridržavati odluka institucija Bosne i Hercegovine. U tom pogledu podnosioci zahtjeva navode da je Parlamentarna skupština BiH donijela Okvirni zakon kojim je regulirala okvir za osnovno obrazovanje i na osnovu kojeg je postojala obaveza svih nižih organa vlasti u Bosni i Hercegovini da se pridržavaju Okvirnog zakona. Naglašavaju da je bilo nužno da se u obrazovnom procesu, između ostalog, promovira poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda, razvijanje svijesti o pripadnosti državi Bosni i Hercegovini i vlastitom kulturnom identitetu, jeziku i tradiciji, kao i obrazovanje bez diskriminacije po bilo kojem osnovu. Zatim su ukazali da je

članom 59. Okvirnog zakona propisano da svi zakoni u entitetima, kantonima i Brčko distriktu BiH, kao i drugi propisi iz oblasti osnovnog obrazovanja, moraju biti usklađeni s odredbama tog zakona. Zbog toga, prema ocjeni podnosioca zahtjeva, insistiranje na spornim temama onako kako je to definirano osporenim odredbama suprotno je poštovanju osnovnih načela i ciljeva utvrđenih Okvirnim zakonom, zbog čega su te odredbe protivne čl. 3. i 4. Okvirnog zakona, što ih čini neustavnim.

Navodi iz zahtjeva za donošenje privremene mjere

18. Obrazlažući zahtjev za donošenje privremene mjere, podnosioci zahtjeva navode da se u ovom predmetu postavlja pitanje ugrožavanja ustavnosti i zakonitosti rada najvišeg sudskog autoriteta u BiH, te da se tiče državnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta, kao i stabilnosti i napretka BiH u procesu integracije u Evropsku uniju. Prema ocjeni podnosioca zahtjeva, osporenim odredbama se stvara kriza koja utječe na ocjenu u kredibilitet Bosne i Hercegovine kao kandidatkinje za članstvo u Evropskoj uniji, čime se nanosi nenadoknativa šteta za državu Bosnu i Hercegovinu. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, jasno je da su razlozi na strani usvajanja privremene mjere jer, ukoliko bi se utvrdilo da je zahtjev osnovan a nastavila realizacija nastave u skladu sa spornim odredbama Pravilnika, značajan dio nesrpske populacije u entitetu RS bi bio izložen diskriminaciji koja bi na njih ostavila nepopravljive posljedice. U vezi s tim podsjećaju da je odbijanje obrazovnih vlasti u entitetu RS da omoguće izučavanje bosanskog jezika dovelo do napuštanja obrazovnog procesa značajnog broja učenika u Konjavić-Polju, općinama Bratunac i Vrbanjci, te općini Kotor-Varoš. S druge strane, smatraju da ako bi se privremeno zaustavila primjena osporenih odredbi koje se odnose na temu koja je u nastavu uvedena ove školske godine, posljedice privremenog obustavljanja primjene takvih odredbi ne bi bile nepovratne. Podnosioci zahtjeva smatraju da o ozbiljnosti postupanja obrazovnih vlasti ukazuju i istupi predstavnika međunarodne zajednice i visokog predstavnika. Shodno tome, podnosioci zahtjeva naglašavaju da nema sumnje da postoji izrazit unutrašnji, pravni i politički, ali i međunarodnopravni interes da se implementacija nastavnog plana i programa za predmet Historija za učenike IX razreda osnovnih škola u RS obustavi do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

Relevantni propisi

19. Preporuka (Vijeće Evrope, Komitet ministara) Rec (2001)15 o podučavanju istorije u Evropi dvadeset i prvog vijeka od 31. oktobra 2001. godine u relevantnom dijelu glasi:

Komitet ministara, u skladu sa članom 15b statuta Vijeća Evrope [...]

Preporučuje da vlade zemalja članica u skladu sa njihovim ustavnim strukturama, državnim ili lokalnim prilikama i obrazovnim sistemima:

– primijene principe navedene u dodatku ove preporuke za trenutne i buduće reforme podučavanja istorije i obučavanja nastavnika istorije;

[...]

Dodatak preporuci Vijeća Evrope R (2001)15 o podučavanju istorije u 21. vijeku

1. Ciljevi podučavanja istorije u dvadeset i prvom vijeku

Podučavanje istorije u demokratskoj Evropi trebalo bi:

– da zauzima ključno mjesto u obučavanju odgovornih i aktivnih građana, kao i u razvoju poštovanja svih vrsta razlika, zasnovanom na razumijevanju nacionalnog identiteta i principa tolerancije;

– biti odlučujući faktor u pomirenju, priznavanju, razumijevanju i uzajamnom povjerenju između naroda;

– da igra ključnu ulogu u unaprijeđivanju osnovnih vrijednosti, kao što su tolerancija, uzajamno razumijevanje, ljudska prava i demokratija;

[...]

– omogućiti Evropljanima da ojačaju svoj individualni i kolektivni identitet znanjem o zajedničkom historijskom naslijeđu u lokalnim, regionalnim, državnim, evropskim i globalnim dimenzijama;

– biti instrument za sprječavanje zločina protiv čovječnosti.

2. Zloupotreba istorije

Podučavanje istorije ne smije biti instrument za ideološku manipulaciju, propagandu, niti se smije koristiti za unaprijeđenje netolerantnih i ultranacionalističkih, ksenofobičnih, rasističkih ili antisemitističkih ideja.

Istorijsko istraživanje i istorija, na način na koji se podučavaju u školama, ne mogu ni na koji način, niti iz bilo koje namjere, biti podudarni sa osnovnim vrijednostima i statutima Vijeća Evrope ukoliko omogućuju ili promovišu zloupotrebu istorije putem:

– krivotvorenja ili izrađivanja lažnih dokaza, lažiranih statistika, lažnih slika, itd;

– opsesije jednim događajem radi opravdavanja ili prikrivanja drugog;

– iskrivljavanja prošlosti radi propagande;

– pretjerano nacionalističkom verzijom prošlosti koja može stvoriti dihotomiju tipa "mi" i "oni";

– zloupotrebe historijskih zapisa;

– poricanjem historijskih činjenica;

– izostavljanjem historijskih činjenica.

20. Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH" br. 18/03 i 88/07 – Završne odredbe Zakona o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1. st. (1), (3) i (4)

Ovim zakonom uređuju se principi predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja, obrazovanja odraslih i osnivanja i funkcioniranja institucija za pružanje usluga u obrazovanju u Bosni i Hercegovini, kao i dopunska nastava za djecu državljana BiH u inozemstvu.

Organi vlasti nadležni za organiziranje obrazovnog sistema u Brčko Distriktu BiH, Republici Srpskoj, Federaciji BiH i kantonima, u skladu sa ustavom (u daljem tekstu: nadležne obrazovne vlasti), ustanove koje se prema važećim zakonima u Bosni i Hercegovini registriraju za pružanje usluga u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i obrazovanja odraslih (u daljem tekstu: škole), i druge stručne institucije u oblasti obrazovanja, obavezni su primjenjivati i poštivati principe i norme utvrđene ovim zakonom i osigurati obrazovanje pod jednakim uslovima za sve učenike.

Principi i standardi utvrđeni ovim zakonom i na osnovu ovog zakona ne mogu se smanjivati.

1. Svrha obrazovanja

Član 2.

Svrha obrazovanja je da, kroz optimalni intelektualni, fizički, moralni i društveni razvoj pojedinca, u skladu s njegovim mogućnostima i sposobnostima, doprinese stvaranju društva zasnovanog na vladavini zakona i poštivanju ljudskih prava, te doprinese njegovom ekonomskom razvoju koji će osigurati najbolji životni standard za sve građane.

2. Opći ciljevi obrazovanja

Član 3. stav (1) i stav (2) tač. a), c) i d)

Opći ciljevi obrazovanja proizlaze iz općeprihvaćenih, univerzalnih vrijednosti demokratskog društva, te vlastitih vrijednosnih sistema zasnovanih na specifičnostima nacionalne, historijske, kulturne i vjerske tradicije naroda i nacionalnih manjina koje žive u Bosni i Hercegovini.

Opći ciljevi obrazovanja su:

a) *omogućavanje pristupa znanju kao osnovi za razumijevanje sebe, drugoga i svijeta u kojem se živi;*

c) *promocija poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda, i priprema svake osobe za život u društvu koje poštuje principe demokratije i vladavine zakona;*

d) *razvijanje svijesti o pripadnosti državi Bosni i Hercegovini, vlastitom kulturnom identitetu, jeziku i tradiciji, na način primjeren civilizacijskim tekovinama, upoznajući i uvažavajući druge i drugačije, poštujući različitosti i njegujući međusobno razumijevanje, toleranciju i solidarnost među svim ljudima, narodima i zajednicama u Bosni i Hercegovini i svijetu;*

II - NAČELA U OBRAZOVANJU

1. Pravo djeteta na obrazovanje

Član 4. st. (1) i (2)

Svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti učešća u odgovarajućem obrazovanju, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi.

Jednak pristup i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguranje jednakih uslova i prilika za sve, za početak i nastavak daljeg obrazovanja.

VIII – STANDARDI U OBRAZOVANJU

Član 42.

U svim javnim i privatnim školama u Bosni i Hercegovini uspostaviti će se i primjenjivati zajedničko jezgro nastavnih planova i programa.

Član 43.

Zajedničko jezgro nastavnih planova i programa sastoji se od nastavnih planova i programa sa što je moguće širom zajedničkom jezgrom za sve predmete osnovnog i općeg srednjeg obrazovanja.

Zajedničko jezgro nastavnih planova i programa izrađuje poseb[a]no ad hoc privremeno tijelo. Članove ovog tijela imenuju ministri obrazovanja entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH, a jednog člana imenuje ministar civilnih poslova.

Na prijedlog privremenog tijela iz prethodnog stava, sporazum o zajedničkom jezgri nastavnih planova i programa usvajaju i potpisuju ministri obrazovanja entiteta, ministri obrazovanja svih kantona iz Federacije Bosne i Hercegovine, te predstavnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Zajedničko jezgro nastavnih programa i planova će:

a) osigurati da se kroz vaspitno-obrazovni proces razvija pozitivan odnos i osjećaj pripadnosti državi Bosni i Hercegovini;

b) garantirati i osigurati kvalitetno obrazovanje za svu djecu i dostizanje zadovoljavajućeg standarda znanja, vještina i sposobnosti;

[...]

21. Sporazum o zajedničkoj jezgri nastavnih planova i programa ("Službene novine Federacije BiH" broj 42/03) u relevantnom dijelu glasi:

I

Ministri obrazovanja entiteta i kantona i direktor Odjela za obrazovanje Brčko Distrikta usvajaju Sporazum o Zajedničkom jezgri nastavnih planova i programa.

II

Ovim se Sporazumom ministri obrazovanja entiteta i kantona i direktor Odjela za obrazovanje Brčko Distrikta obavezuju uključiti Zajedničko jezgro nastavnih planova i programa u planove i programe koje oni donose, a koji se izučavaju u područjima pod njihovom nadležnošću.

III

Potpisnici ovoga Sporazuma obavezuju se da će osigurati da se od početka školske 2003./2004. godine u svim školama u Bosni i Hercegovini nastava izvodi na osnovu planova i programa u koje je uključeno Zajedničko jezgro nastavnih planova i programa.

22. Smjernice za pisanje i ocjenu udžbenika historije za osnovne i srednje škole u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH" broj 5/07) u relevantnom dijelu glase:

1. Polazne osnove

[...]

U skladu s Okvirnim zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju ("Službeni glasnik BiH", br. 18/2003), a posebno s članovima 3, 4 i 6, ovog Zakona, te Memorandumom o razumijevanju o uspostavi Komisije za izradu smjernica za pisanje udžbenika historije u Bosni i Hercegovini, potpisanog u maju 2004. godine, ministar obrazovanja i kulture Republike Srpske, sva kantonalna ministarstva obrazovanja kao i Odjel obrazovanja Brčko Distrikta BiH su usvojili doljenavedeni tekst smjernica čiju su izradu potpomogli Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Ministarstvo obrazovanja i kulture Republike Srpske i Ministarstvo obrazovanja i nauke Federacije Bosne i Hercegovine.

Udžbenik historije proizlazi iz nastavnog plana i programa.

U izradi smjernica uvažavane su preporuke Memoranduma o razumijevanju, u kojem se ističu ciljevi da:

1.1. Učenici dobiju osnovno razumijevanje historije sva tri konstitutivna naroda i nacionalnih manjina;

1.2. Bosna i Hercegovina bude glavna polazna tačka;

1.3. Tri konstitutivna naroda i nacionalne manjine budu predstavljeni na nepristrasan način;

1.4. Sporna pitanja propisanog nastavnog plana i programa budu objašnjena na način koji ne vrijeđa, te uvažava osjećanja konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina;

1.5. Susjedne države budu predstavljene na nepristrasan način;

1.6. Interaktivno učenje i komparativni metodološki pristupi budu primijenjeni prilikom pisanja udžbenika.

2. Opće smjernice za pisanje udžbenika povijesti

[...]

2.2. Udžbenici trebaju biti naučno utemeljeni, objektivni, te usmjereni na stvaranje zajedničkog razumijevanja, pomirenja i mira u BiH.

2.3. Kod pisanja udžbenika, autori trebaju primjenjivati multiperspektivnost, kako bi učenicima omogućili da se nauče toleranciji. Multiperspektivnost treba biti zastupljena u svim aspektima udžbenika, u tekstovima, ilustracijama i izvorima. Pristup multiperspektivnosti može biti zastupljen u udžbenicima samim tim što će biti predstavljeni i drugi pogledi na određenu činjenicu ili događaj.

[...]

2.6. Pitanja i zadatke za učenike treba formulirati na način koji će poticati kritičko i otvoreno razmišljanje, kao i sposobnosti da se analiziraju historijski procesi. Autori trebaju voditi računa o tome da tekst udžbenika potiče razvoj kritičkog mišljenja učenika, prikazujući historijske sadržaje iz različitih perspektiva.

2.7. Osjetljiva pitanja/kontroverzne teme trebaju biti navedene u udžbenicima, kako bi bile otvorene za diskusiju. Navedi da postoje različite interpretacije istih historijskih događaja, uz obavezno navođenje različitih historijskih izvora.

[...]

2.10. Uopćeno govoreći, jezik koji se koristi u udžbenicima treba biti oslobođen termina i definicija koji navode na mržnju i stvaraju sliku neprijatelja, posebno kad se govori o susjednim državama.

[...]

2.18. Udžbenici historije moraju biti u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine.

Zaključci:

1. Komisija je konstatala da postoji različito viđenje određenih historijskih sadržaja u nastavnim planovima i

programima i tačke 1.2 Memoranduma o razumijevanju, koja navodi da je Bosna i Hercegovina polazna tačka, i predlaže da se nastavi rad na usaglašavanju nastavnih planova i programa kroz izradu standarda u obrazovanju.

2. Trebalo bi poduzeti daljnje korake, usmjerene ka usaglašavanju koncepta prikazivanja historijskih sadržaja iz nacionalne historije (pod nacionalnom historijom podrazumijeva se historija svih konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina koji su živjeli, odnosno žive na prostoru Bosne i Hercegovine).

3. Smjernice za predmet Historija, trebaju se odraziti i na predmet Poznavanje prirode i društva.

23. Odluka o odobravanju Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za historiju definisanu na ishodima učenja ("Službeni glasnik BiH" broj 3/16) u relevantnom dijelu glasi:

[...]

ZJNPP za historiju definirana na ishodima učenja

[...]

Cilj Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za historiju definirane na ishodima učenja je razvoj historijskog mišljenja do kojeg dolazimo usvajanjem temeljnih historijskih znanja koja se odnose na poznavanje najvažnijih činjenica, datuma i historijskih osoba, te razumijevanje temeljnih historijskih pojmova, kao i stjecanjem pet vještina, a to su:

- hronološko mišljenje;
- razumijevanje historijske naracije;
- analiza historijskih događaja i njihove interpretacije;
- historijsko istraživanje i
- analiza vrijednosnih historijskih tema i zauzimanje stavova.

Dakle, cilj nastave historije nije samo usvajanje temeljnih činjeničnih podataka i razumijevanje temeljnih historijskih pojmova nego i razvoj pet temeljnih vještina koje će kod učenika razviti kompetencije historijskog mišljenja.

Stoga, nastava historije treba biti usmjerena ne samo na učenje historijskih podataka nego i na razvoj historijskih pojmova drugog reda – metapojmova.

Nauci zastupljenoj određenim nastavnim predmetom cilj je naučiti djecu ne samo određenim znanjima i vještinama nego i doprinijeti njihovom razvoju mišljenja i razvoju ličnosti. Razvoj metapojmova predstavlja veliki doprinos obrazovanju podjednako kao i odgoju razvijajući toleranciju na različitost, multiperspektivnost, otvorenost, kritičko mišljenje i razumijevanje konteksta.

[...]

Oblast 1. Historijski izvori i proučavanje historije

Ishodi učenja

[...]

3. Tumači prošlost temeljem didaktički oblikovanih historijskih izvora i razumije šta sve može utjecati na pisanje historije otkriva različita historijska stajališta na historijske događaje i određuje kontekst u kojem su ta gledišta nastala (kritičko mišljenje).

Oblast 2. Historijsko znanje i razumijevanje: historijsko vrijeme i hronologija

Ishodi učenja

[...]

3. Razumije historijska razdoblja, kako su povezani događaji u njima, objašnjava glavne pravce, procese i probleme iz prošlosti smještajući ljude i događaje u vremenski i prostorni okvir.

[...]

Oblast 3. Historijsko znanje i razumijevanje: kontinuitet i promjena

Ishodi učenja

1. Objašnjava kako su glavni događaji u vremenu povezani jedan s drugim, i rekonstruira, prati i tumači određene oblike (društvene, ekonomske, kulturne, religijske, političke, te svakodnevnog života) društva u različitim kontekstima kroz vrijeme i kroz različita historijska razdoblja.

[...]

Oblast 4. Historijsko znanje i razumijevanje: uzročno-posljedični odnosi

Ishodi učenja

[...]

3. Razumije složenost historijskih uzroka i posljedica, kao i ograničenja da se utvrdi uzrok i posljedica. [...]

24. Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju ("Službeni glasnik RS" broj 81/22) u relevantnom dijelu glasi:

Član 6.

(1) Svako dijete ima jednaka prava i jednake mogućnosti u osnovnom odgoju i obrazovanju bez diskriminacije po bilo kom osnovu.

(2) Jednaka prava i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguravanje jednakih uvjeta za svu djecu pri upisu i tokom osnovnog odgoja i obrazovanja.

PLANOVI I PROGRAMI RADA

Član 38. st. (1) i (2)

(1) Vaspitno-obrazovni proces ostvaruje se na osnovu nastavnog plana i programa koji na prijedlog Zavoda donosi ministar.

(2) Ministar donosi Pravilnik o Nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje.

25. Pravilnik o nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje ("Službeni glasnik RS" broj 77/24) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Nastavnim planom utvrđuju se nastavni predmeti ili nastavna područja i njihov raspored po razredima, godišnji i sedmični broj časova nastave i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada, a nastavnim programom utvrđuju se sadržaj za svaki nastavni predmet, opći i posebni ciljevi, ishodi učenja i didaktičko-metodička uputstva i preporuke.

Član 3. stav (1)

(1) Nastavni programi za osnovni odgoj i obrazovanje po predmetnim područjima, razredima i nastavnim predmetima nalaze se u prilogima od 9. do 30. ovog pravilnika i čine njegov sastavni dio, a bit će objavljeni u posebnoj publikaciji.

Član 4. tačka 12)

Nastavni programi za osnovni odgoj i obrazovanje nalaze se u sljedećim prilogima:

12) Nastavni program za nastavni predmet Historija od VI. do IX. Razreda osnovne škole nalazi se u Prilogu 20. ovog pravilnika,

26. Prilog 20 – Nastavni program za nastavni predmet Istorija za IX razred osnovne škole (tekst preuzet s internetne stranice Republičkog pedagoškog zavoda Republike Srpske, dostupan na <https://www.rpz-rs.org/911/rpz-rs/Nastavni/programi/za/nastavni/predmet/Istorija/od/VI/do/IX/razreda/osnovne/skole>) na srpskom jeziku u relevantnom dijelu glasi:

SADRŽAJ PROGRAMA

Ishodi učenja	Sadržaji programa/Pojmovi	Korelacija sa drugim nastavnim predmetima
[...]	[...]	[...]
Tema 11. Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat (10)		
Učenik može da: - razlikuje glavne faze u procesu nastanka Republike Srpske; - pokaže na karti granice, geografske regije i najveće gradove Republike Srpske; - imenuje najznačajnije simbole - (zastava, grb, himna), praznike, kulturne, naučne i obrazovne ustanove; - objasni okolnosti i značaj nastanka Vojske Republike Srpske (VRS); - navede uzroke i posljedice Odbrambeno-otadžbinskog rata; - navede najznačajnije ratne operacije VRS, ratna žarišta i njihov značaj; - navede ciljeve, strukturu i imena glavnokomandujućih VRS; - razlikuje svakodnevni život civila u gradovima (u pozadini), na frontu, u izbjeglištvu, kao i život zatvorenika u logorima; - navede mjesta stradanja Srba tokom Odbrambeno-otadžbinskog rata, kao i najveća stratišta Srba u XX vijeku; - opiše ličnost ili događaj stradanja iz istorije rodnog kraja; - navede primjere uništenja kulturno-istorijskog naslijeđa srpskog naroda; - procijeni značaj njegovanja kulture sjećanja na žrtve Odbrambeno-otadžbinskog rata, kao i tradicije i kulture srpskog naroda; - navede spomenike sagrađene na mjestima stratišta; - analizira primjere intervencije međunarodne zajednice - procijeni značaj Dejtonskog mirovnog sporazuma.	- Nastanak Republike Srpske; - Vojska Republike Srpske i Odbrambeno-otadžbinski rat (1992-1995) - Stradanje i zločini nad srpskim narodom - Republika Srpska poslije Dejtonskog sporazuma - Kultura pamćenja u lokalnoj zajednici POJMOVI: Republika Srpska; Odbrambeno-otadžbinski rat; Vojska Republike Srpske (VRS); struktura VRS; korpusi, Glavni štab, Vrhovna komanda; Radovan Karadžić; Ratko Mladić; Momir Talić; Novica Simić; heroji rata; logori; akcije VRS; Koridor 92; deblokada Smoluće; Vrbas 92; Mitrovdanske ofanzive; Operacije u Podrinju; Lukavac 93; Vaganj 95; paravojne formacije; mudžahedini; Alija Izetbegović; Kutiljerov plan; Vens-Ovenov plan; Oven-Stoltenbergov plan; Plan kontakt grupe; Dejtonski mirovni sporazum; ratni zločini; Sijekovac; Jošanica; Ledići; Zalaže; Sase; Kravica; Bradina; Mrkonjić Grad; Tarčin; Čelebići; Prebilovci; Vozuća; Žitomislić; Mostar; Bosansko Grahovo; petrovačka cesta; Kazani; Doboj; Derventa; Sarajevo; djeca stradala u Odbrambeno-otadžbinskom ratu; 12 beba; Spomenko Gostić; Slobodan Stojanović; dobrovoljačka i tuzlanska kolona; kultura pamćenja; neprocesuirani ratni zločini; kulturne i javne ličnosti Republike Srpske; strani intervencionizam; privatizacija; depopulacija; kulturno istorijski spomenici; himna, zastava, grb (obilježja Republike Srpske); institucije; Vlada; Narodna skupština; Predsjednik Republike Srpske; entiteti; distrikt; 9. januar; nacionalni parkovi; kultura; tradicija, spomenici; Andrićgrad; Zmijanjski vez	Geografija Srpski jezik Muzička kultura Vjeronauka Likovna kultura Osnovi informatike Fizičko i zdravstveno vaspitanje

27. Pri ispitivanju osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud polazi od odredbi člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda.

28. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

29. Član 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) Ustavni sud može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev podnosioca zahtjeva ili apelanta, odrediti svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.

[...]

(4) Postupak za donošenje privremene mjere je hitan, a odluka kojom se usvaja zahtjev za donošenje privremene mjere je obavezujuća do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

[...]

30. Ustavni sud podsjeća da je član 64. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u slučajevima u kojima Ustavni sud ocijeni, na osnovu razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za donošenje privremene mjere, da je to u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka, odnosno da bi mogle nastati neotklonjive štetne posljedice.

31. Ustavni sud smatra da navodi podnosioca zahtjeva u odnosu na član 4. stav (1) tačka 12) Pravilnika i Prilog pokreću vrlo ozbiljna i složena pitanja ustavnosti u odnosu na usklađenost tih odredbi s pravom na obrazovanje iz člana II/3.1) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, pravom na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, kao i odredbi čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

32. Nadalje, Ustavni sud smatra da su podnosioci zahtjeva iznijeli niz argumenata koji *prima facie* idu u prilog osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere u konkretnom slučaju. Naime, Ustavni sud zapaža da iz spornog priloga odnosno sadržaja programa koji se odnosi na temu "Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat" proizlazi da je nastavnim programom predviđeno da svi učenici treba da obrađuju sljedeće teme: "Nastanak Republike Srpske, Vojska Republike Srpske i Odbrambeno-otadžbinski rat (1992–1995), Stradanje i zločini nad srpskim narodom i Republika Srpska poslije Dejtonskog sporazuma – Kultura pamćenja u lokalnoj zajednici." Zatim iz kolone koja se odnosi na "Ishod učenja" proizlazi da svaki učenik u Republici Srpskoj treba "objasniti okolnosti i značaj nastanka Vojske Republike Srpske, navesti uzroke i posljedice Odbrambeno-otadžbinskog rata, navesti najznačajnije ratne operacije Vojske Republike Srpske, ratna žarišta i njihov značaj, navesti mjesta stradanja Srba tokom Odbrambeno-otadžbinskog rata, kao i najveća stratišta Srba u XX vijeku, navesti primjere uništenja kulturno-istorijskog naslijeđa srpskog naroda, procijeniti značaj njegovanja kulture sjećanja na žrtve Odbrambeno-otadžbinskog rata, kao i tradicije i kulture srpskog naroda". U ovom predmetu se postavlja pitanje jesu li i u kojoj mjeri osporenim odredbom člana 4. stav (1) tačka 12) Pravilnika i Prilogom u dijelu teme "Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat" takva pitanja mogla biti ovako regulirana i da li se tako zadire u pravo na obrazovanje i pravo na nediskriminaciju pripadnika drugih etničkih grupa u Republici Srpskoj. Osim toga, pokreće se pitanje da li se takvim nastavnim programom zadovoljava standard multiperspektivnosti koji je sadržan u stavu

2.3. Priloga, a čija pravna snaga proistječe iz člana 1. Okvirnog zakona. U kontekstu Bosne i Hercegovine, multiperspektivni pristup obrazovanju (a podučavanju historije naročito), neposredno je povezan s poštovanjem ljudskih prava i osnovnih sloboda, kako je to ukazano u brojnim međunarodnim izvještajima. U svjetlu ovoga, Ustavni sud smatra i da su podnosioci zahtjeva iznijeli vjerodostojne tvrdnje o povredama ljudskih prava (vidi tačku 31. ove odluke), kao i odredbi čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine zbog donošenja osporene odredbe člana 4. stav (1) tačka 12) Pravilnika i Priloga koje je donijelo Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske.

33. Ustavni sud također smatra relevantnim istaći činjenicu da je osnovno i srednje obrazovanje od fundamentalnog značaja za lični razvoj i budući uspjeh svakog djeteta (vidi Evropski sud, *Catan i drugi protiv Republike Moldavije i Rusije* [VV], presuda od 19. oktobra 2012. godine, predstavke br. 43370/04, 8252/05 i 18454/06, tačka 144). Zaista, pravo djeteta na obrazovanje nije samo pitanje pristupa već i sadržaja koji mora pripremiti dijete za odgovoran život u slobodnom društvu, u duhu razumijevanja, mira, tolerancije, ravnopravnosti spolova i prijateljstva među svim narodima, etničkim, nacionalnim i vjerskim grupama i osobama autohtonog porijekla (vidi Komitet za prava djeteta, Opći komentar broj 1 (2001) na član 29. (Ciljevi obrazovanja), UN dok. CRC/GC/2001/1 od 17. aprila 2001. godine, tač. 3, 12. i 14). Ne prejudicirajući pitanje da li su izmjene nastavnih planova i programa uvedene na osnovu osporene odredbe člana 4. stav (1) tačka 12) Pravilnika i Priloga u suprotnosti s načelom multiperspektivnosti, Ustavni sud mora dati posebnu težinu rizicima normalizacije osjećaja "drugosti" ili netolerancije, koji proizlaze iz obrazovanja koje se može zasnivati na etničkoj perspektivi koja je isključiva za jednu grupu. Ovo je posebno tako s obzirom na nedavnu nasilnu prošlost BiH (vidi Misija OSCE-a u BiH, "Izvjestaj o učenju i nastavi historije o periodu od 1992. do 1995. u osnovnim školama u Bosni i Hercegovini" (2022), dostupan na <https://www.osce.org/files/f/documents/5/2/541983.pdf>, str. 13–14. i 23).

34. Stoga, cijeneći iznesene argumente i naročito okolnost da se radi o izučavanju teme koja do sada nije bila predviđena nastavnim programom, Ustavni sud smatra da postoji dovoljno razloga koji ukazuju na to da bi provođenje osporenog člana 4. stav (1) tačka 12) Pravilnika i Priloga u dijelu u kojem se obrađuje tema "Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat" prije nego što Ustavni sud odluči o podnesenom zahtjevu imalo ozbiljne i neotklonjive štetne posljedice. Ustavni sud smatra da se te posljedice ogledaju u postojanju opasnosti od eventualnog prouzrokovanja daljnje segregacije i podjele među učenicima različitih etničkih zajednica te povećanja osjećaja isključenosti i marginalizacije učenika iz drugih etničkih zajednica, što bi moglo stvoriti atmosferu diskriminacije. Ustavni sud smatra da je donošenje privremene mjere u interesu stranaka i pravilnog vođenja postupka budući da je nastava u školama u RS prema novom pravilniku koji se tiče ljudskih prava djece neminovna i može potencijalno uzrokovati djeci znatnu štetu koja se neće moći retroaktivno popraviti.

35. U smislu člana 64. stav (4) Pravila Ustavnog suda, odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

36. Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

37. Ustavni sud podsjeća na to da odluka o privremenoj mjeri ni u kojem slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu podnesenih zahtjeva.

38. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U-20/24**, rješavajući zahtjev **trinaest članova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine** za donošenje privremene mjere, na temelju članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) tačka e) i članka 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica
Valerija Galić, dopredsjednica
Angelika Nußberger, dopredsjednica
Mirsad Čeman, sudac
Helen Keller, sutkinja
Ledi Bianku, sudac
Marin Vukoja, sudac

na sjednici održanoj 11. listopada 2024. godine donio je

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Usvaja se zahtjev **trinaest članova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine** za donošenje privremene mjere.

Privremeno se obustavlja primjena članka 4. stavak (1) tačka 12) Pravilnika o nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 77/24) i Privitka broj 20 – Nastavni program za nastavni predmet Povijest za IX. razred osnovne škole u dijelu koji se odnosi na "Temu 11. Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat".

Ova odluka stupa na snagu odmah i proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o podnesenom zahtjevu.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

1. Trinaest članova Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnosioci zahtjeva) podnijelo je 17. rujna 2024. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 16. stavak 1. tačka 4) Pravilnika o nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 74/23) i Privitka broj 66 – Nastavni program za nastavni predmet Povijest za IX. razred osnovne škole (u daljnjem tekstu: Pravilnik i Privitak iz 2023. godine).

2. Na temelju članka 64. Pravila Ustavnog suda, podnosioci zahtjeva zatražili su da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom bi se do donošenja konačne odluke obustavila primjena članka 16. stavak 1. tačka 4) Pravilnika i Privitka iz 2023. godine.

3. Podnosioci zahtjeva su 30. rujna 2024. godine obavijestili Ustavni sud da mijenjaju zahtjev za ocjenu ustavnosti tako što traže ocjenu ustavnosti članka 4. stavak 1. tačka 12) Pravilnika o nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje Republike Srpske ("Službeni glasnik RS" broj 77/24; u daljnjem tekstu: Pravilnik) i Privitka broj 20 – Nastavni program za nastavni predmet Povijest za IX. razred osnovne škole (u daljnjem tekstu: Privitak) zbog toga što su na temelju tih pravnih akata prestali važiti Pravilnik i Privitak iz 2023. godine. Također, podnosioci zahtjeva su naveli da ostaju pri zahtjevu za donošenje

privremene mjere i predlažu da Ustavni sud naloži da se obustavi primjena članka 4. stavak 1. točka 12) Pravilnika i Privitka.

Relevantne činjenice

4. Parlamentarna skupština Vijeća Europe je 5. travnja 2000. godine usvojila Preporuku 1454(2000) – "Obrazovanje u Bosni i Hercegovini" u kojoj je posebnu pozornost posvetila problemima vezanim za etničku segregaciju djece, jezična pitanja, etničke stereotipe u školskim udžbenicima i odbijanje vlasti da donesu zajednički kurikulum ili koordiniraju različite kurikulume. U Preporuci je navedeno da su ti problemi nespojivi s načelima Vijeća Europe i nedostojni države potpisnice Europske kulturne konvencije. Parlamentarna skupština Vijeća Europe je, između ostalog, preporučila da se "[...] 7.4. Nastavi inzistirati na prihvatanju moratorija na podučavanje o najnovijem sukobu kako bi se omogućilo povjesničarima iz svih zajednica u Bosni i Hercegovini, uz pomoć međunarodnih stručnjaka, da razviju zajednički pristup [...]. 7.7. Osigurati da, osim tri konstitutivna naroda, sve manjine prisutne na teritoriju Bosne i Hercegovine također u potpunosti mogu ostvariti svoje pravo na obrazovanje iz multietničke perspektive. [...]"

5. Vijeće ministara Vijeća Europe je usvojilo Preporuku Rec (2001)15 o nastavi povijesti u Europi u 21. stoljeću u kojoj je navedeno: "[...] Povijesno istraživanje i povijest kakva se predaje u školama ne može biti ni na koji način i ni s kojom namjerom u suglasju s temeljnim načelima i statutima Vijeća Europe ako se u njima dozvoljava ili promiče zloupotreba povijesti [...]"

6. Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je tijekom 2003. godine usvojila Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Okvirni zakon) kojim su, između ostalog, uređena načela osnovnog obrazovanja i odgoja te opći ciljevi obrazovanja koji se sastoje u doprinosu "stvaranju društva utemeljenog na vladavini zakona i poštovanju ljudskih prava". Također, u članku 1. stavak (3) Okvirnog zakona je propisano da su organi vlasti mjerodavni za organiziranje obrazovnog sustava u entitetima, distriktu i kantonima obvezni primjenjivati i poštovati načela i norme utvrđene tim Zakonom i osigurati obrazovanje pod jednakim uvjetima za sve učenike.

7. U skladu s Okvirnim zakonom te Memorandumom o razumijevanju o uspostavi Povjerenstva za izradbu smjernica za pisanje udžbenika iz predmeta Povijest u Bosni i Hercegovini, potpisanog svibnja 2004. godine, entitetska ministarstva obrazovanja, sva kantonalna ministarstva obrazovanja, kao i Odjel za obrazovanje Brčko distrikta BiH usvojili su Smjernice za pisanje i ocjenu udžbenika povijesti osnovnih i srednjih škola u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Smjernice).

8. Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje tijekom 2016. godine je usvojila Zajedničku jezgru nastavnih planova i programa za povijest definiranu na ishodima učenja.

9. Narodna skupština je tijekom 2022. godine usvojila novi Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju (u daljnjem tekstu: Zakon o osnovnom obrazovanju). U tom Zakonu je u članku 38. stavak (1) određeno da se odgojno-obrazovni proces ostvaruje na temelju nastavnog plana i programa koji na prijedlog Republičkog pedagoškog zavoda donosi ministar koji donosi Pravilnik o nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje.

10. Europsko povjerenstvo protiv rasizma i netolerancije (u daljnjem tekstu: ECRI) kao neovisno tijelo Vijeća Europe za praćenje kršenja ljudskih prava, specijalizirano za pitanja koja se odnose na borbu protiv rasizma i diskriminacije, u Izvješću za 2024. godinu (dostupno ovdje, str. 21.) preporučilo je:

[...] da nadležni omoguće dijalog o tome kako uvesti multiperspektivnu nastavu povijesti u škole. [...]. U obrazloženju Preporuke je navedeno: "[...] Parlamentarna skupština Vijeća Europe preporučila je 2000. godine 'moratorij na učenje o

najnovijem sukobu kako bi se povjesničarima iz svih zajednica u Bosni i Hercegovini omogućilo da, uz pomoć međunarodnih stručnjaka, razviju zajednički pristup'. Iako bi se takav moratorij mogao smatrati razumnim ubrzo nakon rata, postoje ozbiljna pitanja je li nastavak takvog pristupa još uvijek koristan više od četvrt stoljeća nakon događaja. U tom smislu, dijalog o tome kako uvesti multiperspektivnu nastavu povijesti mogao bi biti prikladniji od pukog pokušaja njegovog izbjegavanja na neodređeno vrijeme, nadovezujući se i na Rezoluciju Vijeća ministara Vijeća Europe CM/ResCMN(2019)8, koja je pozvala na 'integrirano obrazovanje utemeljeno na zajedničkoj jezgri nastavnog plana i programa koje pokriva povijest i zemljopis koji bi se predavali u skladu s inkluzivnim i multiperspektivnim pristupom'. U tom smislu, ECRI se također poziva na nedavno izvješće OSCE-a o materijalima za nastavu povijesti za razdoblje 1992.–1995. u Bosni i Hercegovini, kao i na rad Opservatorija Vijeća Europe za nastavu povijesti u Europi. [...]"

11. Ministrica obrazovanja i kulture Republike Srpske je na prijedlog Republičkog pedagoškog zavoda i na temelju članka 38. st. 1. i 2. Zakona o osnovnom obrazovanju u kolovozu 2024. godine donijela osporeni Pravilnik u kojem je određeno da će se nastavni programi za osnovni odgoj i obrazovanje po predmetnim područjima, razredima i nastavnim predmetima nalaziti u privitcima koji će biti objavljeni u posebnoj publikaciji koja čini sastavni dio Pravilnika.

Navodi iz zahtjeva

12. Podnositelji zahtjeva smatraju da su članak 4. stavak (1) točka 12) Pravilnika i Privitak kao sastavni dio Pravilnika suprotni načelu vladavine prava iz članka I/2. i članku III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, pravu na obrazovanje iz članka II/3.1) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) te pravu na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

13. U svezi s dopustivošću zahtjeva, podnositelji su istaknuli da je Ustavni sud u sličnim situacijama (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. *U-8/17* od 30. studenog 2017. godine, toč. 26. i 40., i *U-9/21* od 2. prosinca 2021. godine, točka 25., dostupne na www.ustavnisud.ba) zaključio da su zahtjevi dopustivi u situacijama u kojima su se aktima niže pravne snage pokretala pitanja poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom. U svezi s time su naveli da se u ovom slučaju postavlja pitanje kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda, zbog čega smatraju da je zahtjev dopustiv. Zatim, podnositelji zahtjeva su ukazali da je nastavni program za predmet Povijest za IX. razrede osnovne škole u Republici Srpskoj sve do 2022. godine bio koncipiran uz poštovanje jednakog pristupa obrazovanju za sve. Nasuprot tome, kako ističu, osporenim člankom 4. stavak (1) točka 12) Pravilnika i pratećim Privitkom uz nastavni program uvedena je nova tematska cjelina "Tema 11. Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat", koju bi učenici trebali izučavati okvirno deset nastavnih sati u IX. razredu osnovne škole. Podnositelji zahtjeva navode da je na taj način u izučavanje predmeta Povijest uvedena diskriminacija u svezi s njihovim pravom na obrazovanje, te da su te odredbe suprotne odredbama Okvirnog zakona kao odluci institucija Bosne i Hercegovine.

a) Navodi o neusuglašenosti osporenih odredaba s pravom na obrazovanje i pravom na nediskriminaciju

14. Obrazlažući navode o neusuglašenosti osporenih odredaba s pravom na obrazovanje, podnositelji zahtjeva navode da roditelji djece imaju pravo zahtijevati od države da poštuje njihova religijska i filozofska uvjerenja. Smatraju da je osporenim

rješenjem iz Pravilnika značajnom broju roditelja i učenika nesrpske nacionalnosti u RS nametnuto izučavanje teme koja je sporna jer ih onemogućava da pravo na obrazovanje ostvaruju u skladu sa svojim religijskim i filozofskim uvjerenjima.

15. Također, podnositelji zahtjeva tvrde da su navedene odredbe usko povezane sa člankom 14. Europske konvencije i člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju kojima je zabranjena diskriminacija. Naročito ukazuju da je osporenim odredbama uspostavljena neizravna diskriminacija učenika nesrpske nacionalnosti. U svezi s navedenim, podnositelji zahtjeva ističu da Zakon o osnovnom obrazovanju nema odredbe kojima je regulirano pitanje izučavanja tzv. nacionalne grupe predmeta, što implicira da su svi učenici u entitetu RS primorani izučavati istu materiju iz predmeta Povijest, u skladu sa spornim odredbama Pravilnika. Smatraju da bi učenici nesrpske nacionalnosti zbog različitih filozofskih uvjerenja trebali biti drugačije tretirani kako ne bi bili dovedeni u nepovoljan položaj. U tom pogledu ukazuju da se učenje o temi "RS, Bosna i Hercegovina i prostor bivše Jugoslavije na kraju XX i početku XXI vijeka" protivni njihovim filozofskim uvjerenjima. U svezi s time obrazlažu da su "filozofska uvjerenja nesrpskog stanovništva u RS" u svezi s temom "RS i Odbrambeno-otadžbinski rat" formirana na temelju teških zločina i genocida koji su počinjeni tijekom agresije i rata 1992.–1995. godine u Bosni i Hercegovini. Navode da su ti događaji bili predmet rasprava i dokazivanja pred nizom međunarodnih i domaćih sudova i da su proglašeni anticivilizacijskim i zločinačkim, te da su osobe čije se izučavanje uvodi u nastavu proglašene odgovornim za ratne zločine i osuđene na dugotrajne kazne zatvora.

16. Dalje, podnositelji zahtjeva ukazuju da je sporni nastavni program omogućio da se nastava iz predmeta Povijest za IX. razrede osnovnih škola od 2024. godine održava po udžbeniku "Istorija" autora Dragiše D. Vasića u izdanju JP "Zavod za udžbenike i nastavna sredstva" Istočno Sarajevo. U tom udžbeniku, kako navode, na str. 185.–190. obrađena je materija koja je naslovljena kao tema "XI: RS, Bosna i Hercegovina i prostor bivše Jugoslavije na kraju XX i početku XXI vijeka" koja pokriva oblast "RS i Odbrambeno-otadžbinski rat". Podnositelji zahtjeva navode da je u tom udžbeniku "9. siječnja" označen kao Dan RS, agresija i rat u Bosni i Hercegovini su predstavljeni kao građanski rat, prezentirana je Deklaracija Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, navedeno je da je Srbija matica RS, da su institucije Bosne i Hercegovine zajedničke institucije, da je entitet RS država srpskog naroda, Radovan Karadžić i Ratko Mladić su predstavljeni bez osuda za ratne zločine i genocid itd. U svezi s time, podnositelji zahtjeva navode da je Ustavni sud u Odluci broj U-3/13 utvrdio da je određivanje "9. siječnja" kao Dana RS bilo diskriminirajuće za nesrpsko stanovništvo. Potom ističu da je karakter rata u Bosni i Hercegovini kao međunarodnog oružanog sukoba potvrđen u predmetima pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju u predmetu protiv Duška Tadića, kao i pred Međunarodnim sudom pravde u predmetu koji se vodio povodom tužbe Bosne i Hercegovine protiv Srbije za genocid. Osim toga, ukazuju da se učenicima IX. razreda osnovnih škola u entitetu RS nameće narativ prema kojem su institucije Bosne i Hercegovine "zajedničke institucije", što je suprotno Odluci Ustavnog suda broj U-23/22. Nadalje, podnositelji zahtjeva navode da Deklaraciju Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini nesrpsko stanovništvo doživljava kao inicijalni dokument za početak rata u Bosni i Hercegovini, a da je navod da je Republika Srbija "matica" za entitet RS diskriminirajući za Bošnjake koji takav narativ doživljavaju kao prisvajanje entiteta isključivo za srpski narod. Prema ocjeni podnositelja zahtjeva, takav koncept je diskriminirajući za one koji nisu Srbi i protivan je i odluci Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti naroda u predmetu broj U-5/98. Stoga,

podnositelji zahtjeva smatraju da sve navedeno potvrđuje da su učenici nesrpske nacionalnosti izloženi diskriminaciji jer se učenje o navedenim temama protivi njihovim filozofskim uvjerenjima.

b) Navodi o neusuglašenosti osporenih odredaba sa čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine

17. Podnositelji zahtjeva su također naveli da se osporenim odredbama krši odredba članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine kojim su utvrđena demokratska načela tako da je Bosna i Hercegovina određena kao demokratska država koja funkcioniра u skladu sa zakonom, kao i da su osporene odredbe suprotne članku III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojem su se entiteti i njihove administrativne jedinice dužni u potpunosti pridržavati odluka institucija Bosne i Hercegovine. U tom pogledu, podnositelji zahtjeva navode da je Parlamentarna skupština BiH donijela Okvirmi zakon kojim je regulirala okvir za osnovno obrazovanje i na temelju kojega je postojala obveza svih nižih organa vlasti u Bosni i Hercegovini da se pridržavaju Okvirnog zakona. Naglašavaju da je bilo nužno da se u obrazovnom procesu, između ostalog, promovira poštovanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, razvijanje svijesti o pripadnosti državi Bosni i Hercegovini i vlastitom kulturnom identitetu, jeziku i tradiciji, kao i obrazovanje bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi. Zatim su ukazali da je člankom 59. Okvirnog zakona propisano da svi zakoni u entitetima, kantonima i Brčko distriktu BiH, kao i drugi propisi iz oblasti osnovnog obrazovanja moraju biti usklađeni s odredbama tog Zakona. Zbog toga, prema ocjeni podnositelja zahtjeva, inzistiranje na spornim temama onako kako je to definirano osporenim odredbama suprotno je poštovanju temeljnih načela i ciljeva utvrđenih Okvirnim zakonom, zbog čega su te odredbe protivne čl. 3. i 4. Okvirnog zakona, što ih čini neustavnim.

Navodi iz zahtjeva za donošenje privremene mjere

18. Obrazlažući zahtjev za donošenje privremene mjere, podnositelji zahtjeva navode da se u ovom predmetu postavlja pitanje ugrožavanja ustavnosti i zakonitosti rada najvišeg sudskog autoriteta u BiH, te da se tiče državnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta, te stabilnosti i napretka BiH u procesu integracije u Europsku uniju. Prema ocjeni podnositelja zahtjeva, osporenim odredbama se stvara kriza koja utječe na ocjenu i kredibilitet Bosne i Hercegovine kao kandidatkinje za članstvo u Europskoj uniji, čime se nanosi nenadoknativa šteta za državu Bosnu i Hercegovinu. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, jasno je da su razlozi na strani usvajanja privremene mjere jer, ukoliko bi se utvrdilo da je zahtjev utemeljen a nastavila realizacija nastave u skladu sa spornim odredbama Pravilnika, značajan dio nesrpske populacije u entitetu RS bi bio izložen diskriminaciji koja bi na njih ostavila nepopravljive posljedice. U svezi s time, podsjećaju da je odbijanje obrazovnih vlasti u entitetu RS da omoguće izučavanje bosanskog jezika dovelo do napuštanja obrazovnog procesa značajnog broja učenika u Konjević-Polju, općinama Bratunac i Vrbanjci, te općini Kotor-Varoš. S druge strane, smatraju da ako bi se privremeno zaustavila primjena osporenih odredaba koje se odnose na temu koja je u nastavu uvedena ove školske godine, posljedice privremenog obustavljanja primjene takvih odredaba ne bi bile nepovratne. Podnositelji zahtjeva smatraju da o ozbiljnosti postupanja obrazovnih vlasti ukazuju i istupi predstavnika međunarodne zajednice i visokog predstavnika. Shodno tome, podnositelji zahtjeva naglašavaju da nema sumnje da postoji izrazit unutarnji, pravni i politički, ali i međunarodnopravni interes da se implementacija nastavnog plana i programa za predmet Povijest za učenike IX. razreda osnovnih škola u RS obustavi do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

Relevantni propisi

19. Preporuka (Vijeće Europe, Vijeće ministara) Rec (2001)15 o poučavanju povijesti u Europi u 21. stoljeću od 31. listopada 2001. godine u relevantnom dijelu glasi:

Vijeće ministara, slijedom članka 15.b Statuta Vijeća Europe [...]

Preporučuje da vlade država članica, poštujući vlastitu ustavnu strukturu, nacionalne i lokalne situacije i obrazovne sustave:

- postupaju po načelima koja se nalaze u dodatku ove preporuke, imajući u vidu tekuće i buduće reforme, i u poučavanju povijesti i u izobrazbi nastavnika povijesti;

[...]

Dodatak preporuci Vijeća Europe R (2001.)15 o nastavi povijesti u 21. stoljeću

1. Ciljevi nastave povijesti u dvadeset i prvom stoljeću

Nastava povijesti u demokratskoj Europi trebala bi:

- zauzeti ključno mjesto u odgoju odgovornih i aktivnih građana te u razvijanju uvažavanja svih vrsta različitosti, zasnivajući se na razumijevanju nacionalnog identiteta i načelima tolerancije;

- biti odlučujući čimbenik u pomirenju, priznavanju, razumijevanju i uzajamnom povjerenju među narodima;

- igrati ključnu ulogu u promicanju osnovnih vrijednosti, kao što su tolerancija, uzajamno razumijevanje, ljudska prava i demokracija;

[...]

- osposobiti europske građane da prošire svoj individualni i kolektivni identitet znanjem o zajedničkom povijesnom naslijeđu u njegovoj lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i globalnoj dimenziji;

- biti instrument sprečavanja zločina prema čovječnosti.

2. Zloupotreba povijesti

Nastava povijesti ne smije biti instrument ideološke manipulacije, propagande, niti smije biti upotrijebljena za promicanje netolerantnih i ultranacionalističkih, ksenofobičnih, rasističkih i antisemitskih ideja.

Povijesno istraživanje i povijest kakva se predaje u školama ne može biti ni na koji način i ni sa kojom namjerom u suglasju s osnovnim načelima i statutima Vijeća Europe ako se u njima dozvoljava ili promiče zloupotreba povijesti kroz:

- krivotvorenje i stvaranje lažnih podataka, namještenih statističkih rezultata, lažiranih predodžbi itd.;

- naglasak na jedan događaj da bi se opravdao ili prikrio neki drugi;

- izobličene prošlosti u propagandne svrhe;

- krajnje nacionalističku interpretaciju prošlosti koja bi stvorila dihotomiju mi i oni;

- zloupotrebu povijesnih izvora;

- osporavanje povijesnih činjenica;

- izostavljanje povijesnih činjenica.

20. Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH" br. 18/03 i 88/07 – Završne odredbe Zakona o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1. st. (1), (3) i (4)

Ovim zakonom uređuju se načela predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja, obrazovanja odraslih i osnivanja i funkcioniranja ustanova za pružanje usluga u obrazovanju u Bosni i Hercegovini, kao i dopunska nastava za djecu državljana BiH u inozemstvu.

Organi vlasti, mjerodavni za organiziranje obrazovnog sustava u Brčko Distriktu BiH, Republici Srpskoj, Federaciji BiH i kantonima, sukladno Ustavu (u daljnjem tekstu: mjerodavne obrazovne vlasti), ustanove koje se prema važećim zakonima u

Bosni i Hercegovini registriraju za pružanje usluga u oblasti predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i obrazovanja odraslih (u daljnjem tekstu: škole), i druge stručne ustanove u oblasti obrazovanja, obvezni su primjenjivati i poštivati načela i norme utvrđene ovim zakonom i osigurati obrazovanje pod jednakim uvjetima za sve učenike.

Načela i standardi utvrđeni ovim zakonom i temeljem ovog zakona ne mogu se smanjivati.

1. Svrha obrazovanja

Članak 2.

Svrha obrazovanja je da, kroz optimalni umni, tjelesni, moralni i društveni razvitak pojedinca, sukladno njegovim mogućnostima i sposobnostima, doprinese stvaranju društva utemeljenog na vladavini zakona i poštivanju ljudskih prava, te doprinese njegovom ekonomskom razvitku koji će osigurati najbolji životni standard za sve građane.

2. Opći ciljevi obrazovanja

Članak 3. stavak (1) i stavak (2) toč. a), c) i d)

Opći ciljevi obrazovanja proistječu iz općeprihvaćenih, univerzalnih vrijednosti demokratskog društva, te vlastitih vrijednosnih sustava utemeljenih na posebnostima nacionalnog, povijesnog, kulturnog i vjerskog naslijeđa naroda i nacionalnih manjina koje žive u Bosni i Hercegovini.

Opći ciljevi obrazovanja su:

a) omogućavanje pristupa znanju kao temelju za razumijevanje sebe, drugoga i svijeta u kojem se živi;

c) promidžba poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda, i priprava svake osobe za život u društvu koje poštuje načela demokracije i vladavine zakona;

d) razvijanje svijesti o pripadnosti državi Bosni i Hercegovini, vlastitoj kulturnoj samosvijesti, jeziku i naslijeđu, na način sukladan civilizacijskim tekovinama, upoznavajući i uvažavajući druge i drugačije, poštujući različitosti i njegujući međusobno razumijevanje, trpeljivost i solidarnost među svim ljudima, narodima i zajednicama u Bosni i Hercegovini i svijetu;

II – NAČELA U OBRAZOVANJU

1. Pravo djeteta na obrazovanje

Članak 4. st. (1) i (2)

Svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti sudjelovanja u odgovarajućem obrazovanju, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi.

Jednak pristup i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguranje jednakih uvjeta i prilika za sve, za početak i nastavak daljnjeg obrazovanja.

VIII – STANDARDI U OBRAZOVANJU

Članak 42.

U svim javnim i privatnim školama u Bosni i Hercegovini uspostaviti će se i primjenjivati zajedničko jezgro nastavnih planova i programa.

Članak 43.

Zajedničko jezgro nastavnih planova i programa sastoji se od nastavnih planova i programa sa što je moguće širom zajedničkom osnovom za sve predmete osnovnog i općeg srednjeg obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Zajedničko jezgro nastavnih planova i programa izrađuje posebno ad hoc privremeno tijelo. Članove ovoga tijela imenuju ministri obrazovanja entiteta, kantona i Brčko Distrikta BiH, a jednog člana imenuje ministar civilnih poslova.

Na prijedlog privremenog tijela iz prethodnoga stavka, sporazum o zajedničkom jezgru nastavnih planova i programa usvajaju i potpisuju ministri obrazovanja entiteta, ministri obrazovanja svih kantona iz Federacije Bosne i Hercegovine, te predstavnik Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Zajedničko jezgro nastavnih programa i planova će:

a) osigurati da se kroz vaspitno-obrazovni proces razvija pozitivan odnos i osjećaj pripadnosti državi Bosni i Hercegovini;

b) jamčiti i osigurati kvalitetno obrazovanje za svu djecu i dostizanje zadovoljavajućeg standarda znanja, vještina i sposobnosti; [...]

21. Sporazum o zajedničkoj jezgri nastavnih planova i programa ("Službene novine Federacije BiH" broj 42/03) u relevantnom dijelu glasi:

I

Ministri prosvjete entiteta i kantona i ravnatelj Odjela za obrazovanje Brčko Distrikta usvajaju Sporazum o Zajedničkoj jezgri nastavnih planova i programa.

II

Ovim se Sporazumom ministri prosvjete entiteta i kantona i ravnatelj Odjela za obrazovanje Brčko Distrikta obavezuju uključiti Zajedničku jezgru nastavnih planova i programa u planove i programe koje oni donose, a koji se izučavaju u područjima pod njihovom nadležnošću.

III

Potpisnici ovoga Sporazuma obavezuju se da će osigurati da se od početka školske 2003./2004. godine u svim školama u Bosni i Hercegovini nastava izvodi na temelju planova i programa u koje su uključene Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa.

22. Smjernice za pisanje i ocjenu udžbenika povijesti osnovnih i srednjih škola u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH" broj 5/07) u relevantnom dijelu glase:

1. Polazne osnove

[...]

Sukladno Okvirnom zakonu o osnovnom i srednjem obrazovanju ("Službeni glasnik BiH", br. 18/2003), a posebno člancima 3., 4. i 6. ovoga Zakona, te Memorandumu o razumijevanju o uspostavi Povjerenstva za izradbu smjernica za pisanje udžbenika iz predmeta povijesti u Bosni i Hercegovini, potpisanog svibnja 2004. godine, ministar prosvjete i kulture Republike Srpske, sva kantonalna ministarstva prosvjete kao i Odjel obrazovanja Brčko Distrikta BiH su usvojili dolje navedeni tekst smjernica, čiju su izradbu potpomogli Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske, Ministarstvo prosvjete i znanosti Federacije Bosne i Hercegovine.

Udžbenik povijesti proizilazi iz nastavnoga plana i programa.

U izradbi smjernica uvažavane su preporuke Memoranduma o razumijevanju, gdje se ističu ciljevi da:

1.1. Udžbenici dobiju osnovno razumijevanje povijesti sva tri konstitutivna naroda i nacionalnih manjina;

1.2. Bosna i Hercegovina bude glavna polazna točka;

1.3. Tri konstitutivna naroda i nacionalne manjine budu predstavljani na nepristran način;

1.4. Sporna pitanja propisanog nastavnog plana i programa budu objašnjena na način koji ne vrijeđa, te uvažava osjećanja konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina;

1.5. Susjedne države budu predstavljene na nepristran način

1.6. Interaktivno učenje i komparativni metodološki pristupi budu primijenjeni prilikom pisanja udžbenika.

2. Opće smjernice za pisanje udžbenika povijesti

[...]

2.2. Udžbenici trebaju biti naučno utemeljeni, objektivni, te usmjereni na stvaranje zajedničkog razumijevanja, pomirenja i mira u BiH.

2.3. Kod pisanja udžbenika autori trebaju primjenjivati multiperspektivnost, kako bi omogućili učenicima da se nauče toleranciji. Multiperspektivnost treba biti zastupljena u svim aspektima udžbenika, u tekstovima, ilustracijama i izvorima.

Pristup multiperspektivnosti može biti zastupljen u udžbenicima, samim tim što se predstave i drugi pogledi na određenu činjenicu ili događaj.

[...]

2.6. Pitanja i zadaće za učenike treba formulirati na način koji će poticati kritičko i otvoreno razmišljanje, kao i sposobnosti da se raščlanjuju povijesni procesi. Autori trebaju voditi računa da tekst udžbenika potiče razvoj kritičkog mišljenja učenika, prikazuju i povijesne sadržaje iz različitih perspektiva.

2.7. Kontroverzne teme trebaju biti navedene u udžbenicima, kako bi bile otvorene za diskusiju. Navesti da postoje različite interpretacije istih povijesnih događaja, uz obavezno navođenje različitih povijesnih izvora.

[...]

2.10. Uopćeno govoreći, jezik koji se koristi u udžbenicima treba biti oslobođen termina i definicija koji navode na mržnju i stvaraju sliku neprijatelja, osobito kada se govori o susjednim državama.

[...]

2.18. Udžbenici povijesti moraju biti sukladni sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Zaključci:

1. Povjerenstvo je konstatiralo da postoji različito viđenje određenih povijesnih sadržaja u nastavnim planovima i programima i točke 1.2 Memoranduma o razumijevanju, koja navodi da je Bosna i Hercegovina polazna točka, i predlaže da se nastavi rad na usuglašavanju nastavnih planova i programa kroz izradbu standarda u obrazovanju.

2. Trebalo bi poduzeti daljnje korake, usmjerene ka usuglašavanju koncepta prikazivanja povijesnih sadržaja iz nacionalne povijesti pod nacionalnom poviješću podrazumijeva se povijest svih konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina koji su živjeli, odnosno žive na prostoru Bosne i Hercegovine).

3. Smjernice za predmet Povijest, trebaju se odraziti i na predmet Poznavanje prirode i društva.

23. Odluka o odobravanju Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za povijest definiranu na ishodima učenja ("Službeni glasnik BiH" broj 3/16) u relevantnom dijelu glasi:

[...]

ZJNPP za povijest definirana na ishodima učenja

[...]

Cilj Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa za povijest definirane na ishodima učenja jest razvoj povijesnoga mišljenja do kojeg dolazimo usvajanjem temeljnih povijesnih znanja koja se odnose na poznavanje najvažnijih činjenica, datuma i povijesnih osoba, te razumijevanje temeljnih povijesnih pojmova i stjecanjem pet vještina, a to su:

- kronološko mišljenje

- razumijevanje povijesne naracije

- analiza povijesnih događaja i njihove interpretacije

- povijesno istraživanje i

- analiza vrijednosnih povijesnih tema i zauzimanje stavova.

Dakle, cilj nastave povijesti nije samo usvajanje temeljnih činjeničnih podataka i razumijevanje temeljnih povijesnih pojmova, nego i razvoj pet temeljnih vještina koje će učenicima razviti kompetencije povijesnoga mišljenja.

Stoga nastava povijesti treba biti usmjerena ne samo na učenje povijesnih podataka nego i na razvoj povijesnih pojmova drugoga reda, meta-pojmova.

Znanosti, zastupljenoj određenim nastavnim predmetom, jest cilj naučiti djecu ne samo određenim znanjima i vještinama, nego i doprinijeti razvoju mišljenja kao i osobnom razvoju. Razvoj meta-pojmova predstavlja uvelike doprinos obrazovanju podjednako kao i odgoju razvijajući učenicima toleranciju na različitost, multiperspektivnost, otvorenost, kritičko mišljenje i razumijevanje konteksta.

[...]

Oblast 1. Povijesni izvori i proučavanje povijesti
Ishodi učenja

[...]

3. Tumači prošlost temeljem didaktički oblikovanih povijesnih izvora i razumije što sve može utjecati na pisanje povijesti; otkriva različita povijesna gledišta na povijesne događaje i određuje kontekst u kojemu su ta gledišta nastala (kritičko mišljenje).

Oblast 2. Povijesno znanje i razumijevanje: povijesno vrijeme i kronologija
Ishodi učenja

[...]

3. Razumije povijesna razdoblja, kako su povezani događaji u njima, objašnjava glavne pravce, procese i probleme iz prošlosti smještajući ljude i događaje u vremenski i prostorni okvir.

[...]

Oblast 3. Povijesno znanje i razumijevanje: kontinuitet i promjena
Ishodi učenja

1. Objašnjava kako su glavni događaji u vremenu povezani jedan s drugim, i rekonstruiraju, prate i tumače određene oblike (društvene, gospodarske, kulturne, religijske, političke, te svakodnevnog života) društva u različitim kontekstima u povijesnome vremenu i različitim povijesnim razdobljima.

[...]

Oblast 4. Povijesno znanje i razumijevanje: uzročno-posljedični odnosi
Ishodi učenja

[...]

3. Razumije složenost povijesnih uzroka i posljedica, kao i ograničenja da se utvrdi uzrok i posljedica. [...]

24. **Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju** ("Službeni glasnik RS" broj 81/22) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 6.

(1) Svako dijete ima jednaka prava i jednake mogućnosti u osnovnom odgoju i obrazovanju bez diskriminacije po bilo kojem osnovu.

(2) Jednaka prava i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguravanje jednakih uvjeta za svu djecu pri upisu i tokom osnovnog odgoja i obrazovanja.

PLANOVI I PROGRAMI RADA

Članak 38. st. (1) i (2)

(1) Odgojno-obrazovni proces ostvaruje se na osnovu nastavnog plana i programa koji na prijedlog Zavoda donosi ministar.

(2) Ministar donosi Pravilnik o Nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje.

25. **Pravilnik o nastavnom planu i programu za osnovni odgoj i obrazovanje** ("Službeni glasnik RS" broj 77/24) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 1.

Nastavnim planom utvrđuju se nastavni predmeti ili nastavna područja i njihov raspored po razredima, godišnji i tjedni broj časova nastave i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada, a nastavnim programom utvrđuje se sadržaj za svaki nastavni predmet, opći i posebni ciljevi, ishodi učenja i didaktičko-metodički naputci i preporuke.

Članak 3. stavak (1)

(1) Nastavni programi za osnovni odgoj i obrazovanje po predmetnim područjima, razredima i nastavnim predmetima nalaze se u privitcima od 9. do 30. ovoga pravilnika i čine njegov sastavni dio, a bit će objavljeni u posebnoj publikaciji.

Članak 4. točka 12)

Nastavni programi za osnovni odgoj i obrazovanje nalaze se u sljedećim privitcima:

12) Nastavni program za nastavni predmet **Historija** od VI. do IX. Razreda osnovne škole nalazi se u Privitku 20. ovoga pravilnika.

26. **Prilog 20 – Nastavni program za nastavni predmet Istorija za IX razred osnovne škole** (tekst preuzet s internetske stranice Republičkog pedagoškog zavoda Republike Srpske, dostupan na <https://www.rpz-rs.org/911/rpz-rs/Nastavni/programi/za/nastavni/predmet/Istorija/od/VI/do/IX/razreda/osnovne/skole>) na srpskom jeziku u relevantnom dijelu glasi:

SADRŽAJ PROGRAMA

Ishodi učenja	Sadržaji programa/Pojmovi	Korelacija sa drugim nastavnim predmetima
[...]	[...]	[...]
Tema 11. Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat (10)		
Učenik može da: - razlikuje glavne faze u procesu nastanka Republike Srpske; - pokaže na karti granice, geografske regije i najveće gradove Republike Srpske; - imenuje najznačajnije simbole - (zastava, grb, himna), praznike, kulturne, naučne i obrazovne ustanove; - objasni okolnosti i značaj nastanka Vojske Republike Srpske (VRS); - navede uzroke i posljedice Odbrambeno-otadžbinskog rata; - navede najznačajnije ratne operacije VRS, ratna žarišta i njihov značaj; - navede ciljeve, strukturu i imena glavnokomandujućih VRS; - razlikuje svakodnevni život civila u gradovima (u pozadini), na frontu, u izbjeglištvu, kao i život zatvorenika u logorima; - navede mjesta stradanja Srba tokom Odbrambeno-otadžbinskog rata, kao i najveća stratišta Srba u XX vijeku; - opiše ličnost ili događaj stradanja iz istorije rodnog kraja; - navede primjere uništenja kulturno-istorijskog naslijeđa srpskog naroda; - procijeni značaj njegovanja kulture sjećanja na žrtve Odbrambeno-otadžbinskog rata, kao i tradicije i kulture srpskog naroda; - navede spomenike sagrađene na mjestima stratišta; - analizira primjere intervencije međunarodne zajednice - procijeni značaj Dejtonskog mirovnog sporazuma.	- Nastanak Republike Srpske; - Vojska Republike Srpske i Odbrambeno-otadžbinski rat (1992-1995) - Stradanje i zločini nad srpskim narodom - Republika Srpska poslije Dejtonskog sporazuma - Kultura pamćenja u lokalnoj zajednici - POJMOVI: Republika Srpska; Odbrambeno-otadžbinski rat; Vojska Republike Srpske (VRS); struktura VRS; korpusi, Glavni štab, Vrhovna komanda; Radovan Karadžić; Ratko Mladić; Momir Talić; Novica Simić; heroji rata; logori; akcije VRS; Koridor 92; deblokada Smoluće; Vrbas 92; Mitrovdanske ofanzive; Operacije u Podrinju; Lukavac 93; Vaganj 95; paravojne formacije; mudžahedini; Alija Izetbegović; Kutljerov plan; Vens-Ovenov plan; Oven-Stoltenbergov plan; Plan kontakt grupe; Dejtonski mirovni sporazum; ratni zločini; Sijekovac; Jošanica; Ledići; Zalazje; Sase; Kravica; Bradina; Mrkonjić Grad; Tarčin; Čelebići; Prebilovci; Vozuća; Žitomisljić; Mostar; Bosansko Grahovo; petrovačka cesta; Kazani; Doboj; Derventa; Sarajevo; djeca stradala u Odbrambeno-otadžbinskom ratu; 12 beba; Spomenko Gostić; Slobodan Stojanović; dobrovoljačka i tuzlanska kolona; kultura pamćenja; neprocesuirani ratni zločini; kulturne i javne ličnosti Republike Srpske; strani intervencionizam; privatizacija; depopulacija; kulturno istorijski spomenici; himna, zastava, grb (obilježja Republike Srpske); institucije; Vlada; Narodna skupština; Predsjednik Republike Srpske; entiteti; distrikt; praznici; 9. januar; nacionalni parkovi; kultura; tradicija, spomenici; Andrićgrad; Zmijanjski vez	- Geografija - Srpski jezik - Muzička kultura - Vjeronauka - Likovna kultura - Osnovi informatike - Fizičko i zdravstveno vaspitanje

27. Pri ispitivanju utemeljenosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud polazi od odredaba članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda.

28. Članak VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud će podržavati ovaj Ustav.

a) *Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:*

- *Je li odluka nekog entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.*

- *Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.*

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

29. Članak 64. st. (1) i (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) *Ustavni sud može, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev podnosioca zahtjeva ili apelanta, odrediti svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnoga vođenja postupka.*

[...]

(4) *Postupak za donošenje privremene mjere je žuran, a odluka kojom se usvaja zahtjev za donošenje privremene mjere je obvezujuća do donošenja konačne odluke Ustavnoga suda.*

[...]

30. Ustavni sud podsjeća da je članak 64. Pravila Ustavnog suda primjenjiv u slučajevima u kojima Ustavni sud ocijeni, na temelju razloga i dokaza o opravdanosti dostavljenih uz zahtjev za donošenje privremene mjere, da je to u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka, odnosno da bi mogle nastati neotklonjive štetne posljedice.

31. Ustavni sud smatra da navodi podnosioca zahtjeva u odnosu na članak 4. stavak (1) točka 12) Pravilnika i Privitak pokreću vrlo ozbiljna i složena pitanja ustavnosti u odnosu na usklađenost tih odredaba s pravom na obrazovanje iz članka II/3.1) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, pravom na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, kao i odredaba čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

32. Dalje, Ustavni sud smatra da su podnosioci zahtjeva iznijeli niz argumenata koji *prima facie* idu u prilog utemeljenosti zahtjeva za donošenje privremene mjere u konkretnom slučaju. Naime, Ustavni sud zapaža da iz spornog Privitka odnosno sadržaja programa koji se odnosi na temu "Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat" proizlazi da je nastavnim programom predviđeno da svi učenici trebaju obrađivati sljedeće teme: "Nastanak Republike Srpske, Vojska Republike Srpske i Odbrambeno-otadžbinski rat (1992–1995), Stradanje i zločini nad srpskim narodom i Republika Srpska poslije Dejtonskog sporazuma – Kultura pamćenja u lokalnoj zajednici." Zatim iz kolone koja se odnosi na "Ishod učenja" proizlazi da svaki učenik u Republici Srpskoj treba "objasniti okolnosti i značaj nastanka Vojske Republike Srpske, navesti uzroke i posljedice Odbrambeno-otadžbinskog rata, navesti najznačajnije ratne operacije Vojske Republike Srpske, ratna žarišta i njihov značaj, navesti mjesta stradanja Srba tijekom Odbrambeno-otadžbinskog rata, kao i najveća stratišta Srba u XX vijeku, navesti primjere

uništenja kulturno-istorijskog nasljeđa srpskog naroda, procijeniti značaj njegovanja kulture sjećanja na žrtve Odbrambeno-otadžbinskog rata, kao i tradicije i kulture srpskog naroda". U ovom predmetu se postavlja pitanje jesu li i u kojoj mjeri osporenim odredbom članka 4. stavak (1) točka 12) Pravilnika i Privitkom u dijelu teme "Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat" takva pitanja mogla biti tako regulirana i zadire li se tako u pravo na obrazovanje i pravo na nediskriminaciju pripadnika drugih etničkih grupa u Republici Srpskoj. Osim toga, pokreće se pitanje zadovoljava li se takvim nastavnim programom standard multiperspektivnosti koji je sadržan u stavku 2.3. Privitka, a čija pravna snaga proistječe iz članka 1. Okvirnog zakona. U kontekstu Bosne i Hercegovine, multiperspektivni pristup obrazovanju (a podučavanju povijesti naročito) neposredno je povezan s poštovanjem ljudskih prava i temeljnih sloboda, kako je to ukazano u brojnim međunarodnim izvješćima. U svjetlu toga, Ustavni sud smatra i da su podnosioci zahtjeva iznijeli vjerodostojne tvrdnje o povredama ljudskih prava (vidi točku 31. ove odluke), kao i odredbi čl. I/2. i III/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine zbog donošenja osporene odredbe članka 4. stavak (1) točka 12) Pravilnika i Privitka koje je donijelo Ministarstvo obrazovanja i kulture Republike Srpske.

33. Ustavni sud, također, smatra relevantnim istaći činjenicu da je osnovno i srednje obrazovanje od fundamentalnog značaja za osobni razvoj i budući uspjeh svakog djeteta (vidi Europski sud, *Catan i drugi protiv Republike Moldavije i Rusije* [VV], presuda od 19. listopada 2012. godine, predstavke br. 43370/04, 8252/05 i 18454/06, točka 144.). Zaista, pravo djeteta na obrazovanje nije samo pitanje pristupa, već i sadržaja koji mora pripremiti dijete za odgovoran život u slobodnom društvu, u duhu razumijevanja, mira, tolerancije, ravnopravnosti spolova i prijateljstva među svim narodima, etničkim, nacionalnim i vjerskim grupama i osobama autohtonog podrijetla (vidi Komitet za prava djeteta, Opći komentar broj 1 (2001.) na članak 29. (Ciljevi obrazovanja), UN dok. CRC/GC/2001/1 od 17. travnja 2001. godine, toč. 3., 12. i 14.). Ne prejudicirajući pitanje jesu li izmjene nastavnih planova i programa uvedene na temelju osporene odredbe članka 4. stavak (1) točka 12) Pravilnika i Privitka u suprotnosti s načelom multiperspektivnosti, Ustavni sud mora dati posebnu težinu rizicima normalizacije osjećaja "drugosti" ili netolerancije, koji proizlaze iz obrazovanja koje se može temeljiti na etničkoj perspektivi koja je isključiva za jednu grupu. Ovo je posebno tako s obzirom na nedavnu nasilnu prošlost BiH (vidi Misija OSCE-a u BiH, "Izvješće o učenju i nastavi povijesti o razdoblju 1992.–1995. u osnovnim školama širom Bosne i Hercegovine" (2022.), dostupno na <https://www.osce.org/files/f/documents/5/2/541983.pdf>, str. 13.–14. i 23.).

34. Stoga, cijeneći iznesene argumente i naročito okolnost da se radi o izučavanju teme koja do sada nije bila predviđena nastavnim programom, Ustavni sud smatra da postoji dovoljno razloga koji ukazuju na to da bi provođenje osporenog članka 4. stavak (1) točka 12) Pravilnika i Privitka u dijelu u kojem se obrađuje tema "Republika Srpska i Odbrambeno-otadžbinski rat" prije nego što Ustavni sud odluči o podnesenom zahtjevu imalo ozbiljne i neotklonjive štetne posljedice. Ustavni sud smatra da se te posljedice ogledaju u postojanju opasnosti od eventualnog prouzrokovanja daljnje segregacije i podjele među učenicima različitih etničkih zajednica te povećanja osjećaja isključenosti i marginalizacije učenika iz drugih etničkih zajednica, što bi moglo stvoriti atmosferu diskriminacije. Ustavni sud smatra da je donošenje privremene mjere u interesu stranaka i pravilnog vođenja postupka budući da je nastava u školama u RS prema novom Pravilniku koji se tiče ljudskih prava djece neminovna i može potencijalno uzrokovati djeci znatnu štetu koja se neće moći retroaktivno popraviti.

35. U smislu članka 64. stavak (4) Pravila Ustavnog suda, odluka o privremenoj mjeri proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

36. Na temelju izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.

37. Ustavni sud podsjeća na to da odluka o privremenoj mjeri ni u kojem slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu podnesenih zahtjeva.

38. U skladu sa člankom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić, v. r.

САДРЖАЈ

ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ

ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- 859 Одлука о коришћењу средстава интервентне текуће резерве у 2024. години (српски језик) 1
Одлука о коришћењу средстава интервентне текуће резерве у 2024. години (босански језик) 1
Одлука о коришћењу средстава интервентне текуће причуве у 2024. години (хрватски језик) 2

ДОМ НАРОДА

ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- 860 Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве (српски језик) 2
Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве (босански језик) 2
Одлука о додјели средстава интервентне текуће причуве (хрватски језик) 3
861 Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик) 3
Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (босански језик) 3
Одлука о додјели средстава интервентне текуће причуве за 2024. годину (хрватски језик) 4
862 Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик) 4
Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (босански језик) 4
Одлука о додјели средстава интервентне текуће причуве за 2024. годину (хрватски језик) 5
863 Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (српски језик) 5
Одлука о додјели средстава интервентне текуће резерве за 2024. годину (босански језик) 5
Одлука о додјели средстава интервентне текуће причуве за 2024. годину (хрватски језик) 5

ПРЕДСЈЕДНИШТВО

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- 864 Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 6
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (босански језик) 6

- Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће причуве (хрватски језик) 6
865 Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 7
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (босански језик) 7
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће причуве (хрватски језик) 7
866 Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 8
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (босански језик) 8
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће причуве (хрватски језик) 8
867 Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 9
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (босански језик) 9
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће причуве (хрватски језик) 9
868 Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (српски језик) 10
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће резерве (босански језик) 10
Одлука о интервентном кориштењу средстава текуће причуве (хрватски језик) 10

САВЈЕТ МИНИСТАРА

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

- 869 Одлука о измјени Одлуке о додатку на плату на основу посебних услова радног мјеста за запослене који врше послове Судске полиције Босне и Херцеговине (српски језик) 11
Одлука о измјени Одлуке о додатку на плаћу на основу посебних услова радног мјеста за запослене који врше послове Судске полиције Босне и Херцеговине (босански језик) 11
Одлука о измјени Одлуке о додатку на плаћу на основу посебних услова радног мјеста за запослене који врше послове Судбене полиције Босне и Херцеговине (хрватски језик) 11
870 Одлука о понављању количина тарифних квота у 2024. години које се односе на увоз сировог шећера од шећерне трске за рафинисање (српски језик) 12

871	Одлука о понављању количина тарифних квота у 2024. години које се односе на увоз сировог шећера од шећерне трске за рафинисање (bosanski jezik)	12	Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (bosanski jezik)	105
	Одлука о понављању количина тарифних квота у 2024. години које се односе на увоз сировог шећера од шећерне трске за рафинирање (hrvatski jezik)	13	Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (hrvatski jezik)	105
	Одлука о преносу права власништва над сталним средствима (srpski jezik)	13	Рјешење о именовању члана Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање (srpski jezik)	105
	Одлука о пријеносу права власништва над сталним средствима (bosanski jezik)	14	Рјешење о именовању члана Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање (bosanski jezik)	105
	Одлука о пријеносу права власништва над сталним средствима (hrvatski jezik)	14	Рјешење о именовању члана Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање (hrvatski jezik)	106
872	Одлука о начину коришћења грантова из буџета Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине за период 2024 - 2026. година (srpski jezik)	15	Рјешење о разрјешењу члана Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање (srpski jezik)	106
	Одлука о начину коришћења грантова из буџета Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине за период 2024 - 2026. година (bosanski jezik)	41	Рјешење о разрјешењу члана Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање (bosanski jezik)	106
	Одлука о начину коришћења бесповратних средстава из прорачуна Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине за раздобље 2024. - 2026. године (hrvatski jezik)	67	Рјешење о разрјешењу члана Одбора Агенције за предшколско, основно и средње образовање (hrvatski jezik)	106
873	Одлука о привременој суспензији и привременом смањењу царинских стопа код увоза одређених роба до 31.12.2025. године (srpski jezik)	93	Правилник о врстама и садржини услова за поновну употребу докумената (srpski jezik)	106
	Одлука о привременој суспензији и привременом смањењу царинских стопа код увоза одређених роба до 31.12.2025. године (bosanski jezik)	95	Правилник о врстама и садржају услова за поновну употребу докумената (bosanski jezik)	110
	Одлука о привременој суспензији и привременом смањењу царинских стопа код увоза одређених роба до 31.12.2025. године (hrvatski jezik)	97	Правилник о врстама и садржају услова за поновну употребу докумената (hrvatski jezik)	113
874	Одлука о измјенама и допуни Одлуке о накнади за коришћење радио-фреквентног спектра у Босни и Херцеговини (srpski jezik)	99	ЦЕНТРАЛНА ИЗБОРНА КОМИСИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	
	Одлука о измјенама и допуни Одлуке о накнади за коришћење радиофреквентног спектра у Босни и Херцеговини (bosanski jezik)	100	882 Одлука о расписивању и одржавању одгођених Локалних избора 2024. године у основној изборној јединици Јабланица (srpski jezik)	116
	Одлука о измјенама и допуни Одлуке о накнади за коришћење радиофреквентног спектра у Босни и Херцеговини (hrvatski jezik)	100	Одлука о расписивању и одржавању одгођених Локалних избора 2024. године у основној изборној јединици Јабланица (bosanski jezik)	116
875	Одлука о именовању Координационог тима за успостављање Заједничког тржишта на Западном Балкану (srpski jezik)	101	Одлука о расписивању и одржавању одгођених Локалних избора 2024. године у основној изборној јединици Јабланица (hrvatski jezik)	116
	Одлука о именовању Координационог тима за успостављање Заједничког тржишта на Западном Балкану (bosanski jezik)	101	УПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА ЗАШТИТУ ЗДРАВЉА БИЉА	
	Одлука о именовању Координационог тима за успостављање Заједничког тржишта на Западном Балкану (hrvatski jezik)	102	883 Измјене и допуне Списка активних материја дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у Босни и Херцеговини (srpski jezik)	117
876	Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (srpski jezik)	102	Измјене и допуне Списка активних материја дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у Босни и Херцеговини (bosanski jezik)	118
	Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (bosanski jezik)	103	Измјене и допуне Пописа активних твари дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у Босни и Херцеговини (hrvatski jezik)	120
	Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (hrvatski jezik)	103	АГЕНЦИЈА ЗА СТАТИСТИКУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	
877	Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (srpski jezik)	103	884 Саопштење о просјечној исплаћеној мјесечној нето плати запослених у Босни и Херцеговини за август 2024. године (srpski jezik)	122
	Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (bosanski jezik)	104	Саопштење о просјечној исплаћеној мјесечној нето плати запослених у Босни и Херцеговини за август 2024. године (bosanski jezik)	122
	Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (hrvatski jezik)	104	Приопштење о просјечној исплаћеној мјесечној нето плати запослених у Босни и Херцеговини за коловоз 2024. године (hrvatski jezik)	122
878	Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (srpski jezik)	104		

885	Саопштење о просјечној мјесечној бруто плати запослених у Босни и Херцеговини за август 2024. године (српски језик)	122	Poslovnik o izmjenama i dopuni Poslovnika Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)	123
	Саопштење о просјечној мјесечној бруто плати запослених у Босни и Херцеговини за август 2024. године (bosanski jezik)	122		
	Приопштење о просјечној мјесечној бруто плати запослених у Босни и Херцеговини за коловоз 2024. године (hrvatski jezik)	122		
ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ				
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ				
886	Пословник о измјенама и допуни Пословника Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине (српски језик)	122	887	Одлука број АП-171/21 (српски језик)
	Poslovnik o izmjenama i dopuni Poslovnika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)	123		Одлука број АП-171/21 (bosanski jezik)
				Одлука број АП-171/21 (hrvatski jezik)
			888	Одлука број АП-509/21 (српски језик)
				Одлука број АП-509/21 (bosanski jezik)
				Одлука број АП-590/21 (hrvatski jezik)
			889	Одлука број У-20/24 (српски језик)
				Одлука број У-20/24 (bosanski jezik)
				Одлука број У-20/24 (hrvatski jezik)

Ines KRTALIĆ

Senad OGLEČEVAC

PRIRUČNIK^v
ZA POŁAGANJE
STRUČNOG
UPRAVNOG
ISPITA

Sarajevo, 2022.

http://www.sluzbenilist.ba/home/index

Sluzbeni List- Naslovna Stranica

File Edit View Favorites Tools Help

Convert Select

SLUŽBENI LIST BIH
JP NIO Službeni List
Bosne i Hercegovine

Jezik Službena glasila Oglašavanje Pretraga Vjesti Web shop Info Javne nabave

Naslovna stranica

IZMJENE PLANA JAVNIH NABAVKI ZA 2022. GODINU

Službeni glasnik BiH
broj 1/23

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O IMENOVANJU PREDSTAVNIKA BOSNE I HERCEGOVINE U ZAJEDNIČKI ODBOR ZA OBRAZOVNU I ZNANSTVENU SURADNJU IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE SJEVERNE MAKEDONIJE

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O ODOBRAVANJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Službene novine Federacije BiH
broj 104/22

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
UREDBU O PRESTANKU VAŽENJA UREDBE O UTVRĐIVANJU VLASTITIH PRIHODA, NAČINA I ROKOVA RASPODJELE

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
UREDBU O KRITERIJIMA ZA OBRAČUN I NAČIN PLAĆANJA NAKNADA ZA PROIZVODE KOJI NAKON UPOTREBE POSTAJU AMBALAŽNI OTPAD I ELEKTRIČNI I ELEKTRONSKI OTPAD

Službene novine Kantona Sarajevo
broj 1/23

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
ODLUKU O DAVANJU SAGLASNOSTI NA ODLUKU O PRIVREMENOM FINANSIRANJU ZAVODA ZDRAVSTVENOG

Međunarodni ugovori
broj 8/22

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O PRIHVATANJU ODRICANJA I IZMJENA I DOPUNA U SVEZI SPORAZUMA O INVESTICIJSKOM

branka
→ Promjena šifre
→ Odjava

JP NIO
Službeni list BiH
Dž. Bjedica 39/III
71000 Sarajevo, BiH
tel/fax:
+387 33 72 20 30
e-pošta:
Sluzbeni.list@nio.gov.ba

ISO 9001
INTERCERT

BAZA PRAVNIH AKATA

SLUŽBENI GLASNIK
BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издавач: ЈП НИО Службени лист БиХ
Ц. Биједића 39/III, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
Директор и одговорни уредник: Драган Прушина
Техничка припрема:
Уредништво ЈП НИО Службени лист БиХ
Штампа: УНИОНИНВЕСТПЛАСТИКА д. д. Сарајево
За штампарију: Мухамед Мирвић
Телефони:
Централа: 033 72 20 30
Директор: 033 72 20 61
Уредништво: 033 72 20 38
Рачуноводство: 033 72 20 48
Служба за правне и опште послове: 033 72 20 51
Претплата: 033 72 20 54
Огласни одјел: 033 72 20 49 и 72 20 50
Комерцијала са
пословницом и продајом: 033 72 20 43
Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши
УНАПРИЈЕД у корист рачуна:

UNICREDIT BANK ДД 338-320-22000052-11
ASA BANKA ДД Сарајево 134-470-10067655-09
ADDIKO BANK АД
Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12
RAIFFEISEN BANK DD BiH Сарајево
161-000-00071700-57
Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од
изласка листа.
Идентификацијски број 4200226120002
Порески број 01071019
ПДВ број 200226120002
Претплата за II полугодиште 2024. године на
"Службени гласник Босне и Херцеговине", 120,00 КМ.
Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba>
Годишња претплата 240,00 КМ по кориснику
e-mail: redakcija@slist.ba - oglasia@slist.ba - pretplata@slist.ba -
racunovodstvo@slist.ba - jnb.komercijala@slist.ba